

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Aistė Kveselytė

EKONOMIKOS NUOSMUKIO ĮTAKA EUROPOS SAJUNGOS
VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪRAI

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė doc. dr. Asta Sabonienė

KAUNAS, 2017

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

EKONOMIKOS NUOSMUKIO ĮTAKA EUROPOS SAJUNGOS
VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪRAI

Ekonomika (kodas M7136N21)

MAGISTRO DARBAS

Studentė.....parašas.....

Aistė Kveselytė, VME-5 gr.

.....

Vadovėparašas.....

doc. dr. Asta Sabonienė

.....

Recenzentasparašas.....

prof. dr. Jadvyga Čiburienė

.....

KAUNAS, 2017

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Aistė Kveselytė

Ekonomika, M7136N21

Baigiamojo magistro darbo „Ekonomikos nuosmukio įtaka Europos Sąjungos valstybių išlaidų struktūrai“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

.....
Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Aistės Kveselytės** baigiamasis magistro darbas tema „Ekonomikos nuosmukio įtaka Europos Sąjungos valstybių išlaidų struktūrai“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Aistė, Kveselytė. Impact of Economic Crisis on Composition of Government Expenditure in European Union Countries. Master's Final Thesis in Economics / supervisor assoc. prof. Asta Sabonienė. The School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Social Science: 04 S Economics

Key words: government expenditure, government expenditure structure, economic downturn, economic growth, European Union.

Kaunas, 2017. 82 p.

SUMMARY

Each country faces the challenge of determining an optimal structure of government expenditure. Regarding the cyclical nature of the economy, the countries can not apply a constant composition of government expenditure. Structure of government expenditure has to be adjusted to adapt to changing environmental conditions. Therefore, it is important to determine what types of government expenditure (according classification of government functions) are most connected with the change of the economic cycle, in order to stimulate economic growth by reallocating of government funds.

The aim of the research is to evaluate impact of economic crisis on composition of government expenditure in European Union countries. In order to achieve the aim, there was formulated these tasks: to identify issues in researches on structural changes in government expenditure and correlation between government expenditure and economic growth; to determine methods of identification in economic cycle changes; to find out the classification methods of government expenditure and to define concepts of productive and unproductive government expenditure; to investigate the effect of fiscal policy on the economy on the theoretical level; to analyze changes in government expenditure and GDP of EU countries; to identify types and their changes of government expenditure which receives most funds, are most sensitive to economic cycle changes and are productive; to evaluate correlation between government expenditure, GDP, HCIP index, budget balance and unemployment rates in EU countries.

Upon investigating changes in composition of government expenditure during the period 2002-2015 in EU countries, it was found that the financial crisis changes the structure of government expenditure in both the short and long periods. In both periods increased share of social protection spending and decreased shares of defence, public order and safety, and education spending. Different effects were noticed in the structure of housing and community amenities spending – expenditure structure increased in the first year of financial crisis and decreased in the long term after the financial crisis began. The assessment of the effect of the financial crisis on changes in government expenditure structure in all EU countries has shown higher structural changes in the government expenditure in the long rather than the short-term. There was also noticed that expenditure was structurally reduced rather than increased. Evaluation of changes in composition of government expenditure in the short and long

periods in general, has shown that the economic crisis has affected most the structure of defence expenditure by reducing it. Calculation of correlation between government expenditure structure and GDP in EU countries has shown that in order to achieve GDP growth, the countries should increase share of total costs for health spending and reduce the share of total costs for defence and education.

Examination of connection between the EU government expenditure and GDP, inflation, population, budget balance and the unemployment rates, revealed that GDP, inflation and population influence changes in government expenditure. Since, in practice accurate prediction of these indicators are hardly carried out, therefore, in order to predict the government expenditure, it is important to consider not only the macro environment, but also the micro factors, as well as the qualitative economic environmental data.

TURINYS

TURINYS.....	5
LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	6
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	7
ĮVADAS.....	8
1. VALSTYBĖS IŠLAIDŲ STRUKTŪROS YPATUMAI IR PROBLEMATIKA EKONOMIKOS NUOSMUKIO METU	10
1.1 ES valstybių išlaidų struktūros pagrindumas ir problematika ekonomikos nuosmukio metu.....	10
1.2 ES valstybių išlaidų ir BVP rodiklių pokyčių problematika	13
2. TEORINIAI VALSTYBĖS IŠLAIDŲ STRUKTŪROS IR EKONOMIKOS CIKLO ASPEKTAI.....	19
2.1 Ekonomikos ciklo apibrėžtis	19
2.2 Finansinė krizė, jos identifikavimas ir valdymas fiskalinės politikos pagalba	24
2.3 Valstybės išlaidų sąvokos identifikavimas.....	27
2.4 Valstybės išlaidų klasifikavimo būdai.....	29
2.5 Valstybės išlaidų poveikio ekonomikai identifikavimas.....	32
2.6 Produktyviosios ir neproduktyviosios valstybės išlaidos.....	38
3. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIŲ EKONOMIKOS NUOSMUKIO METU VERTINIMO METODOLOGIJA	42
4. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIŲ VERTINIMAS EKONOMIKOS NUOSMUKIO LAIKOTARPIU.....	45
4.1 ES valstybių išlaidų ir BVP pokyčių vertinimas.....	45
4.2 ES valstybių prioritetinių išlaidų nustatymas.....	53
4.3 Jautriausių ekonomikos ciklų pokyčiams ES valstybių išlaidų vertinimas.....	58
4.4 Produktyviųjų ES valstybių išlaidų nustatymas	61
4.5 ES valstybių išlaidų ir ekonominių bei demografinių rodiklių ryšių vertinimas	62
4.5.1 ES valstybių išlaidų ir SVKI ryšio vertinimas	62
4.5.2 ES valstybių išlaidų ir gyventojų skaičiaus ryšio vertinimas.....	63
4.5.3 ES valstybių išlaidų ir BVP vienam gyventojui ryšio vertinimas.....	64
4.5.4 ES valstybių išlaidų ir nedarbo lygio ryšio vertinimas	66
4.5.5 ES valstybių išlaidų priklausomybės nuo aplinkos veiksnių tyrimas	67
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	73
LITERATŪRA.....	76

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. 2009/2008 m. ES valstybių išlaidų (COFOG) pokytis	18
2 lentelė. Produktyviųjų ir neproduktyviųjų valstybės išlaidų skirstymas.....	38
3 lentelė. Atskirų ES valstybių išlaidų metinių procentinių pokyčių analizė 1995-2015 m.	45
4 lentelė. Atskirų ES valstybių socialinės apsaugos išlaidų struktūrinių pokyčių 2009/2008 m. ir 2002-2015 m. tyrimas.....	56
5 lentelė. ES valstybių skiriamų lėšų socialinei apsaugai struktūrinis pokytis 2008/2002, 2015/2009 m., proc.....	57
6 lentelė. ES valstybių išlaidų struktūrinių pokyčių 2009/2008 m. analizė	58
7 lentelė. ES valstybių išlaidų struktūrinių pokyčių (2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m. vid.) analizė	59
8 lentelė. Bendrieji ES valstybių išlaidų struktūros pokyčiai, proc.	60
9 lentelė. Ryšio tarp ES valstybių BVP ir atskirų išlaidų rūšių koreliacijos koeficientai	61
10 lentelė. Ryšio tarp ES valstybių BVP ir atskirų išlaidų rūšių struktūros koreliacijos koeficientai ...	61
11 lentelė. 27 ES valstybių išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos koeficientai	62
12 lentelė. Tiesinio regresijos modelio standartizuotos paklaidos.....	69
13 lentelė. Tiesinio regresijos modelio prognozuojamos reikšmės.....	70

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. ES BVP apimtys 1995-2015 m., mln. EUR	13
2 pav. ES valstybių išlaidų metinis procentinis pokytis, lyginant su ankstesniais metais, 1996-2015 m., proc.....	14
3 pav. ES BVP ir valstybių išlaidų metinio procentinio pokyčio skirtumas 1996-2015 m., proc. punktais	15
4 pav. ES valstybių biudžetų pertekliaus (+) ir deficito (-) bei BVP procentinis santykis 2015 m.	16
5 pav. ES valstybių, turinčių perteklinį biudžetą, skaičiaus ir BVP pokyčiai 2005-2015 m.	17
6 pav. COFOG- <i>Special</i> klasifikacija.....	30
7 pav. Rahn kreivė.....	34
8 pav. Armeij kreivė.....	35
9 pav. Facchini ir Melki kreivė	36
10 pav. Ekonomikos nuosmukio poveikio ES valstybių išlaidų struktūrai tyrimo eiga	43
11 pav. ES valstybių išlaidų ir BVP pokytis 2015/1995 metais, proc.	47
12 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2015/1995 metais ir BVP vidurkis 1995-2015 metais, trln. Eur	48
13 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2008/2002 metais ir BVP vidurkis 2002-2008 metais, trln. Eur	49
14 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2009/2015 metais ir BVP vidurkis 2009-2015 metais, trln. Eur	50
15 pav. ES valstybių išlaidų ir BVP procentinis santykis 1995-2015 m.	51
16 pav. ES valstybių išlaidų dalis BVP, 2009/2008 m., 2009 m., proc.	52
17 pav. ES valstybių išlaidų santykinė dalis skirta socialinei apsaugai 2002-2015 m., proc.	53
18 pav. ES valstybių skiriamos lėšos socialinei apsaugai 2002-2015 m., proc.	54
19 pav. ES valstybių skiriamų lėšų socialinei apsaugai struktūrinis pokytis ir BVP pokytis 2009/2008 m., proc.	55
20 pav. ES gyventojų skaičius 1995-2015 m.	63
21 pav. ES valstybių išlaidų ir gyventojų skaičiaus metinis procentinis augimas 1996-2015 m.....	64
22 pav. ES valstybių biudžetų balansai 1995-2015 m., mln. Eur	65
23 pav. ES valstybių nedarbo lygis 2000-2015 m., proc.	66
24 pav. Tiesinio regresijos modelio paklaidų ir ES valstybių išlaidų sklaidos diagrama	70
25 pav. Tiesinio regresijos modelio prognozuojamų reikšmių ir ES valstybių išlaidų sklaidos diagrama	71
26 pav. Tiesinio regresijos modelio paklaidų autokoreliacijos vertinimas	72

IVADAS

Temos aktualumas. Valstybės išlaidos yra viena iš BVP sudedamųjų dalių, vertinant BVP išlaidų metodu. Pastaruosius penkiolika metų ES valstybių išlaidos sudarė vidutiniškai 47 procentus ES BVP. Kadangi valstybės išlaidos yra svarbi bendrosios paklausos dalis ekonomikoje, todėl jų reikšmė, skatinant pridėtinės vertės kūrimą, skatina mokslininkus analizuoti jų poveikį ekonomikai. Tačiau, valstybės išlaidų didinimas galimas iki tam tikros ribos, o ją peržengus lėšos tampa priskiriamos sektoriams, kurie yra mažiau efektyvūs ir taip prarandamas ekonomikos augimas. Taipogi didinant valstybės išlaidas, gali atsirasti biudžeto deficitas, dėl kurio valstybė gali prarasti mokumą. Todėl, optimalios valstybės išlaidų struktūros nustatymas turėtų būti aktuali kiekvienos valstybės problema. Tačiau dėl ekonomikai būdingų neperiodiškai pasikartojančių ekonominės veiklos svyravimų, tampa sudėtinga taikyti pastovią valstybės išlaidų struktūrą. Valstybės išlaidų struktūra turėtų būti kasmet koreguojama prisitaikant prie kintančių aplinkos sąlygų. Tačiau skirstant valstybės lėšas svarbu atsižvelgti į tai, jog ne visos išlaidų rūšys vienodai veikia ekonomikos augimą. Vienos išlaidų rūšys skatina ekonomiką augti trumpuoju arba ilguoju periodu, kitos išlaidų rūšys – neigiamai veikia ekonomikos augimą, arba jam neturi jokios įtakos. Dėl to yra svarbu nustatyti, kokios išlaidų rūšys yra produktyvios ir kokių išlaidų rūšių struktūra labiausiai pakinta skirtingais ekonomikos ciklo etapais, jog atitinkamai valstybė galėtų skirti daugiau lėšų, ar sumažinti skirtas lėšas konkrečiai išlaidų rūšiai, siekiant paveikti ekonomikos augimą.

Tyrimo problema. Pagrindinė tyrimo problema – išsiaiškinti kaip ekonomikos nuosmukis gali paveikti ES valstybių išlaidų struktūrą ir kaip nustatyti optimalų valstybių išlaidų paskirstymą, kuris paskatintų ekonomikos augimą ir ekonomikos ciklo pasikeitimą iš nuosmukio į pagyvėjimo etapą.

Tyrimo objektas – ES valstybių išlaidos.

Tyrimo tikslas – ištirti ekonomikos nuosmukio įtaką ES valstybių išlaidų struktūrai.

Tyrimo uždaviniai:

1. Nustatyti valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo ryšio, bei valstybės išlaidų struktūros pokyčių ištyrimo problematiką;
2. Išanalizuoti ekonomikos ciklo teorinius aspektus ir nustatyti ekonomikos ciklo pokyčių identifikavimo būdus;
3. Išsiaiškinti valstybės išlaidų klasifikavimo būdus, bei apibrėžti produktyviųjų ir neproduktyviųjų valstybės išlaidų sąvokas;
4. Ištirti fiskalinės politikos poveikį ekonomikai teoriniu lygmeniu;
5. Išanalizuoti ES valstybių išlaidų ir BVP pokyčius;

6. Nustatyti ES valstybių prioritetas, jautriausias ekonomikos ciklo pokyčiams ir produktyvias išlaidų rūšis, bei ištirti jų pokyčius;
7. Įvertinti ES valstybių išlaidų ir BVP, SVKI indekso, gyventojų skaičiaus, biudžeto balanso bei nedarbo lygio ryšius.

Tyrimo metodai:

Kiekybiniam duomenims apdoroti naudoti: aprašomosios statistikos analizės, santykinių rodiklių metodai, koreliacinė bei regresinė analizės. Kokybinių duomenų tyrimams atlikti taikyti sintezės, analizės, indukcijos, sisteminimo bei klasifikavimo metodai.

1. VALSTYBĖS IŠLAIDŲ STRUKTŪROS YPATUMAI IR PROBLEMATIKA EKONOMIKOS NUOSMUKIO METU

Šiame skyriuje pateikta įvairių mokslininkų atliktų tyrimų, apie valstybių išlaidų ir jų struktūros pokyčius, trūkumo problematika. Taipogi analizuoti Europos Sąjungos valstybių išlaidų, BVP ir valstybių biudžetų deficitų pokyčiai finansinės krizės metu, siekiant pagrįsti tiriamą problemą.

1.1 ES valstybių išlaidų struktūros pagrindumas ir problematika ekonomikos nuosmukio metu

Valstybės išlaidų paskirstymas yra kiekvienos valstybės uždavinys. Surinkusi lėšas iš gyventojų, verslo subjektų bei kitų šaltinių valstybė sudaro biudžetą, kurio lėšas paskiria tiek gyventojų, tiek verslo subjektų, tiek trečiųjų šalių poreikiams pagal numatytas valstybės prioritetines sritis. Biudžeto paskirstymo eiga yra pastovi, keičiasi tik valstybių prioritetai – kam ir kiek skirti iš surinktų lėšų. Todėl atsiranda problema – kaip efektyviai paskirstyti biudžeto lėšas, atsižvelgiant tiek į lėšų gavėjų, tiek į valstybės interesus, žinant, jog ekonomika nuolat kinta. Dėl ciklinio ekonomikos veikimo negalima numatyti vieno efektyvaus išlaidų paskirstymo plano valstybei, kadangi pasikeitus ekonomikos ciklui šis planas gali tapti nebeefektyviu.

Vienas pirmųjų mokslininkų, suformulavusių teiginį, jog egzistuoja teigiama koreliacija tarp valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo, buvo anglų ekonomistas Adolph Wagner. 1893 metais savo veikale (vok. *Grundlegung der politischen Oekonomie*) mokslininkas kalbėjo, jog valstybės išlaidos turėtų augti proporcingai nacionalinių pajamų augimui. Augant ekonomikai, didėjant modernizacijai, visuomenė tampa įvairiapusiškesnė ir atsiranda viešojo reguliavimo bei apsaugos poreikis. Technologijų ir ekonomikos vystymasis reikalauja, jog valstybė perimtų natūraliųjų monopolijų valdymą, siekiant užtikrinti ekonomikos efektyvumą. Taip pat, autoriaus teigimu, išsilavinimo bei kultūros vystymo sritys turėtų būti remiamos viešojo sektoriaus, nes kolektyvinis rėmimas yra daug efektyvesnis nei privatusis. Kai kuriuos sritys, pavyzdžiui, viešoji infrastruktūra, reikalauja didelių lėšų, kurių atskiri asmenys skirti negalėtų (Henrenkson, 1993).

Šis teiginys buvo tiriamas daugybės mokslininkų įvairiais analizės pjūviais – tiek laiko eilučių, tiek skerspjūvio – ir daugeliu atvejų buvo patvirtintas. Ilgą laiką Adolph Wagner teiginys buvo laikomas teisingu. Tačiau naujaisiais laikais atsiranda mokslininkų prieštaraujančių Wagner pateiktam teiginiui. Kaip vienas iš pavyzdžių, Švedijos ekonomisto M. Henrenkson (1993) atliktas tyrimas naudojant Švedijos duomenis 1861-1990 metų laikotarpiu, kuriame buvo paneigtas Wagner teiginys, analizuojant valstybės išlaidų santykio su BVP ir BVP, tenkančio vienam gyventojui, pokyčius laike bei koreliaciją. Nustatyta, jog ilguoju laikotarpiu nėra jokio teigiamo ryšio tarp šių dviejų rodiklių. Mokslininkų M.T.

Eraslan ir A. Tozlu (2016) teigimu, ištyrus 36 valstybes 1997-2011 metų periodu, valstybės išlaidų didinimas neturi teigiamos įtakos BVP augimui. Tokią pačią išvadą padarė ir autoriai A.M. Conte, A.F. Darrat (1988), J. Gwartney (1998), J. Butkiewicz (2011). Autoriai ekonomikos augimo teorijas sugrupavo į tris grupes. Pirmajai grupei priskirti informacijos ir technologijų veiksniai, kuriuos tyrė M.P. Romer (1986). Antrajai grupei priklauso žmogiškasis kapitalas ir jo poveikis produktyvumo ekonomikoje didinimui. Į trečiąją grupę įtraukta valstybės vykdoma politika kaip reikšmingas veiksnys, kuris gali įtakoti ekonomikos augimą – teorija, priešinga Wagner koncepcijai (Eraslan, Tozlu, 2016).

Teoriją, prieštaraujančią Wagner mokymui, pirmasis paskelbė dvidešimto amžiaus žymus ekonomistas John Maynard Keynes. 1930 metais mokslininkas paskelbė teoriją, teigiančią, jog valstybės išlaidų didinimas ir mokesčių mažinimas skatina ekonomikos augimą. Taigi, akcentuojamas valstybės išlaidų poveikis ekonomikai, o ne ekonomikos poveikis valstybės išlaidoms. Po šios teorijos paviešinimo, dauguma ekonomistų perėjo prie Keynes teorijos pripažinimo, teigdami, jog Keynes sukurta teorija svarbi ekonomikos nuosmukio atveju, jog vyriausybė trumpuoju periodu veiktų aktyviai ir formuotų fiskalinius stimulus, siekiant paskatinti ekonomiką augti. R.J. Barro (1990), T. Kelly (1997), D.J. Webber (2002) teigė, jog valstybės politika yra labai svarbus veiksnys ekonomikos funkcionavimui ir, jog valstybės lėšos leidžia ekonomikai labiau augti (Eraslan, Tozlu, 2016). R.J. Barro (1990) teigimu, ekonomikos augimo tempai yra skirtingi tarp valstybių dėl jų vykdomos politikos ir valstybės lėšų efektyvaus panaudojimo.

Po Keynes teorijos pradėtas išsamiau tirti valstybės išlaidų daromas poveikis ekonomikos procesams ir nustatyta, jog ne visos išlaidos turi teigiamą įtaką ekonomikos augimui. Atskiri mokslininkai išskiria skirtingas valstybės išlaidų rūšis, kurios skatina ekonomikos augimą ilguoju laikotarpiu, jas priskirdami produktyviosioms išlaidoms, bei yra pateikiamos išlaidų rūšys, kurios turi poveikį tik trumpuoju periodu – jos vadinamos neproduktyviosiomis išlaidomis. Pavyzdžiui, R. Lucas (1988) teigimu, produktyvios valstybės išlaidos yra išlaidos išsilavinimui. R. Barro (1990) savo darbuose akcentuoja, jog ekonomikos augimui yra svarbios valstybės išlaidos skiriamos viešajai infrastruktūrai. Tuo tarpu P. Romer (1990) teigė, jog valstybės išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai skatina ekonomikos augimą (Dao, 2012). M. Q. Dao (2012) atliktame tyrime analizuojant valstybės išlaidų sveikatai ir švietimui tenkančių vienam gyventojui bei BVP ryšį, ištyrus 28 besivystančias valstybes, nustatyta, jog šios dvi išlaidų rūšys teigiamai veikia ekonomikos augimą. Taigi akivaizdu, jog produktyviųjų išlaidų nustatymas yra gana subjektyvus tyrimas ir priklauso nuo tyrėjo bei analizuojamų duomenų. Todėl kiekvienu nagrinėjamu atveju yra svarbu atlikti tyrimą naudojant turimus duomenis, siekiant gauti patikimą rezultatą.

J. Gwartney, R. Lawson, R. Holcombe (1998) teigimu, valstybės išlaidų didinimas galimas iki tam tikros ribos, o ją peržengus lėšos tampa priskiriamos sektoriams, kurie yra mažiau efektyvūs ir taip prarandamas ekonomikos augimas. Šią neigiamos koreliacijos išvadą pastebėjo ir D. Landau (1983).

Mokslininkas, ištyręs BVP vienam gyventojui ir valstybės išlaidų santykio su BVP rodiklius nustatė neigiamą ryšį tarp šių dviejų rodiklių. J.S. Guseh (1997) teigimu, valstybės išlaidų augimas turi neigiamos įtakos ekonomikos augimui ir šis efektas yra tris kartus didesnis socialistinę ekonomikos sistemą taikančiose valstybėse nei demokratinėse rinkos ekonomikos šalyse (Dao, 2012). M.T. Eraslan ir A. Tozlu (2016) teigimu, nereikėtų didinti valstybės išlaidų siekiant padidinti BVP, kadangi tai neįtakos ekonomikos augimo, bet gali suformuoti papildomas problemas, tokias kaip biudžeto deficitas ir infliacija. Todėl autoriai siūlo ekonomikos augimą skatinti keičiant valstybės išlaidų struktūrą tiek vidutiniu, tiek ilguoju periodu. Ryšio tarp valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo nepastebėjo V. Tanzi ir L. Schuknecht (1996), ištyrę valstybės išlaidų ir socialinės gerovės pokyčius nuo 1870 metų industrinėse šalyse. Atlikę tyrimą mokslininkai nustatė, jog po 1960 metų valstybių išlaidų augimas nedavė jokio žymaus ekonominės veiklos pagerinimo ar socialinės pažangos rezultato.

L. Wang, A.D. Peculea ir H. Xu (2016) apibendrinę įvairių mokslininkų tyrimų rezultatus ir pateiktas nuomones, išsiaiškino, jog Wagnerio ir Keynes teorijos nėra visiškai prieštaringos ir jos abi galėtų būti pritaikomos vienoje valstybėje tuo pačiu metu. Ištyrę Rumunijos duomenis 1991-2014 metų laikotarpiu, šie mokslininkai patvirtino Wagnerio teoriją, tuo tarpu, Keynes teorija nebuvo patvirtinta; taipogi buvo patvirtintas ilgo laikotarpio ryšys tarp valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo. A. Antonis, K. Constantinos ir T. Persefoni (2013), analizavę Graikijos valstybės išlaidų ir BVP rodiklius 1833-1938 metų laikotarpiu, taipogi teigė, jog tiek Wagnerio, tiek Keynes teorijos yra veikiančios ilguoju periodu – tai yra, valstybės išlaidų augimas veikia ekonomikos rezultatus ir atvirkščiai. Taigi nėra vieningos nuomonės dėl valstybės išlaidų poveikio – ar jos skatina ekonomikos augimą ar yra tik jos rezultatas. Todėl siekiant išsiaiškinti kaip būtų atskiros valstybės ar valstybių grupės atveju, svarbu atlikti atskirą analizę su nagrinėjamo subjekto duomenimis.

Nors daugybė autorių nagrinėjo valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo ryšį, tačiau tik nedaugelis iš jų atkreipė dėmesį į tai, jog valstybės išlaidoms yra būdingi šokai (cikliškumas) ir minėtas ryšys ne visuomet gali būti surandamas. Mokslininkai Frank Smets ir Raf Wouters (2003) atliktu tyrimu nustatė, jog valstybės išlaidų šokai turi žymų, bet trumpalaikį efektą ekonomikos rodikliams. L. Marattin ir S. Sallotti (2011) atlikto tyrimo, naudojant euro zonos valstybių duomenis, rezultatai parodė, jog valstybės išlaidų šokai turi teigiamą poveikį privačiam vartojimui ir investicijoms. Valstybės išlaidų sumažinimas ir mokesčių padidinimas sukėlė galias recesijas daugelyje valstybių (Dreger, Reimers, 2013; Auerbach, Gorodnichenko, 2012).

Taigi, apibendrinus įvairių mokslininkų nuomones, matyti, jog jų išvados yra gana prieštaringos, vertinant valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo ryšį, todėl yra svarbu atlikti kuo daugiau tyrimų naudojant įvairių valstybių ir pastarųjų metų duomenis, siekiant atrasti bendras tendencijas ir sukurti teoriją, kuri galėtų būti pritaikyta daugumai vienodo ekonomikos išsivystymo valstybių. Taip pat, valstybės išlaidų cikliškumo bei optimalios išlaidų struktūros nustatymo problemos yra mažai ištirtos,

todėl išanalizavus ES valstybių duomenis ir suradus bendras tendencijas, būtų galima formuoti fiskalinės politikos priemonės, kurios galiotų visai ekonominei ir politinei bendrijai.

1.2 ES valstybių išlaidų ir BVP rodiklių pokyčių problematika

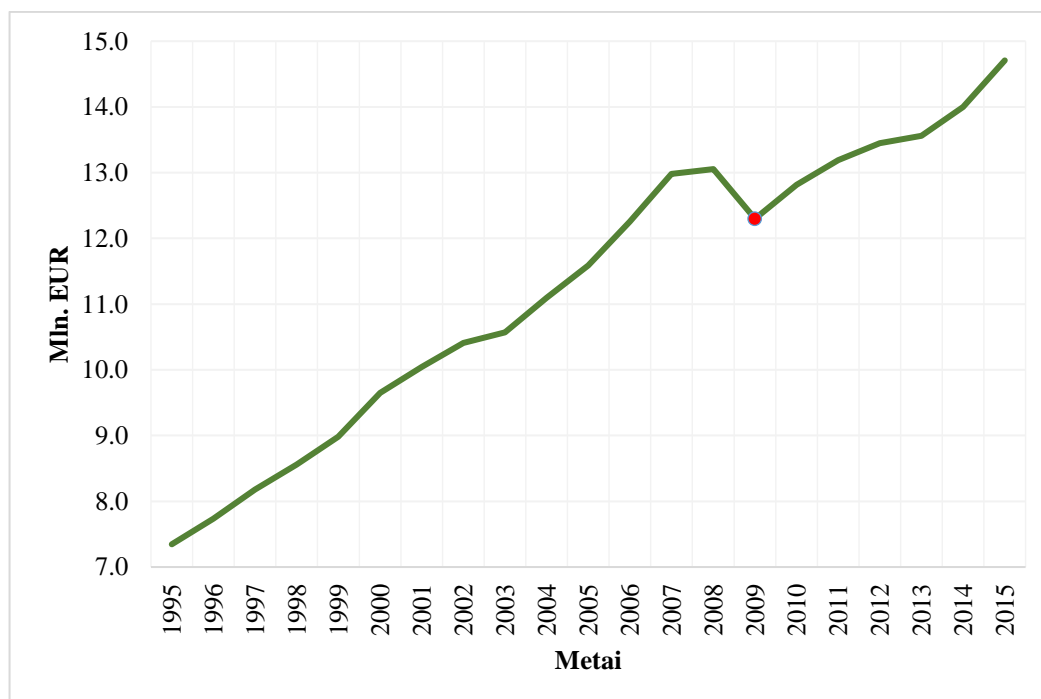
Išanalizavus įvairių mokslininkų atliktus tyrimus, svarbu apžvelgti ir statistinius duomenis, siekiant išsiaiškinti ar nagrinėjama problema tikrai yra aktuali. Todėl šiame poskyriuje apžvelgti ES BVP ir valstybių išlaidų duomenys bei jų pokyčiai.

Valstybės išlaidos yra viena iš BVP sudedamųjų dalių, vertinant BVP išlaidų metodu:

$$BVP = vartojimas + investicijos + valstybės išlaidos + grynasis eksportas \quad (1)$$

Atsižvelgus į BVP ir valstybės išlaidų dydžius, ES valstybių išlaidos 2015 metais sudarė 47 procentus ES BVP. Vidutiniškai nuo 2001 metų šis dydis siekė taipogi 47 procentus. Taigi galima matyti, jog valstybės išlaidų daroma įtaka BVP yra žymi, todėl yra svarbu įvertinti, kaip optimaliai gali būti paskirstomos valstybės išlaidos, siekiant efektyviausio poveikio ekonomikos augimo reguliavimui.

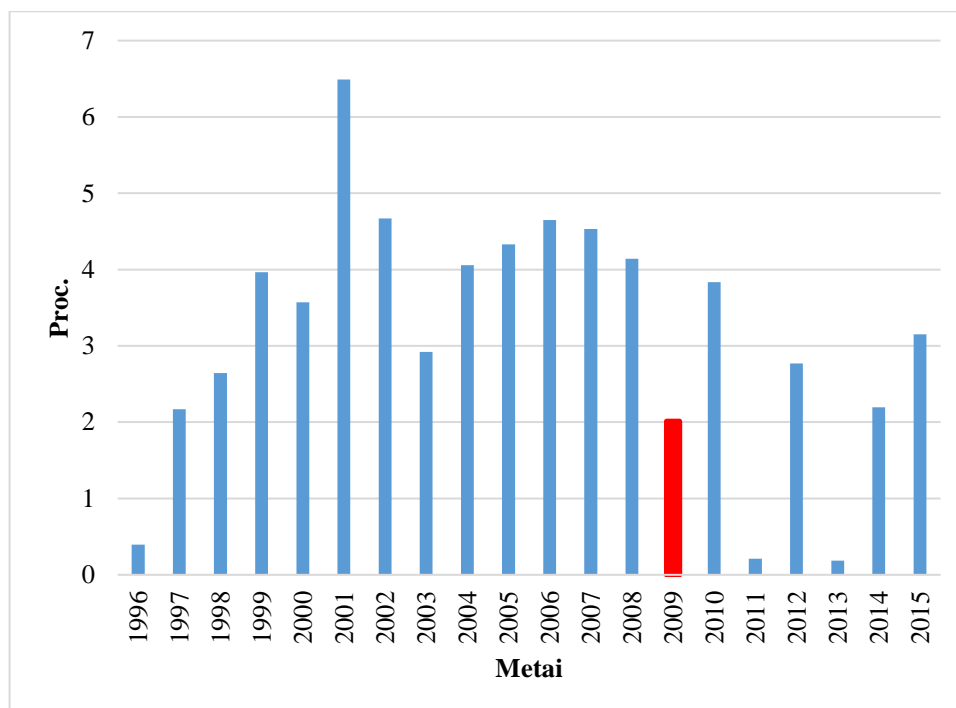
Dėl ekonomikai būdingo cikliškumo negalima nustatyti vienos optimalios išlaidų apimties, būtina atsižvelgti į ekonomikos vystymosi stadiją – ar ekonomikai būdingas pakilimas ar nuosmukis. Vienas iš veiksnių atspindinčių ekonomikos vystymosi stadiją yra BVP, todėl remiantis jo pokyčiais laike galima nustatyti ar ekonomika pateko į nuosmukį. Remiantis ES (28 valstybių) 1995-2015 metų duomenimis, matyti aiškus ekonomikos sumažėjimo etapas (žiūrėti 1 pav.).

1 pav. ES BVP apimtys 1995-2015 m., mln. EUR (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 1 paveikslo galima matyti, jog BVP augimas per 20 metų (1995-2015 m.) buvo gana pastovus, išskyrus 2009 metus, kuomet BVP sumažėjo 5,8 procentais, lyginant su metais prieš tai. Taigi galima teigti, jog 2009-ieji metai ES buvo nuosmukio metai.

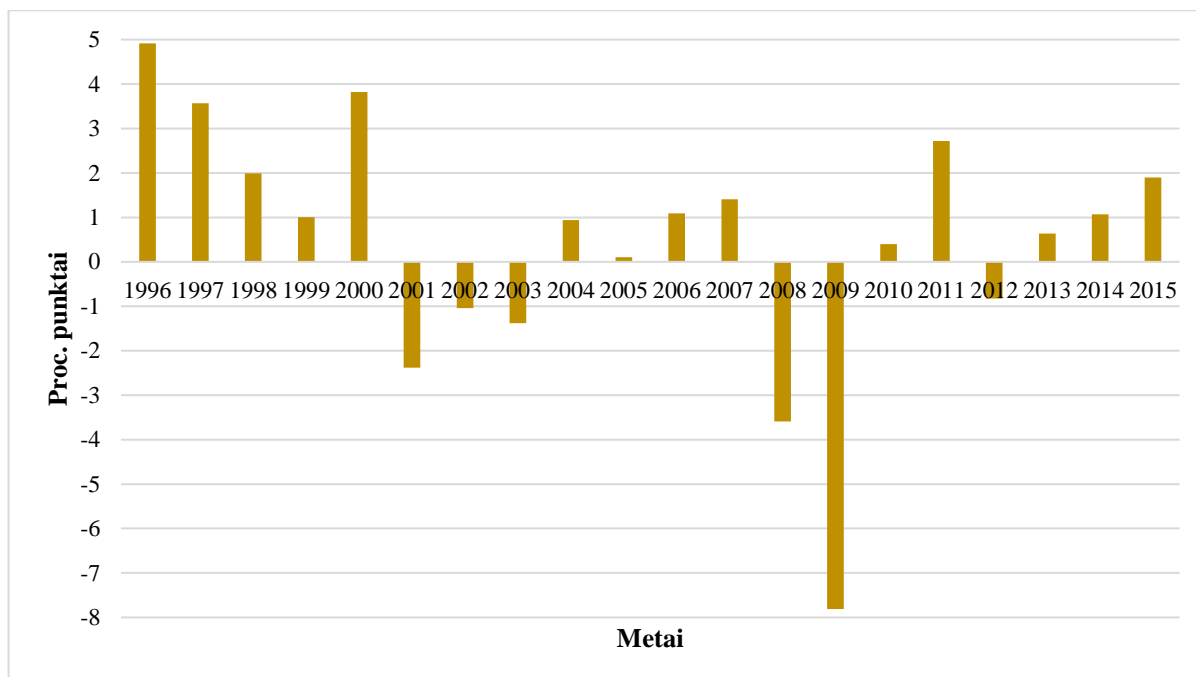
2009 metų finansinė krizė ES valstybių (angl. *general government*) išlaidų bendrajai apimčiai žymios įtakos neturėjo, ES valstybių išlaidos 2009 metais nesumažėjo, tik išaugo mažesniu dydžiu nei prieš tai einančiais metais (žiūrėti 2 pav.).

2 pav. ES valstybių išlaidų metinis procentinis pokytis, lyginant su ankstesniais metais, 1996-2015 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Pažvelgus į metinius ES valstybių išlaidų pokyčius matyti, jog 2009 metais ES valstybių išlaidų metinis augimas (2 proc.) buvo mažiausias nuo 1996 metų (kuomet augimas siekė 0,4 proc.). Tačiau šis augimas nebuvo mažiausias per 20 metų laikotarpį. Mažesni metiniai išlaidų augimai pastebėti 2011 ir 2013 metais, kuomet išlaidų augimas siekė 0,2 procentus. Didžiausias metinis išlaidų augimas buvo 2001 metais (6,5 proc.), tačiau pažvelgus į BVP metinius pokyčius (žiūrėti 1 pav.) matyti, jog 2001 metais nebuvo žymaus BVP augimo, todėl negalima teigti, jog ekonomikos ciklai smarkiai įtakoja ES valstybių bendrą išlaidų pokyčius. Tačiau vidutinis metinis ES valstybių išlaidų augimas iki 2008 metų buvo 3,7 procentai, o po 2008 – 2,05 procentai, lyginant su ankstesniais metais, todėl galima teigti, jog ekonomikos nuosmukis turėjo įtakos valstybių išlaidų augimui.

3 paveiksle galima matyti metinių augimų skirtumus tarp BVP ir valstybių išlaidų.

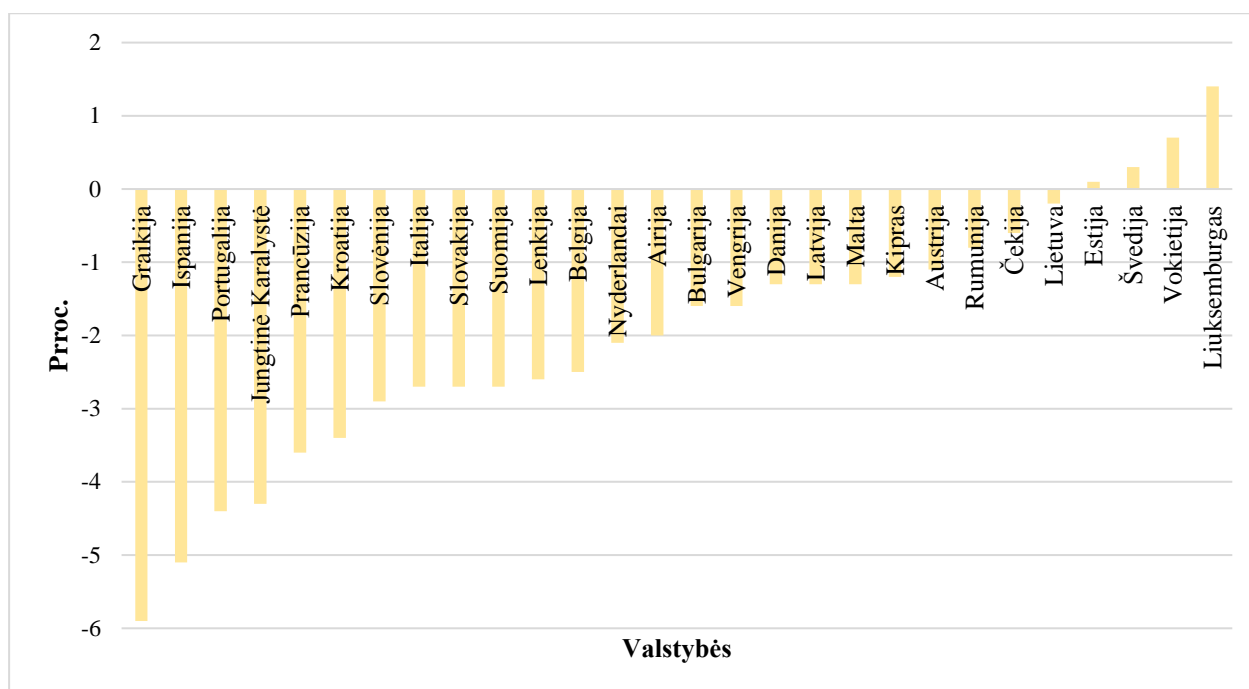

3 pav. ES BVP ir valstybių išlaidų metinio procentinio pokyčio skirtumas 1996-2015 m., proc. punktais (sudaryta pagal Eurostat)

Kaip matyti iš 3 paveikslo, BVP ir valstybių išlaidų augimai nėra panašūs. Iki 2000-ųjų metų, 2004-2007 metų, 2010-2011 metų ir 2013-2015 metų laikotarpiais BVP augo sparčiau nei valstybių išlaidos, vidutiniškai dviem procentiniais punktais per metus daugiau. 2001-2003 metų, 2008-2009 metų laikotarpiais ir 2012 metais valstybių išlaidų augimas buvo vidutiniškai trimis procentiniais punktais didesnis nei BVP augimas. Taigi, nors BVP augimas buvo dažniau didesnis nei valstybių išlaidų augimas, vidutiniškai valstybių išlaidos kasmet išaugdavo didesniu dydžiu nei BVP. Mažiausias skirtumas tarp BVP ir valstybių išlaidų augimo buvo 2005 metais (0,1 proc. punktas), didžiausias – 2009 metais (7,8 proc. punktai) – finansinės krizės metais, kadangi BVP sumažėjo, o valstybių išlaidos vis dar augo, nors ir mažesniu dydžiu. Taigi, palyginus BVP ir valstybių išlaidų metinius augimo pokyčius, išsiaiškinta, jog šių rodiklių augimai nėra panašūs, todėl yra svarbu atlikti šių rodiklių koreliacinę analizę, siekiant nustatyti, ar valstybių išlaidų pokyčiai galėtų paveikti BVP svyravimus, jog būtų galima, reguliuojant valstybės išlaidas, keisti ekonomikos situaciją šalyje.

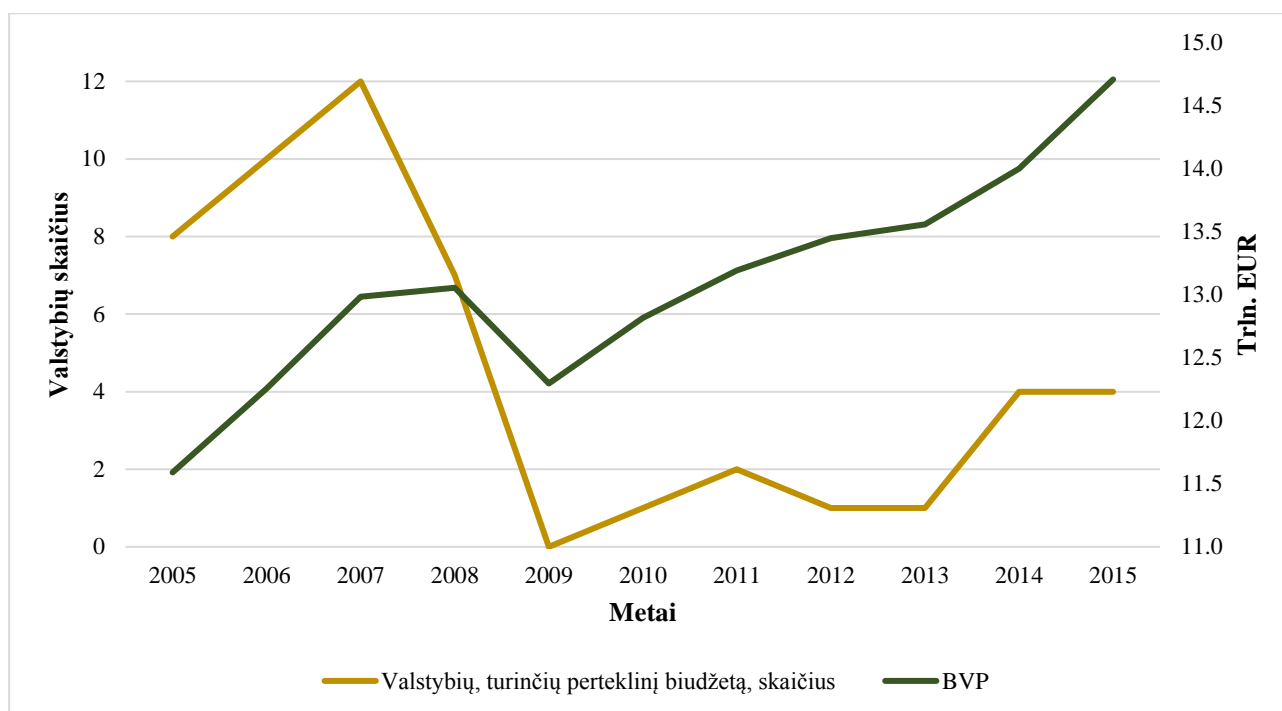
Atlikus valstybės išlaidų augimo ir BVP augimo koreliacinę analizę (žiūrėti 1 priedą), apskaičiuotas koreliacijos koeficientas lygus 0,29 – tai rodo silpną koreliacinę ryšį tarp analizuotų rodiklių. Taigi galima teigti, jog nei ES valstybių išlaidų augimas neskatina ES BVP augimo, nei BVP augimas ES nedidina ES valstybių išlaidų. Tačiau tai nereiškia, jog atskirų valstybių išlaidų augimai negali koreliuoti su BVP augimais – ši prielaida panagrinėta ketvirtame šio darbo skyriuje.

Valstybių išlaidų planavimas taipogi turėtų būti susietas su valstybės pajamų dydžiu. Tačiau, remiantis 2015 metų ES valstybių pateiktais statistiniais biudžetų balansų duomenimis, dauguma ES valstybių turėjo deficitinius biudžetus, kuomet šalies išlaidos viršijo pajamas (žiūrėti 4 pav.).

4 pav. ES valstybių biudžetų pertekliaus (+) ir deficito (-) bei BVP procentinis santykis 2015 m. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 4 paveikslo galima matyti, jog tik 4 iš 28 ES valstybių 2015 metais turėjo perteklinius biudžetus – Estija, Švedija, Vokietija ir Liuksemburgas. Taigi galima manyti, jog tik šios keturios valstybės savo išlaidas planuoja remiantis būsimomis pajamomis. Tačiau ši situacija nebuvo pastovi. Pažvelgus į ankstesnių metų duomenis (žiūrėti 2 priedą) matyti, jog kiekvienais metais keitėsi valstybės, turinčios perteklinius biudžetus. Nagrinėtu 2005-2015 metų laikotarpiu nei viena valstybė neturėjo kasmet perteklinio biudžeto. Daugiausiai metų, aštuonis metus iš dešimties, perteklinį biudžetą turėjo Liuksemburgas (išskyrus 2009 ir 2010 metus). Taigi galima manyti, jog Liuksemburgas stengiasi savo valstybės išlaidas taip paskirstyti, jog jos neviršytų pajamas – neigiamo biudžeto politika buvo tik finansinės krizės laikotarpiu. Taipogi pastebėta, jog 10-ties metų nagrinėjamu laikotarpiu tik 2009 metais nei viena valstybė neturėjo perteklinio biudžeto – tai rodo, jog finansinės krizės įtaka fiskalinei politikai Europos Sąjungoje buvo žymi. Panagrinėjus kaip per 10 analizuojamų metų keitėsi valstybių, turinčių perteklinį biudžetą, skaičius, ir BVP rodiklis pastebėta aiški tendencija susijusi su ekonomikos ciklu (žiūrėti 5 paveikslas).

5 pav. ES valstybių, turinčių perteklinį biudžetą, skaičius ir BVP pokyčiai 2005-2015 m. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 5 paveikslo galima matyti, jog BVP rodiklis ir valstybių, turinčių perteklinį biudžetą, skaičius (toliau VTPBS) 2005-2015 metais kito panašia tendencija. Iki 2007 metų abu rodikliai augo; 2008 metais, kuomet prasidėjo finansinė krizė, VTPBS sumažėjo beveik perpus; 2009 metais finansinei krizei pasiekus Europą, perteklinį biudžetą turinčių ES valstybių nebeliko. Po 2009 metų abu rodikliai šešerių metų perspektyvoje augo, metiniai sumažėjimai buvo matyti 2012 ir 2013 metais valstybių su pertekliniu biudžetu skaičiuje. Remiantis šiuo grafiku galima teigti, jog po finansinės krizės ES valstybės dar labiau pradėjo vengti turėti perteklinius biudžetus bei bendru atveju matyti, jog tiek ekonomikos augimas tiek VTPBS augimas sulėtėjo: 2005-2007 metais (per du metus) BVP išaugo apie 1,5 trilijono eurų, VTPBS – keturiomis valstybėmis; po finansinės krizės 2009-2015 metais (per šešerius metus) BVP išaugo 2 trilijonais eurų, VTPBS – keturiomis valstybėmis. Taigi remiantis šia išvada galima teigti, jog ES valstybės nesistengia savo išlaidas planuoti atsižvelgus į pajamas, todėl darbe nebus nagrinėjami ES valstybių pajamų pokyčiai.

Siekiant nustatyti ar ekonomikos nuosmukio metu pakito ES valstybių išlaidų pasiskirstymas buvo panagrinėti valstybių išlaidų struktūros pokyčiai ekonomikos nuosmukio metais. Įvertinus absoliučių reikšmių pokyčius nuo 2006 metų (treji metai prieš ekonomikos nuosmukį) (žiūrėti 3 priedą), matyti, jog 2009 metais beveik visose išlaidų rūšyse pakito lėšų dydis skiriamas atitinkamoms išlaidoms. 2009 metus palyginus su 2008 metais, nustatyta, jog: išlaidos bendrosioms valstybės paslaugoms sumažėjo 3,4 procentais (iki tol nuolat augo), gynybos išlaidos sumažėjo 0,2 procentais (iki tol sparčiai augusios), viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos išaugo 0,96 procentais (sulėtėjo augimas), išlaidos ekonomikai

išaugo 0,88 procentais (sulėtėjo augimas), aplinkos apsaugos išlaidos išaugo 7,13 procentų (padidėjo augimas), išlaidos būstams ir komunaliniams patogumams išaugo 5,53 procentais (padidėjo augimas), sveikatos išlaidos išaugo 3 procentais (sulėtėjo augimas), išlaidos poilsiui, kultūrai ir religijai sumažėjo 0,3 procentais (iki tol nuolat augo), švietimo išlaidos išaugo 0,3 procentais (sulėtėjo augimas) ir socialinės apsaugos išlaidos išaugo 4,65 procentais (padidėjo augimas) (1 lentelė).

1 lentelė. 2009/2008 m. ES valstybių išlaidų (COFOG) pokytis (sudaryta pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys pagal COFOG	Procentinis pokytis	Absolūtus pokytis
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-3,4	sumažėjo
Gynybos išlaidos	-0,2	sumažėjo
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	0,96	išaugo, mažesniu dydžiu
Ekonomikos išlaidos	0,88	išaugo, mažesniu dydžiu
Aplinkos apsaugos išlaidos	7,13	išaugo, didesniu dydžiu
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	5,53	išaugo, didesniu dydžiu
Sveikatos išlaidos	3	išaugo, mažesniu dydžiu
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-0,3	sumažėjo
Švietimo išlaidos	0,3	išaugo, mažesniu dydžiu
Socialinės apsaugos išlaidos	4,65	išaugo, didesniu dydžiu

Taigi, iš metinių pokyčių 2009 metais galima matyti, jog finansinė krizė turėjo įtakos valstybių atskirų išlaidų rūšių pokyčiams. Daugumoje atvejų, valstybių išlaidos išaugo. Padidėjęs išlaidų augimas (vidutiniškai 5,77 proc.) gali parodyti, jog šios išlaidų rūšys jautriau reaguoja į ciklinius ekonomikos pokyčius, kaip ir sumažėjusios išlaidos, tačiau sumažėjimas (vidutiniškai 1,3 proc.) nebuvo toks ryškus kaip išlaidų augimas. Taigi galima teigti, jog finansinės krizės atveju valstybės stengėsi didinti atitinkamas išlaidas. Ar tai buvo naudinga ekonomikai, bus išsiaiškinta sekančiuose šio darbo skyriuose.

2. TEORINIAI VALSTYBĖS IŠLAIDŲ STRUKTŪROS IR EKONOMIKOS CIKLO ASPEKTAI

Šiame skyriuje apžvelgtos ekonomikos ciklo, finansinės krizės bei valstybių išlaidų sąvokos. Taipogi pateikti valstybių išlaidų pagrindiniai klasifikavimo būdai, kuriais remiantis šiame darbe buvo tirtos Europos Sąjungos valstybių išlaidos. Taip pat, pateiktos įvairių autorių nuomonės apie valstybių išlaidų ir BVP ryšį, siekiant nustatyti galimus finansinės krizės padarinius valstybių išlaidų struktūrai.

2.1 Ekonomikos ciklo apibrėžtis

Ekonomikos ciklo sąvoka pradėta nagrinėti nuo aštuoniolikto amžiaus, ekonomikai susidūrus su „Misisipės burbulu“ bei „Pietų jūros schema“ Prancūzijoje ir Anglijoje. Pirmieji mokslininkai, pradėję nagrinėti ekonomikos svyravimus, buvo garsūs to meto ekonomistai-filosofai Adam Smith, John Stuart Mill bei Alfred Marshall, tačiau jų analizė buvo filosofinio pobūdžio. Teigiama, jog pirmasis ekonomikos ciklo sąvoką apibrėžė amerikiečių ekonomistas Wesley Mitchell. 1927 metais savo darbe (angl. *Business Cycles: The Problem and Its Setting*) autorius apibendrino ekonomikos ciklo teorijas jas išskaidydamas į kelias grupes:

1. teorijos, verslo ciklus aiškinančios per *fizinius procesus*: saulės radiacija, Veneros padėtis, oro sąlygų pokyčiai.
2. teorijos, verslo ciklus aiškinančios per *emocinius procesus*: optimizmo ir pesimizmo būsenos.
3. teorijos, verslo ciklus aiškinančios per *institucinius procesus*: socialinis progresas, inovacijos, pelno prognozavimas, pajamų ir kainų augimo neatitikimas, paklausos ir pasiūlos pusiausvyros trūkumas, neatitikimas tarp taupymo, vartojimo ir investavimo, bankų veiksmai.

Įvairūs mokslininkai iki dvidešimtojo amžiaus pradžios šiuos veiksnius laikė pagrįstomis ekonomikos ciklo svyravimo priežastimis. Tačiau W. Mitchell (1927) savo darbe išskyrė mokslininko Lawrence K. Frank (1923) požiūrį, jog ekonomikos ciklus sukelia žmonių, kurie užsiima ekonomine veikla, įpročiai ir papročiai (cit. Iš Mitchell, 1927). Tai yra, ekonomikos ciklo priežastis turėtų atspindėti verslininkų elgesys ir jų veikimo įpročiai. Iš esmės tai yra visos ekonomikos veikimo priežastis – žmonių elgsena nulemia ir sukuria ekonominę veiklą. Nagrinėjamos valstybės išlaidos yra reguliuojamos viešųjų institucijų, kurios ruošdamos biudžetus, atsižvelgia į įvairius pokyčius tiek ekonominiuose, tiek finansiniuose ir politiniuose procesuose. Visų šių įvykių priežastis yra žmogaus elgsena. Todėl galima daryti prielaidą, jog ekonomikos ciklo svyravimus gali sukelti ir valstybės išlaidų pokyčiai, kadangi pastarųjų paskirstymą reguliuoja vyriausybė.

Modernusis ekonomikos ciklo apibrėžimas prasidėjo su Didžiąja Depresija (1930 m.). 1935 metais išleistame John Maynard Keynes veikale (angl. *The General Theory of Employment, Interest, and Money*) apibrėžiama modernioji verslo ciklo sąvoka. Autoriaus teigimu, ekonomikos ciklą geriausiai apibūdina ribinio kapitalo efektyvumo cikliniai pokyčiai. Patį ekonomikos „ciklą“ ekonomistas apibūdina taip: ekonomikos sistemai progresuojant (kylant į viršų) jėgos, kurios skatina ekonomikos augimą, pirmiausia sukaupia galią ir turi veikiamąjį poveikį viena kitai, bet palaipsniui poveikis viena kitai silpnėja, kol tam tikru metu šios jėgos yra pakeičiamos kitomis, kurios veikia priešinga linkme – šios naujos jėgos vėl papildo viena kitą kol galiausiai ir jos pasiekia savo maksimalios plėtros tašką ir užleidžia vietą priešingoms jėgoms. Kadangi jėgos nėra amžinos, jos galiausiai užleidžia vietą priešingai veikiančioms jėgoms – taip susidaro ciklinis judėjimas. Autorius pabrėžia, jog šie svyravimai nėra atsitiktiniai ir galima nustatyti šių svyravimų dydį ir trukmę laike.

J.M. Keynes (1935) nurodo, jog kiti autoriai krizę apibūdina kaip padidėjusią palūkanų normą dėl padidėjusios pinigų paklausos tiek prekybiniais, tiek spekuliaciniais tikslais. Tačiau autoriaus nuomone, krizę išreiškia ribinio kapitalo efektyvumo staigus žlugimas. Tuo tarpu ekonomikos augimą paskatintų sumažinta palūkanų norma. Tačiau vienareikšmiškai numatyti galimas priemonės negalima, kadangi, autoriaus teigimu, verslo pasaulio veiksmai yra nenusipėjami.

Dauguma J.M. Keynes (1935) nagrinėjamų autorių teigia, jog investicijų perviršis gali sukelti ekonomikos pakilimą (bumą), o šio perviršio vengimas yra vienintelis būdas nuo gresiančio nuosmukio. Tuo tarpu nuosmukio prevencijai negalima taikyti žemos palūkanų normos, vis dėlto pakilimo galima išvengti su aukšta palūkanų norma. Autorius pabrėžia, jog svarus yra ekonomistų argumentas teigiantis, jog aukšta palūkanų norma yra efektyvesnė priemonė kovojant su pakilimu nei žema palūkanų norma kovojant su nuosmukiu. Ekonomisto nuomone, manymas, jog esant gausioms investicijoms ekonomika auga, tačiau galiausiai visuomenė neberanda efektyvaus jų panaudojimo, yra klaidingas, jis teigia, jog ekonomika „perkaista“, nes investicijos yra atliekamos tokiomis sąlygomis, kurios yra nestabilios ir kurios yra paskatintos nuviliančių lūkesčių. Autoriaus nuomone, pakilimą sukelia kombinuota palūkanų norma, kuri esant teisingams lūkesčiams (angl. *correct state of expectation*) būtų per didelė pilnam užimtumui pasiekti, o neteisingi lūkesčiai (angl. *misguided state of expectation*) apsaugo palūkanų normą nuo tapimo atgrasančia priemone. Mokslininkas apibendrina ekonomikos pakilimo (bumo) sąvoką teigdamas, jog „ekonomikos pakilimas yra situacija, kuomet vyksta pervertinimas ir jokia palūkanų norma nebus per didelė“. Taigi, ekonomisto nuomone, esant bumui rinkos dalyviai yra labai optimistiškai nusiteikę ir siekia kuo didesnės gražos, matydami, jog situacija vis auga. Tačiau galiausiai, kadangi amžinumas nebūdingas ekonomikai, augimas baigiasi ir jį pakeičia priešingos – nuosmukio – jėgos.

Tačiau J.M. Keynes teorijos, kaip ir visų autorių drastiškos mintys, ilgainiui gavo daug kritikos. Iki 1970 metų dauguma autorių laikėsi William Phillips teorijos (paskelbta 1958 m.), jog yra netiesioginė

priklausomybė tarp infliacijos ir nedarbo – esant nuosmukiui išauga nedarbas ir sumažėja infliacija, tuo tarpu ekonomikos pakilimo etape nedarbas sumažėja ir išauga infliacija. Tačiau 1970 metais atsiradus stagfliacijos reiškiniui – būdinga aukšta infliacija ir lėtas ekonomikos augimas – J.M. Keynes pamatinėmis teorijomis pradėta abejoti. Abejota ar sukurtas J.M. Keynes modelis atsižvelgia į politikos pokyčius. Todėl buvo sukurtas „realusis ekonomikos ciklo modelis“ (angl. *real business cycle model*) (toliau – RECM). Modelis pavadintas „realiuoju“, kadangi yra priešingas „nominaliajam“ – pinigai ar nominalūs kintamieji nėra minimi. Šis modelis į ekonomikos ciklo sąvoką įtraukia „šokus“. Modelis nurodo, jog rinkos ekonomikos mechanizmai veikia stabiliai, tačiau galimi išoriniai trukdžiai (šokai), kurie pakeičia ekonomikos situaciją (Kurlat, 2013). RECM buvo sudarytas teorinei tobulai rinkai. Nepaisant to, tokie modeliai yra pajėgūs imituoti svarbiausius empirinius dėsningumus sukeltus verslo ciklą. RECM modelis parodo, jog ekonominės veiklos svyravimai yra suderinami su konkurencinga bendrosios pusiausvyros (angl. *general equilibrium*) aplinka, kurioje visi ištekliai yra racionaliai maksimalūs (Stadler, 1994). Šios teorijos šalininkas Robert E. Lucas (1977) teigia, jog išeišgos pokyčiai skirtinguose ekonomikos sektoriuose parodo aukštą nuoseklumo laipsnį, jog investicijos ar ilgalaikė gamyba yra labiau nepastovi negu išeišga, vartojimas yra mažiau kintantis nei išeišga ir jog kapitalas yra mažiau kintantis nei išeišga. Remiantis šiais teiginiais galima daryti išvadą, jog ekonomikos svyravimų metu pastoviausi yra vartojimo ir kapitalo rodikliai, o nepastoviausias – investicijų rodiklis. George W. Stadler (1994) pridėda, jog ilgalaikės palūkanų normos yra pastovesnės už trumpalaikes, ir pastarosios beveik visuomet teigiamai koreliuoja su išeišga, o ilgalaikių palūkanų normų koreliacija su išeišga yra arba neigiama arba lygi nuliui; darbo lygis kinta panašiai kaip išeišga, tuo tarpu produktyvumas yra mažiau kintantis nei išeišga. Remiantis visais minėtais teiginiais galima daryti išvadą, jog ekonomikos ciklą svyravimų metu pastoviausi yra vartojimo, kapitalo, ilgalaikės palūkanų normos ir produktyvumo rodikliai, todėl nagrinėjant ekonomikos ciklus nereikėtų įtraukti šių rodiklių.

Allen Sinai (2010) teigimu, nagrinėjant verslo ciklus svarbu atsižvelgti į penkis aspektus: prekių bei paslaugų ekonomiką, darbo rinką, globalizacijos, finansinį, psichologinį ir lūkesčių veiksnius. Autoriaus teigimu, sunkiausia atpažinti finansinį bei psichologinį ir lūkesčių veiksnius. Likę veiksniai turi įtakos pakeisti ekonomikos būklę.

Visi iš Allen Sinai (2010) minėtų veiksnių pasireiškia kiekviename verslo cikle, tačiau skirtinga veiksnių sudėtimi. Finansinį veiksnių 2009 metų finansinėje krizėje buvo galima atpažinti pagal turto kainų, namų ūkių turto bei vartojimo pokyčius. Nekilnojamojo turto ir nuosavybės kainos nukrito atitinkamai 27 ir 54 procentais (lyginant su 2007 m.), namų ūkių turtas sumažėjo 29 procentais. Namų ūkių vartojimą atspindintys hipotekos refinansavimo bei kapitalo prieaugio realizacijos rodikliai sumažėjo atitinkamai 400 ir 330 milijardų JAV dolerių. Kadangi JAV vartojimas sudarė 71 procentą visos JAV ekonomikos, todėl dideli sumažėjimai vartojimo rodikliuose veikiant multiplikatoriaus efektui šalies viduje bei globalios ekonomikos veiksmui (pagrindinės JAV eksporto partnerės –

Vokietija, Kinija, Japonija) lėmė nuosmukius daugelyje pasaulio valstybių. Globali ekonomika per finansų rinkas perdavė neigiamo paklausos šoko sukeltą JAV BVP sumažėjimo poveikį kitoms pasaulio valstybėms. Būtent dėl tarptautinių santykių neigiamas ryšys grįžo atgal į JAV per tarptautinę prekybą ir finansų rinkas dar labiau padidindamas finansinę krizę šalyje. Finansinis veiksnys lėmė ne tik nuosmukio mastą, bet ir trukmę. Kadangi paslaugų sektoriuje JAV dirba 76 procentai visos darbo jėgos, todėl pokyčiai šiame sektoriuje turėjo žymią įtaką BVP pokyčiams. 2009 metais paslaugų vartojimo dalis BVP išaugo ir pasiekė 49 procentus BVP, tuo tarpu prekių sektoriaus dalis BVP sumažėjo. Taigi finansinė krizė lėmė paslaugų sektoriaus augimą šalyje. Kadangi paslaugų sektorius sudaro didelę dalį visų įmonių, todėl ir darbo kaštai sudaro didžiąją dalį visų įmonių darbo kaštų. Susidūrus su finansiniu nuosmukiu įmonės neskuba priimti naujų darbuotojų dėl didelės darbo vietos kainos ir technologijų tobulėjimo bei jų atpigimo, dėl ko palaiptams yra pakeičiama darbo jėga produkcijos sektoriuje. Taipogi įmonės siekia maksimizuoti akcininkams teikiamą naudą didinant įmonės pajamas bei mažinant išlaidas (Sinai, 2010). Didėjantis nedirbančiųjų skaičius lemia valstybės išlaidų socialinei apsaugai augimą. Taigi galima daryti prielaidą, jog finansinė krizė didina valstybės išlaidas socialinei apsaugai.

Šiuolaikiniai, dvidešimt pirmojo amžiaus, mokslininkai nagrinėdami ekonomikos nuosmukius išskiria šiuos jų padarinius: BVP kritimas, augantis nedarbo lygis, valstybės skolos augimas. Tačiau šiuolaikiniai autoriai pradėjo abejoti fiskalinių priemonių taikymo efektyvumu, ypač susidūrus su finansine krize. 2009 metų finansinė krizė smarkiai paveikė pasaulio ekonomiką. Susiformavo žema ir stabili infliacija, dėl kurios sumažintos nominalios palūkanų normos tapo artimos nuliui. Viena vertus, tai galėjo sumažinti pinigų politikos efektyvumą, kita vertus, tai tapo racionalia prieš cikline fiskalinės politikos priemone, kadangi pagal dinaminis stochastinius bendrosios pusiausvyros modelius, nulinė palūkanų norma daro fiskalinę politiką efektyvesnę (Hall, 2009; Eggertsson, Krugman, 2012; Woodford, 2011; cit. iš Baranowski, Krajewski, Mackiewicz, Szymanska, 2016). Šiuolaikiniai tyrimai parodė, jog fiskaliniai multiplikatoriai yra aukštesni nuosmukio nei pakilimo periodu (Baranowski ir kt., 2016). Taipogi įvairių tyrimų duomenimis, besivystančiose rinkose nuosmukiai būna žymesni nei išsivysčiusiose (Claessens, Kose, Terrones, 2011; Male, 2011). Rachel Male (2011) tyrimo duomenimis, ne tik nuosmukiai, bet ir pakilimai būna didesni besivystančiose šalyse nei išsivysčiusiose. Lenkų ekonomistų P. Baranowski, P. Krajewski, M. Mackiewicz ir A. Szymanska atlikto tyrimo (2016), naudojant dinaminį stochastinį bendrosios pusiausvyros modelį, duomenimis, ištyrus Čekijos, Vengrijos, Lenkijos ir Slovakijos fiskalinių politikų efektyvumą ekonomikos ciklo svyravimų metu, nustatyta, jog šių valstybių fiskaliniai multiplikatoriai yra aukštesni nei JAV ar Euro zonos valstybių. Taigi galima daryti prielaidą, jog labiau išsivysčiusių valstybių fiskalinės politikos priemonės yra mažiau efektyvios nei mažiau išsivysčiusių valstybių. Tačiau austrų mokslininkų D. Blueschke, K. Weyerstrass ir R. Neck (2016) atliktas tyrimas apie fiskalinės politikos poveikį ekonomikai esant valstybės skolos krizei Slovėnijoje remiantis ekonometriniu modeliu pritaikytu Slovėnijos ekonomikai, parodė, jog

fiskalinės politikos poveikis ekonomikai yra nežymus, todėl fiskalinės politikos priemonės Slovėnijoje laikomos neefektyviomis. Šis tyrimas iš esmės parodo, jog fiskalinės politikos priemonių vertinimas nėra objektyvus ir jam įtakos turi tyrimui pasirinktas modelis.

Tradiciniu požiūriu ekonomikos ciklo svyravimai yra identifikuojami per BVP pokyčių staigius svyravimus. Sudėtingesni ekonomikos ciklo identifikavimo būdai remiasi statistinėmis analizėmis: *HodrickPrescott* filtru, gamybos funkcijos metodu, Jungtinės Karalystės išdo *Treasury's on-trend-point* metodu ar remiantis Nacionalinio ekonominių tyrimų biuro (angl. *National Bureau of Economic Research*) praktikomis (Honjo, 2007).

Ekonomikos ciklo padėtį yra labai svarbu nustatyti siekiant pritaikyti tinkamą fiskalinę politiką. 1998 metais Jungtinėje Karalystėje buvo pradėta taikyti „auksinė fiskalinės politikos taisyklė“ (angl. *The Golden Rule*), kuri virto fiskalinės politikos teorija pritaikyta ekonomikos ciklo pokyčiams. Joje teigiama, jog esant ekonomikos ciklui (angl. *over-the-cycle*) valstybė turėtų skolintis tik investavimui, o ne savo einamųjų išlaidų padengimui, kurio turėtų būti dengiamos pajamomis iš mokesčių, bei biudžetas turėtų būti subalansuotas arba perteklinis (Honjo, 2007). Keiko Honjo (2007) atliktame tyrime apie „auksinės taisyklės“ pritaikymą Jungtinėje Karalystėje teigiama, jog šia taisykle siekiama sukaupti perteklinį biudžetą esant ekonomikos pakilimo etapui, jog būtų galima kompensuoti biudžeto deficitą esant nuosmukiui. Taigi sąvoka „*over-the-cycle*“ turėtų būti suprantama kaip ekonomikos ciklo pakilimo etapas. Tačiau šios taisyklės pritaikymui iškilo pagrindinė problema – kaip nustatyti ekonomikos ciklo pasikeitimo pradžią, siekiant panaudoti taisyklę. 2005 metais Jungtinėje Karalystėje buvo spekuliuota šia taisykle, ekonomikos ciklo pradžią Jungtinės Karalystės kancleris Gordon Brown paskelbė dviem metais anksčiau – 1997, vietoje 1999 metų – negu buvo apskaičiuota Iždo ir tai leido valstybei pasiskolinti apie 13 milijardų svarų. 2009 metais šios taisyklės Jungtinėje Karalystėje buvo atsisakyta (Helm, Moore, 2005).

Jungtinė Karalystė naudodama „auksinę taisyklę“ identifikuodavo ekonomikos ciklą taikydama minėtą *Treasury's on-trend-point* metodą. Iždo metode yra nustatomi atotrūkiai tarp išėigos trendo ir faktinių dydžių, kuomet nėra gamybos apimties atotrūkio ekonomikoje. Kiekviename cikle gamybos apimties atotrūkis kerta nulinę liniją tris kartus (keturis ketvirčius iš eilės). Remiantis Iždo metodu, reikėtų pasirinkti tik išskirtinius atotrūkių taškus ir eliminuoti trumpalaikius išėigos svyravimus apie nulinę liniją (Honjo, 2007).

Pasaulio valstybių ekonomikoms tampant vis labiau susietomis, pradėta kalbėti apie ekonomikos ciklą sinchronizavimą. Rachel Male (2011) teigimu, tarp išsivysčiusių šalių ekonomikos ciklai yra labiau suderinti nei tarp besivystančių šalių. Taipogi pastebėta, jog dalies besivystančių valstybių – Hong Kongo, Bangladešo, Indijos, Israelio, Meksikos, Pietų Korėjos ir Urugvajaus – ekonomikos ciklai sutampa su JAV ekonomikos ciklais; taipogi Brazilijos ir Filipinų verslo ciklai sutampa su Japonijos verslo ciklais. Remiantis šiais tyrimo rezultatais, valstybės galėtų plėtoti tarpusavio partnerystės ryšius,

siekdamos išvengti netobulos konkurencijos dėl skirtingų ciklo etapų. Ši problema iškelta ir tarp ES valstybių. Literatūroje yra nurodomi įvairūs veiksniai, kurie galėtų padėti sinchronizuoti verslo ciklus: darbo rinkos charakteristikos, prekybos santykiai, sektorių specializacijos skirtumai, darbo rinkos migracija, finansinis atvirumas ir tiesioginės užsienio investicijos (Duran, Lopes, 2015). Autoriai Hasan Engin Duran ir Alexandra Ferreira-Lopes (2015) atlikę tyrimą apie determinantus verslo ciklą koreliacijoje euro zonoje, nustatė, jog verslo ciklą koreliacijai euro zonoje svarbūs veiksniai yra dvišalės prekybos intensyvumas ir nesutapimai darbo rinkos nelankstume. Taipogi, autorių teigimu, pagrindiniai veiksniai nulemiantys verslo ciklą elgseną yra pajamos vienam gyventojui, šalys turinčios griežtesnę darbo teisę, šalys su aukštesne specializacija statybų ir finansų sektoriuose bei šalys atviresnės tarptautiniam kapitalo judėjimui. Tuo tarpu mokslininkai Michael Massmann ir James Mitchell (2016) ištyrė Jungtinės Karalystės ir euro zonos valstybių ciklą koreliacijas ir nustatė, jog vertinant pramoninės gamybos duomenis, yra koreliacija tarp šių grupių, ypač tarp Jungtinės Karalystės ir Vokietijos, ir nuo 1997 metų ji nuolat augo. Taipogi pastebėta, jog koreliacija buvo stipresnė, kuomet valiutos kursas buvo fiksuotas ir ekonomikos susidūrė su globaliais šokais. Autoriai tyrimui atlikti naudojo ne vieną metodą ir skirtingi metodai rodė skirtingus rezultatus, todėl yra gana sunku spręsti kuris metodas yra tikslesnis.

Taigi, panagrinėjus įvairių mokslininkų nuomones apie ekonomikos ciklą nustatymą, išsiaiškinta, jog jų identifikavimui yra kuriami modeliai, tačiau dėl ciklą individualumo jie negali būti plačiai pritaikomi. Taipogi nustatyta, jog ciklus galima identifikuoti per šiuos veiksnius: ribinio kapitalo efektyvumo ciklinius pokyčius; pajamas tenkančias vienam gyventojui; remiantis šalimis, turinčiomis griežtesnę darbo teisę; remiantis šalimis su aukštesne specializacija statybų ir finansų sektoriuose; remiantis šalimis atviresnėmis tarptautiniam kapitalo judėjimui. Tačiau identifikuojant verslo ciklus, svarbu ekonomikos pokyčius nagrinėti visapusiškai, įvertinant prekių bei paslaugų ekonomiką, darbo rinką, globalizacijos, finansinį, psichologinį ir lūkesčių veiksnius. Taipogi, išsiaiškinta, jog fiskaliniai multiplikatoriai yra efektyvesni nuosmukio nei pakilimo metu, todėl ekonomikos nuosmukio metu valstybės turėtų imtis aktyvių fiskalinių priemonių jam sumažinti – tokiu atveju valstybės vykdoma politika bus efektyvi. Kadangi kiekviena šalis gali turėti atskirus ekonomikos ciklus, todėl, siekiant vienodo tarptautinio konkurencinio pranašumo, yra svarbu ciklą trukmes suvienodinti. Besivystančioms šalims būdingas ciklą nevienodumas gali būti viena iš priežasčių kodėl šios valstybės savo ekonomikos išsivystymu atsilieka nuo išsivysčiusių šalių. Jog ekonomikos ciklai būtų tapatūs tarp skirtingo išsivystymo valstybių, reikėtų skatinti tarptautinę prekybą, darbo rinkos migracijos lankstumą bei finansinį atvirumą tiesioginėms užsienio investicijoms.

2.2 Finansinė krizė, jos identifikavimas ir valdymas fiskalinės politikos pagalba

Finansinė krizė gali būti įvairių formų, tačiau jos visos turi bent vieną iš šių požymių: esminis turto kainų ir kreditų apimčių pokytis; dideli sutrikimai finansinio tarpininkavimo paslaugų teikime; didelio

masto balanso problemos (tarp namų ūkių, įmonių, finansų tarpininkų, aukščiausio rango ekonomikos dalyvių) bei valstybės parama (likvidumo, rekapitalizavimo) (Claessens, Kose, 2013). Finansinė krizė yra daugiatis reiškinys, kuris gali būti identifikuojamas tik remiantis rodiklių dauguma. Dažniausiai finansinės krizės prasideda turto ir kreditų bumais, kurie galiausiai pereina į nuosmukius.

Reinhart ir Rogoff (2009; cit. iš Claessens, Kose, 2013) išskiria du krizės tipus: apibrėžiamos kiekybiškai arba tos, kurios apibūdinamos remiantis kokybine ir kritine analize. Kiekybinių krizių grupei priklauso valiutos ir staigaus sustojimo (angl. *sudden stop*) krizės; tuo tarpu kokybiškai apibūdinamos yra skolos ir bankinės krizės. Valiutos krizė atsiradusi iš spekuliacinio valiutomis sukeltą devalvaciją arba priverčia institucijas didinti užsienio valiutos rezervus, palūkanų normas ar nustatyti kapitalo kontrolę. Staigaus sustojimo (arba kitaip mokėjimų balanso) krizė gali būti apibrėžiama kaip staigus tarptautinio kapitalo srautų sumažėjimas. Užsienio skolos krizė atsiranda tuomet, kuomet valstybė negali (arba nenori) padengti savo turimos užsienio skolos. Taipogi galima vidinė valstybės skolos krizė, kuomet valstybė nevykdo savo fiskalinių prievolių, sumažina savo šalies valiutą ar taiko kitas finansinės represijos priemones. Sistemines bankų krizes atveju stabdoma banko veikla arba išplečiamas bankų likvidumas padedant vyriausybei (Claessens, Kose, 2013).

Kai kurios finansinės krizės gali būti gana nesunkiai atpažįstamos. Įvairių mokslininkų nuomone, valiutos krizė yra tuomet, kai valiutos kursas nuvertėja daugiau nei 15-25 procentus per metus. Staigaus sustojimo krizė pasireiškia tuomet, kai kapitalo srautai sumažėja bent dviem standartiniais nuokrypiais žemiau vidurkio (Calvo, Izquierdo, Mejia, 2008). Mokėjimų balanso krizė taipogi gali būti atpažįstama nagrinėjant kapitalo srautų judėjimą. Užsienio skolos krizė numatoma remiantis numatyty mokėjimų terminais bei laisvai disponuojamomis lėšomis. Šalies vidinė skolos krizė yra nustatoma sudėtingiau, kadangi gali pasireikšti įvairiomis formomis; bankinė krizė taipogi yra sudėtingiau nustatoma, kokybiškai įvertinant įvairius įvykius bankų sektoriuje (pvz., bankų uždarymas, susijungimas, privatizavimas – galimos priežastys bankų sektoriaus suirutei sukelti). Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog vienos rūšies krizė gali sukelti kitos rūšies krizę arba vienu metu gali veikti kelios krizės sukeltos tų pačių veiksmų. Stijn Claessens ir Ayhan Kose (2013) teigimu, besivystančiose šalyse krizės dažnai būna sudarytos iš valiutų ir bankinės sistemos krizių, jos susijusios su staigių sustojimų krize bei dažnai transformuojasi į užsienio skolos krizę. Tačiau krizių pradžios ir formos identifikavimas išlieka ribotas ir negalima nustatyti kada baigsis viena krizė ir prasidės kita.

Prasidėjus 2009 metų finansinei krizei, valstybės stengėsi ją suvaldyti naudodamos fiskalinę politiką. Buvo panaudoti dideli fiskalinių stimulų paketai – Europos Sąjungos mastu buvo sukurtas „Europos Sąjungos skatinimo planas“ (angl. *2008 European Union stimulus plan*) skiriant iš viso 200 milijardų eurų šalims narėms, siekiant padidinti nedarbo pašalpas ir pailginti jų trukmę, sumažinti PVM tarifą, suteikti paskolų garantijas įmonėms. Įvairūs fiskalinių stimulų paketai buvo paruošti ir atskirose valstybėse siekiant sumažinti mokesčių tarifus bei padidinti valstybės išlaidas. Tobias Cwik ir Volker

Wieland (2010) atliktame tyrime apie euro zonos valstybių išlaidų multiplikatorius išsiaiškino, jog tarp euro zonos valstybių, Vokietijos, Ispanijos ir Prancūzijos paruošti skatinimo planai davė didžiausią poveikį. Tačiau dėl šių skatinimo veiksnių, daugelyje valstybių smarkiai išaugo valstybių skolos bei biudžetų deficitai, todėl po poros metų nuo skatinimo planų buvo įvestos naujos stabdymo priemonės – buvo didinami mokesčių tarifai, įvedami nauji mokesčiai, mažinamos bendrosios valstybės išlaidos, didinama pensijinio amžiaus riba. Mokslininkė N.L. Midthjell (2011) savo atliktame tyrime apie finansinės krizės poveikius atskleidė, jog mokesčių tarifų ir valstybės išlaidų pokyčiai turi įtakos ekonomikai ir netiesiogiai veikia monetarinės politikos sprendimus per jų efektą infliacijos lūkesčiams. Netinkama fiskalinė politika gali pakenkti finansiniam stabilumui jeigu smarkiai išauga skolos našta ir valstybė nebegali suvaldyti augančios jos skolos. Taigi mokslininkė įrodė, jog fiskalinės politikos pokyčiai po ekonomikos krizės turėjo įtakos ekonomikai trumpuoju periodu, todėl galima teigti, jog valstybės išlaidų reguliavimas galėtų paveikti ekonomiką trumpuoju laikotarpiu. Autorė taipogi teigė, jog fiskalinės politikos poveikis tampa stipresnis kuomet palūkanų norma artima nuliui (angl. *zero lower bound*), kadangi tuomet centrinio banko laisvė yra ribota. Šiai minčiai pritaria ir autoriai Eggertsson (2011), Woodford (2011), Christiano, Eichenbaum, ir Rebelo (2011) (cit. iš Nakata, 2015). Todėl autorių nuomone reikėtų didinti valstybės išlaidas, trumpojo laikotarpio palūkanų normai esant artimai nuliui.

Europos Bendrijų Komisijos (angl. *Commission of the European Communities*) (2008) teigimu, finansinio nuosmukio metu sumažėjo valstybių skiriamos išlaidos tyrimams ir švietimui. Šie sprendimai sukėlė didelius neigiamus efektus žinių kapitalui, kas lėmė mažas užimtumo perspektyvas vidutiniu ir ilguoju periodais. Tuo tarpu valstybės, kurios nuosmukio metu padidino išlaidas tyrimams ir švietimui, gavo stiprų pagrindą inovacijų vystymui. Todėl Europos Bendrijų Komisijos siūlomame ekonomikos atsigavimo plane yra numatyta didinti minėtas išlaidų rūšis susidūrus su finansine krize. Taipogi numatyti keturi principai, kurių privalu laikytis taikant atsigavimo planą (Europos Bendrijų Komisija, 2008):

- sprendimai turi būti priimami laiku, greitai paskatinant ekonomikos aktyvumą, siekiant išvengti atidėliojimų;
- turi būti trumpalaikiai, siekiant išvengti biudžeto būklės pablogėjimo ir mokesčių tarifų didinimo ateityje;
- tiksliniai, nukreipti į ekonomikos nuosmukio šaltinį, siekiant padidinti stabilizavimo poveikį su mažiausiais ištekliais;
- koordinuojantys, jog padidintų teigiamą poveikį ir užtikrintų ilgalaikį biudžeto tvarumą.

Taigi, finansinės krizės pradžios nustatymui reikėtų identifikuoti ne vieną perspėjantįjį rodiklį, kurie gali būti vertinami tiek kiekybiškai, tiek kokybiškai, tačiau praktikoje finansinių krizių pradžios datos yra retai tiksliai nustatomos. Išsiaiškinta, jog valstybės gali mažinti finansinės krizės padarinius

trumpuoju laikotarpiu naudodamos skatinimo planus, tačiau dėl jų gali išaugti valstybių skolos bei biudžetų deficitai, todėl valstybės prieš nusprendžiamas skirti skatinimo planus, turėtų įvertinti savo biudžeto finansinę padėtį, jog nebūtų didinama valstybės skola ir prarandamas mokumas. Valstybės turėtų taikyti aktyvią fiskalinę politiką, kuomet palūkanų normos yra artimos nuliui, tačiau tokiu metu valstybės priimami sprendimai turėtų būti ypač pagrįsti, kadangi sprendimų poveikis tampa žymesnis. Taip pat, finansinės krizės atveju, valstybės turėtų padidinti lėšas moksliniams tyrimams bei švietimui, jog būtų kuriamos inovacijos, kurios paskatintų ekonomiką augti.

2.3 Valstybės išlaidų sąvokos identifikavimas

Valstybės išlaidos tai bendrosios visuomenės išlaidos, kurias patiria valstybė tenkindama viešuosius ir privačius gyventojų poreikius. Remiantis Europos Sąjungos statistikos departamentu (2016) (toliau – Eurostat) valstybės išlaidos iš bendrojo valstybės sektoriaus (angl. *General government*) gali būti paskirstomos į: centrinės valdžios (angl. *Central government*), valstijų valdžios (angl. *State government*), vietinės valdžios (angl. *Local government*) bei socialinės apsaugos fondus (angl. *Social security funds*). Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemoje (ESA 2010, dalis 2.111) – Europos Sąjungos lygmeniu suderintoje statistikos apskaitos sistemoje – nurodyta, jog bendrąjį valstybės sektorių sudaro instituciniai vienetai, kurie yra ne rinkos gamintojai, kurių produkcija skirta individualiam ir kolektyviniam vartojimui, kurie yra finansuojami iš privalomų mokėjimų, atliekamų kitų sektorių vienetų, ir kurių pagrindinė veikla yra nacionalinių pajamų ir turto perskirstymas (Eurostat, 2016a). Ne rinkos gamintojais laikomi dviejų rūšių vienetai: juridinio asmens statuso neturintys namų ūkiai, kurių visa arba didžioji dalis produkcijos skirta galutiniam vartojimui arba bendrajam pagrindinio kapitalo formavimui (pavyzdžiui, ūkininkai, kurie parduoda tik nedidelę dalį savo užaugintos produkcijos), bei valdžios sektoriaus vienetai ar privačios ne pelno siekiančios organizacijos, kurios teikia prekes bei paslaugas nemokamai arba už kainą, kuri nėra ekonomiškai reikšminga namų ūkiams ir visai visuomenei (Eurostat, n.d.). Darbe pasirinkta analizuoti atskirų Europos Sąjungos valstybių bendrojo valstybės sektoriaus išlaidas, siekiant rasti sprendimus šalių, o ne visos Europos Sąjungos kaip atskiro vieneto, lygmeniu, kadangi pastarojo vieneto išlaidų savybės būtų būdingos tik šiai ekonominei ir politinei sąjungai ir atrastų sprendimų nebūtų galima pritaikyti plačiai.

Siekiant nagrinėti valstybės išlaidas, pirmiausia svarbu išsiaiškinti jų kilmę, iš kokių lėšų yra finansuojami valstybės asignavimai. Valstybės išlaidos yra finansuojamos iš valstybės pajamų, šios dvi dalys sudaro valstybės biudžetą, kuris gali būti sudaromas tik pinigine forma. Biudžetai paprastai yra tvirtinami vieneriems metams, tarp šalių gali skirtis tik biudžetinio laikotarpio pradžios ir pabaigos datos (ne visose valstybėse biudžetiniai metai sutampa su kalendoriniais metais). Remiantis naujausiais duomenimis, visose Europos Sąjungos valstybėse biudžetiniai metai baigiasi gruodžio 31 dieną, išskyrus Jungtinę Karalystę, kurioje – kovo 31 dieną; iki 2001 metų Danijoje biudžetiniai metai baigėsi balandžio

5 dieną (Schmidt, 2017). Biudžetinių metų pabaigos datas svarbu žinoti siekiant analizuoti valstybių išlaidų ketvirčio duomenis, jog būtų galima įvertinti konkretaus įvykio poveikį išlaidų struktūrai.

Didžioji dalis valstybės pajamų yra surenkama mokesčių pavidalu. Taipogi galimos kitos pajamos – turto naudojimo ir realizavimo pajamos, pajamos už suteiktas prekes ir paslaugas bei kitos. Svarbu išsiaiškinti valstybių pagrindinį pajamų šaltinį, jo pokyčio galimybes, jog būtų galima prognozuoti išlaidų apimties pokyčius. Tačiau svarbu atsižvelgti ir į tai, jog ne visos valstybės planuoja savo išlaidas atsižvelgdamos į pajamas, dauguma Europos Sąjungos valstybių turi deficitinius biudžetus (žiūrėti 1 skyrių). Taigi, valstybės pajamų rodiklis kaip pagrindas biudžeto išlaidų paskirstymui nebuvo naudojamas tarp ES valstybių, todėl nagrinėjami kiti kriterijai valstybės išlaidų planavimui.

Europos Sąjunga Lisabonos sutartyje pažymėjo, jog „Biudžetas vykdomas laikantis patikimo finansų valdymo principo. Siekdamas užtikrinti, jog biudžeto asignavimai būtų naudojami pagal šį principą, valstybės narės bendradarbiauja su Sąjunga.“ (27 ES valstybės narės, 2007, p. 121). Vadinasi, ES valstybės gali pačios pasirinkti kokį naudos finansų valdymo principą biudžetui vykdyti, atsižvelgdamos į ES institucijų nuomonę. Biudžeto sudarymui, Europos Parlamento leidinyje (European Parliament's Committee on Agriculture and Rural Development, 2011, p. 35) yra numatyti bendrieji principai:

- Balanso – jog biudžeto pajamos ir išlaidos būtų subalansuotos;
- Tikslumo – jog nebūtų išleista daugiau išlaidų nei numatyta biudžete;
- Vienybės – jog visos pajamos ir išlaidos tam tikriems metams būtų įtrauktos į biudžetą;
- Anuiteto – jog būtų galima stebėti biudžeto valdymą, pajamos ir išlaidos turi būti suskirstytos atskiriems metams, išskyrus ilgalaikes operacijas;
- Konkretumo – jog būtų užtikrinta konkreti kiekvienų išlaidų paskirtis;
- Skaidrumo – jog būtų teikiama vieša informacija apie biudžetą ir jo vykdymą;
- Universalumo – jog būtų užtikrinta, jog nėra jokio tiesioginio ryšio tarp atskirų valstybės pajamų ir išlaidų.

Taigi bendrieji principai numato, jog valstybės turėtų paskirstyti savo išlaidas taip, jog jos neviršytų pajamų, tačiau šio principo kaip matyti iš pirmame skyriuje pateiktos analizės nesilaiko dauguma ES valstybių. Todėl galima daryti prielaidą, jog valstybės pačios gali nustatyti savo biudžetų sudarymo taisykles, neatsižvelgiant į ES teisės aktų reikalavimus. Būtent dėl šios priežasties reikėtų sudaryti ne rekomendacinio, o privalomojo pobūdžio teisės aktus numatančius ES valstybių biudžetų sudarymą ir vykdymą, jog būtų galima bendrai reguliuoti ES valstybių išlaidas skirtingais ekonomikos ciklo etapais.

2.4 Valstybės išlaidų klasifikavimo būdai

Valstybės išlaidos gali būti paskirstomos įvairiais būdais. Šiame darbe, valstybės išlaidos analizuojamos pagal funkcinį valstybės išlaidų klasifikavimo būdą (angl. *Classification of the functions of government – COFOG*), kadangi Eurostat valstybės išlaidų duomenų pateikimui naudoja būtent šį būdą.

COFOG klasifikavimas buvo sukurtas 1999 metais Tarptautinės ekonomikos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD*) bei paskelbtas Jungtinių Tautų statistikos skyriaus kaip standartas valstybių veiklos tikslų klasifikavimui. Klasifikavimas apima tris lygius: skyrius (COFOG I), grupes (COFOG II) ir klases (COFOG III) (Eurostat, 2016b). Analizei naudotas klasifikavimas pagal skyrius, kurių eilės tvarka yra nekeičiama; viso skyrių yra 10:

1. Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos;
2. Gynybos išlaidos;
3. Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos;
4. Ekonomikos reikalų išlaidos;
5. Aplinkos apsaugos išlaidos;
6. Būstų ir komunalinių patogumų išlaidos;
7. Sveikatos išlaidos;
8. Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos;
9. Švietimo išlaidos;
10. Socialinės apsaugos išlaidos.

Kiekvienas skyrius yra išskaidytas į skirtingą grupių skaičių (žiūrėti 4 priedą). Taipogi, kiekviena grupė gali turėti skirtingą klasių skaičių.

OECD organizacija savo veikloje naudoja COFOG-*Special* klasifikaciją, kuri išlaidas išskaido į dvi grupes – asmeninio ir kolektyvinio naudojimo bei pinigų perlaidos ir paslaugos natūra. Duomenys klasifikacijai imami iš COFOG II išlaidų rūšių bei papildomų šaltinių. OECD organizacija siekia šios klasifikacijos duomenis publikuoti viešai savo internetiniame tinklalapyje, tačiau ne visos OECD organizacijai priklausančios valstybės teikia savo išlaidas suskirstytas pagal COFOG II klasifikavimą, todėl duomenys pagal šią klasifikaciją nebūtų gausūs (European Commission, 2011). 6 paveiksle pateikta COFOG-*Special* klasifikacija.

Asmeninės	Pinigų perlaidos: Socialinės pinigų perlaidos
	Suteikiamos paslaugos: Ne rinkos poilsis, kultūra ir religija Socialinė apsauga Švietimas Sveikatos apsauga Subsidijos
Kolektyvinės	Pinigų perlaidos: Užsienio pagalbos pervedimai Bendrosios paskirties ir specialiosios dotacijos Palūkanos
	Suteikiamos paslaugos: Bendrosios valstybės paslaugos Fundamentiniai moksliniai tyrimai Gynyba Viešoji tvarka ir saugumas Infrastruktūra ir tinklai Aplinkos apsaugos, plėtra ir bendruomeninės paslaugos Paslaugų reguliavimas

6 pav. COFOG-Special klasifikacija (sudaryta pagal European Commission (2011), p. 20.)

Šioje klasifikacijoje išlaidos ne rinkos poilsiui, kultūrai ir religijai yra skirtos *paskirstymo* tikslais, tuo tarpu socialinės apsaugos išlaidos – *priskyrimo* tikslais. Skirtumas tarp paskirstymo ir priskyrimo yra tame, jog paskirstymo atveju lėšos tenka konkrečiam asmeniui ar jų grupei (išlaidos padalijamos atskirai), tuo tarpu priskyrimo išlaidose yra numatyta bendra suma, kuri yra skiriama visiems asmenims ar grupėms. Švietimo, sveikatos bei subsidijų lėšos gali būti paskirstomos ir priskiriamos. Remiantis šiuo klasifikavimu būtų galima panagrinėti produktyviasias (kolektyvines) ir neproduktyviasias (asmenines) išlaidas ir jų poveikį ekonomikos augimui, siekiant optimaliai paskirstyti valstybės lėšas.

COFOG klasifikaciją Eurostat naudoja remiantis Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų apskaitos sistema (angl. *European system of national and regional accounts – ESA 2010*). ESA 2010 yra naujausia tarptautiniu lygiu, su nacionalinių sąskaitų sistema (angl. *System of national accounts 2008 – 2008 SNA*), suderinta Europos Sąjungos apskaitos sistema, kuri skirta sistemingai ir išsamiai apibūdinti ekonomiką. Sistema pradėta įgyvendinti nuo 2014 metų rugsėjo (iki tol veikė ESA 95) ir nuo šios datos valstybės narės perduodamos savo statistinius duomenis Eurostat laikosi ESA 2010 taisyklių (Eurostat, 2016c). Valstybės išlaidų duomenys perduodami nr. 1100 lentelės (angl. *Expenditure of general government by function*) pavidalu. Valstybės išlaidų duomenys pagal skyrius yra perduodami nuo 1995 metų, pagal grupes – nuo 2001 metų. Visų 28 valstybių pilni 1100 lentelės duomenys Eurostat portale

prieinami nuo 2006 metų. Kroatijos ir Ispanijos (2014 metų) pateikti duomenys Eurostat portale yra preliminarūs (Eurostat, 2017a).

ESA 2010 apskaitos sistemoje (8.100, 20 skyrius) yra nurodyta kokios išlaidų grupės sudaro valstybės išlaidas:

- Tarpinis vartojimas;
- Bendrasis kapitalo formavimas;
- Atlyginimas darbuotojams;
- Kiti gamybos mokesčiai;
- Mokėtinos subsidijos;
- Turto pajamos;
- Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai;
- Socialinės išmokos, išskyrus socialinius pervedimus natūra;
- Socialiniai pervedimai natūra – įsigyta rinkos produkcija;
- Kiti einamieji pervedimai;
- Koregavimai dėl pensijų išmokų pokyčių;
- Mokėtini kapitalo pervedimai;
- Įsigijimai atėmus nefinansinio nesukurto turto netekimus (Eurostat, 2017b).

Pagal Eurostat (2017b), tarpinis vartojimas apima prekių ir paslaugų, kaip žaliavų, sunaudojimą gamybos procese, šiuo atveju tai valstybės poreikiams sunaudotų prekių ir paslaugų pirkimo vertė. Bendrojo kapitalo formavimo išlaidas, skirtas atskiroms institucijoms, sektoriams, ar visai ekonomikai, sudaro: bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo vertė, atsargų pokyčiai ir įsigijimų, atėmus netekimus, vertė. Atlyginimas darbuotojams yra vyriausybės mokamas piniginis ir nepiniginis atlyginis savo darbuotojams. Kiti gamybos, pajamų turto ir kiti mokesčiai apima valdžios sektoriaus vienetų sumokėtus mokesčius, nors sumokama tai pačiai vyriausybei, tačiau šie pervedimai nėra konsoliduojami. Subsidijos naudojamos kaip išmokos juridiniams asmenims, vietoje mokesčių sumažinimo, kurie sumažintų valstybės gaunamas pajamas, o ne padidintų išlaidas. Taigi valstybės gali reguliuoti pajamų ir išlaidų dydžius taip paskatinant arba pristabdant ekonomikos veiklą. Turto pajamos apima palūkanas, žemės nuomą bei valstybės suteikiamus leidimus gamtinių išteklių naudojimui – įprastai tai turėtų būti laikoma pajamomis, o ne išlaidomis, tačiau kaip nurodo Europos Komisija (2011) mokėjimai yra neįmanomi. Socialiniai pervedimai skiriasi nuo socialinių išmokų tuo, jog tai yra ne pinigine išraiška suteikta pagalba. Einamieji pervedimai apima prekių, paslaugų ar finansines perlaidas be grįžamosios ekonominės naudos, į šią kategoriją įeina: ne gyvybės draudimo įmokos, einamieji pervedimai tarp valdžios sektoriaus, einamuosius pervedimus užsienio valstybėms ir organizacijoms bei įvairūs einamieji pervedimai, kurie skirti Europos Sąjungai (BVP dalies pervedimai), fiziniams asmenims (išskyrus socialines išmokas) ir juridiniams asmenims (išskyrus subsidijas). Koregavimai dėl pensijų išmokų pokyčių galimi tik tose valstybėse, kuriose vyriausybė valdo dalį pensijų sistemos, dauguma valstybių šių išlaidų neturi. Kapitalo pervedimai susideda iš valstybės mokamų dotacijų investicijoms ir

kitų kapitalų pervedimų; jeigu vyriausybė skiria kapitalo dotaciją valstybės sektoriaus įmonei, jai teisiniu aspektu tai būtų nuosavybės įsigijimas, tačiau vertinant iš nacionalinių sąskaitų perspektyvos, tai būtų traktuojama kaip kapitalo pervedimas, o ne kaip finansinis sandoris, jeigu vyriausybė nesiektų finansinės grąžos iš savo investicijų kaip racionalus investuotojas. Nefinansinis nesukurto turtas yra nepagamintas turtas, kuris gali būti panaudojamas gamyboje, tai – gamtiniai išteklių, sutartys, licencijos, prestižas, rinkodaros turtas. Visos šios paminėtos išlaidų rūšys gali būti suskirstytos į penkias grupes:

- Tarpinio vartojimo išlaidos;
- Investicinės dotacijos;
- Įsigijimai atėmus nefinansinio nesukurto turto netekimus;
- Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas;
- Galutinio vartojimo išlaidos (European Commission, 2011).

Dauguma šių išlaidų grupių atspindi valstybės mokamas išmokas iš gautų pajamų, jos tikslų įgyvendinimą, tačiau tik galutinio vartojimo išlaidos parodo kiek šalis išleidžia papildomai. Taigi galutinio vartojimo išlaidos gali būti išreikšiamos formule:

$$\begin{aligned}
 & \text{Valstybės suvartoti darbo, prekių, paslaugų ir pagrindinio kapitalo (nusidėvėjimo) išteklių} \\
 & \quad - \\
 & \quad \text{viešojo sektoriaus įstaigų pardavimai} \\
 & \quad + \\
 & \quad \text{prekės ir paslaugos suteiktos namų ūkiams (socialiniai pervedimai)} \qquad (2)
 \end{aligned}$$

Galutinio vartojimo išlaidų dydis gali būti palyginamas su BVP, siekiant nustatyti kiek vyriausybės veikla sunaudoja visos valstybės gamybos išėigos. Taipogi šis dydis gali būti išskaidytas į individualaus vartojimo ir kolektyvinio vartojimo išlaidas (European Commission, 2011). Išlaidos individualiam vartojimui skirtos patenkinti atskirų namų ūkių poreikius, o kolektyvinio vartojimo išlaidomis siekiama teikti naudą visai visuomenei. Taigi kuo daugiau išlaidų valstybė skirs individualiam vartojimui, tuo mažiau namų ūkių gaus naudą, tačiau jeigu didinamas išlaidų kiekis kolektyvinio vartojimo išlaidoms – didėja ir namų ūkių gaunama nauda.

2.5 Valstybės išlaidų poveikio ekonomikai identifikavimas

Viena žymiausių šiuolaikinių ekonomikos augimo teorijų yra endogeninio augimo modelių, kurie parodo, jog daugelis veiksnių (ne tik technologinė pažanga bei darbo jėga) gali įtakoti ekonomikos rezultatų dydį ir augimo tempus. Vienas iš mokslininkų tirtų veiksnių yra fiskalinė politika, apie kurios daromą įtaką ekonomikai aprašyta šiame poskyryje.

Pirmasis ekonomistas įtraukęs valstybės išlaidas į endogeninio augimo modelį yra Robert Barro (1990). Remiantis šiuo tyrimu, mokslininkas nustatė, jog skirtingos valstybės išlaidų rūšys skirtingai

veikia ekonomikos augimą (plačiau – žiūrėti 2.6 poskyrį). Autorius išskyrė produktyviasias valstybės išlaidas – skirtas infrastruktūrai – kurios skatina BVP vienam gyventojui rodiklio augimą. Taipogi autorius teigė, jog nustatyti šias išlaidas yra gana sudėtinga, kadangi atlikus kiekybinį tyrimą buvo nustatyta, jog išlaidos viešajai tvarkai yra neproduktyvios, tačiau vertinant kokybiškai galima teigti priešingai, kadangi policijos veikla saugo asmenų turtą, dėl ko asmenys gali skirti savo turimas lėšas investavimui ir taip skatinti ekonomikos augimą. Vėlesniame savo darbe mokslininkas teigė, jog BVP tenkančio vienam gyventojui augimas ir privačių investicijų santykio su BVP rodikliai yra atvirkščiai proporcingi valstybės išlaidų ir BVP santykio rodikliui (Barro, 1991). Dar po penkerių metų (Barro, 1996) ekonomistas ištyrė 100 valstybių 30-ties metų laikotarpiu ir nustatė, jog vienas iš veiksmingų skatinančių BVP vienam gyventojui rodiklio augimą yra valstybės išlaidų mažinimas. Taigi galima matyti, jog valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo ryšio nustatymas yra gana subjektyvus ir priklauso nuo tyrimo sąlygų.

Tačiau Robert Barro sukurti modeliai skirti uždaros ekonomikos sąlygomis. Stephen Turnovsky (1998) tyrė valstybės išlaidas mažoje atviroje stochastinėje ekonomikoje. Autoriaus teigimu, atvirose ekonomiose valstybės išlaidos yra didesnės nei uždaroje jeigu valstybė yra grynoji skolintoja (angl. *net creditor*), tai yra, jos turimas užsienio valstybėse esantis turtas yra didesnis nei kitų valstybių turimas tos šalies turtas. Remiantis šia išvada galima manyti, jog atviros ekonomikos valstybių išlaidos užsienyje yra didesnės nei šalies viduje. Taipogi, mokslininko teigimu, ekonomikos augimas ir nepastovumas priklauso nuo valstybės sektoriaus dydžio, vertinant jį pagal pajamas, o ne pagal išlaidas. Remiantis šiuo teiginiu ketvirtame šio darbo skyriuje patikrinta hipotezė ar ES valstybių išlaidos įtakoja ES BVP augimą. Mokslininkas taipogi nustatė, jog valstybės išlaidos turi įtakos vidaus produktyvumo šokų dydžiui.

Mokslininkai F. Smets ir R. Wouters (2002), parengę dinaminį stochastinį bendrosios pusiausvyros modelį euro zonos valstybėms, išsiaiškino, jog valstybių išlaidų sukelti šokai didina BVP, infliacijos, užimtumo, kapitalo grąžos rodiklius. Taipogi, autoriai nustatė, jog valstybių išlaidų šokai gali mažinti vartojimą ir investicijas.

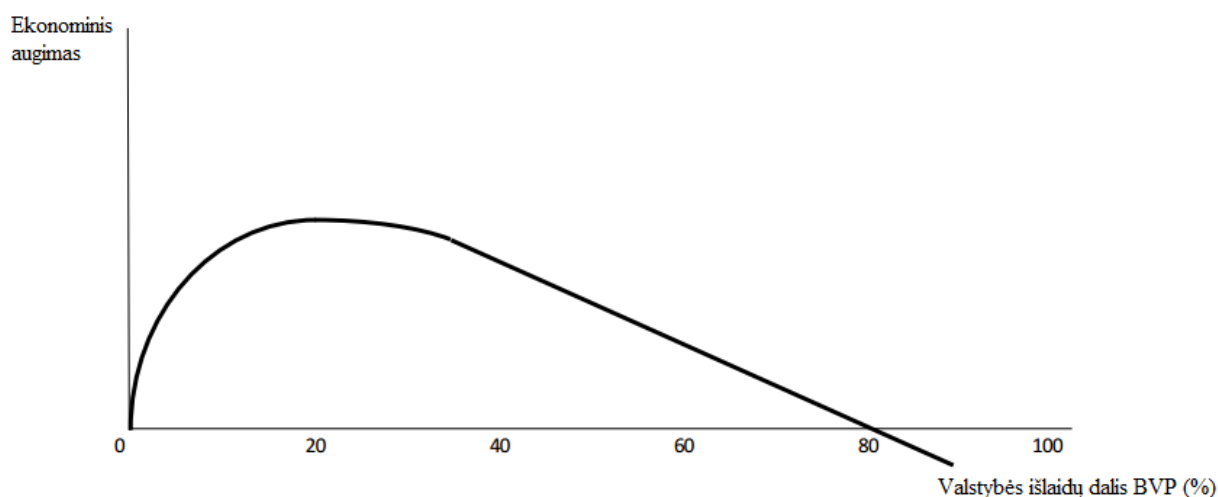
Ekonomisto Phillip Grossman (1988) teigimu, vyriausybė daro tiesioginę teigiamą įtaką nacionalinei išeigai, tiekdamą savo specifines prekes ir paslaugas, tokias kaip gynyba, viešasis saugumas bei teisėtvara, kurios „leidžia visuomenei pasiekti didesnę prekybos santykių produktyvumą ir pasinaudoti savanoriško keitimosi nauda“ (cit. iš Novak, 2013, p. 194). Taipogi, vyriausybė tiekdamą viešąją infrastruktūrą skatina prekybą privačiame sektoriuje ir taip prisideda prie BVP augimo. A. Irmen ir J. Kuehnel (2009) teigimu, be valstybės išlaidų nebūtų technologinės pažangos ir pastovaus ilgalaikio ekonomikos augimo.

Taip pat, P. Grossman (1988) teigimu, vyriausybė naudodama fiskalinės politikos įrankius (mokesčių sistemas, valstybės išlaidų politiką) siekia ištaisyti rinkos nesėkmes. Vyriausybė pašalina

išteklių paskirstymo iškraipymus, atsiradusius dėl teigiamų ar neigiamų išorinių efektų ir taip pagerina bendrą valstybės ekonomikos veiklą. Tačiau pasak P. Grossman (1988) jeigu vyriausybės sektorius ir valstybės išlaidos nuolat augs, tai turės atvirkštinį poveikį ekonomikos augimui (cit. iš Novak, 2013, p. 132). Nepaisant to, ekonomisto William Arthur Niskanen (1971) teigimu, politikai siekia didinti valstybės išlaidas norėdami pritraukti daugiau rinkėjų viešai demonstruojant valdžios indėlį į šalies gerovės augimą (cit. iš Novak, 2013, p. 114). Jei valdžios sektoriaus dydis pasieks privataus sektoriaus dydį, gali suveikti „išstūmimo“ procesas, dėl ko bus slopinama bendra ekonomikos veikla (Becker, 1983, Olson, 1982, cit. iš Novak, 2013, p. 114). Peter Lindert (2004) teigimu, valstybės, kurios didina mokesčius produktyviesiems ūkio subjektams bei didina išmokas neproduktyviesiems ūkio subjektams, stabdo savo ekonomikos augimą (cit. iš Novak, 2013, p. 3-4). Todėl, autoriaus teigimu, reikėtų racionaliai paskirstyti valstybės lėšas ir nustatyti tokią mokesčių politiką, kuri juridiniams asmenims taikytų didesnes lengvatas nei fiziniams asmenims, kadangi pastarieji laikomi neproduktyviais.

N. Gemmell, R. Kneller ir I. Sanz (2016) atliko tyrimą, analizuojant OECD valstybių duomenis, apie deficitinio biudžeto poveikį ekonomikos augimui ir nustatė, jog esant biudžeto deficitui dėl valstybės išlaidų didinimo yra neigiamai paveikiamas BVP augimas ilguoju laikotarpiu. Ši autorių išvada patikrinta ketvirtajame šio darbo skyriuje.

Netiesinį ryšį tarp valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo pirmasis pavaizdavo amerikiečių ekonomistas Richard Rahn 1988 metais (žiūrėti 7 pav.). Rahn (1988) teigimu, dėl valstybės teikiamų pagrindinių prekių ir paslaugų, ekonomikos augimas neišvengiamai pradės mažėti, kadangi plečiantis vyriausybei, valdžia imasi naujų išlaidų programų dėl kurių turi būti didinami mokesčiai siekiant pritraukti reikiamų pajamų išlaidų finansavimui (cit. iš Novak, 2013, p. 114).

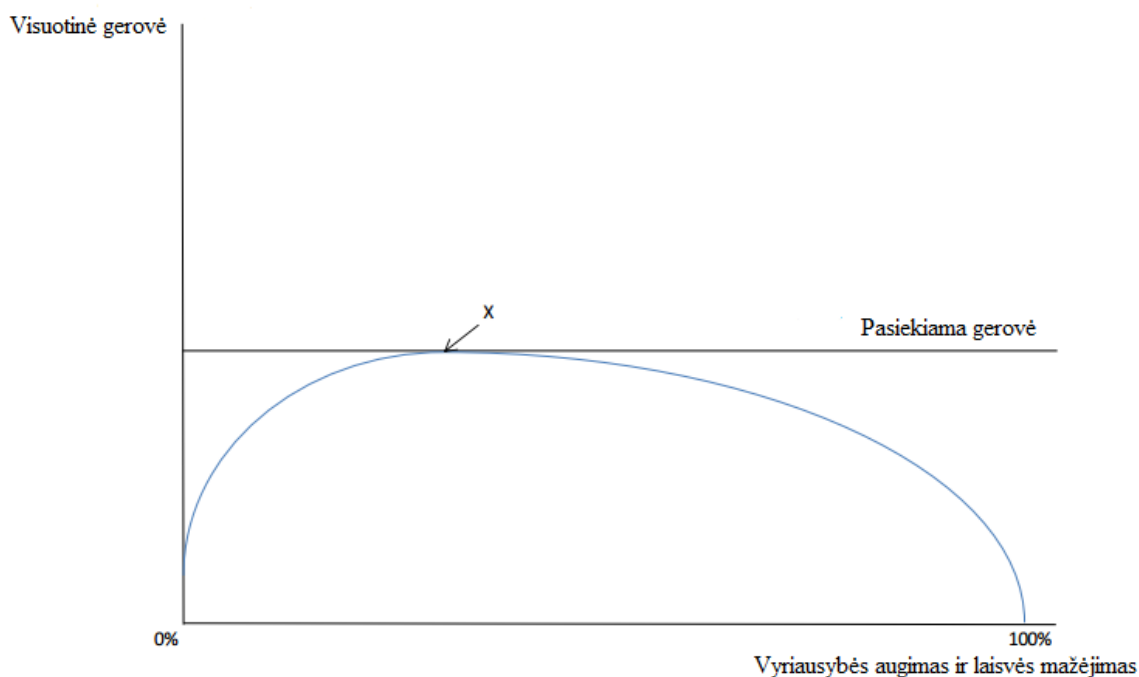

7 pav. Rahn kreivė (adaptuota pagal Rahn (1988), iš Novak, 2013, p. 115.)

Rahn kreivė pirmiausia parodo, jog iki tam tikro taško yra teigiamas ryšys tarp ekonomikos augimo ir valstybės išlaidų. Po minėto taško ryšys tampa neigiamas. Taipogi iš grafiko galima matyti, jog nesant valstybinio sektoriaus, nebūtų ir ekonomikos augimo. Tačiau tai nėra visiškai teisinga,

kadangi ekonomikos augimo pagrindinis rodiklis yra privatus sektorius. Remiantis grafiku, augant valstybės išlaidų daliai, auga ir realusis BVP, ir pasiekus optimalią valstybės išlaidų dalį (Rahn vaizduoja 20 proc.) gaunama didžiausia ekonomikos išėiga. Jei valstybės išlaidų dalis BVP bus didesnė nei 20 procentų, ekonomikos augimas pradės mažėti ir jei valstybės išlaidų dalis BVP viršys 80 procentų, tuomet, ekonomisto teigimu, atsiras stagnacija. Todėl siekiant ekonomikos augimo, valstybės išlaidų dalis BVP turėtų būti mažesnė nei 80 procentų.

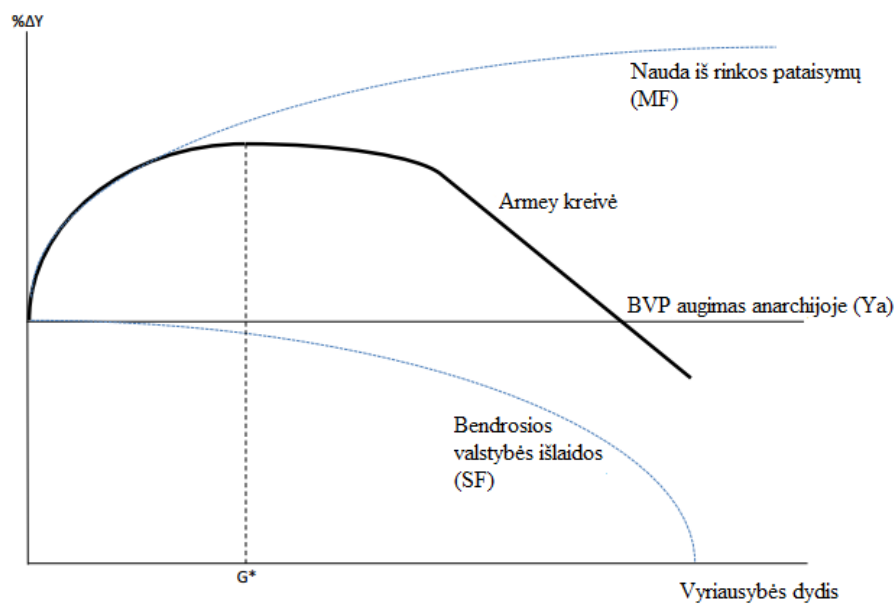
Jungtinių Valstijų kongreso narys Richard Armeys (1995) papildė Rahn kreivę (cit. iš Novak, 2013, p. 115) (žiūrėti 8 pav.).

8 pav. Armeys kreivė (adaptuota pagal Armeys (1995), iš Novak, 2013, p. 115.)

Richard Armeys (1995) teigimu, vyriausybė pirmiausia reikalinga siekiant palaikyti taiką šalyje ir užkirsti kelią anarchijai. Vyriausybė turi užtikrinti savo konstitucinę pareigą propaguoti visuomenės gerovę, užtikrinti saugumą ir laisvę. Tačiau, kai vyriausybė tampa tokia didelė, jog ji pradeda „dusinti gerovę“ ir taip pradeda mažėti ne tik visuomenės gerovė, bet ir laisvė. Taipogi autorius apibrėžė, jog yra ekonominiu požiūriu priimtinos ribos vyriausybei – kiek vyriausybė gali pasiekti gerovės tam tikru metu. Pažanga atsispindi didėjant „pasiekiamos gerovės“ tiesei. Vyriausybės gebėjimas „pakelti šias lubas“ priklauso nuo optimalaus vyriausybės, taupymo, investicijų ir kitų veiksnių derinio. Taškas X (8 pav.) rodo optimalų vyriausybės ir privačios veiklos derinį, kuris „kelia lubas aukštyn“ ir taip suteikia maksimalų progresą, kuris yra apribotas tik mokslo ir inžinerinių žinių (cit. iš Novak, 2013, p. 116).

Mokslininkai Francois Facchini ir Mickael Melki (2011) papildė Armeys kreivę įtraukdami du veiksniai – ekonomikos gaunamą naudą iš valstybės atliekamų rinkos pataisymų (MF kreivė) ir vyriausybės „nesėkmių“ sąnaudas (SF kreivė) (cit. iš Novak, 2013, p. 116) (žiūrėti 9 pav.).

9 pav. Facchini ir Melki kreivė (adaptuota pagal Facchini, Melki (2011), iš Novak, 2013, p. 116.)

MF tiesė vaizduoja teigiamą valstybės išlaidų efektą su mažėjančiu ribiniu efektu. Nauda gaunama iš rinkos pataisymų paaiškina didėjančią Armey kreivės etapą. SF kreivė, priešingai, paaiškina neigiamą valstybės išlaidų efektą su didėjančiu ribiniu efektu, kuris yra priskirtinas prie įvairių vyriausybės nesėkmių. Taipogi, autorių teigimu, šios kreivės gali skirtis kiekvienoje valstybėje, kadangi bendrosios valstybės išlaidos skiriasi priklausomai nuo biurokratinio neefektyvumo, noro mokėti mokesčius ir nuo viešojo sektoriaus institucijų skaičiaus bei dydžio. Kuo efektyvesnė rinkos ekonomika šalyje, tuo mažesnė gaunama nauda iš rinkos nesėkmių pataisymo (cit. iš Novak, 2013, p. 117).

Fiskalinės politikos efektyvumui užtikrinti svarbu sukurti įstatymiškai skaidrų viešąjį sektorių. A.J. Wei (1999) teigė, jog valstybės išlaidų žymiam augimui ir valstybės išlaidų paskirstymo iškreipimui žymią įtaką turi korupcijos veiksnys (cit. iš Dagostino, Dunne, Pieroni, 2016). Taip pat ir P. Mauro (1995) teigimu, jeigu vyriausybė yra korumpuota, ji valstybės išlaidas paskirstys toms sritims, iš kurių galėtų surinkti kyšius (cit. iš Dagostino, Dunne, Pieroni, 2016). J. Gwartney, R. Holcombe ir R. Lawson (1998) teigimu, valstybės išlaidoms nuolat augant, lėšos pradedamos skirti mažiau produktyvioms sritims. Valstybė teikdama paslaugas bei prekes kaip išmokas namų ūkiams tai daro mažiau produktyviai nei privatus sektorius. Todėl, remiantis šių mokslininkų nuomone, dalį valstybės sektoriaus funkcijų reikėtų perleisti privatiems namų ūkiams, kadangi jų atliekamos paslaugos bus produktyvesnės. M. Olson (1982) teigimu, valstybės teikiamomis išmokomis yra tikslingai naudojamos, siekiant gauti kuo didesnę paramą (cit. iš Novak, 2013). Tokie ūkio subjektai pasak autoriaus nesukuria pridėtinės vertės, gautos lėšos skiriamos individualiam, o ne kolektyviniam naudojimui. Tačiau šioje vietoje galima nesutikti su autoriaus nuomone, kadangi pasak J.M. Keynes šalininkų, naudos gavėjai gavę lėšas ir jas skirdami savo asmeniniam vartojimui tuo pačiu prisideda ir prie ekonomikos augimo

šias lėšas išleisdami vartojimo reikmėms ar investuodami. Pinigai gauti iš valstybės pradeda cirkuliuoti rinkoje ir suveikia multiplikatoriaus efektas – vienas išleistas piniginis vienetas sukuria didesnę išlaidų sumą. Pinigai, išskyrus taupymo atvejį, lieka rinkoje. Tuo tarpu, lėšas, kurios yra skiriamos kolektyviniam vartojimui, taipogi gauna konkretus juridinis asmuo ar sektorius, kuris turi pasirinkti kolektyvinių paslaugų ar produktų sukūrimu. Taigi ir šiuo atveju lėšos grįžta į ekonomikos veiklą. Vienintelis atvejis, kuomet lėšos gali būti panaudotos neefektyviai yra jų užšaldymas valstybės biudžete – lėšų nepanaudojimas yra neproduktyvumo požymis. M. Olson (1982) teigimu, jeigu naudos ieškotojų (angl. *rent-seeking*) pelningumai auga labiau nei konkurencinėje rinkoje dalyvaujančių dalyvių, tokiu atveju valstybės ekonomikos padėtis yra prasta (cit. iš Novak, 2013). Šiuo teiginiu galima paaiškinti ekonomikos išsivystymo skirtumų susidarymą tarp valstybių. Taigi ne tik viešasis, bet ir privatusis sektorius turi siekti bendrų valstybės tikslų, jog būtų užtikrintas fiskalinis stabilumas.

Stabilumui užtikrinti viešasis sektorius turi veikti racionaliai ir skaidriai. Nobelio premijos laureatų George Akerlof ir Robert Shiller (2009) teigimu, valstybė gali palengvinti finansinės krizės našą ir paskatinti ekonomikos augimą. Per viešojo sektoriaus remiamas privačias įmones (angl. *GSE*) valstybė gali paskatinti skolinimąsi teikdama paskolų paketus. Tačiau dėl biurokratinio mechanizmo egzistavimo, ne visi interesantai gali gauti paramą iš valstybės. Esant situacijai, kuomet šalyje yra investicinio kapitalo trūkumas (angl. *credit crunch*), viešojo sektoriaus biurokratizmas gali ekonomiką įstumti į dar didesnę nuosmukį. A. Spithoven (1998) taipogi teigia, jog valstybė gali palengvinti finansinės krizės našą, tačiau ji negali sumažinti nedarbo didindama valstybės išlaidas socialinei apsaugai, jeigu šios išlaidos pagrįdai skirtos socialinėms išmokoms – taip padidėja gyventojų disponuojamos pajamos, tačiau jų užimtumas nesikeičia. L. Linnemann ir A. Shabert (2005) teigimu, staigus valstybės išlaidų augimas didina realųjį darbo užmokestį bei privatų vartojimą. Remiantis šiomis prielaidomis, galima manyti, jog staigus valstybės išlaidų išaugimas gali ekonomiką išvesti iš nuosmukio. Tačiau D. Stansel ir D.T. Mitchell (2008) tyrę bendrųjų valstybės išlaidų apimties daromą įtaką ekonomikos pokyčiams nustatė, jog spartus valstybės išlaidų padidėjimas ekonomikos pakilimo metu lėmė būsimą fiskalinę krizę, todėl valstybės esant ekonomikos pakilimui turėtų riboti valstybės išlaidų augimą, jog patirtų mažesnę nuosmukį ekonomikai pradėjus smukti. P. Arestis (2011) ištyręs įvairių dvidešimt pirmojo amžiaus mokslininkų nuomones, teigė, jog J.M. Keynes pasiūlytas fiskalinės politikos įrankis ekonomikos augimui, vis dar veikia ir šiais laikais. Autoriaus nuomone, makroekonomikos stabilumą geriausiai užtikrintų fiskalinės ir monetarinės politikos vieningas veikimas, siekiant bendro tikslo. Taigi, valstybės išlaidų paskirstymo politika turėtų būti neatsiejama nuo monetarinės politikos, todėl vertinant valstybės išlaidų paskirstymą svarbu atsižvelgti ir į monetarinės politikos veikimą.

Taigi įvairių autorių nuomone valstybės vykdoma išlaidų politika gali tiek paskatinti ekonomikos augimą, tiek jį sumažinti, priklausomai nuo valstybės sektoriaus dydžio, skaidrumo, šalies išlaidų kiekio, jų sudėties bei ekonomikos ciklo padėties. Autorių nuomonės išsiskiria ar valstybės išlaidos ekonomikai

suteikia trumpalaikį ar ilgalaikį poveikį. Tačiau daugumos nuomone, valstybės išlaidos turėtų taisyti ekonomikos nukrypimus, o ne joje veikti, pakeičiant privatų sektorių, kadangi pastaruoju atveju ekonomika pradės silpnėti. Taigi jeigu valstybėje veiktų efektyvi rinkos ekonomika, valstybinis sektorius taptų nereikalingas, kadangi nebūtų rinkos iškraipymų, kuriuos reikėtų taisyti. Mokslininkai bando nustatyti optimalią valstybės išlaidų apimtį, kuri turėtų teigiamą poveikį ekonomikos augimui (teoriškai iki 80 proc. BVP), tačiau tai yra neįmanoma, kadangi kiekviena valstybė turi skirtingo dydžio, sudėties bei pajėgumo viešąjį sektorių bei skirtingų norų mokėti mokesčius turinčius gyventojus. Todėl ekonomikos stabilumui užtikrinti, privatusis sektorius turėtų prisidėti prie bendrų valstybės tikslų siekimo bei fiskalinė politika turėtų veikti kartu su monetarine politika, jog būtų galima išvengti ekonomikos iškraipymų.

2.6 Produktyviosios ir neproduktyviosios valstybės išlaidos

Ankstesniame poskyryje išsiaiškinta, jog pagal valstybės išlaidų poveikį ekonomikos augimui, jos gali būti skirstomos į produktyviasias, kurios skatina ekonomikos augimą, ir neproduktyviasias, kurios stabdo ekonomiką. Tačiau šis skirstymas yra gana subjektyvus ir priklauso nuo tyrimo aplinkos sąlygų, skirtingi mokslininkai įvardija skirtingas valstybės išlaidų rūšis, kurios yra produktyvios ir kurios ne. 2 lentelėje pateikta įvairių autorių nuomonė dėl produktyviųjų išlaidų.

2 lentelė. Produktyviųjų ir neproduktyviųjų valstybės išlaidų skirstymas

Autoriai	Produktyviosios valstybės išlaidos	Neproduktyvios valstybės išlaidos
V. Liesionis, M. Račkauskas (2012)	Ekonomikos, švietimo, gynybos, sveikatos apsaugos, būsto ir komunalinių patogumų, viešosios tvarkos ir saugumo, aplinkos apsaugos	Socialinės apsaugos
A. Irmen, J. Kuehnel (2009)	Ekonomikos, viešosios tvarkos ir saugumo, sveikatos, švietimo	-
P. Evans, G. Karras (1994)	Švietimo	-
P.R. Agenor, D. Yilmaz (2013)	Infrastruktūros, sveikatos	Išmokos namų ūkiams, skolos užsieniui palūkanos, viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimai
D.I.A. Wohrmann (1999)	Švietimo	-
K.L. Judd (1985) A. Greiner (1999)	Viešojo kapitalo investicijų, subsidijų privačioms investicijoms	Socialinės apsaugos
G.W. Scully (2001)	Gynybos, infrastruktūros, sveikatos, švietimo	-
G. Monteiro, S.J. Turnovsky (2008)	Infrastruktūros, švietimo	-
R. Lucas (1988)	Švietimo	-
R. Barro (1990)	Infrastruktūros	-
P. Romer (1990)	Mokslinių tyrimų ir plėtros	-
Minh Quang Dao (2012)	Švietimo, sveikatos	-
Acosta-Ormaechea, Morozumi (2013); Afonso, Jalles (2014)	Švietimo, sveikatos	Socialinės apsaugos
N. Gemmell, R. Kneller, I. Sanz (2016)	Švietimo, infrastruktūros	Gynybos
R. Freimane, S. Balina (2016)	Mokslinių tyrimų ir plėtros	-

Iš 2 lentelės matyti, jog dauguma autorių produktyviomis išlaidomis laiko išlaidas skirtas švietimui, o neproduktyviomis – socialinei apsaugai. Išlaidos švietimui kokybiškai gali būti priskirtos produktyviomis išlaidomis dėl jų ilgalaikio poveikio – išsilavinę, turintys žinių asmenys gali daugiau pasiūlyti kapitalo ekonomikos plėtrai. Tuo tarpu, socialinės apsaugos išlaidos yra skirtos tenkinti fizinių asmenų poreikius, kurie daugelio mokslininkų nuomone yra neproduktyvūs rinkos dalyviai. Tačiau, kaip minėta ankstesniame poskyryje, kiekvienas išlaidų kūrėjas yra reikalingas ekonomikai ir jos augimui. Acosta-Ormaechea ir Morozumi (2013) bei Afonso ir Jalles (2014) atlikto tyrimo duomenimis, socialinės apsaugos išlaidos neigiamai veikia ekonomikos augimą ilguoju periodu (cit. iš Gemmell, Kneller, Sanz, 2016). Tačiau vertinant kokybiškai, socialiai aprūpinti asmenys ateityje gali generuoti didesnes pinigų lėšas ir duoti didesnę naudą valstybei, negu negavę valstybės paramos. Kai kurių mokslininkų teigimu, pavyzdžiui Evans ir Karras (1996, 1998), valstybės išlaidos gyventojams ir namų ūkiams padeda sumažinti jų likvidumo suvaržymus (cit. iš Linnemann, Schabert, 2005). Tačiau, mokslininkų Jappelli ir Pagano (1998) teigimu, valstybė turėtų skatinti gyventojų likvidumo suvaržymus siekdama ekonomikos augimo (cit. iš Sun, Wang, 2011). Tokiu atveju gyventojai būtų priversti ieškoti pajamų šaltinio ir jų pradėta ekonominė veikla ir patiriamos išlaidos paskatintų ekonomiką augti. Taigi socialinės apsaugos išlaidos gali būti ir produktyvios ir neproduktyvios, priklausomai nuo to pagal kieno interesus vertinama. Išlaidas taipogi reikėtų vertinti ne tik pagal jų tiesioginį poveikį. Pavyzdžiui, P.R. Agenor ir D. Yilmaz (2013) teigimu, valstybės išlaidos skirtos viešajai infrastruktūrai, didina galimybes namų ūkiams gauti švarų vandenį bei sanitarines sąlygas, o tai gerina asmenų sveikatą ir darbo našumą. Taigi, skirstant valstybės išlaidas į produktyviasias ir neproduktyviasias svarbu atkreipti dėmesį į daugelį tiesioginių ir netiesioginių veiksnių ne tik trumpajame, bet ir ilgajame perioduose.

Kiti autoriai skirdami produktyviasias ir neproduktyviasias išlaidas jas nurodo remiantis ne funkicine išlaidų klasifikacija – dauguma teigia, jog produktyviosios išlaidos yra valstybės investicijos, kapitaliniai įdėjimai, o neproduktyviosios – trumpojo laikotarpio išlaidos. D. Wesselbaum (2015) savo tyrime remdamasis Naujuoju Keynes modeliu ir valstybės išlaidas tirdamas kaip „išlaidas“ ir kaip „investicijas“ nustatė, jog valstybės „investicijų“ šokai efektyviau skatina ekonomikos augimą nei „išlaidų“ šokai, tačiau dėl to, autoriaus teigimu, auga nedarbo lygis šalyje. Taigi remiantis šio mokslininko išvada galima teigti, jog finansinės krizės laikotarpiu nereikėtų didinti investicinių valstybės išlaidų. Mokslininkų N. Gemmell, R. Kneller ir I. Sanz (2016) teigimu, po 2009 metų finansinės krizės dauguma iš OECD organizacijai priklausančių valstybių, stengėsi reguliuoti ekonomiką per valstybės išlaidas, įvairiai keičiant jų paskirstymą. Autorių teigimu, dauguma valstybių siekia atsakyti į klausimą, kurias valstybės išlaidas galima sumažinti ir kaip tai atsilieps ilgojo laikotarpio BVP augimui. Gemmell, R. Kneller ir I. Sanz (2016) nuomone, produktyvias valstybės išlaidas nuo neproduktyvių atskirti gana lengva – produktyvios valstybės išlaidos skatina privataus sektoriaus produktyvumą, tuo tarpu neproduktyvios valstybės išlaidos turi poveikį (kuris gali būti ir lygus nuliui)

tik gyventojų gerovei. V. Liesionio ir M. Račkausko (2012) atlikto tyrimo duomenimis, krizės laikotarpiu atsiradus neproduktyvių išlaidų poreikiui, reikėtų skirti daugiau lėšų šioms išlaidoms, sumažinus skirtas lėšas produktyvioms išlaidoms, kadangi neproduktyvios išlaidos, autorių teigimu, suteikia poveikį trumpuoju laikotarpiu, yra momentinės, o produktyvios išlaidos kuria ilgalaikę, išliekamąją vertę. Tačiau autoriai neatkreipė dėmesį į tai, jog ne visos neproduktyvios išlaidos turi teigiamą poveikį ekonomikos augimui. Taipogi, atlikę tyrimą naudojant Lietuvos duomenis autoriai pastebėjo, jog tarp produktyviųjų išlaidų ir nedarbo lygio bei gyventojų senėjimo yra neigiamas ryšys. Teigiami ryšiai pastebėti tarp valstybės išlaidų, produktyviųjų išlaidų ir vidutinio darbo lygio bei tarp produktyviųjų išlaidų ir infliacijos. Taigi skirstant valstybės išlaidas svarbu išsiaiškinti su kokiais ekonomikos rodikliais gali koreliuoti paskirstomos išlaidų rūšys, jog būtų galima nustatyti kokį poveikį jos gali turėti ekonomikai.

Produktyviųjų ir neproduktyviųjų išlaidų poveikis ekonomikai gali būti įvairus. L. Linnemann ir A. Schabert (2005) nuomone, produktyviosios valstybės išlaidos skatina darbo jėgos našumą, tai leidžia įmonėms sumažinti savo kaštus, dėl ko mažėja infliacija. Taigi galima manyti, jog finansinės krizės atveju nereikėtų didinti produktyviųjų išlaidų, kadangi ekonomikos augimas nebus žymus. Autoriai taipogi teigia, jog fiskalinės politikos poveikis yra efektyvesnis tose šalyse, kuriose valstybės sektorius yra nedidelis ir neefektyvus. Tačiau galima nesutikti su šia autorių nuomone, kadangi sumažinus valstybės sektorių, fiskalinė politika nebetampa žymi ir jos surenkamos pajamos ir išlaidos tampa mažesnės, taipogi, jeigu valstybės sektorius yra neefektyvus, tuomet ir fiskalinės politikos poveikį galima laikyti neefektyviu. Taigi vertėtų visapusiškai įvertinti viešojo sektoriaus institucijų skaičiaus ir valstybės pajamų bei išlaidų poreikius. A. Greiner (1999) teigimu, produktyviųjų valstybės išlaidų didinimas skatina ekonomikos augimą, kadangi padidėja privataus kapitalo ribinis produktas. Taipogi, autoriaus teigimu, valstybėse, kuriose yra skiriama daug valstybės lėšų neproduktyvioms išlaidoms bei subsidijoms, turėtų būti aukšti pajamų mokesčio tarifai, jog būtų užtikrintas maksimalus ekonomikos augimas. Taigi, galima manyti, jog neproduktyvios išlaidos turi būti padengtos mokestinėmis pajamomis, šių išlaidų atveju negali būti deficitinio biudžeto, vadinasi tik produktyviosios išlaidos gali būti didesnės nei pajamos. Tačiau D.I.A. Wohrmann (1999) teigimu, išlaidas visuomet turi dengti pajamos. Autoriaus atlikto tyrimo duomenimis, padidinus pajamų mokesčio procentinį ar pastovų tarifą ir surinktas didesnes valstybės pajamas paskyrus švietimo išlaidų didinimui, tai turės teigiamą įtaką ekonomikos augimui. Tačiau, jei padidėjusių pajamų lėšos bus paskirtos infrastruktūrai, tai neturės jokio poveikio ekonomikos augimui. Jeigu bus didinamos valstybės išlaidos, nepadidinus valstybės pajamų, tai neskatins ilgalaikio ekonomikos augimo. Taigi autoriaus nuomone, pajamos visuomet turi padengti išlaidas ir tik nuo išlaidų produktyvumo priklausys ar ekonomika augs. Schunk ir Woodward (2005) nuomone, siekiant pasiekti fiskalinio stabilumo – subalansuoto valstybės biudžeto – reikėtų stabilizuoti valstybės išlaidas per tikslinį biudžetą (cit. iš. Dothan, Thompson, 2009). Taigi remiantis autoriaus

nuomone, galima manyti, jog valstybės išlaidos ir jų struktūra turėtų būti pastovi, siekiant išvengti deficitinio biudžeto. Tačiau ši autoriaus nuomonė prieštarauja daugumos nagrinėtų mokslininkų nuomonėms, kadangi valstybės išlaidos koreliuoja su ekonomikos išauga, todėl jos automatiškai keisis priklausomai nuo ekonomikos augimo, kitu atveju gali prasidėti nuosmukis jeigu bus skiriama per mažai ar per daug lėšų palyginus su ekonomikos situacija šalyje. Čekų ekonomisto M. Vochozka (2008) teigimu, optimalus valstybės išlaidų paskirstymas bus tuomet, kai bus išgaunamos maksimalios gamybos apimtys, su minimaliomis investicijomis bus išgaunamos norimos gamybos apimtys ir bus pasiekiami valstybės išlaidų gyvavimo tikslai (cit. iš. Rousek, 2016). Tačiau šiuo metu nėra galimybių išmatuoti maksimalią išaugą, taigi tai labiau teoretiniai pamąstymai, o ne praktinės sąlygos.

Tačiau ne visi mokslininkai laikosi idėjos, jog reikėtų didinti „produktyviasias“ išlaidas siekiant paskatinti ekonomikos augimą. G.W. Scully (2001) laikosi nuomonės, jog svarbu atsižvelgti ir į tai, kaip yra paveikiama gyvenimo kokybė – raštingumas, gyvenimo trukmė, kūdikių mirtingumas, visuomenės sveikata, šeimos dydis ir kita. Ištyręs išsivysčiusių valstybių duomenis, mokslininkas nustatė, jog aukščiausia gyvenimo kokybė yra pasiekama, darant prielaidą, jog ribinė nauda lygi nuliui, kuomet galutinių valstybės išlaidų (eliminavus transferines išmokas) vienam gyventojui tenka nuo 3970 JAV dolerių iki 4380 JAV dolerių arba valstybės išlaidos sudaro 20,2 – 22,3 procentus BVP. Dažniausiai galutinės valstybės išlaidos išsivysčiusiose šalyse sudaro 60 procentų visų valstybės išlaidų. Minėtas tyrimas atliktas JAV, tačiau remiantis prielaida, jog tiek JAV tiek ES priklauso išsivysčiusioms valstybių grupėms, galima teigti, jog siekiant paskatinti gyvenimo kokybę ES valstybėse, reikėtų mažinti valstybių išlaidų dalį BVP.

Taigi, produktyviųjų ir neproduktyviųjų valstybės išlaidų paskirstymas priklauso nuo tyrimą atliekančio mokslininko taikomų kriterijų. Vieni autoriai produktyviomis išlaidomis laiko išlaidas, kurios skatina ekonomikos augimą, kiti – kurios skatina ekonomikos augimą tik ilguoju periodu. Neproduktyvios išlaidos taipogi nėra vienareikšmės, tai gali būti išlaidos, kurios stabdo ekonomikos augimą arba turi trumpalaikį teigiamą poveikį ekonomikos augimui. Dauguma autorių mano, jog ekonomikos ciklų pokyčiai gali būti reguliuojami įvairiai paskirstant valstybės išlaidas. Išsiaiškinta, jog finansinės krizės metu siekiant paskatinti ekonomikos augimą reikėtų didinti neproduktyviasias valstybių išlaidas, turinčias trumpalaikį teigiamą poveikį ekonomikos augimui, o ne produktyviasias. Ekonomikos pakilimo metu reikėtų užtikrinti subalansuotą biudžetą ir skirti valstybės lėšas produktyviosioms išlaidoms.

3. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIŲ EKONOMIKOS NUOSMUKIO METU VERTINIMO METODOLOGIJA

Pirmoje darbo dalyje buvo aptartos darbo temos pasirinkimo priežastys, antroje darbo dalyje nagrinėjami rodikliai buvo apibrėžti teoriniu aspektu. Šiame skyriuje pateikta tyrimų eiga bei keliami reikalavimai duomenims. Tyrimų rezultatai pateikti ketvirtame šio darbo skyriuje.

Pagrindinė darbo problema buvo nustatyti, kaip ekonomikos nuosmukis paveikia ES valstybių išlaidų struktūrą, jog, išsiaiškinus jautriausias ekonomikos ciklo pokyčiams išlaidų rūšis, būtų galima sudaryti optimalią valstybės išlaidų struktūrą, kuriai esant valstybės galėtų sumažinti ekonomikos nuosmukio daromą žalą. Problemos sprendimo parengimui buvo atliktas ES valstybių išlaidų ir kitų ekonominių rodiklių – BVP, gyventojų skaičiaus, suderinto vartotojų kainų indekso (toliau – SVKI), biudžeto balanso, nedarbo lygio – pokyčių vertinimas.

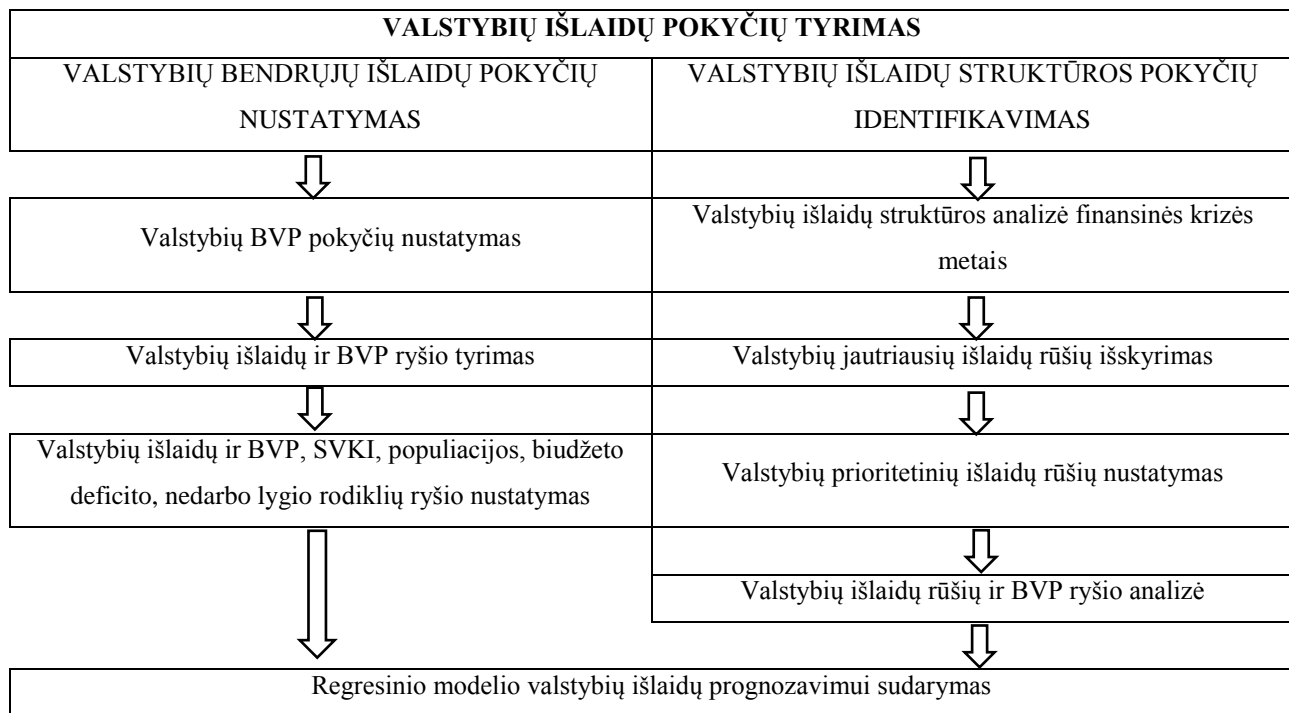
Atliekant tyrimą buvo iškelti šie reikalavimai duomenims:

- tirtas bendrųjų ES valstybių išlaidų (angl. *general government*) rodiklis, o ne atskirų valstybės institucijų;
- visi pirminiai duomenys surinkti iš vieno šaltinio – ES statistikos departamento viešai pateikiamų duomenų (internetiniame portale Eurostat);
- vertine išraiška išreikšti duomenys nagrinėti viena valiuta – euru;
- SVKI rodiklis įvertintas harmonizuotu vartotojų kainų indeksu (2015=100; duomenys nekoreguoti dėl sezoniškumo);
- nedarbo lygis nurodo bedarbių ir darbo jėgos procentinį santykį;
- BVP ir BVP vienam gyventojui rodikliai įvertinti einamosiomis rinkos kainomis;
- ES valstybių išlaidų rūšių nagrinėjimo atveju, tirtos išlaidos pagal COFOG (angl. *Classification of the functions of government*) klasifikavimą;
- ilgiausias nagrinėtas laikotarpis 1995-2015 metai (maksimalus laikotarpis, kuriam Eurostat pateikė nagrinėjamus rodiklių duomenis);
- tirti 28 ES valstybių duomenys.

Darbe naudoti tyrimo metodai: kokybiniai metodai – analizė, sintezė, klasifikavimas, sisteminimas; kiekybiniai metodai – aprašomosios statistikos metodai, santykinų rodiklių metodai, koreliacinė ir regresinė analizės. Koreliacinė ir regresinė analizės atliktos naudojantis statistikos programomis SPSS ir STATISTICA.

Darbo tyrimas buvo suskirstytas į dvi pagrindines dalis: ES valstybių bendrųjų išlaidų ir ES valstybių išlaidų struktūros analizes. Bendrosios ES valstybių išlaidos buvo lyginamos su BVP rodikliu, nagrinėti ir kitų ekonominių/demografinių rodiklių – SVKI, gyventojų skaičiaus, biudžeto balanso, nedarbo lygio –

pokyčiai bei bendri ryšiai, jog būtų galima nustatyti, kokie rodikliai įtakoja valstybių išlaidų kitimą finansinės krizės metu. Tiriant ES valstybių išlaidų struktūrinius pokyčius, atsižvelgta į ryškesnius pakitimus finansinės krizės metais, taipogi analizuoti daugiausiai lėšų gaunančių (prioritetinių) išlaidų rūšių pokyčiai bei išlaidų rūšių ryšiai su BVP rodikliu, siekiant nustatyti, kurios išlaidų rūšys yra produktyviosios. Ištyrus rodiklių ryšius ir pokyčius, sudaryta regresinė lygtis bendrų ES valstybių išlaidų prognozavimui. Apibendrinta tyrimo eiga pateikta 10 paveiksle.

10 pav. Ekonomikos nuosmukio poveikio ES valstybių išlaidų struktūrai tyrimo eiga

Tyrimas pradėtas nuo atskirų ES valstybių visų išlaidų pokyčių nagrinėjimo, siekiant išsiaiškinti, kokios išlaidų kitimo tendencijos buvo atskiroje valstybėje nagrinėtu periodu. ES valstybių išlaidų ir BVP ryšio analizei, apskaičiuotas valstybių išlaidų procentinio santykio su BVP rodiklis ir panagrinėti jo pokyčiai laike. Tyrimui atlikti naudotasi kokybiniais analizės, sintezės metodais, bei kiekybiniais – aprašomosios statistikos ir santykinų rodiklių metodais. Dėl Kroatijos duomenų trūkumo, kadangi duomenis valstybė pateikė nuo 2001 metų, nenagrinėti šios valstybės išlaidų pokyčiai ilguoju periodu (1995-2015 m.). Tolesniuose ES valstybių išlaidų ir kitų ekonominių rodiklių tyrimuose, periode nuo 1995 iki 2015 metų, nagrinėti 27-ių valstybių duomenys.

Toliau, buvo apskaičiuota ES valstybių išlaidų struktūra, kiek procentų visų šalies išlaidų buvo skirta kiekvienai išlaidų rūšiai. Pirmiausia buvo ištirta, kaip keitėsi visų ES valstybių išlaidų struktūra, vertinant bendrą valstybių visumą. Dėl duomenų trūkumo, nagrinėtas 2002-2015 metų laikotarpis. Toliau, buvo atlikta ES valstybių prioritetinių išlaidų nustatymo ir pokyčių identifikavimo analizė, remiantis kokybinio sintezės ir kiekybiniais – santykinų rodiklių ir aprašomosios statistikos – metodais. Taipogi, buvo atlikta ekonomikos nuosmukiui jautriausių išlaidų identifikavimo analizė, kuriai atlikti apskaičiuoti išlaidų

struktūros pokyčiai, naudojant santykinų rodiklių metodą. Produktyviųjų išlaidų rūšių nustatymui atlikti, buvo atliktos išlaidų rūšių ir BVP paprastosios tiesinės regresijos analizės. Regresinės analizės darbe atliktos naudojantis statistikos programa STATISTICA (išskyrus daugialypės regresijos tyrimą); analizėms atlikti naudoti ilgojo laikotarpio duomenys. Dėl duomenų trūkumo, tirti 28 valstybių duomenys nuo 2002 metų. Remiantis teorinėje dalyje pristatyta įvairių mokslininkų nuomone, teigiama, jog produktyvios išlaidos yra tos, kurių koreliacinis ryšys su BVP yra 0,8 ir didesnis. Taipogi buvo ištirtas ES valstybių išlaidų struktūros ir BVP ryšys, vertinant atskirų išlaidų rūšių ryšius (regresija atlikta naudojant programą STATISTICA) bei bendrą visų išlaidų struktūros ir BVP ryšį (regresija atlikta naudojant programą SPSS).

ES valstybių išlaidų ir kitų ekonominių rodiklių ryšio nustatymui atlikti naudotasi regresinės analizės ir santykinų rodiklių metodais. Teigiama, jog koreliacinis ryšys yra stiprus ir rodantis rodiklių priklausomybę, kuomet jo reikšmė yra 0,8 ir daugiau. Valstybių išlaidų ir infliacijos (SVKI rodiklio) ryšio nustatymui atlikta paprastoji tiesinė regresija. Dėl duomenų trūkumo (valstybių išlaidų rodikliai pateikiami tik metiniai) analizuotas 1996-2015 metų laikotarpis 27-iose ES valstybėse (Kroatija dėl duomenų trūkumo nenagrinėta). ES valstybių išlaidų ir gyventojų skaičiaus ryšio vertinime dėl duomenų trūkumo nagrinėti 27-ių ES valstybių duomenys. Vertinant ES valstybių biudžetų balansų pokyčius, dėl duomenų trūkumo, Kroatija ir Bulgarija duomenis pateikė atitinkamai nuo 2002 ir 1996 metų, analizuoti 25-ių valstybių duomenys. Taipogi buvo patikrintas regresinis ryšys tarp BVP vienam gyventojui, biudžetų balansų ir valstybių išlaidų rodiklių. Nedarbo lygio ES valstybėse pokyčiams tirti nagrinėtas 2000-2015 metų laikotarpis (Bulgarija, Estija, Kroatija, Kipras, Malta duomenis pateikė nuo 2000 m.; Latvija – nuo 1999 m.; Lietuva, Graikija, Slovakija – nuo 1998 m.; Lenkija, Rumunija – nuo 1997 m.; Slovėnija – nuo 1996 m.). Taipogi, buvo apskaičiuoti nedarbo lygio ir BVP bei valstybių išlaidų koreliaciniai ryšiai paprastosios regresijos atvejais.

Ryšio tarp ES valstybių išlaidų ir kitų ekonominių rodiklių nustatymui atliktas daugialypės regresijos tyrimas, naudojant statistikos programą SPSS. Dėl nedarbo lygio rodiklio 1995-1999 metų duomenų trūkumo, analizuotas visų rodiklių laikotarpis 2000-2015 metai. Tyrimas buvo atliktas šiais etapais:

- duomenų tinkamumo regresinei analizei vertinimas (remiantis Shapiro-Wilk ir Kolmogorov-Smirnov metodais),
- regresijos modelio tipo parinkimas (remiantis Stjudento kriterijumi),
- sudarytas daugialypės tiesinės regresijos modelis ir patikrintas daugiakolinearumas,
- atlikti modelio ir rodiklių reikšmingumo vertinimai (remiantis Fišerio ir Stjudento kriterijų tikimybėmis),
- patikrinti daugialypės netiesinės regresijos ryšiai,
- atliktas modelio tinkamumo prognozavimui vertinimas pagal keturias Gauso-Markovo prielaidas: nulinio vidurkio, dispersijos pastovumo, nepriklausomumo, normalumo.

4. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIŲ VERTINIMAS EKONOMIKOS NUOSMUKIO LAIKOTARPIU

Šiame skyriuje ištirti Europos Sąjungos valstybių išlaidų ir BVP pokyčiai, siekiant nustatyti ryšį tarp nagrinėjamų rodiklių. Taipogi analizuota Europos Sąjungos valstybių išlaidų struktūra, išskiriant išlaidų rūšis, kurioms valstybės skyrė daugiausiai lėšų, taip pat, buvo nustatytos išlaidų rūšys, kurių struktūrinė dalis labiausiai pasikeitė dėl finansinės krizės poveikio, bei buvo nustatytos produktyviosios Europos Sąjungos valstybių išlaidos. Be to, buvo įvertinti Europos Sąjungos valstybių ir SVKI, gyventojų skaičius, BVP vienam gyventojui, nedarbo lygio ryšiai, siekiant sudaryti lygtį, skirtą Europos Sąjungos valstybių išlaidų prognozavimui.

4.1 ES valstybių išlaidų ir BVP pokyčių vertinimas

Pirmajame skyriuje buvo nustatyta, jog ES valstybių išlaidos 1995-2015 metų laikotarpiu nuolat augo. Šiame poskyryje buvo įvertinti atskirų valstybių išlaidų pokyčiai.

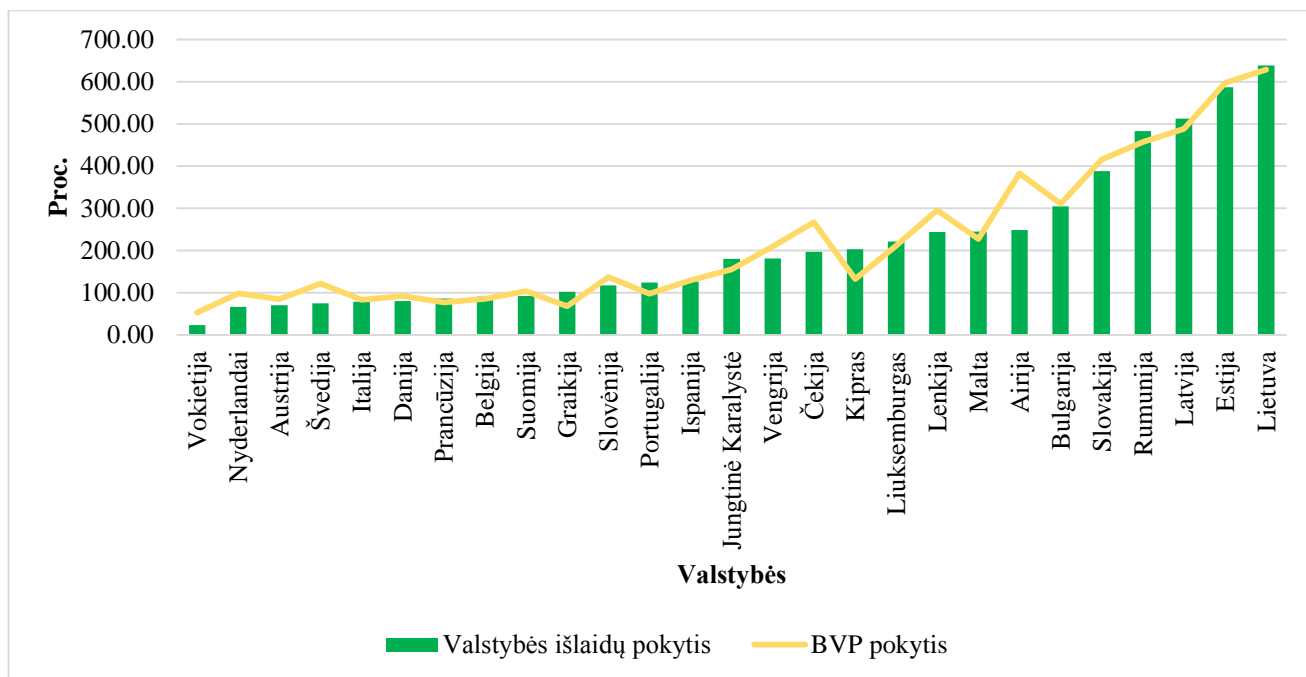
Pirmiausia apskaičiuoti kiekvienos valstybės išlaidų metiniai procentiniai pokyčiai (žiūrėti 5 priedą). Remiantis šiais duomenis buvo išskirti metiniai augimai ir sumažėjimai atsižvelgus į jų kiekį per metus, bei apskaičiuotos jų vidutinės ir didžiausios reikšmės (žiūrėti 3 lentelę).

3 lentelė. Atskirų ES valstybių išlaidų metinių procentinių pokyčių analizė 1995-2015 m. (apskaičiuota pagal Eurostat)

<i>Rodikliai/Metai</i>	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Metinių sumažėjimų skaičius, vnt.	8	7	4	2	1	2	1	3	3	2
Vidutinis metinis sumažėjimas (eliminavus augimus), proc.	-9.13	-2.96	-2.66	-0.64	-3.83	-7.41	-0.28	-3.40	-3.78	-0.86
Didžiausias metinis sumažėjimas, proc.	-23.49	-12.93	-7.96	-0.98	-3.83	-8.82	-0.28	-7.71	-5.30	-1.58
Vidutinis metinis augimas (eliminavus sumažėjimus), proc.	11.13	11.91	8.91	6.23	8.20	8.28	8.34	5.96	7.17	9.17
Metinių augimų skaičius, vnt.	19	20	23	25	26	25	27	25	25	26
Didesnių nei 7 proc. augimų skaičius, vnt.	12	10	8	10	12	13	11	6	14	12
Didžiausias metinis augimas, proc.	36.3	85.8	49.6	18.4	24.6	22	29	16.8	16.4	30
<i>Rodikliai/Metai</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Metinių sumažėjimų skaičius, vnt.	1	0	1	9	8	8	10	8	6	5
Vidutinis metinis sumažėjimas (eliminavus augimus), proc.	-1.20	-	-4.40	-6.92	-3.47	-5.24	-5.10	-3.87	-6.54	-4.41
Didžiausias metinis sumažėjimas, proc.	-1.20	-	-4.40	-11.90	-8.48	-27.07	-7.61	-8.13	-20.01	-16.39
Vidutinis metinis augimas (eliminavus sumažėjimus), proc.	8.83	10.21	10.14	5.91	6.41	3.59	4.59	4.49	4.31	4.29
Metinių augimų skaičius, vnt.	27	28	27	19	20	20	18	20	22	23
Didesnių nei 7 proc. augimų skaičius, vnt.	12	13	18	6	4	4	3	2	4	6
Didžiausias metinis augimas, proc.	32.6	38.1	21.6	15.8	36.4	12	13	23.8	14.7	12.3

Įvertinus valstybių išlaidų metinių sumažėjimų skaičių visose ES valstybėse, išsiaiškinta, jog analizuotu laikotarpiu daugiausiai jų buvo 2012 metais (10-tyje iš 28 valstybių). 2007 metais nebuvo išlaidų sumažėjimo, visose 28-iose ES valstybėse bendrosios išlaidos augo. Didžiausias vidutinis (visose ES valstybėse) metinis sumažėjimas buvo 1996 metais, kuomet ES valstybės savo išlaidas sumažino, palyginus su 1995 metais, 9 procentais. Didžiausias metinis, vertinant atskiras valstybes, išlaidų mažinimas buvo 2011 metais – Airijoje (išlaidos buvo sumažintos 27 proc., palyginus su 2010 m.). Taigi, matyti, jog nagrinėtu laikotarpiu daugumoje valstybių ES išlaidos kasmet buvo didinamos, o ne mažinamos. Analizuojant metinius valstybių išlaidų augimus, išsiaiškinta, jog didžiausi vidutiniai metiniai augimai buvo 1996-1997 metais (išlaidos kasmet išaugo 11-12 proc.). Daugiausiai metinių augimų atskirose valstybėse, be 2007-ųjų metų, buvo 2002, 2006 ir 2008 metais (27-iose valstybėse). Vidutinis metinis ES valstybių išlaidų augimas per 20 metų buvo 7 procentai. Įvertinus tai, išsiaiškinta, jog didesnių nei 7 procentų augimų daugiausiai buvo 2008 metais (18-oje valstybių). Taigi, galima matyti, jog ekonomikos pakilimo etape, metai prieš finansinę krizę, ES valstybių išlaidos išaugo didesniu nei vidutiniu dydžiu, todėl šis rodiklis galėtų būti laikomas perspėjančiuoju apie ekonomikos krizę rodikliu. Taipogi, pažvelgus į vidutinių metinių augimų dydžius, matyti, jog iki finansinės krizės, vidutiniai metiniai augimai buvo didesni nei 7 procentai (išskyrus 1999 ir 2003 m.), tačiau nuo 2009 metų ES valstybių išlaidos kasmet išaugdavo vidutiniškai iki 6,5 procentų. Taigi, galima daryti prielaidą, jog dėl finansinės krizės ES valstybių išlaidų augimas sumažėjo. Didžiausias metinis išlaidų augimas, vertinant atskiras valstybes, pastebėtas 1997 metais Lietuvoje (86 proc.). Įvertinus visus rodiklius matyti, jog daugiausiai ryškiausių pokyčių buvo 1996-1997 ir 2008 metais. Visi treji metai žymi ryškius įvykius ES: 1996 metais prie Šengeno erdvės prisijungė dvi ne ES šalys – Islandija ir Norvegija; 1997 metais pasirašyta Amsterdamo sutartis bei buvo pasiūlyta priimti 10 naujų valstybių į ES; 2008 metais prasidėjo finansinė krizė pasaulyje, kurios neigiami padariniai ES BVP pasireiškė tik 2009 metais (European Union, 2017). Todėl galima teigti, jog ES valstybių išlaidoms turėjo įtakos politiniai ir ekonominiai veiksniai ES.

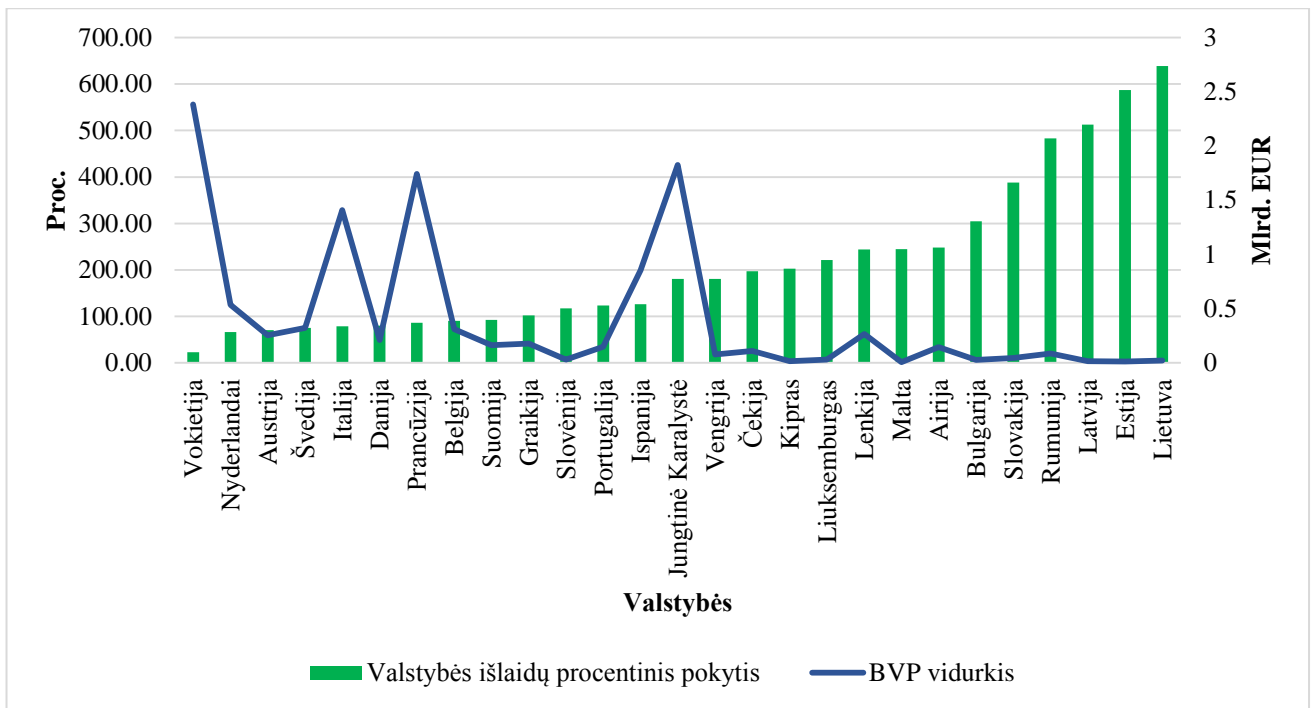
Taipogi buvo įvertinta kaip pasikeitė atskirų ES valstybių išlaidos per 20 metų (žiūrėti 11 pav.). Palyginimui į grafiką įtrauktas ir ES valstybių BVP pokytis.

11 pav. ES valstybių išlaidų ir BVP pokytis 2015/1995 metais, proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Per 20 metų valstybės išlaidos labiausiai išaugo Lietuvoje, daugiau nei 6 kartais (639 proc.), bei kitose Baltijos valstybėse (Estijoje – 587 proc., Latvijoje – 512 proc.). Mažiausiai valstybės išlaidos išaugo Vokietijoje (23 proc.). Skirtumas tarp Lietuvos ir Vokietijos išlaidų augimo siekia beveik 7 kartus. Palyginus su BVP pokyčiais 1995-2015 metų laikotarpiu matyti, jog BVP kasmet kito panašiu procentu kaip ir valstybių išlaidos – daugiausiai išaugo Baltijos valstybėse (Lietuvoje – 629 proc., Estijoje – 598 proc, Latvijoje – 489 proc.). Mažiausiai BVP per 20 metų padidėjo taipogi Vokietijoje – 53 procentais. Atsižvelgus į valstybės išlaidų ir BVP pokyčių ilguoju laikotarpiu sutapimus, galima daryti prielaidą, jog šie du rodikliai koreliuoja. Kadangi valstybės išlaidos yra BVP dalis, todėl dėl rodiklių kolinearumo galima daryti dar vieną prielaidą, jog analizuotu laikotarpiu valstybės išlaidos sudarė didelę dalį BVP, kadangi turėjo įtakos BVP pokyčiams.

Taipogi buvo palyginti ES valstybių išlaidų pokyčiai 1995-2015 metų laikotarpiu kartu su vidutinėmis 20-ties metų BVP reikšmėmis (žiūrėti 12 pav.).

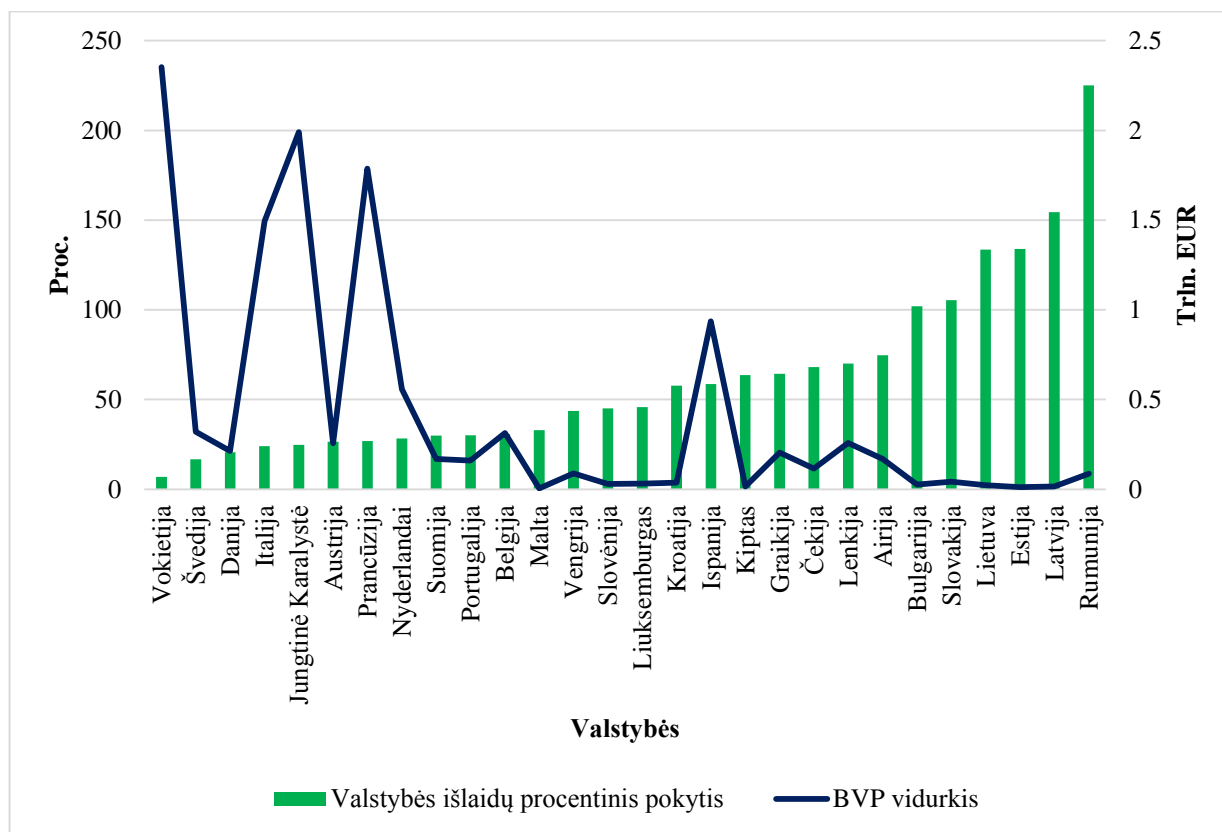

12 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2015/1995 metais ir BVP vidurkis 1995-2015 metais, trln. Eur (sudaryta pagal Eurostat)

Įtraukus absoliutaus dydžio BVP rodiklį, matyti, jog didžiausią BVP apimtį turėjusi valstybė Vokietija patyrė mažiausią valstybės išlaidų pokytį, o šalys, kurios patyrė didžiausius valstybės išlaidų pokyčius – turėjo žemiausius BVP rodiklius. Taigi galima daryti prielaidą, jog, kuo valstybė yra ekonomiškai stipresnė, tuo jos šalies bendrosios išlaidos yra pastovesnės. Taip pat būtų galima daryti prielaidą, jog norint didesnio BVP rodiklio reikėtų valstybės išlaidas laikyti pastovias (Vokietijoje vidutinis metinis augimas siekė 1 proc.). Tačiau ši prielaida nėra visiškai teisinga, kadangi, pavyzdžiui, pažvelgus į Austrijos ir Lenkijos duomenis, matyti, jog šių valstybių BVP vidurkis yra panašus (apie 260 mlrd. eurų), tačiau jų valstybės išlaidų pokytis skyrėsi beveik dviem kartais (Lenkijoje – 244 proc., Austrijoje – 70 proc.). Todėl galima manyti, jog Lenkijoje ir Austrijoje valstybės išlaidos sudaro mažesnę dalį BVP nei kitose ES valstybėse. Tačiau apskaičiavus vidutinius atskirų valstybių išlaidų ir BVP santykius 1995-2015 metų periodu (žiūrėti 6 priedą), matyti, jog Lenkijos išlaidos analizuotu periodu sudarė vidutiniškai 45 procentus, prilygo visų ES valstybių vidurkiui, tačiau Austrijos valstybės išlaidos sudarė daugiau nei 52 procentus BVP. Taigi matyti, jog tik Lenkijos valstybių išlaidų dalis buvo mažesnė nei kitose ES valstybėse, todėl galima teigti, jog valstybių išlaidų pokyčių skirtumai tarp valstybių atsirado dėl skirtingo koreliacinio ryšio tarp valstybių išlaidų ir BVP atskirose valstybėse. Dėl to, siekiant nustatyti optimalų valstybės išlaidų pokytį, svarbu atsižvelgti į valstybės išlaidų ir BVP koreliacinį ryšį.

Siekiant išsiaiškinti, ar atskiroms ES valstybių išlaidoms turėjo įtakos finansinė krizė, analizuoti valstybės išlaidų pokyčiai šeši metai prieš finansinę krizę (2008/2002) bei šeši metai nuo finansinės

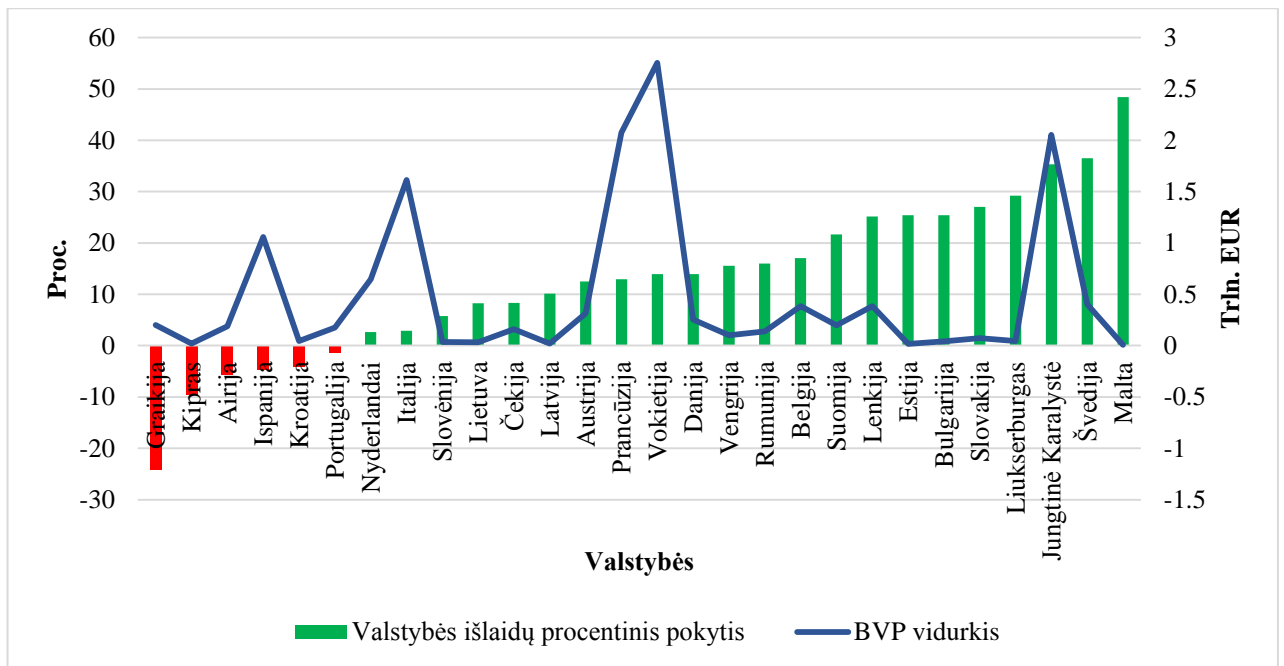
krizės pradžios (2015/2009). Valstybių išlaidų pokyčių rodikliai buvo palyginti su BVP vidutinių reikšmių rodikliais (žiūrėti 13 pav.). Šioje analizėje įtraukti ir Kroatijos duomenys.

13 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2008/2002 metais ir BVP vidurkis 2002-2008 metais, trln. Eur (sudaryta pagal Eurostat)

Ištyrus šešių metų iki finansinės krizės duomenis, matyti, jog šiuo laikotarpiu Rumunijos valstybės išlaidų augimas (225 proc.) aplenkė Baltijos valstybių (Latvijoje – 154 proc., Estijoje – 134 proc., Lietuvoje – 134 proc.) išlaidų augimą. Taipogi mažiausias išlaidų augimas iki finansinės krizės buvo Vokietijoje (7 proc.). Skirtumas tarp Vokietijos ir Rumunijos išlaidų augimo buvo beveik 2 kartai. Kaip ir 20-ties metų analizėje, taip ir šioje, matyti, jog daugumoje atvejų valstybių BVP rodikliai yra didesni, jeigu valstybės išlaidų pokyčiai yra mažesni.

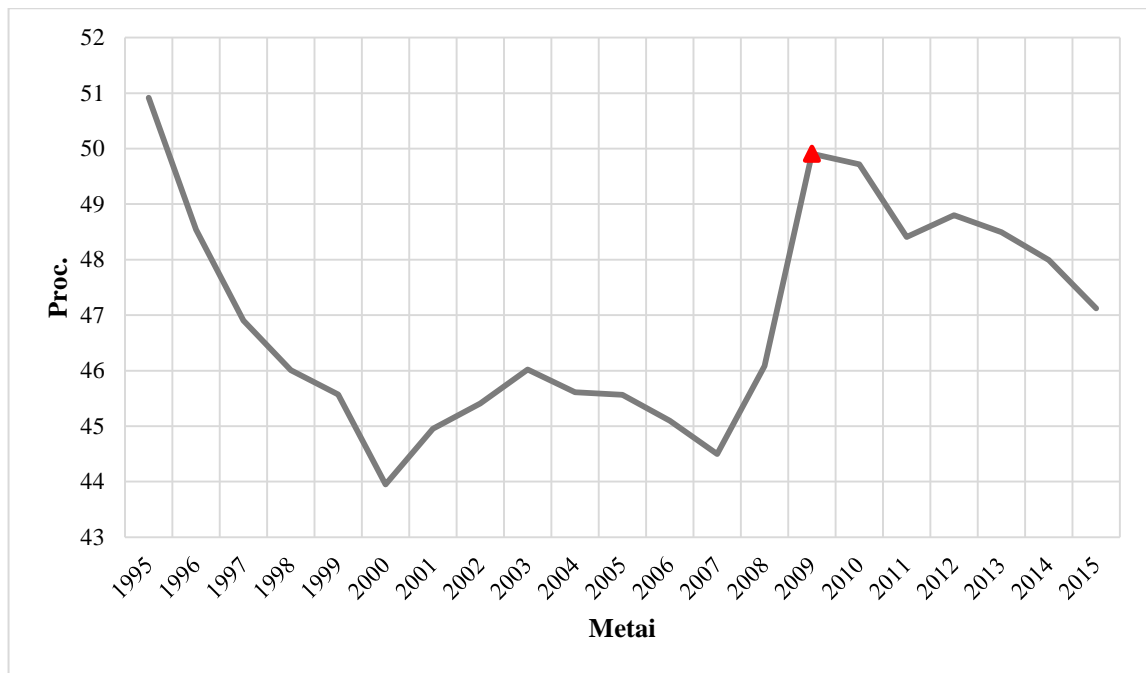
2009-2015 metų duomenyse matyti finansinės krizės įtaka (žiūrėti 14 pav.).

14 pav. ES valstybių išlaidų procentinis pokytis 2009/2015 metais ir BVP vidurkis 2009-2015 metais, trln. Eur (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 14 paveikslo galima matyti, jog šešių valstybių išlaidos per vėlesnius šešerius metus (2009-2015 m.) sumažėjo: Graikijoje 24 proc., Kipre 10 proc., Airijoje 6 proc., Ispanijoje 5 proc., Kroatijoje 4 proc., Portugalijoje 1 proc. Taip pat matyti, jog daugiausiai valstybės išlaidos išaugo ne Baltijos valstybėse ar Rumunijoje (kaip buvo matyti iš ankstesnių tyrimų), o Maltoje – 48 procentais. Po finansinės krizės didžiausias išlaidų augimas buvo beveik trimis kartais mažesnis. Taigi galima daryti prielaidą, jog finansinė krizė turėjo įtakos valstybių išlaidų ir jų augimo sumažėjimui. Pažvelgus į vidutinius BVP pokyčius matyti, jog prielaida, kad ekonomiškai stiprių valstybių išlaidų pokyčiai yra nežymūs, šiuo atveju negalioja. Galima manyti, jog prielaida tapo negaliojanti dėl šoko – finansinės krizės – poveikio. Šiuo atveju jokia tendencija tarp BVP ir valstybės išlaidų pokyčio nepastebėta.

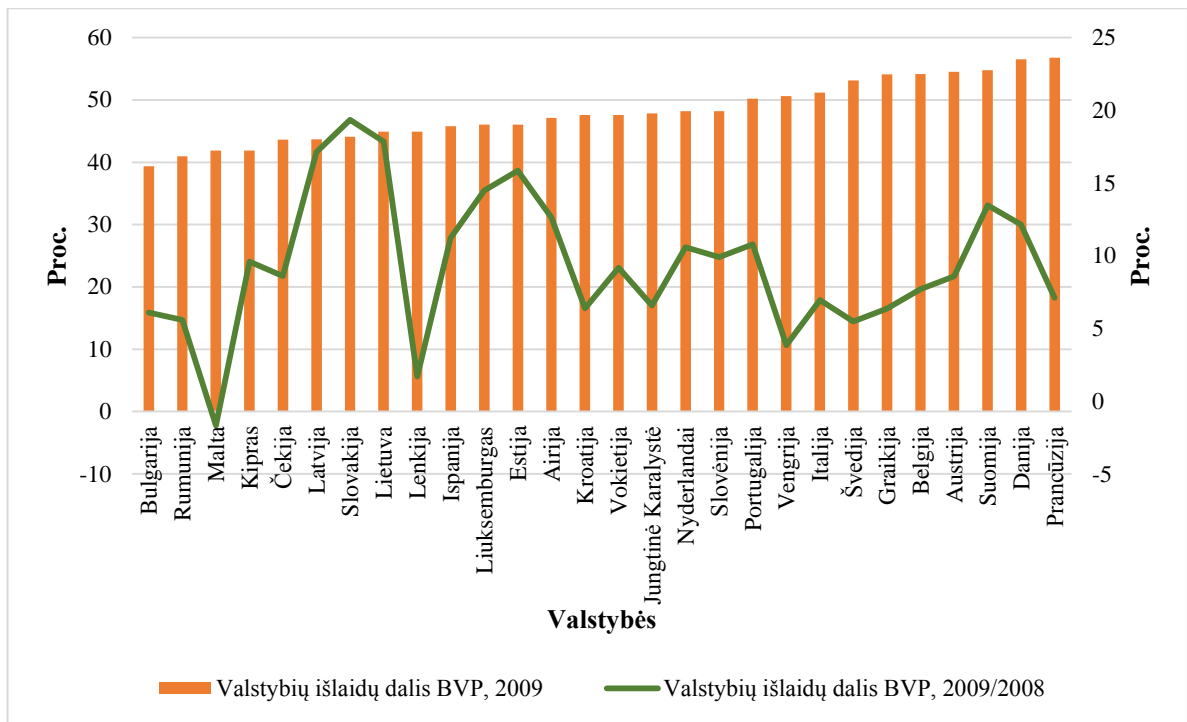
Siekiant įvertinti kokio dydžio buvo ES valstybių išlaidos palyginus su BVP nagrinėtu periodu, apskaičiuotas ES valstybių išlaidų ir BVP procentinis santykis (žiūrėti 7 priedą). Vidutinio ES vyriausybės masto nustatymui, apskaičiuotas bendras ES valstybių išlaidų ir BVP procentinis santykis (žiūrėti 15 pav.).

15 pav. ES valstybių išlaidų ir BVP procentinis santykis 1995-2015 m. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 15 paveikslo matyti, jog valstybių išlaidų kitimas, palyginus su BVP, nebuvo pastovus. Apskaičiavus valstybių išlaidų procentinę dalį BVP, matyti, jog 1995 metais valstybių išlaidos sudarė daugiau nei 50 procentų BVP – vėliau toks procentas nebuvo pasiektas. Sekantis didžiausias rodiklių santykis analizuotu periodu buvo 2009 metais, kadangi BVP rodiklis sumažėjo iki tol augęs. Mažiausios santykinio rodiklio reikšmės buvo 2000 ir 2007 metais – iki 45 procentų. Taigi, šio rodiklio kitimus palyginus su BVP apimtimis (žiūrėti 1 skyrių), matyti, jog, siekiant BVP augimo, valstybių išlaidų ir BVP procentinis santykis neturėtų viršyti 49 procentų. Didžiausias metinis santykinio rodiklio pokytis buvo 2009 metais (rodikliui išaugus 4 procentiniais punktais), mažiausias – 2005 metais (rodikliui sumažėjus 0,04 procentinio punkto). Dažniausiai rodiklio reikšmė buvo lygi 46 procentams (šešis metus). Vidutinė rodiklio reikšmė iki finansinės krizės (2002-2008 m.) buvo 46 procentai, po finansinės krizės (2009-2015 m.) – 49 procentai. Taigi galima matyti, jog dėl finansinės krizės išaugo valstybių išlaidų dalis BVP tiek trumpuoju, tiek ilguoju periodu, tačiau palaipsniui šio rodiklio reikšmė mažėjo.

Pažvelgus į atskirų valstybių išlaidų dalis BVP finansinės krizės metais, matyti, jog rodiklio reikšmės svyruoja nuo 39 iki 57 procentų (žiūrėti 16 pav.).

16 pav. ES valstybių išlaidų dalis BVP, 2009/2008 m., 2009 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Didžiausias valstybės išlaidų ir BVP santykis 2009 metais buvo Prancūzijoje ir Danijoje. Prancūzija 2009 metais buvo antra pagal BVP dydį valstybė ir jos BVP sudarė 19 procentų viso ES BVP. Tuo tarpu Danijos BVP 2009 metais sudarė tik 2 procentus viso ES BVP, todėl negalima teigti, jog didžiausią ekonomikos išeią generuojančių valstybių išlaidos sudaro didžiausią dalį BVP. Tačiau pažvelgus į valstybes, kurių rodiklio reikšmė nagrinėjamais metais buvo mažiausia, galima matyti, jog tai yra valstybės su mažiausiais BVP rodikliais ES: Bulgarijos, Rumunijos, Maltos, Kipro, Čekijos, Latvijos, Slovakijos ir Lietuvos BVP kartu sudėjus sudaro tik 4 procentus viso ES BVP. Pažvelgus į procentinį pasiskirstymą tarp valstybių, 50 ir daugiau procentų rodiklis buvo 10-tyje iš 28-ių valstybių, likusi ES valstybių dauguma patyrė išlaidų, kurios nesudarė pusės pagaminto vidaus produkto. Tik Maltoje 2009 metais rodiklio reikšmė sumažėjo (2 proc.) palyginus su 2008 metų reikšme, kitose valstybėse rodiklis vidutiniškai išaugo 10 procentų. Didžiausi metiniai pokyčiai buvo Slovakijoje, Lietuvoje ir Latvijoje (vidutiniškai 18 proc.). Taigi galima matyti, jog finansinė krizė turėjo įtakos valstybių išlaidų dalies BVP rodiklio pokyčiams, vertinant iš trumpojo laikotarpio perspektyvos.

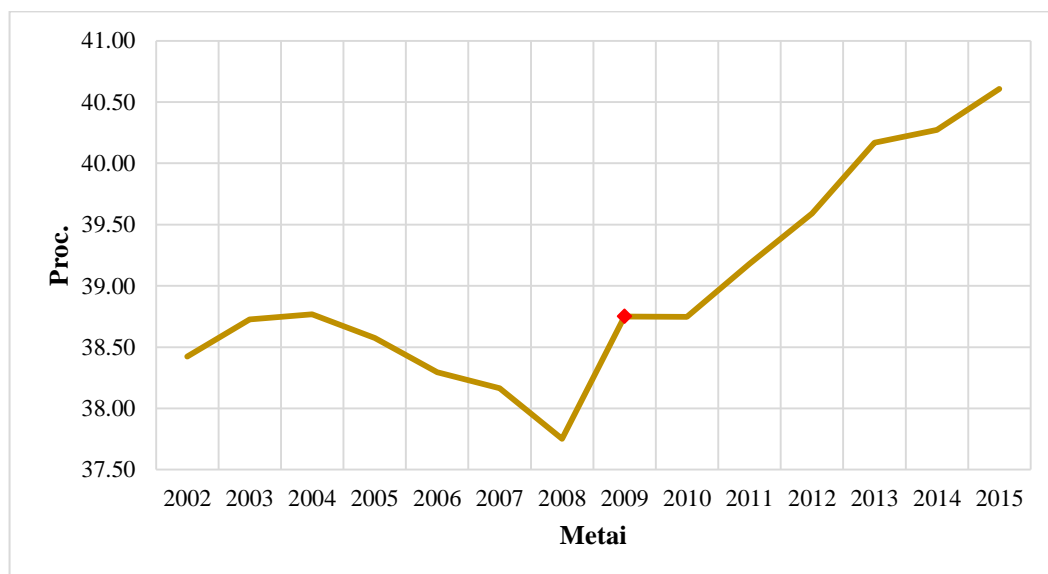
Taipogi buvo paskaičiuotos atskirų ES valstybių išlaidų dalies BVP vidutinės ir santykinės reikšmės 2002-2008 metais ir 2009-2015 metais, siekiant nustatyti finansinės krizės įtaką rodiklio pokyčiams (žiūrėti 6 priedas). Iš 6 priede pateiktų duomenų galima matyti, jog daugumoje valstybių (23 iš 28) rodiklio reikšmė po finansinės krizės padidėjo, vidutiniškai 4,2 procentiniais punktais; sumažėjo Vokietijoje, Vengrijoje, Maltoje, Lenkijoje ir Švedijoje – vidutiniškai 0,6 procentiniais punktais. Taigi galima manyti, jog finansinė krizė turėjo įtakos rodiklio dydžio išaugimui. Pažvelgus į septynerių metų santykinius pokyčius prieš finansinę krizę ir po jos, krypties (išaugimo ar sumažėjimo) pokyčiai matyti

15-oje iš 28-ių valstybių. 12-oje iš 15-os valstybių rodiklis sumažėjo po finansinės krizės, vidutiniškai 10,5 procentais. 3-jose (Bulgarijoje, Slovakijoje, Suomijoje) iš 15-os valstybių po finansinės krizės rodiklis išaugo, vidutiniškai 4 procentais. Taigi, įvertinus vidutines ir santykinės reikšmes ilguoju periodu prieš ir po finansinės krizės pradžios metų, išsiaiškinta, jog finansinė krizė turėjo įtakos ES valstybių išlaidų dalies BVP rodiklio pokyčiui ilguoju periodu (patvirtinti 45 atvejai iš 56).

4.2 ES valstybių prioritetinių išlaidų nustatymas

Pirmajame skyriuje analizuoti ES valstybių išlaidų pokyčiai, vertinant pagal absoliučias reikšmes ir siekiant išsiaiškinti kaip keitėsi valstybių skiriamos lėšos atskiriems skyriams, vertinant pagal COFOG klasifikavimą. Šiame poskyryje tirti ES valstybių išlaidų struktūros pokyčiai, vertinant santykinės procentines reikšmes – kiek procentų visų išlaidų buvo skiriama tam tikrai valstybės funkcijai atlikti. Remiantis pradiniais duomenimis, pateiktais 8 priede, apskaičiuoti procentiniai išlaidų struktūros duomenys (žiūrėti 9 priedą).

Iš 9 priede pateiktų duomenų matyti, jog daugiausiai lėšų ES valstybės visais nagrinėtais metais skyrė socialinės apsaugos išlaidoms. Tačiau santykinė skiriamų lėšų suma nebuvo pastovi (žiūrėti 17 pav.).

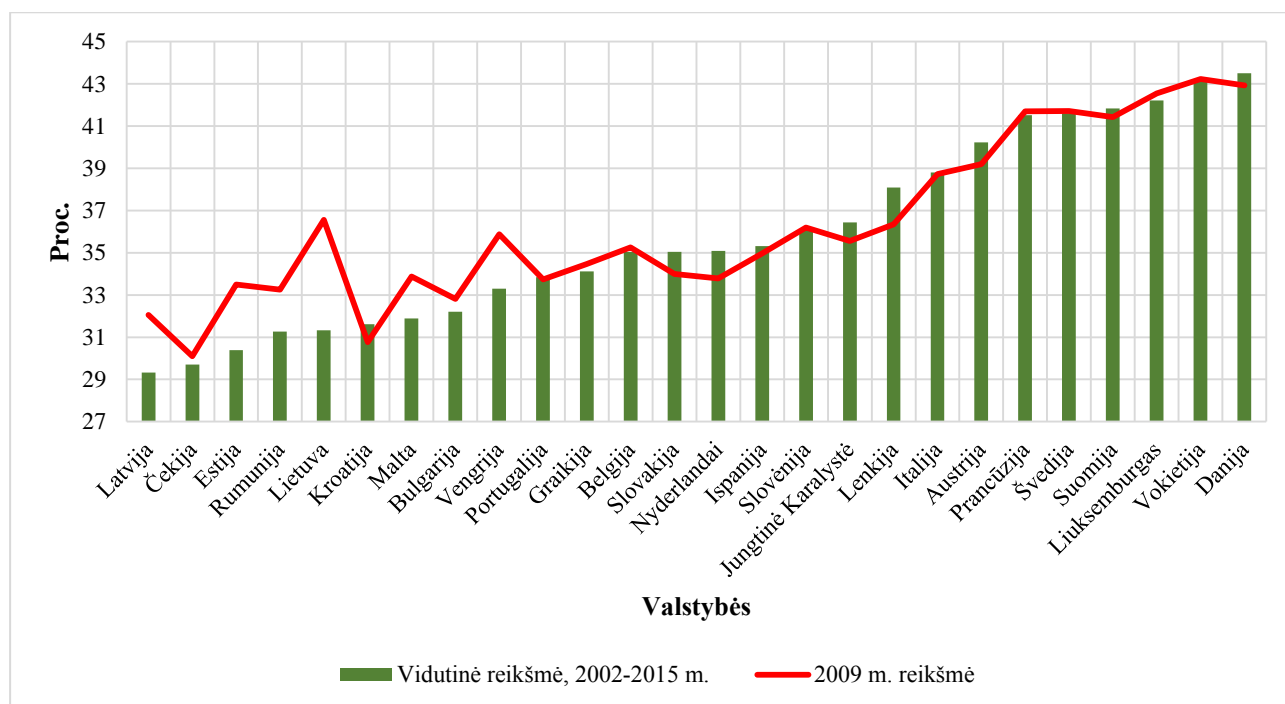

17 pav. ES valstybių išlaidų santykinė dalis skirta socialinei apsaugai 2002-2015 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Lėšos skiriamos socialinei apsaugai svyravo nuo 37,75 procentų (2008 m.) iki 40,61 procento (2015 m.), vidutiniškai siekė 39 procentus nagrinėtu laikotarpiu. Iš paveikslo matyti, jog socialinės apsaugos išlaidos augo 2003-2004, 2009-2015 metais bei mažėjo laikotarpiu nuo 2005 iki 2008 metų. Taigi, daugumoje atvejų išlaidos socialinei apsaugai santykinai buvo didinamos. Ryškus pokytis išlaidų skyrimo socialinei apsaugai buvo finansinės krizės metais (2009 m.), kuomet išaugo valstybių skiriama

išlaidų dalis socialinei apsaugai, iki tol kritusi, ir toliau nuolat buvo didinama (išskyrus 2010 metus, kuomet išlaidų dalis palyginus su 2009 metais nepakito). Remiantis 10 priede pateiktais apskaičiuotais metiniais procentiniais išlaidų pokyčiais, matyti, jog išlaidos socialinei apsaugai per metus vidutiniškai buvo didinamos 0,9 procentais visoje išlaidų struktūroje. Metinis vidutinis mažėjimo procentas siekė 0,7. Taigi matyti, jog labiau buvo didinama nei mažinama socialinės apsaugos išlaidų dalis bendroje išlaidų struktūroje. Iš 11 priede pateiktų apskaičiuotų socialinės apsaugos išlaidų struktūrų pokyčių, septyneri metai prieš finansinę krizę ir septyneriais vėlesniais metais, matyti, jog visu analizuotu laikotarpiu socialinės apsaugos išlaidos išaugo 6 procentais, tačiau iki finansinės krizės išlaidų dalis nukrito 2 procentais, o prasidėjus finansinei krizei išaugo 5 procentais. Taigi galima teigti, jog finansinė krizė turėjo įtakos socialinės apsaugos išlaidų dalies bendroje išlaidų struktūroje didėjimui.

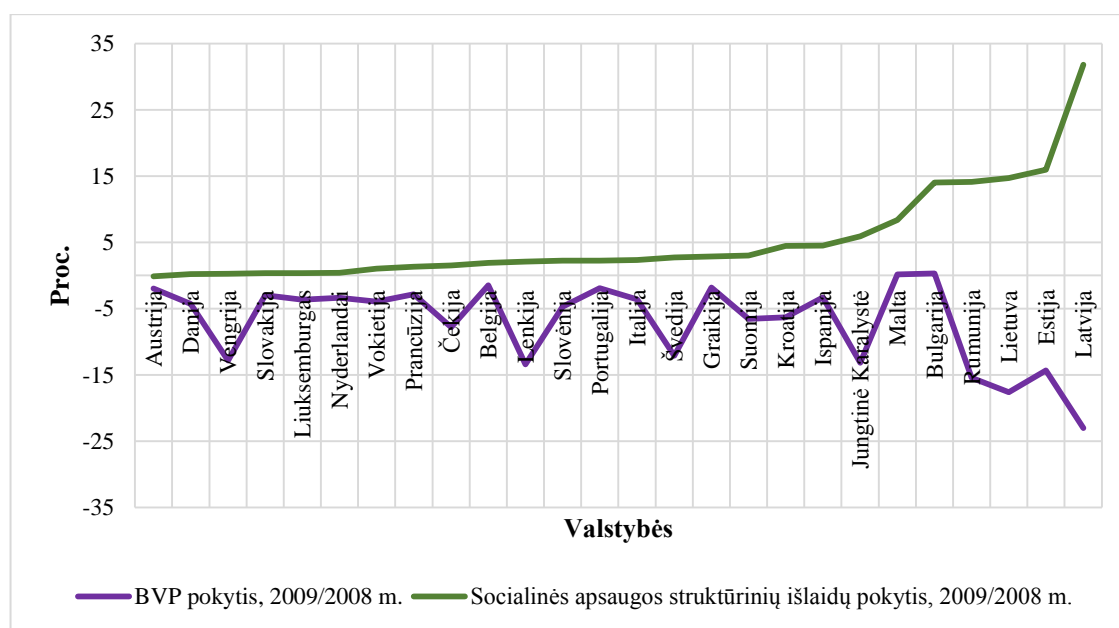
Taip pat, atliktas atskirų ES valstybių prioritetinių išlaidų nustatymas, siekiant išsiaiškinti, kokioms išlaidų rūšims skyrė daugiausiai lėšų atskiros valstybės. Remiantis 12-39 prieduose pateiktų ES valstybių išlaidų struktūros absoliučiomis ir apskaičiuotomis procentinėmis santykinėmis reikšmėmis, išsiaiškinta, jog visos ES valstybės daugiausiai lėšų nagrinėjamu laikotarpiu skyrė socialinei apsaugai, išskyrus Kiprą, kuris 2002-2009 ir 2012 metais daugiausiai biudžeto lėšų skyrė bendrosioms valstybės paslaugoms, ir Airiją, kuri 2010 metais daugiausiai lėšų paskyrė ekonomikos sričiai. Kadangi Airija ir Kipras nagrinėtu laikotarpiu neturėjo vienos prioritetinės išlaidų rūšies, todėl toliau šiame poskyryje šios dvi valstybės nebuvo analizuotos. 18 paveiksle palyginimui pateikta kiek procentų visų išlaidų kiekviena ES valstybė (išskyrus Kiprą ir Airiją) per 2002-2015 metus ir 2009 metais paskyrė socialinei apsaugai.

18 pav. ES valstybių skiriamos lėšos socialinei apsaugai 2002-2015 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 18 paveikslo matyti, jog vidutiniškai 2002-2015 metais ES valstybių lėšos socialinei apsaugai sudarė nuo 29 iki 43 procentų visų išlaidų, taigi išlaidų procentai buvo gana individualūs. Daugiausiai (virš 40 proc.) lėšų socialinei apsaugai skyrė Austrija, Prancūzija, Švedija, Suomija, Liuksemburgas, Vokietija, Danija. Dažniausiai pasitaikantys (8 valstybėse) išlaidų procentai – 35 ir 42. Pažvelgus į 2009 metų reikšmes galima matyti, jog išlaidos socialinei apsaugai svyravo nuo 30 iki 43 procentų; dažniausiai taikytas (6 valstybėse) santykinis išlaidų procentas socialinei apsaugai – 34. Taipogi matyti, jog valstybės, kurios skyrė socialinei apsaugai, santykinai mažiau lėšų (Latvija, Estija, Rumunija, Lietuva ir kitos) patyrė didesnius santykinius išlaidų šokus finansinės krizės metais. Apskaičiavus procentinius skirtumus tarp socialinės apsaugos išlaidų vidutinių 2002-2015 metų reikšmių ir 2009 metų reikšmių atskirose valstybėse, išsiaiškinta, jog didžiausi išlaidų šokai buvo tose valstybėse, kurios skyrė socialinei apsaugai iki 33 procentų visų išlaidų.

Finansinės krizės įtakos nustatymui, apskaičiuoti išlaidų skirtų socialinei apsaugai pokyčiai prieš finansinę krizę (2008/2002 m.), finansinės krizės pradžios (2009/2008 m.) ir vėlesniais metais (2015/2009 m.). Pirmiausia palyginti socialinės apsaugos išlaidų struktūriniai pokyčiai ir BVP pokyčiai 2009/2008 metais (žiūrėti 19 pav.).

19 pav. ES valstybių skiriamų lėšų socialinei apsaugai struktūrinis pokytis ir BVP pokytis 2009/2008 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 19 paveikslo matyti, jog 2009 metus palyginus su 2008 metais, daugumoje valstybių (18 valstybių) išlaidos socialinei apsaugai struktūriškai (konkrečių išlaidų dalis bendrose išlaidose) išaugo iki 5 procentų. Jungtinėje Karalystėje, Maltoje, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Lietuvoje išlaidų augimas siekė iki 15 procentų, Estijoje – 16 procentų, Latvijoje – 32 procentus. Taigi, galima matyti, jog finansinės krizės metais išlaidos socialinei apsaugai labiausiai išaugo žemiausią BVP vidurkį turinčiose

valstybėse. Taipogi, Austrijoje 2009 metais pastebėtas išlaidų socialinei apsaugai sumažėjimas, lygus 0,12 procentų, kadangi pokytis yra nežymus, todėl galima teigti, jog finansinės krizės metais išauga išlaidos skiriamos socialinei apsaugai. Palyginus su BVP pokyčiais 2009/2008 metais, matyti, jog duomenys yra atvirkščiai koreliuoti – augant valstybių išlaidų daliai skirtai socialinei apsaugai didėja BVP nuosmukis, tačiau ši tendencija pastebėta ne visose analizuotose valstybėse.

Taipogi buvo palyginti socialinės apsaugos išlaidų metiniai struktūriniai pokyčiai 2009 metais su vidutiniais metiniais augimo ir kritimo procentais nagrinėtu 2002-2015 metų periodu, siekiant nustatyti finansinės krizės įtaką išlaidų struktūriniais pokyčiams. 4 lentelėje pateikti apskaičiuoti struktūriniai pokyčiai.

4 lentelė. Atskirų ES valstybių socialinės apsaugos išlaidų struktūrinių pokyčių 2009/2008 m. ir 2002-2015 m. tyrimas (apskaičiuota pagal Eurostat)

Valstybės	2009/2008 m., proc.	Vidutinis metinis augimas 2002-2015 m., proc.	Vidutinis metinis kritimas 2002-2015 m., proc.	Skirtumas, proc. pokytis		Valstybės	2009/2008 m., proc.	Vidutinis metinis augimas 2002-2015 m., proc.	Skirtumas, proc. pokytis
Austrija	-0.12		-1.52	-1.4		Italija	2.31	1.52	-0.79
Belgija	1.92	2.65		0.73		Lietuva	14.68	7.26	-7.42
Bulgarija	14.02	6.45		-7.57		Liuksemburgas	0.34	1.33	0.99
Čekija	1.52	3.02		1.5		Latvija	31.79	9.71	-22.08
Vokietija	1.01	0.99		-0.02		Malta	8.36	3.49	-4.87
Danija	0.21	1.72		1.51		Nyderlandai	0.39	1.33	0.94
Estija	15.95	5.45		-10.5		Lenkija	2.07	1.46	-0.61
Graikija	2.86	6.92		4.06		Portugalija	2.23	3.02	0.79
Ispanija	4.5	3		-1.5		Rumunija	14.1	6.38	-7.72
Suomija	3	1.15		-1.85		Švedija	2.7	1.81	-0.89
Prancūzija	1.32	0.89		-0.43		Slovėnija	2.22	3.58	1.36
Kroatija	4.47	2.6		-1.87		Slovakija	0.33	5.13	4.8
Vengrija	0.27	2.84		2.57		Jungtinė Karalystė	5.89	2	-3.89

4 lentelėje 2009 metų socialinės apsaugos išlaidų struktūriniai pokyčiai (augimai, bei kritimas Austrijos atveju) buvo palyginti, atitinkamai, su vidutiniais augimais bei mažėjimais nagrinėtu 2002-2015 metų periodu. Remiantis 12-39 prieduose pateiktais valstybių išlaidų struktūrų duomenimis, apskaičiuota, jog analizuotu keturiolikos metų laikotarpiu, dvidešimt šešiose valstybėse buvo 194 struktūriniai išlaidų išaugimai, 143 mažėjimai ir vienas nulinis pokytis (2013 m. Belgijoje išlaidų struktūra nepakito palyginus su 2012 m.). Taigi, matyti, jog nagrinėtu laikotarpiu socialinės apsaugos išlaidų struktūrai buvo būdingas augimas. Remiantis 4 lentelėje pateiktais duomenimis, matyti, jog penkiolikoje valstybių 2009 metų struktūrinis išlaidų augimas buvo didesnis nei vidutinis metinis augimas per keturiolika analizuotų metų, vidutiniškai 4,8 procentiniais punktais. Taipogi Austrijos

atveju 2009 metais išlaidų struktūrinis kritimas buvo mažesnis nei vidutinis. Todėl galima teigti, jog finansinė krizė turėjo įtakos struktūriniam socialinės apsaugos išlaidų išaugimui.

Siekiant išsiaiškinti finansinės krizės įtaką socialinės apsaugos išlaidų struktūrai ilguoju periodu, apskaičiuoti septynerių metų struktūriniai pokyčiai prieš finansinę krizę ir vėlesniais metais (žiūrėti 5 lentelę).

5 lentelė. ES valstybių skiriamų lėšų socialinei apsaugai struktūrinis pokytis 2008/2002, 2015/2009 m., proc. (apskaičiuota pagal Eurostat)

Valstybės	2008/2002 m.	2015/2009 m.	Valstybės	2008/2002 m.	2015/2009 m.
Austrija	-3.99	7.07	Italija	3.79	9.97
Belgija	0.96	6.39	Lietuva	6.54	-13.16
Bulgarija	-11.31	-0.61	Liuksemburgas	4.22	5.25
Čekija	-1.13	0.15	Latvija	-24.21	-3.41
Vokietija	-1.43	-0.31	Malta	-1.5	-11.19
Danija	-0.82	0.19	Nyderlandai	-3.04	8.91
Estija	4.87	-4.26	Lenkija	-13.42	5.44
Graikija	11.77	7.43	Portugalija	11.38	12.05
Ispanija	2.02	11.88	Rumunija	0.47	-3.46
Suomija	-2.39	8.4	Švedija	-1.98	-0.19
Prancūzija	4.43	3.32	Slovėnija	-2.96	0.48
Kroatija	-18.46	4.92	Slovakija	5.76	-3.04
Vengrija	19.75	-16.66	Jungtinė Karalystė	-10.09	7.96

Iki finansinės krizės (2002-2008 m.) daugumoje atveju (14 valstybių) išlaidos skiriamos socialinei apsaugai struktūriškai sumažėjo, vidutiniškai 6,9 procentais. Kitose dvylikoje analizuotų valstybių, išlaidos vidutiniškai išaugo 6,3 procentais. Taigi bendru atveju galima teigti, jog išlaidos skiriamos socialinei apsaugai iki finansinės krizės mažėjo. Labiausiai tam įtakos turėjo išlaidų dalies sumažinimas Latvijoje, Kroatijoje, Lenkijoje, Bulgarijoje ir Jungtinėje Karalystėje, kur išlaidų dalis sumažėjo daugiau nei 10 procentų. Vėlesniais metais (2009-2015 m.) daugelyje valstybių (16 valstybių) išaugo išlaidų dalis skiriama socialinei apsaugai, vidutiniškai 6,2 procentais. Kitų 10-ties analizuotų valstybių, išlaidų dalis vidutiniškai sumažėjo 5,6 procentais. Todėl galima teigti, jog 2009-2015 metais išlaidų dalis skiriama socialinei apsaugai augo. Didžiausią įtaką turėjo nagrinėjamos išlaidų dalies išaugimas Portugalijoje, Ispanijoje ir Italijoje. Palyginus laikotarpius iki finansinės krizės ir vėlesniais metais, matyti, jog išlaidų struktūriniai augimai pakeitė kryptis (nuo augimo iki kritimo ir atvirkščiai) keturiolikoje valstybių: devyniose iš jų išlaidų dalis pradėjo augti, o penkiose – mažėti. Likusiose dvylikoje valstybių po finansinės krizės padidėjo bei sumažėjo išlaidų santykinės dalies augimai ir kritimai: penkiose iš jų išaugo išlaidų dalies augimas (vidutiniškai 4,6 proc.), keturiose iš jų sumažėjo išlaidų dalies kritimas (vidutiniškai 8,6 proc.) bei trijose valstybėse padidėjo išlaidų kritimas (vidutiniškai 5 proc.). Taigi, apibendrinus galima teigti, jog finansinė krizė turėjo įtakos socialinės apsaugos išlaidų dalies išaugimui.

4.3 Jautriausių ekonomikos ciklų pokyčiams ES valstybių išlaidų vertinimas

4.2 poskyryje buvo išsiaiškinta, jog finansinė krizė turėjo įtakos ES valstybių prioritetinių išlaidų (socialinės apsaugos) struktūriniam pokyčiui. Šiame poskyryje ištirti likusių devynių išlaidų rūšių (pagal COFOG klasifikavimą) struktūriniai pokyčiai finansinės krizės metais. Apskaičiuoti išlaidų struktūriniai pokyčiai pateikti 40-53 prieduose.

Atsižvelgus į struktūrinius pokyčius finansinės krizės metais (žiūrėti 40-53 priedus), lyginant su metais prieš tai (2008 m.), sudaryta apibendrinta struktūrinių pokyčių ir jų vidutinių reikšmių lentelė (žiūrėti 6 lentelę).

6 lentelė. ES valstybių išlaidų struktūrinių pokyčių 2009/2008 m. analizė (apskaičiuota pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys	Metinių sumažėjimų skaičius ¹	Metinių išaugimų skaičius	Metinių sumažėjimų vidurkiai ² , proc.	Metinių išaugimų vidurkiai, proc.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	16	12	-5.69	7.00
Gynybos išlaidos	18	10	-11.09	8.56
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	21	7	-5.45	2.94
Ekonomikos išlaidos	14	14	-12.16	5.75
Aplinkos apsaugos išlaidos	14	14	-14.67	11.30
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	12	16	-22.24	13.06
Sveikatos išlaidos	14	14	-3.96	1.92
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	22	6	-6.10	5.12
Švietimo išlaidos	20	8	-3.78	1.48
Socialinės apsaugos išlaidos	1	27	-0.12	5.56
VISO	152	128	-85,26	62,7

Iš 6 lentelės matyti, finansinės krizės metus palyginus su metais prieš tai, jog finansinės krizės metais buvo daugiau ES valstybių išlaidų struktūrinių sumažėjimų (152 atvejai iš 280) nei padidėjimų. Daugiau nei pusėje analizuotų valstybių (14 iš 28 valstybių) 2009 metais sumažėjo poilsio, kultūros ir religijos išlaidos (vidutiniškai 6,1 proc.), viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos (vidutiniškai 5,45 proc.), švietimo išlaidos (vidutiniškai 3,78 proc.), gynybos išlaidos (vidutiniškai 11,09 proc.) bei bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos (vidutiniškai 5,69 proc.). Labiausiai buvo mažinamos būsto ir komunalinių patogumų išlaidos (vidutiniškai 22,24 proc.). Taipogi, daugiau nei pusėje nagrinėtų valstybių finansinės krizės metais išaugo socialinės apsaugos išlaidos (kaip ir minėta ankstesniame poskyriuje) (vidutiniškai 5,56 proc.) bei būsto ir komunalinių patogumų išlaidos (vidutiniškai 13,06 proc.), pastarųjų vidutinis metinis augimas buvo didžiausias iš visų išlaidų rūšių. Taip pat, iš lentelės matyti, jog vidutiniai metiniai struktūriniai sumažėjimai buvo didesni už vidutinius metinius struktūrinius augimus ($[-85,26] > 62,7$).

¹ Metinių pokyčių skaičius nurodo keliose ES valstybėse įvyko analizuoti pokyčiai.

² Metinių pokyčių vidurkiai parodo vidutinį konkrečių išlaidų struktūrinės dalies pokytį ES valstybėse.

Taipogi, atskirų išlaidų rūšių 2009-2015 metų laikotarpio vidutinis struktūros procentas (procentinė išlaidų dalis nuo bendrųjų išlaidų) buvo palygintas su 2002-2008 metų vidutiniu struktūros procentu, siekiant nustatyti struktūros pokyčius ilguoju laikotarpiu. Sugretinti laikotarpiai žymi ribą nuo finansinės krizės pradžios (2009 m.). Apskaičiuoti struktūriniai pokyčiai pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. ES valstybių išlaidų struktūrinių pokyčių (2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m. vid.) analizė (apskaičiuota pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys	Metinių sumažėjimų skaičius	Metinių išaugimų skaičius	Metinių sumažėjimų vidurkiai, proc.	Metinių išaugimų vidurkiai, proc.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14	14	-10.11	7.13
Gynybos išlaidos	24	4	-19.75	15.68
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	19	9	-8.53	3.44
Ekonomikos išlaidos	16	12	-7.16	14.35
Aplinkos apsaugos išlaidos	13	15	-18.54	25.69
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	22	6	-24.13	18.33
Sveikatos išlaidos	12	16	-5.66	8.29
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	14	14	-11.99	15.14
Švietimo išlaidos	21	7	-7.72	3.75
Socialinės apsaugos išlaidos	5	23	-2.32	7.75
VISO	160	120	-115.90	119.53

Iš 7 lentelės matyti, jog 2009-2015 metais, atsižvelgus į ilgąjį laikotarpį, buvo daugiau metinių struktūrinių sumažėjimų nei išaugimų, taip pat, šių sumažėjimų buvo daugiau ilgojo laikotarpio perspektyvoje negu pirmaisiais krizės metais ($160 > 152$). Pažvelgus į metinius vidutinius pokyčius matyti, jog buvo didesni struktūriniai augimo, o ne sumažėjimo pokyčiai. Tačiau įvertinus sumažėjimų ir augimų mastą galima teigti, jog ilguoju laikotarpiu yra būdingesnis išlaidų struktūrinis sumažėjimas ($160 * [-115,9] > 120 * 119,53$). Po finansinės krizės pradžios metų daugiau nei pusėje analizuotų valstybių struktūriškai sumažėjo gynybos išlaidos (vidutiniškai 19,75 proc.), būsto ir komunalinių patogumų išlaidos (vidutiniškai 24,13 proc.), švietimo išlaidos (vidutiniškai 7,72 proc.), viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos (vidutiniškai 8,53 proc.) bei ekonomikos išlaidos (vidutiniškai 7,16 proc.). Labiausiai struktūriškai buvo mažinamos būsto ir komunalinių patogumų išlaidos. Taip pat, daugiau nei pusėje analizuotų valstybių, išaugo socialinės apsaugos išlaidų (vidutiniškai 7,75 proc.), sveikatos išlaidų (vidutiniškai 8,29 proc.) bei aplinkos apsaugos išlaidų (vidutiniškai 25,69 proc.) struktūros. Labiausiai išaugo aplinkos apsaugos išlaidų struktūra.

Palyginus struktūrinius pokyčius trumpuoju ir ilguoju periodais, išsiaiškinta, jog abejais laikotarpiais struktūriškai sumažėja išlaidos skiriamos gynybai, viešajai tvarkai ir saugumui bei švietimui. Taipogi tiek trumpajame, tiek ilgajame perioduose struktūriškai išauga išlaidos socialinei apsaugai. Skirtingas poveikis pastebėtas būsto ir komunalinių patogumų išlaidose – finansinės krizės metais struktūra išauga, tačiau ilguoju periodu matomas išlaidų struktūrinis kritimas.

Galiausiai apibendrinti išlaidų rūšių struktūros pokyčiai finansinės krizės metais, apskaičiuavus kiekvienos išlaidų rūšies bendrąjį pokytį, remiantis formule:

$$\text{Išlaidų rūšies bendrasis pokytis} = \text{metinių sumažėjimų (išaugimų) skaičius}$$

$$* \text{metinių sumažėjimų (išaugimų) vidurkis} \quad (3)$$

Valstybių skaičių, kuriose analizuojamais metais sumažėjo arba padidėjo konkrečios išlaidų rūšies struktūra, padauginus iš vidutinio metinio sumažėjimo arba padidėjimo procento, galima gauti dydį, kuris atspindėtų bendrą konkrečios išlaidų rūšies struktūros pokytį ES mastu. Žinant šį dydį, galima išsiaiškinti, kuri išlaidų rūšis struktūriškai labiausiai pakinta finansinės krizės metu. Todėl buvo apskaičiuoti bendri, tiek trumpojo, tiek ilgojo laikotarpio išlaidų struktūros pokyčiai (žiūrėti 8 lentelę).

8 lentelė. Bendrieji ES valstybių išlaidų struktūros pokyčiai, proc. (apskaičiuota pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.		(2009-2015)/(2002-2008) m.		VISO
	Bendrasis sumažėjimas	Bendrasis išaugimas	Bendrasis sumažėjimas	Bendrasis išaugimas	
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	-91.04	84	-141.54	99.82	-48.76
Gynybos išlaidos	-199.62	85.6	-474	62.72	-525.3
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-114.45	20.58	-162.07	30.96	-224.98
Ekonomikos išlaidos	-170.24	80.5	-114.56	172.2	-32.1
Aplinkos apsaugos išlaidos	-205.38	158.2	-241.02	385.35	97.15
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-266.88	208.96	-530.86	109.98	-478.8
Sveikatos išlaidos	-55.44	26.88	-67.92	132.64	36.16
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-134.2	30.72	-167.86	211.96	-59.38
Švietimo išlaidos	-75.6	11.84	-162.12	26.25	-199.63
Socialinės apsaugos išlaidos	-0.12	150.12	-11.6	178.25	316.65
VISO	-1312.97	857.40	-2073.55	1410.13	-1118,99

Iš 8 lentelės matyti, jog ES valstybių išlaidų struktūra labiau pakito žvelgiant iš ilgojo laikotarpio perspektyvos, o ne pirmaisiais krizės metais. Taipogi buvo būdingesnis išlaidų struktūros sumažėjimas, o ne padidėjimas. Finansinės krizės metus, palyginus su metais prieš tai, matyti, jog didžiausi išlaidų struktūros pokyčiai buvo būsto ir komunalinių patogumų išlaidose. Tuo tarpu, palyginus 2009-2015 metų vidutinės metinės išlaidų rūšių struktūras su 2002-2008 metų vidutinėmis metinėmis išlaidų struktūromis, matyti, jog labiausiai sumažėjo taipogi būsto ir komunalinių patogumų išlaidų struktūros, tačiau labiausiai išaugo aplinkos ir apsaugos išlaidų struktūros. Sudėjus atskirų išlaidų rūšių bendrus abiejų analizuotų laikotarpių išlaidų struktūrų sumažėjimus ir išaugimus, nustatyta, jog didžiausi struktūros pokyčiai buvo gynybos išlaidose. Todėl galima teigti, jog ekonomikos nuosmukis labiausiai paveikia gynybos išlaidų struktūrą, ją sumažindamas.

4.4 Produktyviųjų ES valstybių išlaidų nustatymas

Siekiant išsiaiškinti, kurios ES valstybių išlaidų rūšys yra produktyvios, atlikta atskirų išlaidų rūšių ir BVP paprastoji tiesinė regresija, vertinant absoliučias reikšmes. Apskaičiuoti ES valstybių BVP ir atskirų išlaidų rūšių koreliacijos koeficientai pateikti 9 lentelėje.

9 lentelė. Ryšio tarp ES valstybių BVP ir atskirų išlaidų rūšių koreliacijos koeficientai (apskaičiuota pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys	Koreliacijos koeficientai
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	0,940
Gynybos išlaidos	0,914
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	0,962
Ekonomikos išlaidos	0,858
Aplinkos apsaugos išlaidos	0,946
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-0,130
Sveikatos išlaidos	0,969
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	0,943
Švietimo išlaidos	0,969
Socialinės apsaugos išlaidos	0,950

Iš 9 lentelės matyti, jog visų išlaidų rūšių koreliacijos koeficientai yra didesni už 0,8, išskyrus būsto ir komunalinių patogumų išlaidas. Todėl, galima teigti, jog visos išlaidų rūšys nagrinėtu periodu buvo produktyvios, išskyrus būsto ir komunalinių patogumų išlaidas.

Taipogi, buvo apskaičiuota ES valstybių išlaidų struktūros ir ES BVP rodiklio koreliacija, siekiant išsiaiškinti ar konkreti išlaidų struktūra ir jos pokyčiai laike yra susiję su BVP pokyčiais. Apskaičiuoti koreliacijos koeficientai pateikti 10 lentelėje.

10 lentelė. Ryšio tarp ES valstybių BVP ir atskirų išlaidų rūšių struktūros koreliacijos koeficientai (apskaičiuota pagal Eurostat)

Išlaidų rūšys	Koreliacijos koeficientai
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0,633
Gynybos išlaidos	-0,897
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-0,692
Ekonomikos išlaidos	0,057
Aplinkos apsaugos išlaidos	0,639
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-0,785
Sveikatos išlaidos	0,964
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-0,295
Švietimo išlaidos	-0,817
Socialinės apsaugos išlaidos	0,627

Iš 10 lentelės matyti, jog tik trijų išlaidų rūšių – gynybos, sveikatos ir švietimo – struktūros pokyčiai yra susiję su BVP pokyčiais (koreliacijos koeficientas didesnis nei 0,8). Gynybos ir švietimo išlaidų struktūros augimas yra neigiamai susijęs su BVP apimtimis, o sveikatos išlaidų struktūrinis augimas – teigiamai. Taigi nustatyta, jog ES valstybės, siekdamos padidinti BVP apimtį, turėtų didinti išlaidų dalį skirtą sveikatos išlaidoms, bei mažinti išlaidų dalį skirtą gynybai ir švietimui.

4.5 ES valstybių išlaidų ir ekonominių bei demografinių rodiklių ryšių vertinimas

4.5.1 ES valstybių išlaidų ir SVKI ryšio vertinimas

Taipogi buvo patikrintas koreliacinis ryšys tarp ES valstybių išlaidų ir SVKI rodiklio, siekiant išsiaiškinti, ar valstybių išlaidų ir infliacijos rodiklius sieja ryšys.

Sudarius tiesinės regresijos lygtį iš 54 priede pateiktų duomenų, išsiaiškinta, jog SVKI ir valstybės išlaidų rodiklius sieja stipri teigiama koreliacinė priklausomybė, kadangi koreliacijos koeficientas yra lygus 0,99 (žiūrėti 55 priedas). Taigi galima teigti, jog augant SVKI rodikliui šalyje, augs ir valstybės išlaidų rodiklis. Tai galima paaiškinti tuo, jog augant infliacijai šalyje augs prekių ir paslaugų kainos, dėl kurių atitinkamai didėja ir valstybės išlaidos, todėl negalima teigti, jog nustatytas valstybės išlaidų augimas informuoja apie augančius poreikius.

Taipogi buvo patikrintas koreliacinis ryšys tarp ES SVKI ir atskirų valstybių išlaidų, tuo pačiu 1996-2015 metų laikotarpiu, siekiant nustatyti, kurios valstybės išlaidos labiausiai priklauso nuo infliacijos ES. 56 priede pateikti koreliacijos rezultatai. Iš 11 lentelėje pateiktų koreliacijos koeficientų, galima matyti, jog atskirose valstybėse tiesinis ryšys buvo gana skirtingas, nepaisant to, jog visų ES valstybių išlaidų ir SVKI koreliacijos koeficientas buvo lygus 0,99.

11 lentelė. 27 ES valstybių išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos koeficientai (apskaičiuota pagal Eurostat)

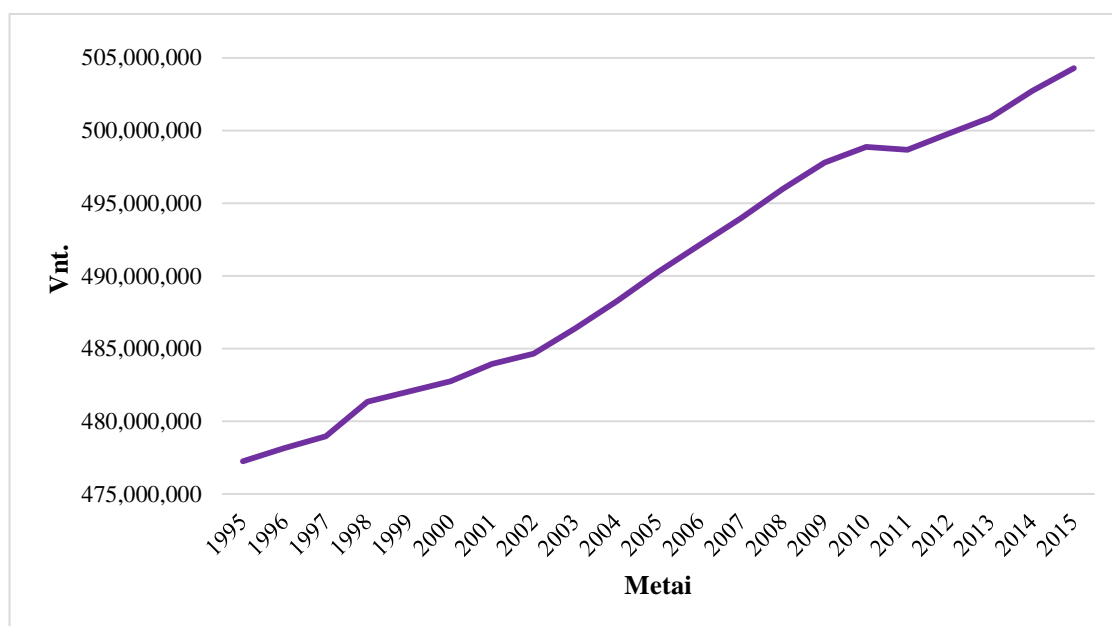
Valstybės	Koreliacijos koeficientai	Valstybės	Koreliacijos koeficientai	Valstybės	Koreliacijos koeficientai
Airija	0,867	Italija	0,970	Prancūzija	0,996
Austrija	0,991	Kipras	0,949	Rumunija	0,949
Belgija	0,996	Latvija	0,953	Slovakija	0,979
Bulgarija	0,981	Lenkija	0,980	Slovėnija	0,976
Čekija	0,972	Lietuva	0,965	Suomija	0,994
Danija	0,994	Liuksemburgas	0,996	Švedija	0,964
Estija	0,984	Malta	0,976	Jungtinė Karalystė	0,927
Graikija	0,807	Nyderlandai	0,975	Vengrija	0,909
Ispanija	0,954	Portugalija	0,932	Vokietija	0,973

Iš 11 lentelės galima matyti, jog didžiausias koreliacijos koeficientas (0,996) yra trijose valstybėse – Belgijoje, Liuksemburge ir Prancūzijoje. Įdomu tai, jog visos šios trys valstybės yra Europos anglių ir plieno bendrijos steigėjos. Likusių trijų valstybių, steigusių bendriją, – Italija (0,970), Nyderlandai (0,975), Vokietija (0,973) – koreliacijos koeficientai yra mažesni, bet taipogi panašūs tarpusavyje. Taigi, galima matyti, jog labiausiai nuo ES infliacijos pokyčių priklausomos valstybių išlaidos yra Belgijoje, Liuksemburge ir Prancūzijoje, todėl galima daryti prielaidą, jog šių valstybių poreikiai yra pastoviausi,

kadangi valstybių išlaidų dydžiai stipriai koreliacija su SVKI dydžiais. Tuo tarpu, mažiausias koreliacijos koeficientas buvo Graikijoje (0,807) – valstybėje, kurios BVP po finansinės krizės labiausiai nukrito iš visų ES valstybių. Taigi, galima daryti prielaidą, jog kuo mažesnis ryšys yra tarp valstybės išlaidų ir infliacijos, tuo valstybės BVP rodiklis jautriau reaguoja į ekonomikos šokus.

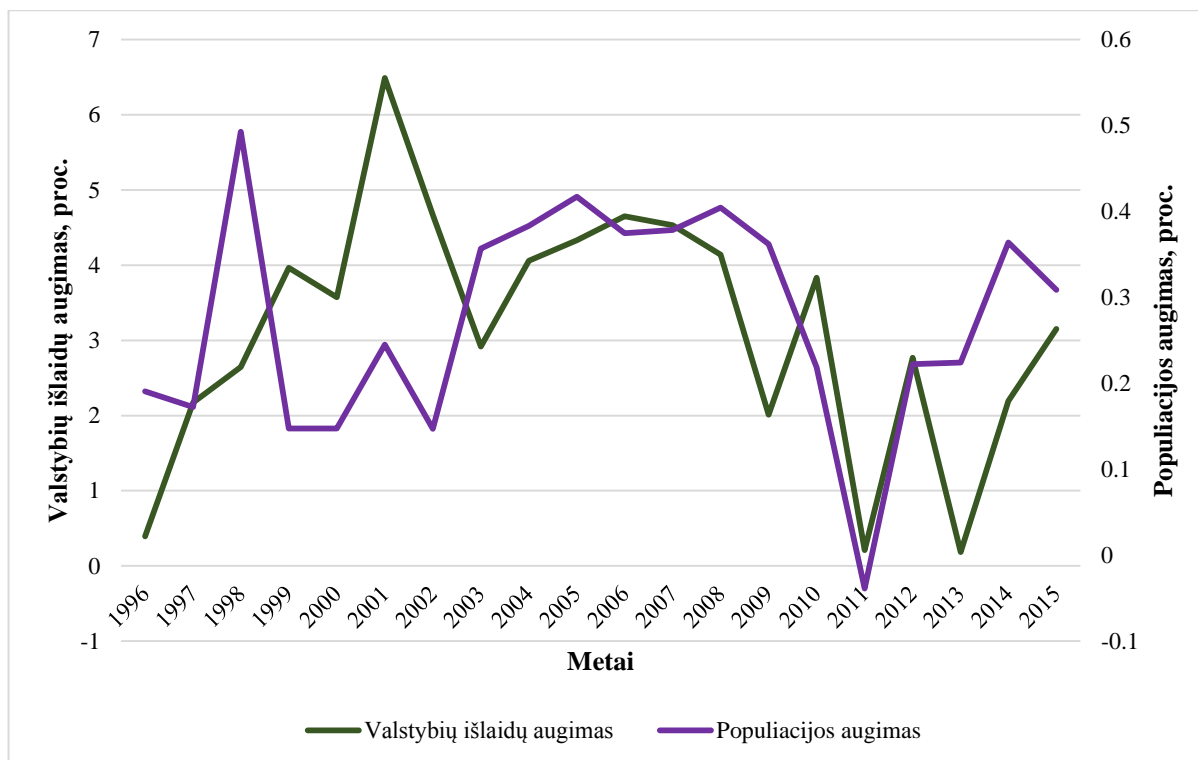
4.5.2 ES valstybių išlaidų ir gyventojų skaičiaus ryšio vertinimas

Viena iš prielaidų, kodėl auga valstybių išlaidos ES, yra populiacijos augimas, kuris natūraliai sąlygoja didesnę išlaidų poreikį. 20 paveiksle pateiktas populiacijos ES kitimo grafikas 1995-2015 metų laikotarpiu.

20 pav. ES gyventojų skaičius 1995-2015 m. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 20 paveikslo galima matyti, jog analizuotu 1995-2015 metų laikotarpiu gyventojų skaičius ES nuolat augo, išskyrus 2011 metus, kuomet sumažėjo daugiau nei 190 tūkstančių, tačiau santykinai gyventojų skaičiaus sumažėjimas siekė tik 0,04 procento; 20-ties metų laikotarpiu gyventojų skaičius išaugo 5,7 procentais. Palyginus su valstybių išlaidų augimu (žiūrėti 21 pav.), matyti, jog augimo tempai nebuvo panašūs.

21 pav. ES valstybių išlaidų ir gyventojų skaičiaus metinis procentinis augimas 1996-2015 m. (sudaryta pagal Eurostat)

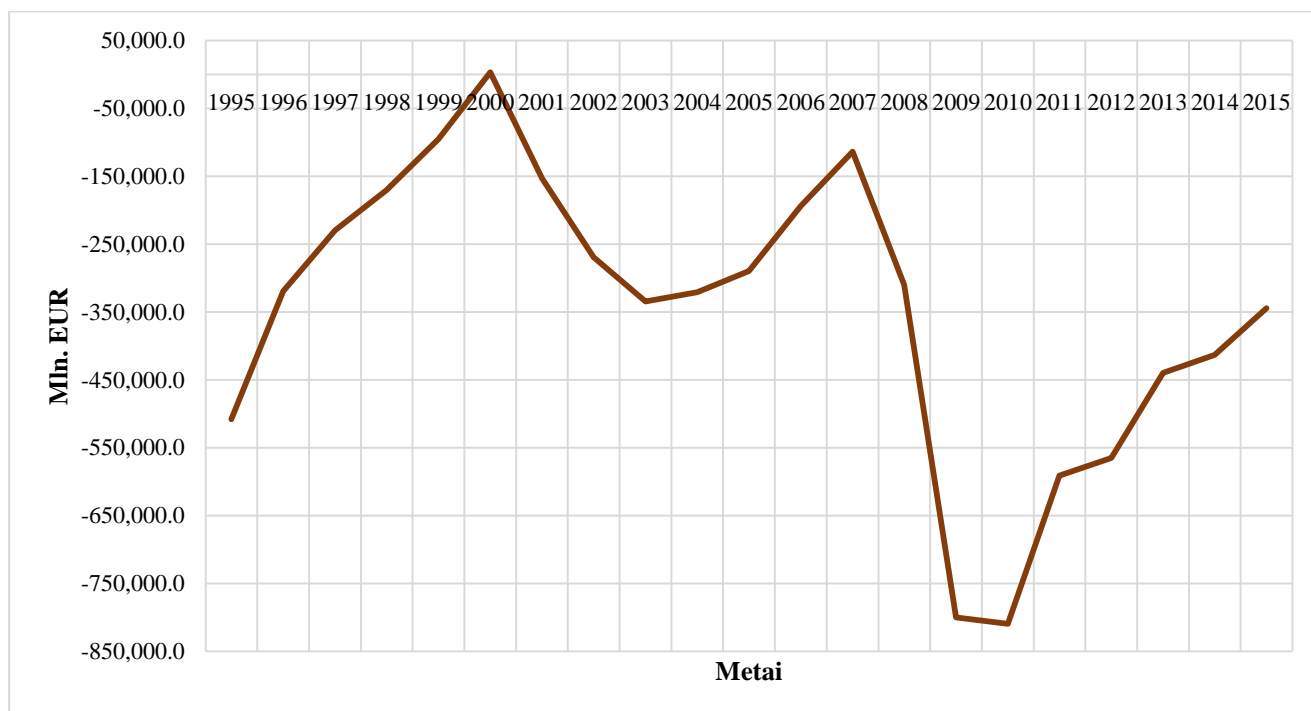
Valstybių išlaidų metiniai augimai vidutiniškai buvo dešimt kartų didesni nei gyventojų skaičiaus augimai. Taigi remiantis vienu požiūriu galima manyti, jog valstybių išlaidos buvo didinamos neefektyviai, kadangi neatitiko gyventojų skaičiaus augimo tempų. Rodiklių augimo tempų kryptys taipogi nebuvo panašios. Tik devyniais metais iš dvidešimt augimo tempų kryptys sutapo: 1998, 2001, 2004, 2005, 2012 ir 2014 metais metiniai rodiklių augimai padidėjo, lyginant su metais prieš tai; 2002, 2009 ir 2011 metais – augimai buvo mažinami. Likusiais metais, didėjant vieno rodiklio augimui mažėdavo kito rodiklio augimas. Todėl, atlikus santykinę statistinių duomenų analizę, nebūtų galima teigti, jog valstybių išlaidų augimas priklauso nuo gyventojų skaičiaus augimo.

Siekiant patikrinti ar valstybės išlaidų augimas yra susijęs su populiacijos augimu, atlikta valstybės išlaidų ir gyventojų skaičiaus ES koreliacinė analizė (žiūrėti 57 priedą). Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas lygus 0,997, o tai rodo, jog ryšys tarp gyventojų skaičiaus ir valstybės išlaidų augimo yra labai stiprus. Todėl, remiantis koreliacine ir santykinų rodiklių analizėmis, galima teigti, jog augant ES gyventojų skaičiui, augo ir valstybių išlaidos, tačiau augimo tempai nebuvo identiški.

4.5.3 ES valstybių išlaidų ir BVP vienam gyventojui ryšio vertinimas

Dauguma mokslininkų tyrė valstybės išlaidų ir BVP vienam gyventojui ryšį, todėl šiame poskyryje siekta išsiaiškinti, ar ES valstybių išlaidos 1995-2015 metų laikotarpiu priklausė nuo minėto rodiklio, atsižvelgus į biudžeto balanso būseną.

Pirmiausia analizuota kaip keitėsi ES valstybių biudžetų balansų rodiklis 1995-2015 metais (žiūrėti 22 pav.).

22 pav. ES valstybių biudžetų balansai 1995-2015 m., mln. Eur (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 22 paveikslo galima matyti, jog analizuotu laikotarpiu buvo du biudžetų deficitų augimo etapai – nuo 2001 iki 2003 (išaugo 119 proc.) ir nuo 2008 iki 2010 metų (išaugo 161 proc.). Abejuose etapuose biudžetų deficitai augo po tris metus. Palyginus su BVP pokyčiais minėtais metais (žiūrėti 1 skyrių), BVP sumažėjo tik 2009 metais – visais kitais nagrinėjamais metais BVP augo. Taigi galima matyti, jog deficitinis biudžetas trumpuoju laikotarpiu nemažina BVP augimo jeigu ekonomika nesusiduria su cikliniu pokyčiu (pvz. finansine krize). Analizuotu laikotarpiu biudžetų deficitai mažėjo nuo 1995 iki 2000 metų (2000 metais atsirado perteklius – vienintelis nagrinėtu laikotarpiu), nuo 2004 iki 2007 metų (sumažėjo 65 proc.) bei nuo 2011 iki 2015 metų (sumažėjo 42 proc.). Dėl duomenų trūkumo nėra galimybės analizuoti ankstesnių nei 1995 ir vėlesnių nei 2015 metų duomenis, todėl nėra aišku kiek metų mažėjo biudžetų deficitai. Tačiau pagal biudžetų deficitų augimo ir mažėjimo etapus galima matyti tendenciją, jog ES valstybėse biudžetų deficitai auga, kaip ir auga BVP. Todėl buvo atlikta tiesinės regresijos analizė tarp biudžetų balansų ir BVP (žiūrėti 58 priedą). Analizės metu gautas koreliacijos koeficientas lygus -0,38, o tai rodo neigiamą ir gana silpną ryšį tarp nagrinėtų rodiklių. Vadinasi, prielaida, jog augant biudžetų deficitams BVP mažės (ir atvirkščiai) yra mažai pagrįsta.

Toliau, remiantis BVP vienam gyventojui rodiklio apimtimis (žiūrėti 59 priedą), atlikta tiesinė regresija tarp valstybės išlaidų ir BVP vienam gyventojui rodiklio. Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas lygus 0,975 (žiūrėti 60 priedą). Palyginimui, apskaičiuotas valstybės išlaidų ir BVP rodiklio koreliacijos koeficientas (žiūrėti 61 priedą) lygus 0,982 (pirmoje darbo dalyje apskaičiuotas valstybės

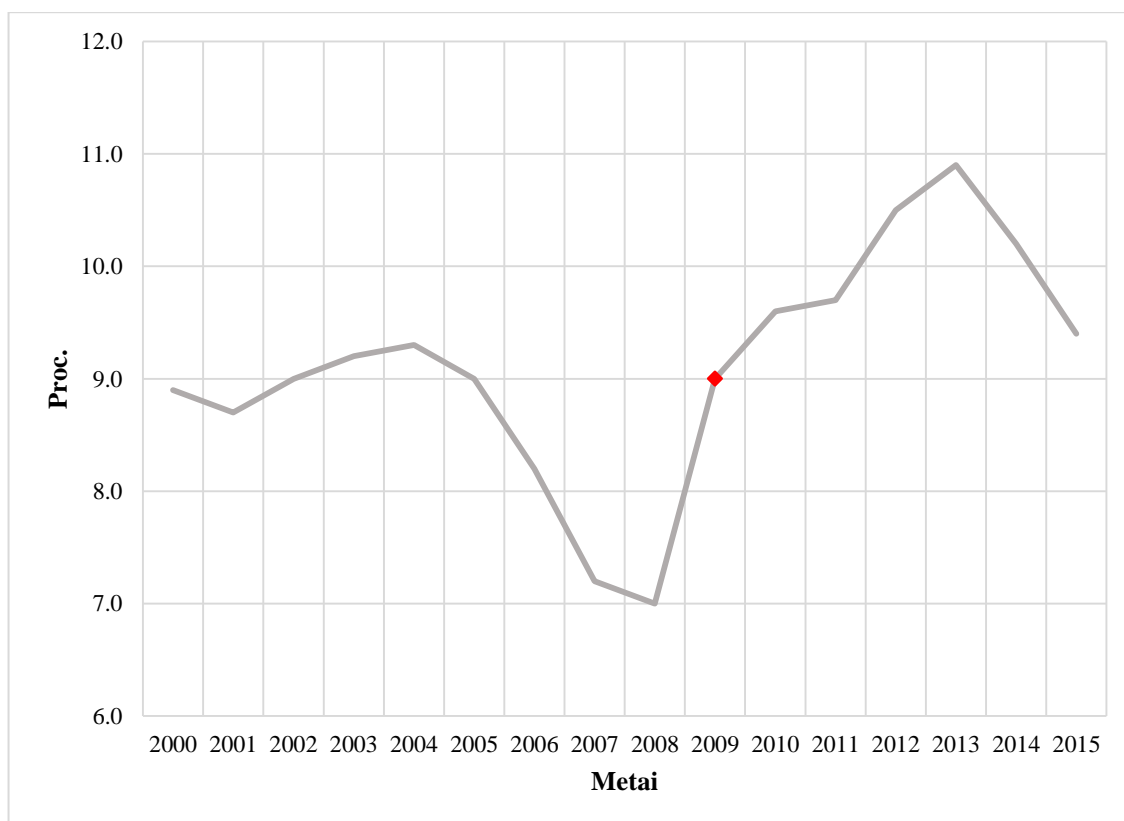
išlaidų augimo ir BVP augimo ryšio koreliacijos koeficientas buvo lygus 0,29). Taigi, galima matyti, jog stipresnis valstybės išlaidų ir BVP ryšys yra analizuojant absoliučias, o ne santykinės reikšmes.

Remiantis N. Gemmell, R. Kneller ir I. Sanz (2016) atlikto tyrimo išvada, jog dėl deficitinio biudžeto valstybių (OECD narių) išlaidų didinimas neigiamai paveikė BVP vienam gyventojui rodiklio augimą ilguoju laikotarpiu, patikrintas koreliacinis ryšys tarp minėtų kintamųjų. Atlikus duomenų normalumo patikrinimą, išsiaiškinta, jog visi trys rodikliai yra pasiskirstę pagal normalųjį skirstinį, tačiau patikrinus koreliacinius ryšius pagal Pirsono koreliacijos koeficientą, išsiaiškinta, jog biudžeto balanso ir BVP vienam gyventojui ryšys yra silpnas (-0,362), todėl prielaida, jog BVP vienam gyventojui rodiklio augimui turi įtakos valstybės išlaidų ir biudžeto balanso pokyčiai, nebuvo patvirtinta.

4.5.4 ES valstybių išlaidų ir nedarbo lygio ryšio vertinimas

Siekiant išsiaiškinti, ar valstybės išlaidų pokytis yra susijęs su nedarbo lygio kitimu, analizuotas ES valstybių išlaidų ir nedarbo lygio (bedarbių skaičiaus ir darbo jėgos procentinis santykis) ryšys.

Pirmiausia analizuoti nedarbo lygio kitimai ES šalyse (žiūrėti 22 pav.). Duomenys pateikti 62 priede. 23 paveiksle galima įžvelgti ciklinį svyravimą – nagrinėto periodo vidutinis nedarbo lygis siekė 9 procentus ir šis dydis buvo pasiektas 2002, 2005, 2009 ir 2016 metais (remiantis Eurostat duomenimis), taigi nuo 2002 metų atitinkamai kas trejus, ketverius ir septynerius metus. Taigi galima manyti, jog nedarbo lygis ES ir toliau kris, o 9 procentų nedarbo lygis turėtų būti pasiektas vėliau nei 2023 metais.

23 pav. ES valstybių nedarbo lygis 2000-2015 m., proc. (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 23 paveikslo taip pat matyti, jog nuo 2005 iki 2008 metų nedarbo lygis ES mažėjo. Pagal 63 priede pateiktus duomenų metinių pokyčių apskaičiavimus matyti, jog nuo 2005 iki 2007 metų nedarbo lygio mažėjimo tempai augo (nuo 3 iki 12 proc. per metus), o 2008 metais nedarbo lygio kritimo tempas sumažėjo (iki 3 proc. per metus). Todėl šį rodiklį galima laikyti finansinį nuosmukį perspėjančiuoju rodikliu. 2009 metais nedarbo lygis išaugo 29 procentais, lyginant su metais prieš tai, vėliau nedarbo lygio augimas nebuvo pastovus. Nuo 2014 metų nedarbo lygis ES palaipsniui mažėja. Atsižvelgus į penkiolikos metų laikotarpį, matyti, jog vertinant absoliučius pokyčius nedarbo lygio metiniai kitimai siekė tik iki 2 procentinių punktų (žiūrėti 63 priedą); visu nagrinėtu laikotarpiu nedarbo lygis išaugo 0,5 procentinio punkto. Taigi nedarbo lygio rodiklio kitimo amplitudė analizuotu periodu buvo gana pastovi, rodiklio reikšmės svyravo nuo 7 iki 11 procentų. Taip pat, pažvelgus į analizuotą periodą matyti, jog nors nedarbo lygis buvo mažiausias 2008 metais, tačiau didžiausias nedarbo lygis buvo ne finansinės krizės metais, o 2013 metais. Pastaraisiais metais sumažėjo BVP augimas, iki tol didėjęs. Taigi galima teigti, jog nedarbo lygio rodiklis turi įtakos BVP pokyčiams. Siekiant patvirtinti šią prielaidą, apskaičiuota BVP ir nedarbo lygio koreliacija analizuotu periodu (žiūrėti 64 priedą). Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas lygus 0,24, o tai rodo silpną koreliacinį ryšį tarp nagrinėjamų rodiklių. Todėl negalima teigti, jog yra tiesioginis ryšys tarp nedarbo lygio ir BVP.

Kadangi nebuvo nustatyta nedarbo lygio ir BVP rodiklių tiesioginė priklausomybė, tačiau tai nereiškia, jog valstybės išlaidos (kurios stipriai koreliuoja su BVP) negali koreliuoti su nedarbo lygio rodikliu. 65 priede pateikti šių dviejų rodiklių tiesinės regresijos rezultatai (dėl duomenų trūkumo nagrinėti 27 valstybių duomenys). Apskaičiuotas koreliacijos koeficientas yra lygus 0,4 – tai rodo, jog negalima teigti, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp valstybės išlaidų ir nedarbo lygio, tačiau galimas ryšys yra stipresnis nei nedarbo lygio ir BVP atžvilgiu.

4.5.5 ES valstybių išlaidų priklausomybės nuo aplinkos veiksnių tyrimas

Siekiant nustatyti, ar ES valstybių išlaidų apimčiai turi įtakos išskirti aplinkos veiksniai (BVP, SVKI, gyventojų skaičius, biudžeto balansas, nedarbo lygis), atlikta daugialypė regresinė analizė.

Pirmiausia buvo atliktas duomenų tinkamumo regresinei analizei vertinimas, siekiant patikrinti liekamųjų paklaidų normalumą. Kiekvieno analizuojamo kintamojo vertinimui suformuluotos dvi hipotezės:

- H_0 – kintamojo reikšmės pasiskirsčiusios pagal normalųjį skirstinį.
- H_1 – kintamojo reikšmės nepasiskirsčiusios pagal normalųjį skirstinį.

Atlikus duomenų tinkamumo vertinimą, nustatyta, jog visi surinkti duomenys yra pasiskirstę pagal normalųjį skirstinį. Remiantis Shapiro-Wilk ir Kolmogorov-Smirnov metodais, visos sigma reikšmės

yra didesnės už 0,05 (žiūrėti 66 priedą), todėl priimtos H_0 hipotezės ir galima teigti, jog duomenys yra tinkami regresinei analizei atlikti.

Toliau buvo atliktas regresijos modelio tipo parinkimas, atsižvelgiant į koreliacijos koeficiento reikšmingumą (naudotas Stjudento kriterijus). Kiekvienam ryšiui tarp priklausomojo ir nepriklausomojo kintamųjų buvo iškeltos dvi hipotezės:

- H_0 – koreliacijos koeficientas yra artimas 0.
- H_1 – koreliacijos koeficientas nėra artimas 0.

Atlikus koreliacinę analizę tarp analizuojamų rodiklių (žiūrėti 66 priedą), pagal apskaičiuotą Stjudento kriterijaus tikimybę (*Sig. (2-tailed)*) nustatyta, jog biudžetų balansų, populiacijos, SVKI ir BVP rodiklių reikšmės gali būti pritaikytos tiesinio regresijos modelio kūrimui, kadangi gautos tikimybės yra mažesnės už leistiną klaidų tikimybę 0,05 (atmetamos H_0 hipotezės). Nedarbo lygio rodiklio reikšmės gali būti pritaikytos tik netiesinio regresijos modelio sukūrimui (priimama H_0 hipotezė).

Tuomet buvo sudarytas daugialypis tiesinės regresijos modelis ir patikrintas daugiakolinearumas, kadangi buvo nustatyta, jog keturiems rodikliams galima pritaikyti tiesinės regresijos modelį. Priklausomu kintamuoju pasirinktos ES valstybių išlaidos, nepriklausomais kintamaisiais – biudžetų balansų, populiacijos, SVKI ir BVP rodikliai. Iš 66 priede pateiktos analizės rezultatų patyti, jog apskaičiuotas pataisytas determinacijos koeficientas yra lygus 1, o tai rodo, jog sudarytas modelis paaiškina 100 procentų valstybių išlaidų rodiklio sklaidos apie vidurkį nepriklausomų kintamųjų atžvilgiu.

Toliau buvo atliktas modelio reikšmingumo įvertinimas, suformuluotos dvi hipotezės:

- H_0 – modelis yra nereikšminis.
- H_1 – modelis yra reikšminis.

Remiantis ANOVA testu (žiūrėti 67 priedą) nustatyta, jog Fišerio kriterijaus tikimybė (*Sig.*) yra mažesnė už 0,05, todėl atmetama H_0 hipotezė. Tai patvirtina, kad regresija yra tikrai tiesinė ir yra koeficientų, kurie nelygūs 0.

Siekiant įvertinti, ar rodikliai yra reikšmingi, suformuluotos dvi hipotezės kiekvienam rodikliui:

- H_0 – nepriklausomas kintamasis nedaro įtakos priklausomam kintamajam.
- H_1 – nepriklausomas kintamasis daro įtaką priklausomam kintamajam.

67 priede pateiktas rodiklių tinkamumo vertinimas. Stjudento tikimybės vertinant visus rodiklius yra mažesnės už 0,05, o tai reiškia, jog rodikliai yra reikšminiai, todėl atmetamos H_0 hipotezės. Iš atlikto rodiklių tinkamumo vertinimo taipogi galima matyti, jog apskaičiuotas biudžetų balansų rodiklio tolerancijos parametras yra didesnis nei 0,2, taipogi dispersijos mažėjimo rodiklis (VIF) yra mažesnis

už 5, o tai rodo, jog daugiakolinearumas neegzistuoja, todėl šis rodiklis netinkamas naudoti daugialypės regresijos modeliui. Dėl to buvo sudarytas naujas regresijos modelis su trimis nepriklausomais kintamaisiais (žiūrėti 68 priedą).

Iš 68 priede pateiktos analizės rezultatų matyti, jog naujasis modelis yra tinkamas, reikšminis ir jo rodikliai modeliui yra reikšminiai. Taipogi apskaičiuotos koeficientų reikšmės, kuriomis remiantis sudaryta regresijos lygtis:

$$Y = -40141411,7 + 0,065 * X_1 + 16500,898 * X_2 + 0,088 * X_3 \quad (4)$$

Y – ES valstybių išlaidų rodiklis, X_1 – ES valstybių BVP rodiklis, X_2 – ES valstybių SVKI rodiklis,

X_3 – ES valstybių populiacijos rodiklis

Taipogi buvo patikrintas netiesinis regresinis ryšys tarp ES valstybių išlaidų ir nedarbo lygio rodiklių, naudojant įvairių tipų lygtis (žiūrėti 69 priedą). Iš atliktos analizės matyti, jog kvadratinės lygties (antro laipsnio polinomo) ir kubinės lygties (trečio laipsnio polinomo) modeliai yra reikšminiai, kadangi jų tikimybės reikšmės (0,039 ir 0,044) yra mažesnės už pasiklovimo lygmenį (0,05). Abiejų šių modelių determinacijos koeficientai (0,39 ir 0,38) yra mažesni už tiesinės regresijos lygties determinacijos koeficientą, todėl netiesinės regresijos lygtys nebuvo naudotos duomenų prognozavimui.

Toliau buvo atliktas tiesinio regresijos modelio tinkamumo prognozavimui vertinimas. Liekamųjų paklaidų tyrimui atlikti buvo naudotasi keturiomis Gauso-Markovo prielaidomis. Paklaidų reikšmės, gautos sudarant tiesinį regresijos modelį, pateiktos 12 lentelėje.

12 lentelė. Tiesinio regresijos modelio standartizuotos paklaidos (apskaičiuota pagal Eurostat)

RES_1	
-213.57	-2440.05
19316.98	-705.73
12069.33	16694.26
-6026.03	-19616.60
-28679.20	16029.76
-18490.20	4939.60
7696.23	-13835.30
8218.38	5042.17

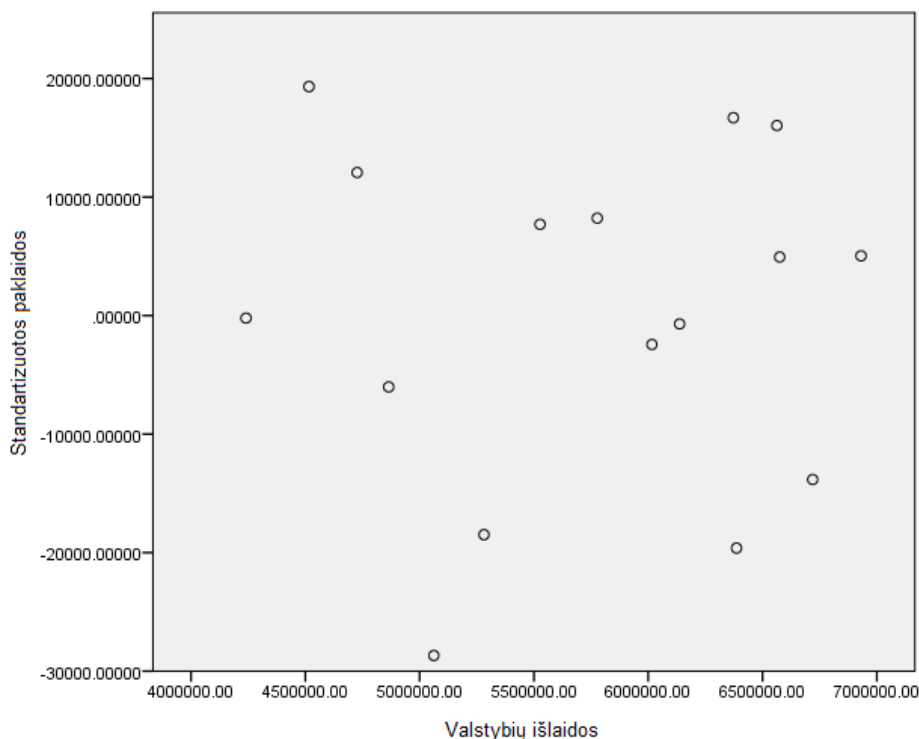
Pirmiausia patikrinta ar liekamųjų paklaidų vidurkis yra lygus nuliui. Apskaičiavus 12 lentelėje pateiktų duomenų vidurkį nustatyta, jog jis yra lygus nuliui, vadinasi pirmoji prielaida apie modelio tinkamumą prognozavimui patvirtinta.

Tuomet buvo įvertinta ar paklaidų dispersija yra pastovi. Iškeltos dvi hipotezės:

- H_0 – liekamosios paklaidos dispersija yra pastovi.

- H_1 – liekamosios paklaidos dispersija nėra pastovi.

Siekiant patikrinti hipotezes nubrėžta sklaidos diagrama tarp ES valstybių išlaidų ir standartizuotų paklaidų (žiūrėti 24 pav.).

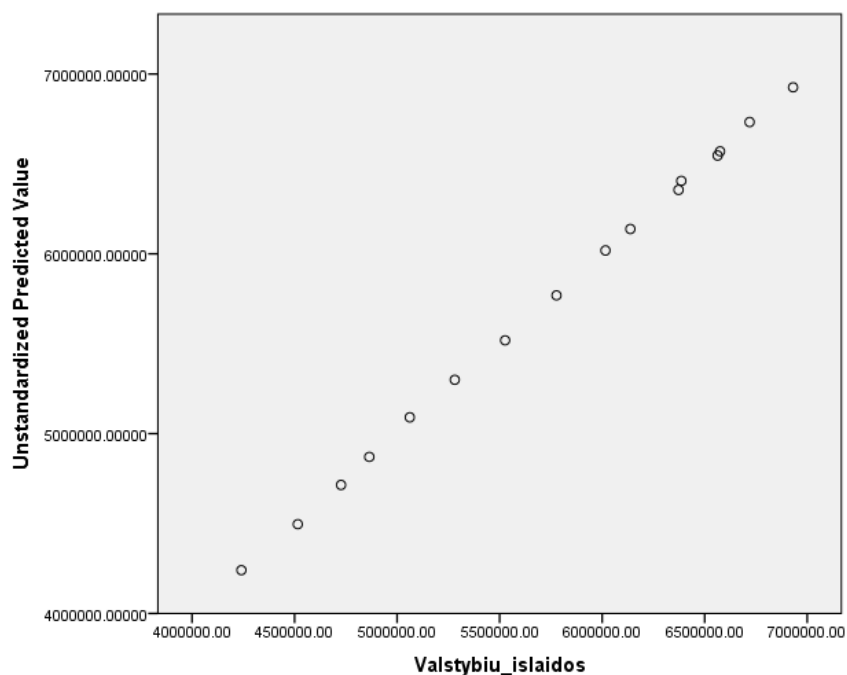
24 pav. Tiesinio regresijos modelio paklaidų ir ES valstybių išlaidų sklaidos diagrama (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 24 paveikslo matyti, jog dispersija nėra labai pastovi. Dėl mažo duomenų kiekio dispersijos pastovumo tiksliai įvertinti negalima. Todėl buvo patikrintas prognozuojamų reikšmių dispersijos pastovumas, siekiant tiksliau įvertinti ar duomenys yra homoskedastiniai ar ne. 13 lentelėje pateiktos prognozuojamos reikšmės, gautos atliekant modelio reikšmingumo vertinimą.

13 lentelė. Tiesinio regresijos modelio prognozuojamos reikšmės (apskaičiuota pagal Eurostat)

PRE_1	
4240763	6018680
4496430	6137939
4714506	6355780
4870580	6405599
5090603	6546811
5299628	6570025
5518952	6732973
5768874	6925923

Remiantis 13 lentelės duomenimis buvo nubrėžta prognozuojamų reikšmių ir ES valstybių išlaidų sklaidos diagrama (žiūrėti 25 pav.).

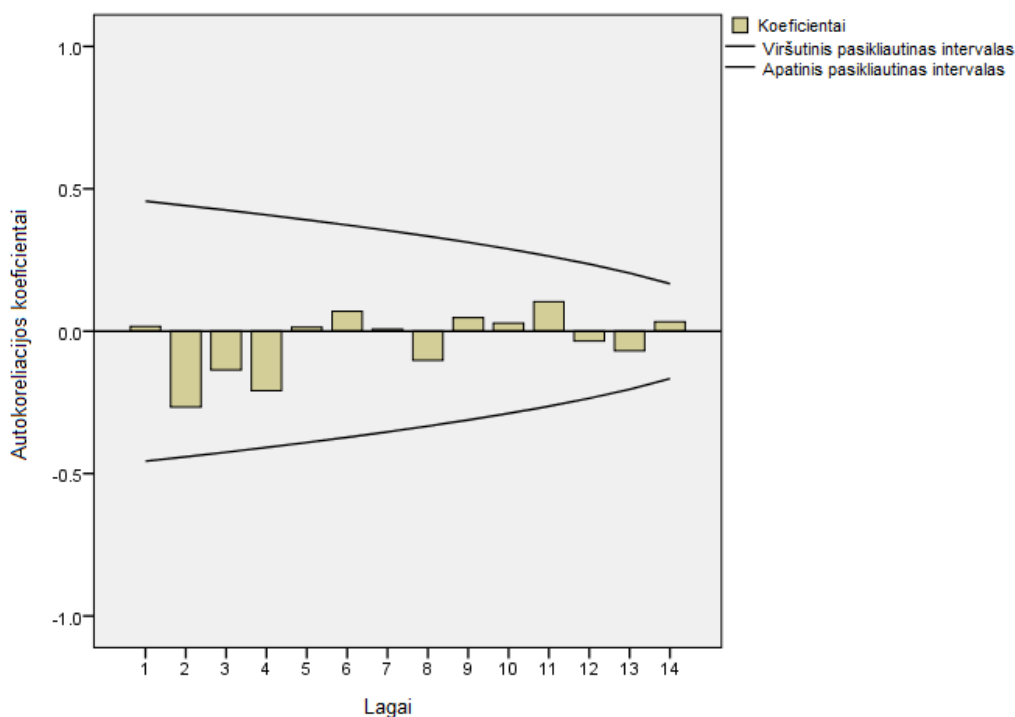
25 pav. Tiesinio regresijos modelio prognozuojamų reikšmių ir ES valstybių išlaidų sklaidos diagrama (sudaryta pagal Eurostat)

Iš 25 paveikslo matyti, jog prognozuojamos reikšmės beveik atitinka ES valstybių išlaidų faktines reikšmes (beveik 45 laipsnių tiesė), todėl galima teigti, jog duomenys yra heteroskedastiški. Taigi priimama H_0 hipotezė ir teigiama, jog dispersijos pastovumo prielaida yra tenkinama.

Taip pat, buvo patikrinta nepriklausomumo prielaida – ar tarp paklaidų nėra koreliacijos. Tam pasitelktas autokoreliacijos vertinimas. Suformuluotos dvi hipotezės:

- H_0 – liekamosiose paklaidose nėra autokoreliacijos.
- H_1 – liekamosiose paklaidose yra autokoreliacija.

Iš 26 paveikslo matyti, jog tarp paklaidų nėra autokoreliacijos, kadangi autokoreliacijos koeficientų reikšmės neišeina už pasikliautino intervalo ribų.

26 pav. Tiesinio regresijos modelio paklaidų autokoreliacijos vertinimas (sudaryta pagal Eurostat)

Taipogi apskaičiavus pasikliautino intervalo ribas šio tyrimo imčiai (kur n lygus 16) pagal formulę:

$$\pm 2 / (n^{1/2}) \quad (5)$$

Gaunamos intervalo reikšmės nuo -0,5 iki 0,5. Taigi, remiantis WW paveikslu matyti, jog autokoreliacijos reikšmės patenka į apskaičiuotą intervalą, todėl galima teigti, jog tarp paklaidų autokoreliacijos nėra – priimama H_0 hipotezė.

Galiausiai buvo ištirta ar paklaidos yra pasiskirsčiusios pagal normalųjį skirstinį (žiūrėti 68 priedą). Remiantis Kolmogorov-Smirnov ir Shapiro-Wilk metodais, apskaičiuotosios tikimybės yra didesnės už pasiklovimo lygmenį 0,05, todėl galima teigti, jog paklaidos yra pasiskirsčiusios pagal normalųjį skirstinį. Kadangi visos keturios Gauso-Markovo prielaidos buvo patvirtintos, todėl galima teigti, jog modelis yra tinkamas prognozavimui.

Taigi, išsiaiškinta, jog ES valstybių išlaidų kitimui turi įtakos BVP, infliacijos ir gyventojų skaičiaus rodikliai. Sudaryta regresijos lygtis nurodo, jog ES valstybių išlaidas galima būtų prognozuoti jeigu būtų žinoma, kiek prognozuojamais metais pasikeis BVP, infliacijos rodikliai ir populiacijos dydis. Tačiau, praktiškai šių rodiklių prognozavimas yra sudėtingai atliekamas, o populiacijos dydžio tikslus numatymas – neįmanomas. Taigi, siekiant prognozuoti valstybių išlaidas, svarbu atsižvelgti ne tik į makroaplinkos, bet ir į mikroaplinkos veiksnius, bei į kokybinius ekonomikos aplinkos duomenis.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Apibendrinus įvairių mokslininkų nuomones, išsiaiškinta, jog jų išvados yra prieštaringos, vertinant valstybės išlaidų ir ekonomikos augimo ryšį, dėl to yra svarbu atlikti kuo daugiau tyrimų naudojant įvairių valstybių ir pastarųjų metų duomenis, siekiant sukurti teoriją, kuri galėtų būti pritaikyta daugumai panašaus ekonomikos išsivystymo valstybių. Valstybės išlaidų cikliškumo bei optimalios išlaidų struktūros nustatymo problemos yra mažai ištirtos, todėl išanalizavus ES valstybių duomenis ir suradus bendras tendencijas, būtų galima formuoti fiskalinės politikos priemones, kurios galiotų visai ekonominei ir politinei bendrijai.

2. Išsiaiškinta, jog ekonomikos ciklų individualumas sąlygoja sukurtų ciklo pasikeitimo identifikavimo modelių ribotą pritaikymą. Siekiant nustatyti verslo ciklus, svarbu ekonomikos pokyčius nagrinėti visapusiškai, įvertinant prekių bei paslaugų ekonomiką, darbo rinką, globalizacijos, finansinį, psichologinį ir lūkesčių veiksnius. Kadangi kiekviena šalis gali turėti atskirus ekonomikos ciklus, todėl, siekiant vienodo tarptautinio konkurencinio pranašumo, yra svarbu ciklų trukmes suvienodinti. Tam atlikti reikėtų skatinti tarptautinę prekybą, darbo rinkos migracijos lankstumą bei finansinį atvirumą tiesioginėms užsienio investicijoms. Taipogi nustatyta, jog finansinės krizės metu valstybės, siekdamos efektyvaus politikos vykdymo, turėtų imtis aktyvių fiskalinių priemonių nuosmukiui sumažinti. Valstybės gali mažinti finansinės krizės padarinius trumpuoju laikotarpiu naudodamos skatinimo planus, tačiau dėl jų gali išaugti valstybių skolos bei biudžetų deficitai, todėl valstybės, prieš nusprendamos skirti skatinimo planus, turėtų įvertinti savo biudžeto finansinę padėtį, jog nebūtų didinama valstybės skola ir prarandamas mokumas.

3. Išsiaiškinta, jog ES viešai prieinamiems statistikos duomenims taiko OECD organizacijos sukurta valstybės išlaidų klasifikavimo būdą pagal valstybės funkcijas. Valstybės išlaidos taipogi gali būti skaidomos į dvi grupes – asmeninio ir kolektyvinio naudojimo, bei pinigų perlaidos ir paslaugos natūra. Valstybės lėšos gali būti paskirstomos – lėšos tenka konkrečiam asmeniui ar jų grupei – arba priskiriamos, tuomet yra numatoma bendra suma, kuri yra skiriama visiems asmenims ar grupėms. Dažnu atveju kolektyvinio vartojimo išlaidos yra priskiriamos produktyvioms išlaidoms, o asmeninio vartojimo – neproduktyvioms. Tačiau išsiaiškinta, jog produktyviųjų ir neproduktyviųjų valstybės išlaidų paskirstymas priklauso nuo tyrimą atliekančio mokslininko taikomų kriterijų. Vieni autoriai produktyviomis išlaidomis laiko išlaidas, kurios skatina ekonomikos augimą, kiti – kurios skatina ekonomikos augimą tik ilguoju periodu. Neproduktyvios išlaidos taipogi nėra vienareikšmės, tai gali būti išlaidos, kurios stabdo ekonomikos augimą arba turi trumpalaikį teigiamą poveikį ekonomikos augimui. Taipogi nustatyta, jog ekonomikos ciklų pokyčiai gali būti reguliuojami įvairiai paskirstant valstybės išlaidas. Išsiaiškinta, jog finansinės krizės metu siekiant paskatinti ekonomikos augimą reikėtų didinti neproduktyvias valstybių išlaidas, turinčias trumpalaikį teigiamą poveikį ekonomikos

augimui, o ne produktyviasias. Ekonomikos pakilimo metu reikėtų užtikrinti subalansuotą biudžetą ir skirti valstybės lėšas produktyviosioms išlaidoms.

4. Iširta, jog valstybės vykdoma išlaidų politika gali tiek paskatinti ekonomikos augimą, tiek jį sumažinti, priklausomai nuo valstybės sektoriaus dydžio, skaidrumo, šalies išlaidų kiekio, jų sudėties bei ekonomikos ciklo padėties. Daugumos mokslininkų nuomone, valstybės išlaidos turėtų taisyti ekonomikos nukrypimus, o ne joje veikti, pakeičiant privatų sektorių, kadangi pastaruoju atveju ekonomika pradės silpnėti. Taigi jeigu valstybėje veiktų efektyvi rinkos ekonomika, valstybinis sektorius taptų nereikalingas, kadangi nebūtų rinkos iškraipymų, kuriuos reikėtų taisyti. Nustatyti optimalią valstybės išlaidų apimtį, kuri turėtų teigiamą poveikį ekonomikos augimui yra neįmanoma, kadangi kiekviena valstybė turi skirtingo dydžio, sudėties bei pajėgumų viešąjį sektorių bei skirtingų norų mokėti mokesčius turinčius gyventojus. Todėl ekonomikos stabilumui užtikrinti, privatusis sektorius turėtų prisidėti prie bendrų valstybės tikslų siekimo bei fiskalinė politika turėtų veikti kartu su monetarine politika, jog būtų galima išvengti ekonomikos iškraipymų.

5. Ištyrus ES valstybių išlaidų ir BVP pokyčius, nustatyta, jog ES valstybių išlaidų rodiklį galima laikyti perspėjančiuoju apie finansinę krizę rodikliu. Taipogi nustatyta, jog ES valstybių išlaidų pokyčiams turėjo įtakos politiniai ir ekonominiai veiksniai ES. Siekiant nustatyti optimalų valstybės išlaidų pokytį, svarbu atsižvelgti į valstybės išlaidų ir BVP koreliacinį ryšį. Ilguoju laikotarpiu valstybių BVP rodikliai yra didesni, jeigu valstybės išlaidų pokyčiai yra mažesni. Taip pat, išsiaiškinta, jog finansinė krizė turėjo įtakos valstybių išlaidų ir jų augimo sumažėjimui. Prielaida, jog ekonomiškai stiprių valstybių išlaidų pokyčiai yra nežymūs nagrinētu atveju negalioja dėl ekonomikos šoko – finansinės krizės – poveikio. Dėl finansinės krizės išaugo valstybių išlaidų dalis BVP trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais, tačiau palaipsniui šio rodiklio reikšmė mažėjo. Negalima teigti, jog ekonomiškai stipriausių valstybių išlaidos sudaro didžiausią dalį BVP. Tačiau mažiausias išlaidų ir BVP santykis yra valstybėse, kurių BVP yra mažiausias ES. Taipogi išsiaiškinta, jog trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais finansinė krizė turėjo įtakos valstybių išlaidų dalies BVP pokyčiams.

6. Ištyrus ES valstybių išlaidų paskirstymą, nustatyta, jog daugiausiai lėšų ES valstybės visais nagrinėjamais metais skyrė socialinės apsaugos išlaidoms. Taipogi išsiaiškinta, jog finansinė krizė turėjo įtakos socialinės apsaugos išlaidų dalies bendroje išlaidų struktūroje didėjimui tiek trumpuoju, tiek ilguoju periodais. 2009 metais išlaidų dalis skiriama socialinei apsaugai labiausiai išaugo žemiausią BVP vidurkį turinčiose ES valstybėse. Taip pat, nustatyta, jog valstybės, kurios visu nagrinētu laikotarpiu skyrė socialinei apsaugai vidutiniškai iki 33 procentų visų išlaidų, patyrė didesnius santykinius išlaidų šokus finansinės krizės metais. Atliekant jautriausių valstybės išlaidų rūšių identifikavimą, nustatyta, jog finansinės krizės ir vėlesniais metais buvo būdingesni ES valstybių išlaidų struktūriniai sumažėjimai nei padidėjimai, taipogi šie sumažėjimai buvo didesni ilgojo

laikotarpio perspektyvoje, negu pirmaisiais krizės metais. Taipogi išsiaiškinta, jog finansinė krizė pakeičia ES valstybių išlaidų struktūrą tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiais. Bendrai finansinės krizės ir vėlesniais metais struktūriškai sumažėja išlaidos skiriamos gynybai, viešajai tvarkai ir saugumui, švietimui, bei struktūriškai išauga išlaidos skiriamos socialinei apsaugai. Skirtingas poveikis pastebėtas būsto ir komunalinių patogumų išlaidose – finansinės krizės metais išlaidų struktūra išauga, tačiau ilguoju periodu matomas išlaidų struktūrinis sumažėjimas. Įvertinus bendrąją ES valstybių išlaidų struktūros pokyčių įtaką ES, nustatyta, jog ES valstybių išlaidų struktūra labiau pakito žvelgiant iš ilgojo laikotarpio perspektyvos, o ne pirmaisiais krizės metais, taipogi, buvo būdingesnis išlaidų struktūros sumažėjimas, o ne padidėjimas. Įvertinus valstybių išlaidų struktūrų pokyčius trumpuoju ir ilguoju periodais bendrai, nustatyta, jog ekonomikos nuosmukis labiausiai paveikia gynybos išlaidų struktūrą, ją sumažindamas. Apskaičiavus ES valstybių išlaidų struktūros ir BVP koreliacinius ryšius, nustatyta, jog ES valstybės, siekdamos BVP augimo, turėtų didinti bendrųjų išlaidų dalį skirtą sveikatai, bei mažinti išlaidų dalis skirtas gynybai ir švietimui.

7. Apskaičiavus ES valstybių išlaidų ir SVKI rodiklio koreliacinius ryšius nustatyta, jog ES valstybėse augant SVKI rodikliui, auga ir valstybės išlaidų rodiklis, todėl siekiant nustatyti ar auga valstybių išlaidų poreikiai augant valstybių išlaidoms, reikėtų patikrinti valstybių išlaidų ir SVKI rodiklio koreliacinį ryšį. Taipogi nustatyta, jog kuo mažesnis ryšys yra tarp valstybės išlaidų ir SVKI rodiklio, tuo valstybės BVP rodiklis jautriau reaguoja į ekonomikos šokus. Palyginus ES gyventojų skaičiaus ir valstybių išlaidų ryšius, nustatyta, jog augant gyventojų skaičiui, augo ir valstybių išlaidos, tačiau augimo tempai nebuvo vienodi. Palyginus ES valstybių biudžetų balansų ir BVP pokyčius nustatyta, jog šie rodikliai nėra tarpusavyje susiję, kol ekonomika nesusiduria su cikliniu pokyčiu – finansine krize. Įvertinus ES valstybių nedarbo lygio pokyčius, padaryta prielaida, jog nedarbo lygis ES ir toliau kris; vėlesniais nei 2023 metais nedarbo lygis turėtų pasiekti 9 procentus. Taipogi nustatyta, jog nedarbo lygio rodiklį galima laikyti perspėjančiuoju apie finansinį nuosmukį rodikliu. Tačiau koreliacinis ryšys tarp BVP ir nedarbo lygio nėra stiprus, stipresnis ryšys matomas tarp valstybių išlaidų ir nedarbo lygio rodiklio.

REKOMENDACIJOS

Vertinant valstybės išlaidų reikšmę šalies bendrosios paklausos formavimui ir kuriamai pridėtinei vertei, valstybės, formuodamos biudžetų išlaidų skirstymą, turėtų atsižvelgti į ekonomikos ciklo etapą. Įvertinus ar valstybės ekonomika yra pakilimo, ar nuosmukio etape, lėšas reikėtų priskirti atitinkamoms išlaidų rūšims, pagal tai, kaip keičiasi jų struktūra ir kaip jos veikia ekonomikos augimą vienu iš ekonomikos ciklo etapų. Be to, svarbu atsižvelgti į ekonominių rodiklių, labiausiai koreliuojančių su valstybės išlaidomis, pokyčius nagrinėjamais ciklo etapais.

LITERATŪRA

- 27 ES valstybės narės. (2007). Lisabonos sutartis, iš dalies keičianti Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijos steigimo sutartį. 2007-12-17, 121. [žiūrėta 2016-10-02]. Prieiga per internetą: http://publications.europa.eu/resource/cellar/688a7a98-3110-4ffe-a6b3-8972d8445325.0013.01/DOC_19
- Agenor, R. P., Yilmaz, D. (2013). Aid Allocation, Growth and Welfare with Productive Public Goods. *International Journal of Finance and Economics*, 103-127. [žiūrėta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=cfdd8d82-19c1-4de2-8a83-41326b50d614%40sessionmgr103&vid=0&hid=129>
- Akerlof, A. G., Shiller, J. R. (2009). *Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism*. Princeton University Press.
- Antonis, A., Constantinos, K., Persefoni, T. (2013). Wagner's Law versus Keynesian Hypothesis: Evidence from pre-WWII Greece. *Panoeconomicus*, 457-472. [žiūrėta 2016-11-06]. Prieiga per internetą: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/1452-595X/2013/1452-595X1304457A.pdf>
- Arestis, P. (2011). Fiscal Policy Is Still an Effective Instrument of Macroeconomic Policy. *Panoeconomicus*, 143-156. [žiūrėta 2016-09-17]. Prieiga per internetą: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/1452-595X/2011/1452-595X1102143A.pdf>
- Auerbach, J. A., Gorodnichenko, Y. (2012). Measuring the Output Responses to Fiscal Policy. *American Economic Journal: Economic Policy*, 4(2), 1-27. [žiūrėta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/pol.4.2.1>
- Baranowski, P., Krajewski, P., Mackiewicz, M., Szymanska, A. (2016). The Effectiveness of Fiscal Policy Over the Business Cycle: A CEE Perspective. *Emerging Markets Finance & Trade*, 52, 1910-1921. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&sid=f85e2b8b-f63c-4639-abaa-a08a7c5341e9%40sessionmgr104&hid=125>
- Barro, J. R. (1990). Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth. *The Journal of Political Economy*, 98(5), 103-125. [žiūrėta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/pfma06/BarroEndogGrowthJPE88.pdf>
- Barro, J. R. (1991). Economic Growth in a Cross Section of Countries. *The Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 407-443. [žiūrėta 2016-10-15]. Prieiga per internetą: <https://www.econ.nyu.edu/user/debraj/Courses/Readings/BarroGrowth.pdf>
- Barro, J. R. (1996). Determinants of Economic Growth: a Cross-Country Empirical Study. *NBER Working Paper* 5698. [žiūrėta 2016-10-15]. Prieiga per internetą: <http://www.nber.org/papers/w5698.pdf>

- Blueschke, D., Weyerstrass, K., Neck, R. (2016). How Should Slovenia Design Fiscal Policies in the Government Debt Crisis? *Emerging Markets Finance & Trade*, 52, 1562-1573. [žiūrēta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?vid=15&sid=f85e2b8b-f63c-4639-abaa-a08a7c5341e9%40sessionmgr104&hid=125>
- Calvo, A. G., Izquierdo, A., Mejia, F. L. (2008). Systemic Sudden Stops: The Relevance Of Balance-Sheet Effects And Financial Integration. *NBER Working Paper*, 14026. [žiūrēta 2017-01-29]. Prieiga per internetą: <http://www.nber.org/papers/w14026.pdf>
- Claessens, S., Kose, A. M. (2013). Financial Crises: Explanations, Types, and Implications. *IMF Working Paper*, WP/13/28. [žiūrēta 2017-01-29]. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/Financial-Crises-Explanations-Types-and-Implications-40283>
- Claessens, S., Kose, A. M., Terrones, E. M. (2011). Recessions and Financial Disruptions in Emerging Markets: A Bird's Eye View. *Monetary Policy under Financial Turbulence*. [žiūrēta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: http://si2.bcentral.cl/public/pdf/banca-central/pdf/v16/Vol16_59-104.pdf
- Commission of the European Communities. (2008). A European Economic Recovery Plan. *Communication from the Commission to the European Council*, Brussels, 2008-11-26. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication13504_en.pdf
- Cwik, T., Wieland, V. (2010). Keynesian Government Spending Multipliers and Spillovers in the Euro Area. *ECB Working Paper Series*, 1267. [žiūrēta 2017-01-29]. Prieiga per internetą: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1267.pdf?5ed52b5ab649fecb6236f72c090252f3>
- Dagostino, G., Dunne, P. J., Pieroni, L. (2016). Government Spending, Corruption and Economic Growth. *World Development*, 84, 190-205. [žiūrēta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X15301078>
- Dao, Q. M. (2012). Government expenditure and growth in developing countries. *Progress in Development Studies*, 12(1), 77-82. [žiūrēta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=21&sid=f789e2a8-402e-4b23-8ade-dd72818fc808%40sessionmgr4010&hid=4101>
- Dothan, M., Thompson, F. (2009). Optimal Budget Rules: Making Government Spending Sustainable Through Present-Value Balance. *Public Finance and Management*, 9(3), 439-469. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=e33228d7-1848-405c-b2f1-299898b971ba%40sessionmgr103&vid=0&hid=129>

- Dreger, C., Reimers, E. H. (2016). Does public investment stimulate private investment? Evidence for the euro area. *Economic Modelling*, 58, 154-158. [žiūrēta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999316301511>
- Duran, E. H., Lopes, F. A. (2015). Determinants of Co-movement and of Lead and Lag Behavior of Business Cycles in the Eurozone. *Instituto Universitario de Lisboa*. [žiūrēta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://bru-unide.iscte.pt/RePEc/pdfs/15-02.pdf>
- Eraslan, T. M., Tozlu, A. (2016). Government Spending and Economic Growth. *TISK Academy*. 289-298. [žiūrēta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=27&sid=1dc808fa-72d0-4b75-a9ee-0f0121c4816e%40sessionmgr105&hid=124>
- European Commission. (2011). Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics — Classification of the Functions of Government (COFOG). *Luxembourg: Publications Office of the European Union*, 20. [žiūrēta 2016-10-08]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917333/KS-RA-11-013-EN.PDF/2eb9714a-ee4b-49fe-baab-e9af5ca457b1>
- European Parliament's Committee on Agriculture and Rural Development. (2011). The CAP in the EU Budget: new objectives and financial principles for the agricultural budget after 2013. *Directorate General for Internal Policies Policy Department B: Structural and Cohesion Policies*, 35. [žiūrēta 2016-10-02]. Prieiga per internetą: http://www.institutdelors.eu/media/est49092_01.pdf?pdf=ok
- European Union. (2017). The history of the European Union. [žiūrēta 2017-02-18]. Prieiga per internetą: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en#2000 - 2009
- Eurostat. (2016a). Glossary:General government sector. [žiūrēta 2016-10-02]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:General_government_sector
- Eurostat. (2016b). Glossary:Classification of the functions of government (COFOG). [žiūrēta 2016-10-08]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:COFOG>
- Eurostat. (2016c). Glossary:European system of national and regional accounts (ESA 2010). [žiūrēta 2016-10-09]. Prieiga per internetą: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_\(ESA_2010\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_(ESA_2010))
- Eurostat. (2017a). Government expenditure by function – COFOG. [žiūrēta 2016-10-09]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_by_function_%E2%80%93_COFOG
- Eurostat. (2017b). Glossary:Total general government expenditure. [žiūrēta 2016-10-09]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Total_general_government_expenditure

- Eurostat. (n.d.). Glossary:Non-market producer. [žiūrēta 2016-10-02]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Non-market_producer
- Gemmell, N., Kneller, R., Sanz, I. (2016). Does the Composition of Government Expenditure Matter for Long-Run GDP Levels? *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 78(4), 522-547. [žiūrēta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/obes.12121/epdf>
- Greiner, A. (1999). Fiscal Policy in an Endogenous Growth Model with Productive Government Spending. *Metroeconomica*, 50(2), 174-193. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=7c59a036-4c30-427d-a8e2-7acd58c0e1df%40sessionmgr102&vid=0&hid=129>
- Guseh, S. J. (1997). Government Size and Economic Growth in Developing Countries: A Political-Economy Framework. *Journal of Macroeconomics*, 19(1), 175-192. [žiūrēta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0164070497000104>
- Gwartney, J., Holcombe, R., Lawson, R. (1998). The Scope of Government and the Wealth of Nations. *Cato Journal*, 18(2), 163-190. [žiūrēta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/1998/11/cj18n2-1.pdf>
- Helm, T., Moore, M. (2005, Liepos 20). Brown postpones spending review 'to give himself a clean sheet before move to No 10'. *The Telegraph*. [žiūrēta 2016-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1494396/Brown-postpones-spending-review-to-give-himself-a-clean-sheet-before-move-to-No-10.html>
- Henrekson, M. (1993). Wagner's Law – a Spurious Relationship? *Public Finance*, 48(2), 406-415. [žiūrēta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: <http://www2.hhs.se/personal/henrekson/Artiklar%20eng%20i%20orig/Wagners%20law%20-%20a%20spurious%20relationship.pdf>
- Honjo, K. (2007). The Golden Rule and the Economic Cycles. *IMF Working Paper*, WP/07/199. [žiūrēta 2016-12-18]. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp07199.pdf>
- Irmen, A., Kuehnle, J. (2009). Productive Government Expenditure and Economic Growth. *Journal of Economic Surveys*, 23(4), 692-733. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=a8425bca-49a7-44b2-9f8c-2ae4e3709d%40sessionmgr101&vid=0&hid=129>
- Keynes, M. J. (1935). The General Theory of Employment, Interest, and Money. *The University of Adelaide Library Electronic Texts Collection*. [žiūrēta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://cas2.umkc.edu/economics/people/facultypages/kregel/courses/econ645/winter2011/generaltheory.pdf>
- Kurlat, P. (2013). The Real Business Cycle model. Stanford Department of Economics. [žiūrēta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: https://web.stanford.edu/~pkurlat/teaching/8_The%20RBC.pdf

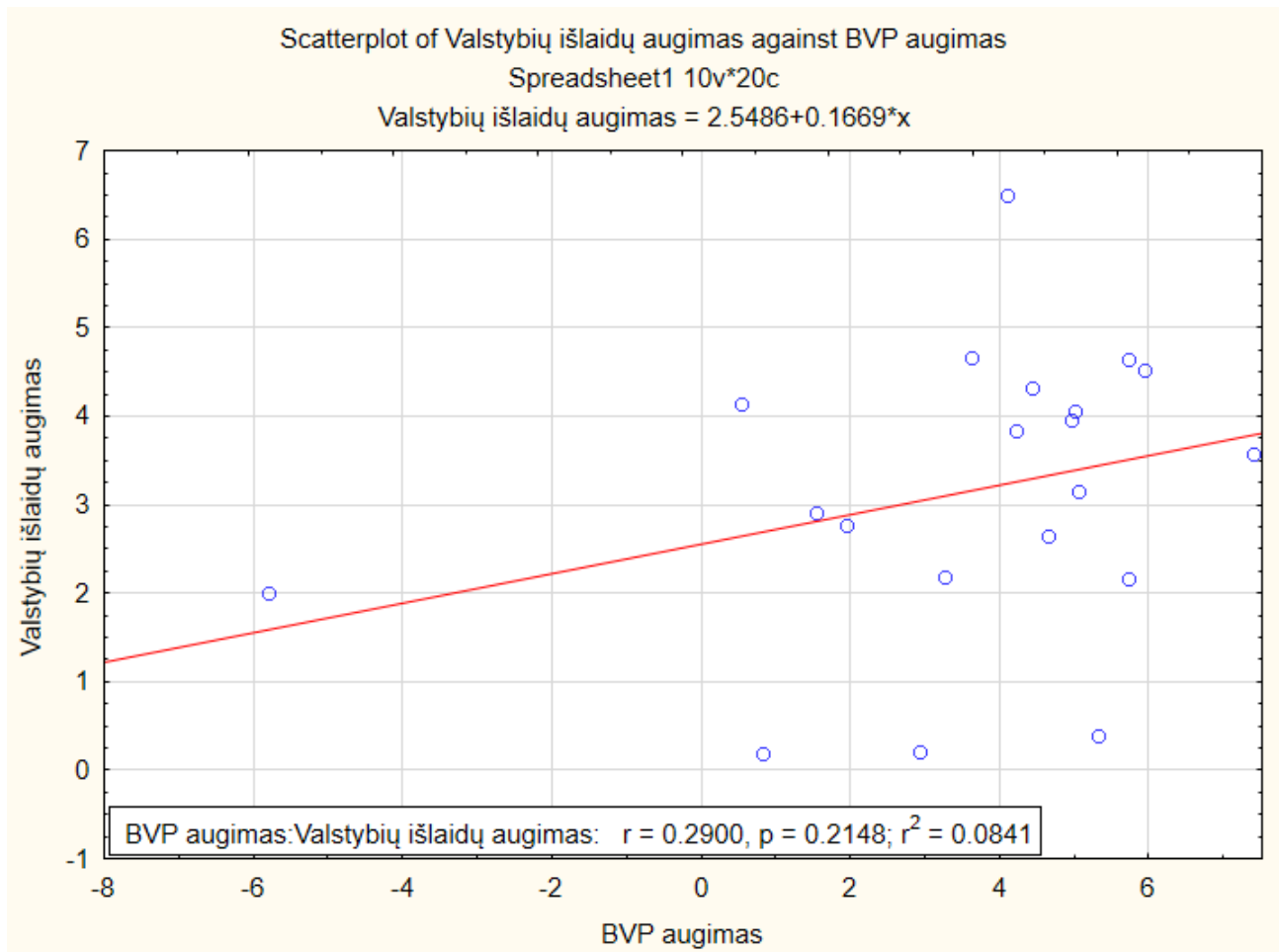
- Landau, D. (1983). Government Expenditure and Economic Growth: A Cross-Country Study. *Southern Economic Journal*, 49(3), 783-792. [žiūrėta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: http://www.jstor.org/stable/1058716?seq=1#page_scan_tab_contents
- Liesionis, V., Račkauskas, M. (2012). Produktyvios valstybės išlaidos ir jų poveikis ekonomikos augimui. *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai*, 73-86. [žiūrėta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=b698c118-0181-4cff-a690-7688a9ec352d%40sessionmgr120&vid=0&hid=129>
- Linnemann, L., Schabert, A. (2005). Productive Government Expenditure in Monetary Business Cycle Models. *Tinbergen Institute Discussion Paper*. [žiūrėta 2017-02-16]. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers2.cfm?abstract_id=738385
- Lucas, E. R. (1977). Understanding Business Cycles. *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*, 5, 7-29. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://icm.clsbe.lisboa.ucp.pt/docentes/url/jcn/mabes/LucasUnderstanding.pdf>
- Male, R. (2011). Developing Country Business Cycles: Characterizing the Cycle. *Emerging Markets Finance & Trade*, 47(2), 20-39. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=19426343-4394-4a48-986d-581cb49bd95d%40sessionmgr103&vid=4&hid=125>
- Massmann, M., Mitchell, J. (2016). Have UK and Eurozone Business Cycles Become More Correlated? *National Institute Economic Review*, 182(1), 58-71. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/002795010218200107>
- Midthjell, L. N. (2011). Fiscal policy and financial crises – what are the actual effects of fiscal policy? *Norges Bank Economic Bulletin*, 82, 24-38. [žiūrėta 2017-01-29]. Prieiga per internetą: <http://web.a.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=dd528c24-e038-4de1-98db-27a095e74a19%40sessionmgr4010&vid=0&hid=4104>
- Mitchell, C. W. (1927). Business Cycles: The Problem and Its Setting. *NBER*, 1-60. [žiūrėta 2016-10-01]. Prieiga per internetą: <http://www.nber.org/chapters/c0680.pdf>
- Monteiro, G., Turnovsky, J. S. (2008). The composition of productive government expenditure: consequences for economic growth and welfare. *Indian Growth and Development Review*, 1(1), 57-83. [žiūrėta 2016-09-17]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/5013371_The_composition_of_productive_government_expenditure_consequences_for_economic_growth_and_welfare
- Nakata, T. (2015). Optimal Government Spending at the Zero Lower Bound: A Non-Ricardian Analysis. *Division of Research and Statistics*. [žiūrėta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=c98eb5bb-2616-4323-aeb0-89f03fae2ba5%40sessionmgr102&vid=0&hid=129>

- Novak, J. (2013). Economic Consequences of the Size of Government in Australia. *RMIT University*, 3-4, 113-117, 194. [žiūrėta 2016-10-16]. Prieiga per internetą: <http://researchbank.rmit.edu.au/eserv/rmit:160380/Novak.pdf>
- Rousek, P. (2016). Brief Report on Public Spending on Inland and Maritime Waterways in Particular Country in Certain Period of Time. *Naše more*, 63(3), 177-181. [žiūrėta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=35&sid=1dc808fa-72d0-4b75-a9ee-0f0121c4816e%40sessionmgr105&hid=124>
- Schmidt, M. (2017). How is Fiscal Year Defined? How is it Chosen? How is it Used? *Business Encyclopedia*. [žiūrėta 2016-10-02]. Prieiga per internetą: <https://www.business-case-analysis.com/fiscal-year.html>
- Scully, W. G. (2001). Government expenditure and quality of life. *Public Choice*, 108, 123-145. [žiūrėta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=04f17bed-6fd6-4912-980e-4848d3760065%40sessionmgr120&vid=0&hid=129>
- Sinai, A. (2010). The Business Cycle in a Changing Economy: Conceptualization, Measurement, Dating. *American Economic Review: Papers & Proceedings* 100, 25-29. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=19426343-4394-4a48-986d-581cb49bd95d%40sessionmgr103&hid=125>
- Smets, F., Wouters, R. (2002). An Estimated Stochastic Dynamic General Equilibrium Model of the Euro Area. *ECB Working Paper*, 171. [žiūrėta 2016-09-17]. Prieiga per internetą: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp171.pdf>
- Smets, F., Wouters, R. (2003). An Estimated Dynamic Stochastic General Equilibrium Model of the Euro Area. *Journal of the European Economic Association*, 1(5), 1123-1175. [žiūrėta 2016-10-01]. Prieiga per internetą: http://statmath.wu.ac.at/~hauser/LVs/SE_MacroEconometrics/DSGE/SmetsWouters2003JEUecoAss_DSGE.pdf
- Spithoven, A. (1998). J. Zijlstra (b. 1918): The structural financing of government expenditure. *International Journal of Social Economics*, 25(9). [žiūrėta 2016-11-06]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/235319011_J_Zijlstra_b_1918_The_structural_financing_of_government_expenditure
- Stadler, W. G. (1994). Real Business Cycles. *Journal of Economics Literature*, 32, 1750-1783. [žiūrėta 2017-02-04]. Prieiga per internetą: <http://old.econ.ucdavis.edu/faculty/kdsalyer/LECTURES/Ecn200e/Stadler.pdf>

- Stansel, D., Mitchell, D. (2008). State Fiscal Crises: Are Rapid Spending Increases to Blame? *Cato Journal*, 28(3), 435-448. [žiūrēta 2016-09-17]. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1286858
- Sun, W., Wang, X. (2011). Liquidity Constraints, the Composition of Government Expenditure, and Economic Growth. *Global Economic Review*, 40(4), 409-419. [žiūrēta 2016-11-01]. Prieiga per internetą: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f789e2a8-402e-4b23-8ade-dd72818fc808%40sessionmgr4010&vid=20&hid=4101>
- Tanzi, V., Schuknecht, L. (1996). Reforming Government in Industrial Countries. *Finance & Development*. [žiūrēta 2016-11-05]. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1996/09/pdf/tanzi.pdf>
- The European Commission. (2017). Eurostat. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Turnovsky, J. S. (1998). On the Role of Government in a Stochastically Growing Open Economy. *University of Washington, Seattle*. [žiūrēta 2016-10-15]. Prieiga per internetą: https://pdfs.semanticscholar.org/e170/f2648c45c836870dc692eddda50a65bfea38.pdf?_ga=1.126159433.516109225.1489255826
- United Nations Statistics Division. (2017). Detailed structure and explanatory notes. [žiūrēta 2016-09-17]. Prieiga per internetą: <https://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>
- Wang, L., Peculea, D. A., Xu, H. (2016) The relationship between public expenditure and economic growth in Romania: Does it obey Wagner's or Keynes's Law? *Theoretical and Applied Economics*, 3(608), 41-52. [žiūrēta 2016-11-26]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=26&sid=1dc808fa-72d0-4b75-a9ee-0f0121c4816e%40sessionmgr105&hid=124>
- Wesselbaum, D. (2015). Sectoral labor market effects of fiscal spending. *Structural Change and Economic Dynamics*, 34, 19-35. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0954349X15000338>
- Wohrmann, A. I. D. (1999). Fiscal policy in a Lucasian general equilibrium model with productive government spending. *Annals of Operations Research*, 88, 47-64. [žiūrēta 2017-02-17]. Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=0933ce37-6d97-4db9-a4fd-e9a04c67c1b3%40sessionmgr104&vid=0&hid=129>

1 PRIEDAS. KORELIACIJA TARP ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ AUGIMO IR BVP AUGIMO

1996-2015 M.

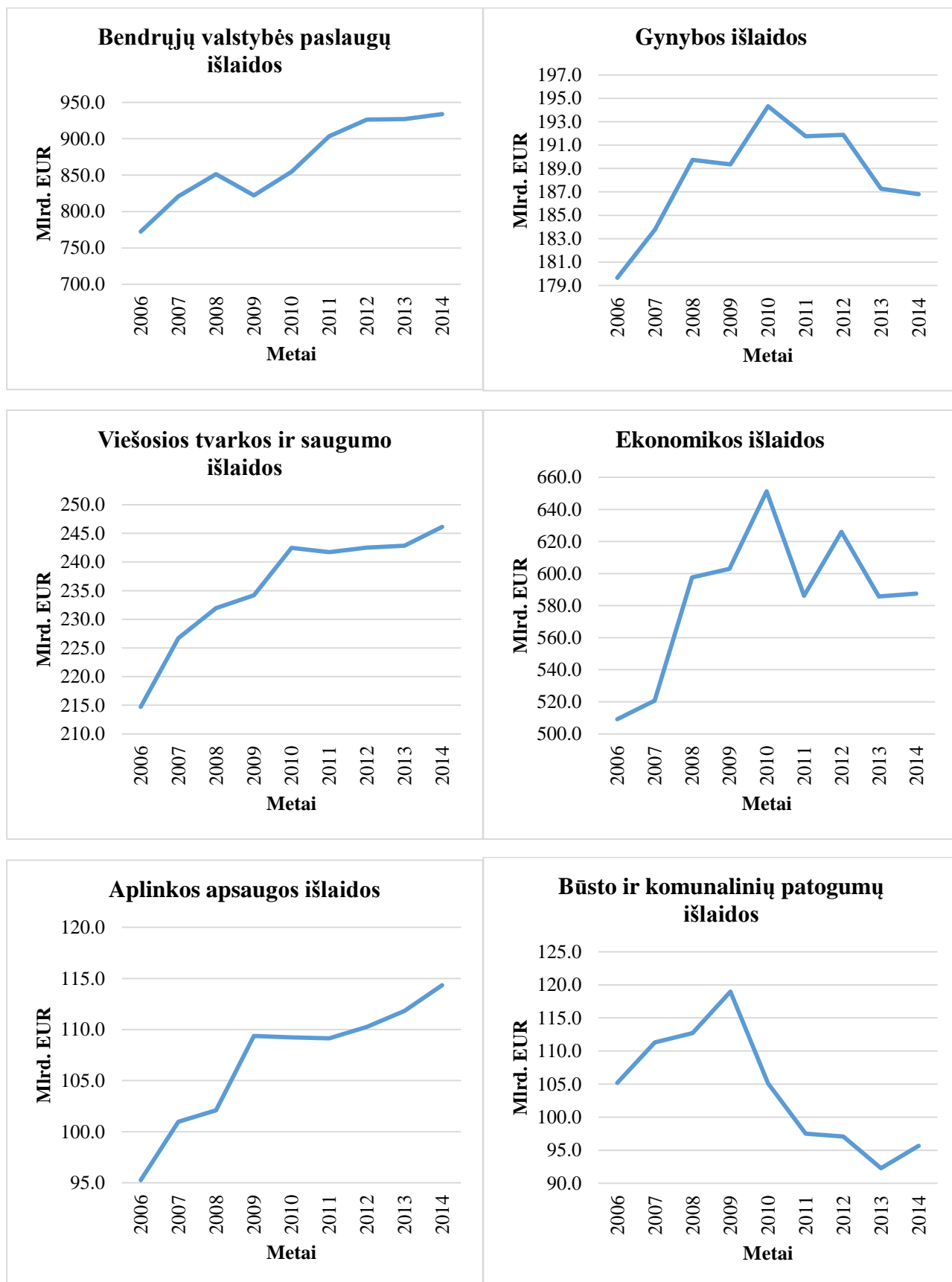
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

**2 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ BIUDŽETŲ PERTEKLIUS (+) IR DEFICITO (-) BEI BVP
PROCENTINIS SANTYKIS 2005-2015 M.**

geo\time	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Belgium	-2.6	0.2	0.1	-1.1	-5.4	-4	-4.1	-4.2	-3	-3.1	-2.5
Bulgaria	1	1.8	1.1	1.6	-4.1	-3.1	-2	-0.3	-0.4	-5.5	-1.7
Czech Republic	-3.1	-2.3	-0.7	-2.1	-5.5	-4.4	-2.7	-3.9	-1.2	-1.9	-0.6
Denmark	5	5	5	3.2	-2.8	-2.7	-2.1	-3.5	-1.1	1.5	-1.7
Germany	-3.4	-1.7	0.2	-0.2	-3.2	-4.2	-1	0	-0.2	0.3	0.7
Estonia	1.1	2.9	2.7	-2.7	-2.2	0.2	1.2	-0.3	-0.2	0.7	0.1
Ireland	1.6	2.8	0.3	-7	-13.8	-32.1	-12.6	-8	-5.7	-3.7	-1.9
Greece	-6.2	-5.9	-6.7	-10.2	-15.1	-11.2	-10.3	-8.8	-13.2	-3.6	-7.5
Spain	1.2	2.2	2	-4.4	-11	-9.4	-9.6	-10.5	-7	-6	-5.1
France	-3.2	-2.3	-2.5	-3.2	-7.2	-6.8	-5.1	-4.8	-4	-4	-3.5
Croatia	-3.9	-3.4	-2.4	-2.8	-6	-6.2	-7.8	-5.3	-5.3	-5.4	-3.3
Italy	-4.2	-3.6	-1.5	-2.7	-5.3	-4.2	-3.7	-2.9	-2.7	-3	-2.6
Cyprus	-2.2	-1	3.2	0.9	-5.4	-4.7	-5.7	-5.8	-4.9	-8.8	-1.1
Latvia	-0.4	-0.6	-0.7	-4.1	-9.1	-8.5	-3.4	-0.8	-0.9	-1.6	-1.3
Lithuania	-0.3	-0.3	-0.8	-3.1	-9.1	-6.9	-8.9	-3.1	-2.6	-0.7	-0.2
Luxembourg	0.1	2	4.2	3.4	-0.7	-0.7	0.5	0.3	1	1.5	1.6
Hungary	-7.8	-9.3	-5.1	-3.6	-4.6	-4.5	-5.5	-2.3	-2.6	-2.1	-1.6
Malta	-2.7	-2.6	-2.3	-4.2	-3.3	-3.2	-2.5	-3.6	-2.6	-2.1	-1.4
Netherlands	-0.3	0.2	0.2	0.2	-5.4	-5	-4.3	-3.9	-2.4	-2.3	-1.9
Austria	-2.6	-2.6	-1.4	-1.5	-5.4	-4.5	-2.6	-2.2	-1.4	-2.7	-1
Poland	-4	-3.6	-1.9	-3.6	-7.3	-7.3	-4.8	-3.7	-4.1	-3.4	-2.6
Portugal	-6.2	-4.3	-3	-3.8	-9.8	-11.2	-7.4	-5.7	-4.8	-7.2	-4.4
Romania	-0.8	-2.1	-2.8	-5.5	-9.5	-6.9	-5.4	-3.7	-2.1	-0.8	-0.8
Slovenia	-1.3	-1.2	-0.1	-1.4	-5.9	-5.6	-6.7	-4.1	-15	-5	-2.7
Slovakia	-2.9	-3.6	-1.9	-2.4	-7.8	-7.5	-4.3	-4.3	-2.7	-2.7	-2.7
Finland	2.6	3.9	5.1	4.2	-2.5	-2.6	-1	-2.2	-2.6	-3.2	-2.8
Sweden	1.8	2.2	3.3	1.9	-0.7	-0.1	-0.2	-1	-1.4	-1.6	0.2
United Kingdom	-3.3	-2.7	-2.9	-4.9	-10.2	-9.6	-7.6	-8.3	-5.7	-5.7	-4.3

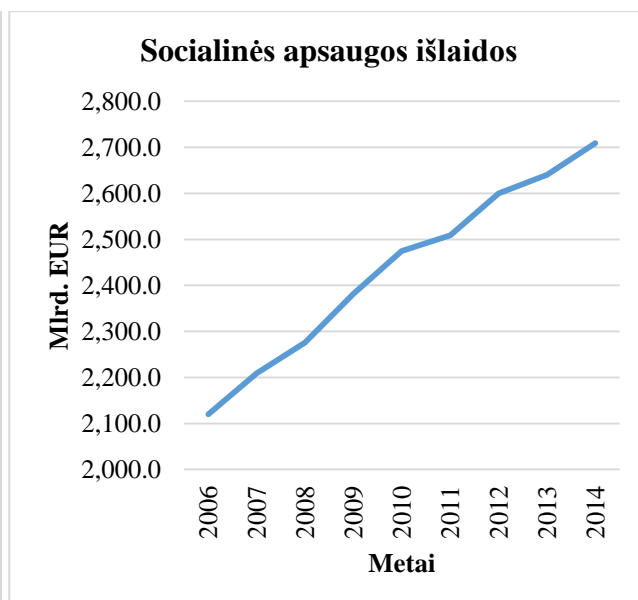
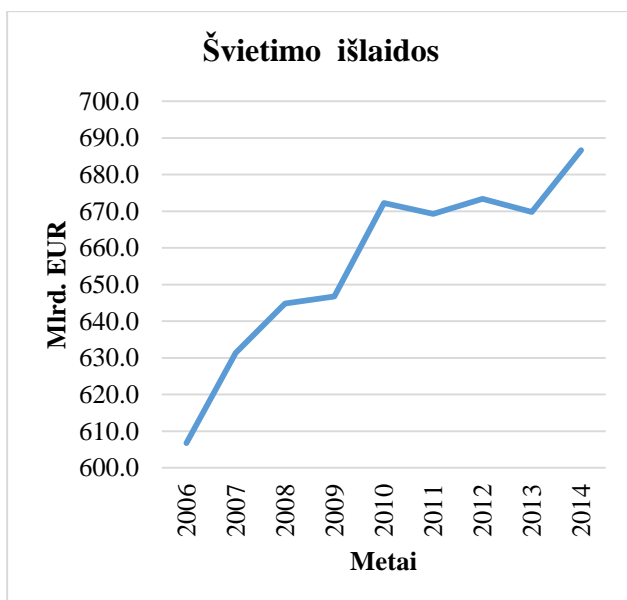
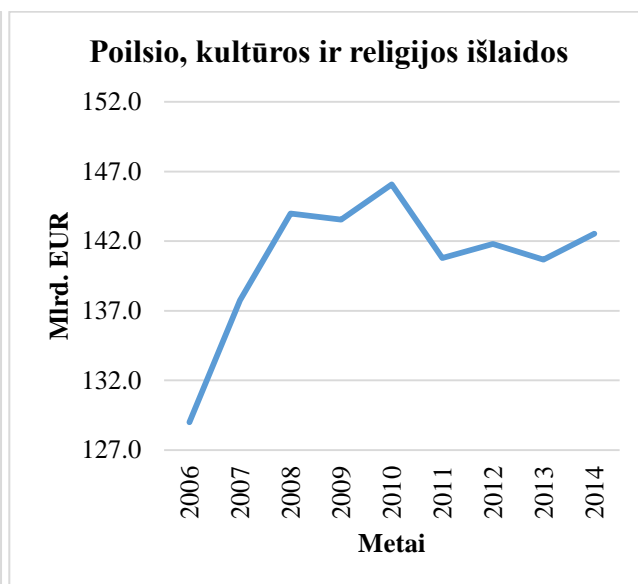
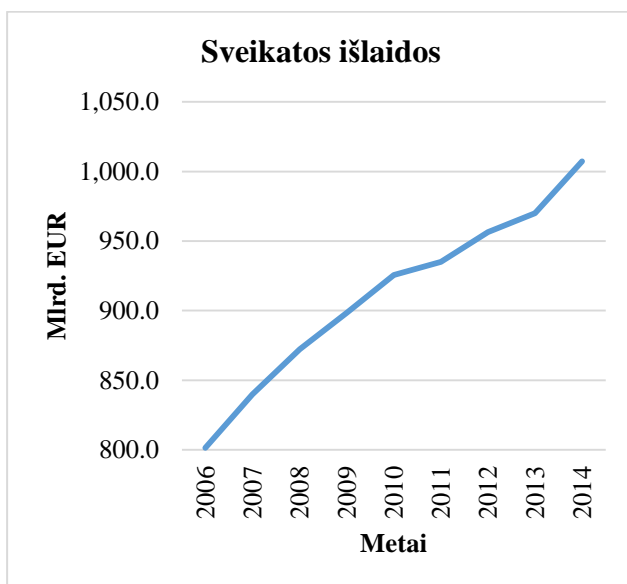
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

3 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIAI 2006-2014 M.

3 PRIEDAS (TĘSINYS). ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS POKYČIAI 2006-2014

M.

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

01 - General public services

- 01.1 - Executive and legislative organs, financial and fiscal affairs, external affairs
- 01.2 - Foreign economic aid
- 01.3 - General services
- 01.4 - Basic research
- 01.5 - R&D General public services
- 01.6 - General public services n.e.c.
- 01.7 - Public debt transactions
- 01.8 - Transfers of a general character between different levels of government

02 - Defence

- 02.1 - Military defence
- 02.2 - Civil defence
- 02.3 - Foreign military aid
- 02.4 - R&D Defence
- 02.5 - Defence n.e.c.

03 - Public order and safety

- 03.1 - Police services
- 03.2 - Fire-protection services
- 03.3 - Law courts
- 03.4 - Prisons
- 03.5 - R&D Public order and safety
- 03.6 - Public order and safety n.e.c.

04 - Economic affairs

- 04.1 - General economic, commercial and labour affairs
- 04.2 - Agriculture, forestry, fishing and hunting
- 04.3 - Fuel and energy
- 04.4 - Mining, manufacturing and construction
- 04.5 - Transport
- 04.6 - Communication
- 04.7 - Other industries
- 04.8 - R&D Economic affairs
- 04.9 - Economic affairs n.e.c.

05 - Environmental protection

- 05.1 - Waste management
- 05.2 - Waste water management
- 05.3 - Pollution abatement
- 05.4 - Protection of biodiversity and landscape
- 05.5 - R&D Environmental protection
- 05.6 - Environmental protection n.e.c.

06 - Housing and community amenities

- 06.1 - Housing development
- 06.2 - Community development
- 06.3 - Water supply
- 06.4 - Street lighting
- 06.5 - R&D Housing and community amenities
- 06.6 - Housing and community amenities n.e.c.

07 - Health

- 07.1 - Medical products, appliances and equipment
- 07.2 - Outpatient services
- 07.3 - Hospital services
- 07.4 - Public health services
- 07.5 - R&D Health
- 07.6 - Health n.e.c.

08 - Recreation, culture and religion

- 08.1 - Recreational and sporting services
- 08.2 - Cultural services
- 08.3 - Broadcasting and publishing services
- 08.4 - Religious and other community services
- 08.5 - R&D Recreation, culture and religion
- 08.6 - Recreation, culture and religion n.e.c.

09 - Education

- 09.1 - Pre-primary and primary education
- 09.2 - Secondary education
- 09.3 - Post-secondary non-tertiary education
- 09.4 - Tertiary education
- 09.5 - Education not definable by level
- 09.6 - Subsidiary services to education
- 09.7 - R&D Education
- 09.8 - Education n.e.c.

10 - Social protection

- 10.1 - Sickness and disability
- 10.2 - Old age
- 10.3 - Survivors
- 10.4 - Family and children
- 10.5 - Unemployment
- 10.6 - Housing
- 10.7 - Social exclusion n.e.c.
- 10.8 - R&D Social protection
- 10.9 - Social protection n.e.

5 PRIEDAS. METINIAI ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ PROCENTINIAI POKYČIAI

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Belgija		0.6	-1.3	2.2	3.9	3.6	3.2	4.2	5.3	2.0	9.6	-1.2	5.1	7.0	6.1	3.0	6.0	4.9	0.9	1.2	0.1
Bulgariija		-23.5	-12.9	49.6	11.5	16.2	9.3	6.4	6.1	10.0	10.7	4.4	32.6	12.8	6.4	-5.9	1.0	3.5	9.2	14.0	2.4
Čekija		-8.9	4.8	10.0	0.4	8.0	18.9	20.3	10.9	-5.3	13.2	10.4	9.2	17.2	0.1	3.8	5.1	1.7	-6.4	-1.5	5.9
Danija		3.6	-0.1	2.3	3.9	3.0	3.7	3.9	2.7	3.4	1.7	3.0	3.0	5.2	7.4	5.4	1.5	5.5	-2.1	1.6	1.6
Vokietija		-10.9	-2.5	1.6	3.0	-3.8	8.0	2.1	1.7	-0.9	1.1	0.6	0.6	3.7	4.9	4.2	-0.9	1.1	3.4	2.7	2.7
Estija		23.6	13.9	18.3	9.5	3.5	8.8	14.9	9.1	8.8	14.8	18.6	22.0	18.5	-0.8	-8.5	4.6	13.0	3.3	4.4	7.5
Airija		7.8	14.5	4.3	13.0	6.3	18.4	13.4	6.9	7.8	9.6	10.3	13.0	11.0	1.9	36.4	-27.1	-7.6	-2.4	1.8	3.2
Graikija		7.6	6.6	5.5	10.8	2.8	5.4	7.0	11.3	10.7	-1.6	8.3	11.4	12.3	4.4	-7.7	-5.1	-5.8	6.2	-20.0	8.1
Ispanija		4.5	-0.4	4.7	4.9	6.4	6.5	7.6	6.3	8.4	7.0	8.2	9.0	9.2	7.5	-0.2	-0.6	2.0	-6.5	-0.4	1.1
Prancūzija		3.4	0.7	1.7	3.7	3.6	4.2	5.4	3.7	4.0	4.3	3.8	4.5	4.1	4.1	2.5	2.1	3.0	1.6	1.8	1.3
Kroatija		-	-	-	-	-	-	15.8	6.0	8.9	5.4	9.6	8.6	9.0	-0.3	-0.4	2.2	-5.2	1.5	-1.1	-1.0
Italija		14.8	1.9	0.7	1.6	1.6	9.5	2.0	4.4	3.2	3.5	5.0	2.1	3.7	3.1	-0.5	1.0	1.3	-0.4	1.2	0.3
Kiptas		10.6	10.8	8.8	7.2	10.9	10.0	9.0	16.8	3.1	9.9	6.5	5.1	10.4	7.7	3.2	3.0	-1.9	-8.1	13.1	-16.4
Latvija		13.0	21.3	20.4	18.4	11.5	1.5	9.6	-1.7	15.7	15.9	32.6	23.6	17.8	-9.8	-2.7	-1.0	3.7	3.3	4.9	1.9
Lietuva		36.3	85.8	-8.0	1.8	17.1	3.1	5.1	5.0	10.9	15.3	15.4	23.9	21.6	-2.9	-1.9	12.0	-9.4	3.2	2.2	3.0
Liuksemburgas		5.0	1.8	5.2	8.8	6.2	4.1	14.2	9.8	7.5	6.9	2.5	4.8	7.7	10.3	6.2	3.1	6.3	3.6	3.6	3.5
Vengrija		-4.4	10.4	6.7	1.8	7.9	17.1	29.0	1.2	9.9	10.5	5.2	7.8	3.0	-9.5	2.5	3.0	-4.0	4.1	2.7	6.7

5 PRIEDAS (TĘSINYS). METINIAI ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ PROCENTINIAI POKYČIAI

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Malta		12.5	11.5	6.1	8.7	10.2	7.2	3.5	10.5	-5.1	5.6	4.9	4.0	10.0	-1.5	5.5	4.0	8.7	4.6	9.0	9.1
Nyderlandai		-10.2	0.1	3.3	5.8	3.8	9.9	5.6	4.5	0.9	1.0	8.0	4.4	6.9	6.8	2.2	-0.7	0.6	-0.6	1.4	-0.3
Austrija		1.1	-5.6	3.7	4.2	1.9	4.7	2.2	2.7	9.5	-0.1	3.8	3.6	4.8	6.4	0.2	1.0	3.4	1.3	5.5	0.6
Lenkija		23.9	2.5	5.7	-1.0	13.4	22.0	-0.3	-7.7	2.0	21.7	12.2	10.6	19.6	-11.9	16.0	0.7	0.0	0.6	3.3	3.1
Portugalija		7.5	5.2	7.8	7.7	7.6	9.4	4.1	6.2	6.0	5.5	1.6	3.8	3.9	8.7	5.8	-5.5	-7.3	4.1	5.4	-3.1
Rumunija		-1.8	13.1	21.9	-0.3	18.2	4.9	3.6	3.3	16.4	30.0	30.6	38.1	15.4	-10.7	1.7	4.0	-4.7	2.6	1.4	10.5
Slovėnija		-12.2	8.7	10.0	9.2	4.1	7.9	5.2	5.0	4.3	4.5	6.3	6.3	12.3	4.7	2.4	3.3	-5.1	23.8	-13.8	-1.2
Slovakija		22.8	3.6	-0.9	0.8	24.6	-8.8	12.0	1.0	9.4	19.3	12.8	15.8	19.3	15.8	0.9	1.2	2.5	4.1	3.8	12.3
Suomija		-1.1	1.4	-0.2	3.2	1.2	4.5	5.2	4.0	4.4	3.7	3.0	4.6	7.1	6.0	3.3	4.5	4.9	4.1	2.0	1.1
Švedija		8.7	-0.8	-1.5	5.5	5.1	-6.0	7.1	4.9	1.7	1.7	4.2	3.0	0.2	-7.3	14.8	8.5	6.8	4.3	-2.4	0.7
Jungtinė Karalystė		4.1	19.7	6.0	6.4	14.6	4.7	6.7	-0.7	10.4	6.3	6.5	5.1	-4.4	-7.5	7.9	-1.1	9.9	-4.4	7.9	11.8

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

6 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ DALIES BVP POKYČIAI 1995-2015 M.

	Belgija	Bulgarija	Čekija	Danija	Vokietija	Estija	Airija	Graikija	Ispanija	Prancūzija	Kroatija	Italija	Kipras	Latvija
Vidurkis (2002-2008), proc.	49.6	37.5	42.5	51.6	45.5	35.3	34.9	46.9	38.9	52.6	46.0	47.2	38.4	35.0
Vidurkis (2009-2015), proc.	54.6	37.7	43.0	56.2	45.3	40.1	43.9	54.9	45.6	56.7	47.8	50.5	42.5	39.5
Vidutinių reikšmių skirtumas, proc. punktais	5.0	0.3	0.5	4.7	-0.2	4.8	9.0	8.0	6.8	4.1	1.7	3.3	4.1	4.4
2008/2002, proc.	1.5	-5.8	-9.4	-5.3	-7.8	10.1	26.6	11.0	6.5	1.3	-6.4	2.2	4.0	6.1
2015/2009, proc.	-0.5	3.3	-3.8	-3.0	-7.6	-12.4	-37.5	2.5	-4.4	0.4	-1.4	-1.5	-4.2	-15.2
Vidurkis (1995-2015), proc.	51.7	38.0	42.8	54.4	46.4	37.9	38.1	49.1	41.9	54.0	46.8	48.8	38.1	37.1
	Lietuva	Liuksemburgas	Vengrija	Malta	Nyderlandai	Austrija	Lenkija	Portugalija	Rumunija	Slovėnija	Slovakija	Suomija	Švedija	Jungtinė Karalystė
Vidurkis (2002-2008), proc.	34.9	41.8	49.8	42.5	43.4	51.2	44.4	45.3	35.2	44.6	39.2	48.6	52.2	40.8
Vidurkis (2009-2015), proc.	38.7	43.6	49.5	41.7	46.9	52.2	43.3	50.1	37.5	50.6	42.4	56.2	51.6	45.7
Vidutinių reikšmių skirtumas, proc. punktais	3.8	1.8	-0.3	-0.8	3.5	1.1	-1.1	4.8	2.3	6.0	3.1	7.6	-0.7	4.9

6 PRIEDAS (TĘSINYS). ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ DALIES BVP POKYČIAI 1995-2015

M.

	Lietuva	Liuksemburgas	Vengrija	Malta	Nyderlandai	Austrija	Lenkija	Portugalija	Rumunija	Slovėnija	Slovakija	Suomija	Švedija	Jungtinė Karalystė
2008/2002, proc.	8.4	-4.1	-4.3	2.8	-0.7	-1.9	-2.4	3.7	11.4	-4.3	- 18.2	-0.5	-7.1	18.4
2015/2009, proc.	- 21.9	-8.5	-1.1	-1.5	-6.3	-5.3	-7.6	-3.7	- 12.9	-0.9	3.4	5.3	-5.4	- 10.5
Vidurkis (1995-2015), proc.	37.9	41.8	49.8	41.7	45.2	52.1	44.5	46.1	36.2	47.2	43.4	52.8	53.9	41.0

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

7 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ DALIS BVP, 1995-2015 M., PROC.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ES	50.9	48.5	46.9	46.0	45.6	43.9	45.0	45.4	46.0	45.6	45.6	45.1	44.5	46.1	49.9	49.7	48.4	48.8	48.5	48.0	47.1
Belgija	52.4	52.7	51.2	50.6	50.1	49.1	49.2	49.5	50.7	48.9	51.4	48.4	48.2	50.3	54.1	53.3	54.4	55.8	55.7	55.1	53.9
Bulgarija	41.3	43.1	30.5	34.7	39.9	41.1	40.7	39.4	38.9	38.1	37.0	33.9	37.7	37.1	39.4	36.2	33.8	34.5	37.6	42.1	40.7
Čekija	51.8	40.9	41.5	41.7	41.0	40.4	42.5	44.3	48.5	42.1	41.8	40.8	40.0	40.2	43.6	43.0	43.0	44.5	42.6	42.2	42.0
Danija	58.5	58.0	55.9	55.4	54.5	52.7	52.8	53.2	53.6	53.0	51.2	49.8	49.6	50.4	56.5	56.7	56.4	58.0	55.8	55.3	54.8
Vokietija	54.7	48.9	48.1	47.7	47.7	44.7	46.9	47.3	47.8	46.3	46.2	44.7	42.8	43.6	47.6	47.3	44.7	44.3	44.7	44.4	44.0
Estija	41.0	39.3	37.4	39.5	40.3	36.4	35.0	36.1	35.2	34.3	34.0	33.6	34.1	39.7	46.1	40.5	37.4	39.3	38.5	38.5	40.3
Airija	40.8	39.0	36.5	34.6	33.9	30.9	32.5	33.0	33.0	33.2	33.3	33.8	35.8	41.8	47.1	65.3	46.0	41.8	39.8	37.8	29.4
Graikija	46.0	45.1	43.7	45.1	46.2	46.4	46.0	45.8	46.6	47.6	45.6	45.1	47.1	50.8	54.1	52.5	54.4	55.4	62.3	50.6	55.4
Ispanija	44.3	43.0	41.6	41.0	39.9	39.1	38.5	38.6	38.3	38.7	38.3	38.3	38.9	41.1	45.8	45.6	45.8	48.1	45.6	44.9	43.8
Prancūzija	54.2	54.3	53.9	52.3	52.1	51.1	51.2	52.3	52.8	52.5	52.9	52.5	52.2	53.0	56.8	56.4	55.9	56.8	57.0	57.3	57.0
Kroatija	-	-	-	-	-	-	45.4	47.8	47.1	47.1	45.4	45.3	45.0	44.7	47.6	47.5	48.8	47.1	48.3	48.3	46.9
Italija	51.8	51.6	49.6	48.3	47.4	45.5	47.5	46.8	47.2	46.8	47.1	47.6	46.8	47.8	51.2	49.9	49.4	50.8	50.8	50.9	50.4
Kipras	30.8	32.8	34.0	34.0	33.9	34.3	35.1	36.8	40.3	38.4	39.1	38.5	37.4	38.2	41.9	41.8	42.1	41.9	41.3	48.2	40.1
Latvija	35.6	35.4	35.1	37.9	40.8	37.3	34.8	35.2	33.5	34.8	34.3	36.1	34.0	37.3	43.7	44.8	39.1	37.1	37.0	37.5	37.1
Lietuva	34.6	36.6	50.3	41.2	40.8	39.4	37.1	35.1	33.6	34.0	34.1	34.3	35.3	38.1	44.9	42.3	42.5	36.1	35.5	34.7	35.1
Liuksemburgas	40.8	41.2	41.3	41.8	39.4	37.6	38.6	41.9	44.0	44.3	44.0	40.1	38.2	40.2	46.0	44.4	42.7	44.3	43.4	42.3	42.1
Vengrija	55.3	51.0	49.5	50.7	48.7	47.2	47.2	50.9	49.1	48.6	49.5	51.6	50.1	48.7	50.6	49.5	49.7	48.6	49.3	49.0	50.0
Malta	39.1	41.6	41.7	41.5	41.8	40.2	41.7	41.4	45.2	42.3	42.3	42.3	41.2	42.6	41.9	41.1	41.2	42.8	42.0	41.5	41.2
Nyderlandai	53.7	46.9	45.3	44.1	43.5	41.8	43.1	43.9	44.7	43.6	42.3	43.0	42.5	43.6	48.2	48.2	47.0	47.1	46.3	46.2	45.1
Austrija	55.9	55.8	52.4	52.4	52.2	50.8	51.5	51.2	51.5	53.9	51.4	50.6	49.5	50.2	54.5	53.1	51.1	51.5	51.2	52.8	51.6
Lenkija	47.7	51.0	46.9	45.0	43.3	42.0	44.9	45.3	45.7	43.5	44.3	44.6	43.1	44.2	44.9	45.7	43.8	42.7	42.4	42.1	41.5
Portugalija	42.6	43.1	42.4	42.7	42.6	42.6	44.1	43.7	45.3	46.1	46.7	45.2	44.5	45.3	50.2	51.8	50.0	48.5	49.9	51.8	48.4
Rumunija	34.1	32.9	34.4	35.6	39.0	38.3	36.0	34.8	33.1	33.2	33.1	35.2	38.2	38.8	40.9	39.6	39.1	37.2	35.4	34.4	35.7
Slovėnija	52.1	44.0	44.2	45.0	45.8	46.1	47.0	45.8	45.8	45.3	44.9	44.2	42.2	43.9	48.2	49.3	50.0	48.6	60.3	50.0	47.8
Slovakija	48.2	53.1	48.4	45.6	47.9	52.0	44.4	45.1	39.9	37.8	39.8	38.8	36.3	36.9	44.1	42.1	40.8	40.6	41.4	42.0	45.6
Suomija	61.1	59.5	56.1	52.4	51.0	48.0	47.3	48.5	49.4	49.3	49.3	48.3	46.8	48.3	54.8	54.8	54.4	56.2	57.5	58.1	57.7
Švedija	63.5	61.5	59.3	57.3	56.6	53.6	53.1	54.3	54.4	52.8	52.7	51.4	49.7	50.4	53.1	51.2	50.6	51.7	52.4	51.5	50.3
Jungtinė Karalystė	39.0	37.3	36.2	35.9	35.7	35.7	36.8	37.9	39.1	40.3	40.8	41.1	41.3	44.9	47.9	48.0	46.4	46.3	44.7	43.7	42.8

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

8 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS, REMIANTIS COFOG KLASIFIKACIJA, 2002-2015 M., MLN. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	706873.3	701331.5	721626.9	751919.2	770138.8	819526.7	848805.6	818007.2	854915.3	902402.0	930308.8	930532.8	932485.6	912170.2
Gynybos išlaidos	158529.8	161612.0	167976.1	172296.7	180203.8	184415.0	190569.8	190024.0	194995.1	192580.1	193348.1	188866.0	186776.8	199902.8
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	182598.6	187917.8	197230.5	206085.9	215508.9	227359.0	232581.3	235091.4	243516.5	242900.5	245136.9	244864.5	247890.7	258187.8
Ekonomikos išlaidos	426547.2	441797.2	463879.4	482571.6	510253.3	524135.7	601022.7	602126.1	654366.7	591551.3	623223.8	584440.7	599731.0	626605.0
Aplinkos apsaugos išlaidos	76297.6	78858.0	81563.6	84609.4	95583.2	101315.8	102274.4	109503.5	109450.6	109476.6	110873.5	112299.3	114497.4	118430.7
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	84606.2	97791.8	98349.4	100408.1	105559.3	110786.2	112799.0	119108.4	105586.7	98077.3	94416.4	87460.9	86562.5	85918.0
Sveikatos išlaidos	649119.3	674796.2	712906.7	756240.5	805290.7	844431.0	878407.0	904656.7	931565.3	940810.4	962090.9	975292.8	1013718.2	1057816.1
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	108081.9	111083.8	115362.1	121710.8	129644.4	138467.7	144674.7	144238.5	146783.6	145796.7	142490.2	148625.0	149759.6	152551.0
Švietimo išlaidos	526250.7	534417.2	550316.7	578274.3	609288.9	633994.2	647317.1	649433.1	675205.4	673509.5	675189.6	674093.7	694129.6	716277.4
Socialinės apsaugos išlaidos	1821311.9	1889403.0	1968456.8	2043616.7	2123366.7	2212401.3	2279308.3	2386493.6	2477452.4	2510559.2	2606452.7	2649500.5	2714364.5	2822188.6

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

9 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪROS, REMIANTIS COFOG KLASIFIKACIJA, 2002-2015 M., PROC.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.91	14.37	14.21	14.19	13.89	14.14	14.06	13.28	13.37	14.08	14.13	14.11	13.84	13.12
Gynybos išlaidos	3.34	3.31	3.31	3.25	3.25	3.18	3.16	3.09	3.05	3.01	2.94	2.86	2.77	2.88
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.85	3.85	3.88	3.89	3.89	3.92	3.85	3.82	3.81	3.79	3.72	3.71	3.68	3.71
Ekonomikos išlaidos	9.00	9.06	9.14	9.11	9.20	9.04	9.95	9.78	10.23	9.23	9.47	8.86	8.90	9.02
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.61	1.62	1.61	1.60	1.72	1.75	1.69	1.78	1.71	1.71	1.68	1.70	1.70	1.70
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.78	2.00	1.94	1.90	1.90	1.91	1.87	1.93	1.65	1.53	1.43	1.33	1.28	1.24
Sveikatos išlaidos	13.69	13.83	14.04	14.27	14.52	14.57	14.55	14.69	14.57	14.68	14.61	14.79	15.04	15.22
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.28	2.28	2.27	2.30	2.34	2.39	2.40	2.34	2.30	2.28	2.16	2.25	2.22	2.19
Švietimo išlaidos	11.10	10.95	10.84	10.92	10.99	10.94	10.72	10.55	10.56	10.51	10.26	10.22	10.30	10.31
Socialinės apsaugos išlaidos	38.42	38.73	38.77	38.58	38.29	38.17	37.75	38.75	38.75	39.18	39.59	40.17	40.27	40.61

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

**10 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪRŲ, REMIANTIS COFOG KLASIFIKACIJA, METINIAI POKYČIAI, 2002-2015 M.,
PROC.**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-	-3.61	-1.13	-0.13	-2.14	1.79	-0.56	-5.52	0.67	5.33	0.34	-0.16	-1.93	-5.14
Gynybos išlaidos	-	-0.96	-0.13	-1.69	-0.07	-2.11	-0.79	-2.24	-1.16	-1.45	-2.28	-2.50	-3.22	3.79
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-	-0.01	0.85	0.15	-0.09	0.91	-1.79	-0.91	-0.23	-0.47	-1.78	-0.30	-0.93	1.00
Ekonomikos išlaidos	-	0.63	0.89	-0.29	1.02	-1.74	10.09	-1.78	4.68	-9.79	2.54	-6.40	0.42	1.32
Aplinkos apsaugos išlaidos	-	0.42	-0.62	-0.57	7.94	1.39	-3.08	4.97	-3.72	-0.19	-1.43	1.09	-0.22	0.31
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-	12.30	-3.36	-2.15	0.45	0.39	-2.25	3.52	-14.61	-7.31	-6.30	-7.54	-3.14	-3.75
Sveikatos išlaidos	-	1.00	1.51	1.67	1.74	0.30	-0.13	0.97	-0.81	0.77	-0.47	1.18	1.72	1.20
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-	-0.15	-0.21	1.12	1.77	2.16	0.31	-2.26	-1.98	-0.89	-4.88	4.11	-1.39	-1.22
Švietimo išlaidos	-	-1.34	-1.05	0.72	0.67	-0.47	-1.97	-1.64	0.14	-0.47	-2.43	-0.35	0.77	0.07
Socialinės apsaugos išlaidos	-	0.79	0.11	-0.49	-0.73	-0.34	-1.09	2.65	0.00	1.12	1.05	1.46	0.26	0.83

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

**11 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ STRUKTŪRŲ, REMIANTIS COFOG
KLASIFIKACIJA, POKYČIAI, 2015/2012, 2008/2002, 2015/2009 M., PROC.**

	2015/2002	2008/2002	2015/2009
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-11.99	-5.73	-1.19
Gynybos išlaidos	-14.00	-5.62	-6.78
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-3.56	0.00	-2.68
Ekonomikos išlaidos	0.19	10.62	-7.78
Aplinkos apsaugos išlaidos	5.87	5.24	-4.16
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-30.74	4.67	-36.08
Sveikatos išlaidos	11.15	6.24	3.62
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-3.73	5.09	-6.28
Švietimo išlaidos	-7.17	-3.43	-2.27
Socialinės apsaugos išlaidos	5.68	-1.75	4.79

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Austrijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	18489.9	18042.1	18360.4	19751.9	20741.6	21477.4	21222.4	22493.8	22735.2	22850.9	23128.5	23338.3	22724.6	23282.9
Gynybos išlaidos	1776.8	1909.3	2004.7	1987.2	1912.1	2145.2	2633.5	2037.3	1903.4	1927.9	1892.0	2013.4	1928.5	1951.8
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3236.4	3311.9	3500.0	3481.7	3638.3	3687.1	3905.1	4038.0	4029.2	4102.3	4262.7	4279.8	4460.1	4699.5
Ekonomikos išlaidos	11221.1	12013.2	20752.6	16484.5	17094.6	16770.3	18496.0	22115.7	19274.3	19023.3	20058.1	18325.6	24559.3	20927.9
Aplinkos apsaugos išlaidos	1109.6	1254.6	1216.7	1310.9	1314.1	1314.2	1381.4	1594.8	1724.3	1525.5	1608.1	1636.1	1566.5	1526.6
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1195.3	1253.2	1082.7	1114.3	1024.6	1143.5	1153.4	1271.3	1257.4	1171.5	1228.3	1184.2	1206.0	1194.4
Sveikatos išlaidos	16562.5	17176.9	18206.7	18888.8	19628.1	20902.8	22068.5	22583.6	23274.9	23729.4	24487.8	25194.8	26067.0	27171.8
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3132.3	3146.1	3322.9	3379.5	3580.5	4026.8	3927.1	3990.2	3804.4	3915.4	3992.4	4061.9	4017.9	4202.9
Švietimo išlaidos	11732.7	12179.6	11904.6	12200.0	12845.3	13304.4	14235.7	14710.5	15137.3	15456.1	15931.8	16269.8	16405.7	16854.9
Socialinės apsaugos išlaidos	47302.8	48591.2	49800.5	51371.6	53145.6	55063.9	57478.9	61114.9	63197.6	64128.3	66584.4	68953.0	71377.6	73599.2

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Austrijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	15.97	15.18	14.11	15.20	15.37	15.36	14.49	14.42	14.54	14.48	14.17	14.12	13.04	13.27
Gynybos išlaidos	1.53	1.61	1.54	1.53	1.42	1.53	1.80	1.31	1.22	1.22	1.16	1.22	1.11	1.11
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.80	2.79	2.69	2.68	2.70	2.64	2.67	2.59	2.58	2.60	2.61	2.59	2.56	2.68
Ekonomikos išlaidos	9.69	10.11	15.94	12.68	12.67	11.99	12.63	14.18	12.33	12.05	12.29	11.09	14.09	11.93
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.96	1.06	0.93	1.01	0.97	0.94	0.94	1.02	1.10	0.97	0.99	0.99	0.90	0.87
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.03	1.05	0.83	0.86	0.76	0.82	0.79	0.82	0.80	0.74	0.75	0.72	0.69	0.68
Sveikatos išlaidos	14.31	14.45	13.99	14.53	14.55	14.95	15.06	14.48	14.89	15.03	15.01	15.25	14.95	15.49
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.71	2.65	2.55	2.60	2.65	2.88	2.68	2.56	2.43	2.48	2.45	2.46	2.30	2.40
Švietimo išlaidos	10.14	10.25	9.15	9.39	9.52	9.51	9.72	9.43	9.68	9.79	9.76	9.85	9.41	9.61
Socialinės apsaugos išlaidos	40.86	40.87	38.26	39.53	39.39	39.38	39.23	39.19	40.42	40.63	40.81	41.72	40.95	41.96

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Belgijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	29023.7	29130.7	28501.1	29020.4	28043.3	30062.6	30787.0	31643.2	31448.7	32879.8	33989.2	33967.3	33752.8	33295.6
Gynybos išlaidos	3258.2	3222.2	3266.0	3323.2	3276.8	3499.0	3761.4	3491.9	3538.1	3578.3	3585.1	3666.7	3546.4	3457.9
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4690.7	4916.9	4881.3	5240.2	5658.7	5768.6	6268.0	6538.6	6710.7	6966.0	7193.9	7330.5	7405.3	7225.5
Ekonomikos išlaidos	12787.5	14618.0	13674.6	23055.8	17870.9	19116.8	21403.3	23277.2	24415.4	27811.9	29734.4	27098.1	27956.9	26499.3
Aplinkos apsaugos išlaidos	2263.5	2298.0	2455.2	2423.1	2358.7	2394.1	2858.8	3235.5	3662.0	4448.3	4605.5	4582.5	3880.3	3566.5
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1188.2	1051.5	1371.4	1286.9	1373.0	1514.3	1444.2	1445.8	1769.3	1646.0	1738.7	1581.6	1543.7	1362.3
Sveikatos išlaidos	17088.2	19052.9	20251.2	21269.7	21629.7	23052.1	25359.1	26959.2	27983.5	28884.0	30649.6	31397.4	32333.4	31454.3
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3385.4	3614.9	3792.1	3989.5	4202.8	4221.8	4397.5	4633.5	4678.3	4922.9	5268.1	5046.8	5077.8	4899.6
Švietimo išlaidos	15826.2	16570.5	16740.3	17647.3	18301.1	18966.0	20138.0	21025.3	21918.5	23350.1	24161.6	25019.6	25449.4	26348.4
Socialinės apsaugos išlaidos	46663.6	48861.8	51235.0	52944.1	55522.0	57685.3	61577.2	66582.5	68428.2	71800.1	75413.3	78605.1	79898.8	82908.6

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Belgijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	21.31	20.32	19.50	18.12	17.72	18.08	17.30	16.76	16.16	15.94	15.71	15.56	15.28	15.06
Gynybos išlaidos	2.39	2.25	2.23	2.07	2.07	2.10	2.11	1.85	1.82	1.73	1.66	1.68	1.61	1.56
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.44	3.43	3.34	3.27	3.58	3.47	3.52	3.46	3.45	3.38	3.33	3.36	3.35	3.27
Ekonomikos išlaidos	9.39	10.20	9.36	14.39	11.29	11.50	12.02	12.33	12.55	13.48	13.74	12.41	12.66	11.99
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.66	1.60	1.68	1.51	1.49	1.44	1.61	1.71	1.88	2.16	2.13	2.10	1.76	1.61
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	0.87	0.73	0.94	0.80	0.87	0.91	0.81	0.77	0.91	0.80	0.80	0.72	0.70	0.62
Sveikatos išlaidos	12.55	13.29	13.85	13.28	13.67	13.86	14.25	14.28	14.38	14.00	14.17	14.38	14.64	14.23
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.49	2.52	2.59	2.49	2.66	2.54	2.47	2.45	2.40	2.39	2.44	2.31	2.30	2.22
Švietimo išlaidos	11.62	11.56	11.45	11.02	11.57	11.41	11.31	11.13	11.27	11.32	11.17	11.46	11.52	11.92
Socialinės apsaugos išlaidos	34.27	34.09	35.05	33.05	35.09	34.69	34.60	35.26	35.17	34.81	34.86	36.01	36.18	37.51

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Bulgarijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	1218.0	743.6	1117.4	1452.0	1233.2	2377.5	1854.6	2652.6	1444.5	1548.2	1449.0	1521.0	1208.9	1439.4
Gynybos išlaidos	456.0	468.3	359.3	484.5	439.3	450.7	456.6	450.7	641.1	484.1	438.0	500.1	588.0	632.0
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	435.7	510.0	574.9	620.5	699.9	908.9	986.3	1057.7	957.3	969.0	937.0	1098.3	1175.8	1246.1
Ekonomikos išlaidos	694.2	976.1	1084.8	1065.6	1179.3	1684.1	2319.5	1559.6	1911.4	1776.2	2184.3	2288.8	3571.1	2741.5
Aplinkos apsaugos išlaidos	123.2	171.0	166.1	168.4	320.4	392.2	252.1	410.8	254.6	284.0	289.1	384.4	295.2	357.7
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	72.1	116.4	112.7	154.1	168.9	426.3	545.1	485.7	363.9	464.5	401.7	550.2	699.1	961.8
Sveikatos išlaidos	847.1	1028.8	1233.5	1178.6	1040.8	1312.7	1644.7	1480.7	1689.8	1714.0	1838.8	1897.3	2341.4	2471.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	118.2	159.4	162.7	173.2	188.1	228.9	305.3	252.8	272.6	285.5	317.5	317.6	630.0	766.3
Švietimo išlaidos	653.2	780.7	835.8	995.7	989.7	1165.9	1470.3	1523.1	1367.8	1395.9	1398.2	1544.7	1746.1	1801.0
Socialinės apsaugos išlaidos	2217.9	2296.5	2330.5	2541.4	2966.9	3290.0	3973.5	4822.0	4925.0	5046.6	5198.4	5674.8	5730.5	6009.1

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Bulgarijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	17.82	10.26	14.01	16.44	13.37	19.43	13.43	18.05	10.45	11.08	10.03	9.64	6.72	7.81
Gynybos išlaidos	6.67	6.46	4.50	5.48	4.76	3.68	3.31	3.07	4.64	3.47	3.03	3.17	3.27	3.43
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	6.37	7.03	7.21	7.02	7.59	7.43	7.14	7.20	6.92	6.94	6.48	6.96	6.54	6.76
Ekonomikos išlaidos	10.16	13.46	13.60	12.06	12.78	13.76	16.80	10.61	13.82	12.72	15.11	14.51	19.85	14.88
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.80	2.36	2.08	1.91	3.47	3.20	1.83	2.80	1.84	2.03	2.00	2.44	1.64	1.94
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.05	1.61	1.41	1.74	1.83	3.48	3.95	3.31	2.63	3.33	2.78	3.49	3.89	5.22
Sveikatos išlaidos	12.39	14.19	15.46	13.34	11.28	10.73	11.91	10.08	12.22	12.27	12.72	12.03	13.02	13.41
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.73	2.20	2.04	1.96	2.04	1.87	2.21	1.72	1.97	2.04	2.20	2.01	3.50	4.16
Švietimo išlaidos	9.56	10.77	10.48	11.27	10.73	9.53	10.65	10.36	9.89	9.99	9.67	9.79	9.71	9.77
Socialinės apsaugos išlaidos	32.45	31.67	29.21	28.77	32.16	26.89	28.78	32.81	35.62	36.13	35.97	35.97	31.86	32.61

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kipro valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	1090.5	1310.8	1336.6	1490.2	1582.7	1752.1	1871.0	2019.5	1863.3	2003.4	2217.6	1817.5	1762.8	1807.4
Gynybos išlaidos	231.6	256.6	235.1	258.4	293.6	281.9	295.7	315.7	406.8	361.0	342.2	287.7	250.7	244.6
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	225.3	265.6	273.0	287.3	311.0	328.3	364.3	386.3	418.7	404.4	384.9	386.8	304.2	299.8
Ekonomikos išlaidos	533.8	598.2	592.8	595.8	626.6	585.0	647.2	647.8	700.2	705.7	583.8	526.1	1980.0	614.1
Aplinkos apsaugos išlaidos	28.2	31.6	37.3	43.0	43.9	47.1	51.5	54.6	58.3	60.6	54.1	81.0	45.8	62.8
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	258.9	314.6	282.4	313.4	341.2	404.6	465.4	546.4	491.6	483.2	406.8	348.4	387.8	319.4
Sveikatos išlaidos	344.3	393.6	391.3	414.2	457.0	460.5	511.8	552.7	576.2	607.1	578.4	553.6	461.8	450.9
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	116.7	137.1	135.0	160.9	171.7	205.2	225.4	227.5	224.5	234.6	195.5	164.3	151.2	159.6
Švietimo išlaidos	659.8	788.9	816.8	868.8	934.5	1005.7	1166.5	1220.4	1297.1	1284.2	1184.7	1178.4	1002.6	1007.7
Socialinės apsaugos išlaidos	952.7	1091.4	1248.8	1445.1	1500.2	1509.4	1666.3	1852.0	2034.6	2165.6	2200.5	2142.6	2120.5	2113.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kipro valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	24.55	25.26	24.99	25.36	25.27	26.63	25.75	25.82	23.09	24.11	27.21	24.28	20.82	25.53
Gynybos išlaidos	5.21	4.95	4.40	4.40	4.69	4.28	4.07	4.04	5.04	4.34	4.20	3.84	2.96	3.45
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.07	5.12	5.10	4.89	4.97	4.99	5.01	4.94	5.19	4.87	4.72	5.17	3.59	4.23
Ekonomikos išlaidos	12.02	11.53	11.08	10.14	10.01	8.89	8.91	8.28	8.68	8.49	7.16	7.03	23.38	8.67
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.63	0.61	0.70	0.73	0.70	0.72	0.71	0.70	0.72	0.73	0.66	1.08	0.54	0.89
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	5.83	6.06	5.28	5.33	5.45	6.15	6.41	6.98	6.09	5.81	4.99	4.65	4.58	4.51
Sveikatos išlaidos	7.75	7.59	7.32	7.05	7.30	7.00	7.04	7.07	7.14	7.31	7.10	7.39	5.45	6.37
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.63	2.64	2.52	2.74	2.74	3.12	3.10	2.91	2.78	2.82	2.40	2.19	1.79	2.25
Švietimo išlaidos	14.85	15.21	15.27	14.78	14.92	15.28	16.06	15.60	16.07	15.45	14.54	15.74	11.84	14.23
Socialinės apsaugos išlaidos	21.45	21.04	23.35	24.59	23.96	22.94	22.94	23.67	25.21	26.06	27.00	28.62	25.04	29.85

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Čekijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	3546.9	3961.9	4411.4	5722.2	5374.8	5947.7	6995.0	6983.9	7051.9	7225.4	10245.9	7469.1	7405.2	7231.8
Gynybos išlaidos	1572.3	1740.1	1217.5	1651.4	1421.8	1523.2	1659.7	1509.9	1539.8	1458.3	1304.3	1210.4	1096.3	1538.8
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	1795.8	1808.6	1907.5	2235.9	2514.8	2645.9	3049.8	2961.4	3048.3	2905.9	2766.4	2752.0	2649.2	3066.0
Ekonomikos išlaidos	7448.0	9885.8	6841.1	6992.6	8085.8	8790.2	10791.1	10834.2	10437.6	10551.7	9908.8	9238.5	9523.5	10954.8
Aplinkos apsaugos išlaidos	762.9	913.4	970.1	1184.5	1309.4	1306.7	1454.8	1008.1	1549.5	2104.0	2139.0	1596.1	1628.9	1829.3
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	618.1	1018.9	1432.9	1476.5	1536.7	1335.1	1468.8	1499.7	1508.2	1444.3	1142.6	1302.5	1335.9	1124.4
Sveikatos išlaidos	5971.3	6175.8	6453.7	7220.9	8144.2	9058.8	10667.9	10957.6	11700.2	12603.1	12472.5	12061.7	11893.4	12736.8
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	969.6	1017.8	1085.2	1212.0	1521.7	1602.9	1853.5	1993.7	2056.9	2335.3	2202.2	2147.5	2140.5	2237.0
Švietimo išlaidos	4254.3	4595.3	4574.1	5205.6	6074.0	6463.0	7536.4	7487.5	7930.6	8305.1	8122.9	8059.4	8011.1	8239.5
Socialinės apsaugos išlaidos	11537.4	11552.6	11515.3	12844.1	14500.8	16461.8	19163.7	19476.1	20365.5	21661.3	21501.1	21364.8	20483.3	21124.3

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Čekijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	9.22	9.28	10.92	12.51	10.65	10.79	10.82	10.79	10.50	10.24	14.27	11.11	11.19	10.32
Gynybos išlaidos	4.09	4.08	3.01	3.61	2.82	2.76	2.57	2.33	2.29	2.07	1.82	1.80	1.66	2.20
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.67	4.24	4.72	4.89	4.98	4.80	4.72	4.58	4.54	4.12	3.85	4.10	4.00	4.37
Ekonomikos išlaidos	19.36	23.17	16.93	15.29	16.02	15.94	16.69	16.74	15.53	14.95	13.80	13.75	14.39	15.63
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.98	2.14	2.40	2.59	2.59	2.37	2.25	1.56	2.31	2.98	2.98	2.38	2.46	2.61
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.61	2.39	3.55	3.23	3.04	2.42	2.27	2.32	2.24	2.05	1.59	1.94	2.02	1.60
Sveikatos išlaidos	15.52	14.47	15.97	15.78	16.13	16.43	16.50	16.93	17.41	17.85	17.37	17.95	17.97	18.17
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.52	2.39	2.69	2.65	3.01	2.91	2.87	3.08	3.06	3.31	3.07	3.20	3.23	3.19
Švietimo išlaidos	11.06	10.77	11.32	11.38	12.03	11.72	11.66	11.57	11.80	11.76	11.31	11.99	12.11	11.76
Socialinės apsaugos išlaidos	29.99	27.07	28.50	28.08	28.72	29.86	29.65	30.10	30.31	30.68	29.94	31.79	30.96	30.14

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vokietijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	146216	146742	144667	145903	147746	152911	165114	162028	169181	180388	180065	182798	189074	180394
Gynybos išlaidos	22659	23181	22436	23907	24633	23508	25558	27811	27992	28920	30873	30592	29323	30491
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	35838	35879	36005	36525	37005	37288	38295	40014	40867	41907	43062	44372	45711	47465
Ekonomikos išlaidos	92018	91082	86703	84668	82812	81936	92330	99392	124508	98966	94901	94141	92040	95191
Aplinkos apsaugos išlaidos	13398	13265	12740	12612	13177	12707	13098	17729	15479	15796	16569	17447	17791	18468
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	23091	23750	23785	22990	22159	20185	18875	16118	14491	13394	12079	11677	11431	11614
Sveikatos išlaidos	147225	150561	145736	149681	153377	158914	165057	174999	179782	183720	188042	199004	209440	217241
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	18944	18702	18236	18182	18481	19613	19981	20517	20992	21550	20681	28901	30251	30831
Švietimo išlaidos	91486	92065	92660	93860	95969	98007	100253	105935	112339	115779	116135	120903	123926	127394
Socialinės apsaugos išlaidos	453325	466318	468602	474671	474336	471030	477662	505965	513588	508145	519375	533883	549220	574772

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vokietijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.00	13.82	13.76	13.73	13.81	14.21	14.79	13.84	13.88	14.93	14.74	14.47	14.56	13.52
Gynybos išlaidos	2.17	2.18	2.13	2.25	2.30	2.18	2.29	2.38	2.30	2.39	2.53	2.42	2.26	2.29
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.43	3.38	3.42	3.44	3.46	3.47	3.43	3.42	3.35	3.47	3.52	3.51	3.52	3.56
Ekonomikos išlaidos	8.81	8.58	8.25	7.97	7.74	7.61	8.27	8.49	10.21	8.19	7.77	7.45	7.09	7.14
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.28	1.25	1.21	1.19	1.23	1.18	1.17	1.51	1.27	1.31	1.36	1.38	1.37	1.38
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.21	2.24	2.26	2.16	2.07	1.88	1.69	1.38	1.19	1.11	0.99	0.92	0.88	0.87
Sveikatos išlaidos	14.10	14.18	13.86	14.08	14.34	14.77	14.79	14.95	14.75	15.20	15.39	15.75	16.13	16.29
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.81	1.76	1.73	1.71	1.73	1.82	1.79	1.75	1.72	1.78	1.69	2.29	2.33	2.31
Švietimo išlaidos	8.76	8.67	8.81	8.83	8.97	9.11	8.98	9.05	9.21	9.58	9.51	9.57	9.55	9.55
Socialinės apsaugos išlaidos	43.41	43.93	44.56	44.65	44.34	43.77	42.79	43.23	42.12	42.05	42.51	42.25	42.31	43.09

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Danijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14835.9	14675.1	14466.3	14494.4	15229.6	15692.4	17059.5	18226.7	19339.0	20276.4	23340.5	19466.1	19414.1	20158.1
Gynybos išlaidos	2791.1	2819.1	2899.2	2941.3	3452.4	3298.7	3392.7	3185.5	3278.6	3342.4	3571.6	3393.2	3025.0	3054.6
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	1764.9	1818.3	1906.9	1996.6	2048.2	2133.4	2341.3	2485.2	2528.4	2629.5	2594.7	2624.2	2685.1	2672.2
Ekonomikos išlaidos	6718.8	6651.6	6995.5	6951.9	7078.3	6815.0	6709.6	7666.9	8192.1	8449.4	9272.3	9018.0	9669.7	9952.9
Aplinkos apsaugos išlaidos	1292.8	1206.2	1140.9	1326.7	1295.5	1210.9	1100.2	1019.0	1000.0	950.7	1018.0	1224.2	1233.0	1212.7
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1046.2	1033.6	852.6	618.5	412.5	755.8	910.1	1166.5	622.2	694.2	717.4	722.1	598.1	668.6
Sveikatos išlaidos	13429.1	13814.7	14593.7	15432.8	16572.9	17893.7	19054.3	20516.8	20790.9	20944.9	22030.7	22025.6	22744.7	23262.6
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3009.9	3101.5	3540.1	3329.3	3460.1	3981.7	4294.7	4310.3	4323.0	4478.7	4669.6	4693.9	4653.5	4789.0
Švietimo išlaidos	12480.7	12696.8	13420.2	13570.8	13963.3	13865.9	14751.7	16040.8	17341.6	16902.7	17749.4	17809.6	18937.7	19139.7
Socialinės apsaugos išlaidos	43628.6	45896.8	47463.0	48396.5	48868.6	50090.6	52184.8	56138.4	60393.8	61208.2	62576.4	63454.3	63770.3	64097.1

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Danijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.69	14.15	13.48	13.29	13.55	13.56	14.01	13.94	14.03	14.50	15.82	13.48	13.23	13.53
Gynybos išlaidos	2.76	2.72	2.70	2.70	3.07	2.85	2.79	2.44	2.38	2.39	2.42	2.35	2.06	2.05
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	1.75	1.75	1.78	1.83	1.82	1.84	1.92	1.90	1.83	1.88	1.76	1.82	1.83	1.79
Ekonomikos išlaidos	6.65	6.41	6.52	6.37	6.30	5.89	5.51	5.86	5.94	6.04	6.28	6.24	6.59	6.68
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.28	1.16	1.06	1.22	1.15	1.05	0.90	0.78	0.73	0.68	0.69	0.85	0.84	0.81
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.04	1.00	0.79	0.57	0.37	0.65	0.75	0.89	0.45	0.50	0.49	0.50	0.41	0.45
Sveikatos išlaidos	13.30	13.32	13.60	14.15	14.75	15.46	15.64	15.69	15.09	14.97	14.93	15.25	15.50	15.61
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.98	2.99	3.30	3.05	3.08	3.44	3.53	3.30	3.14	3.20	3.16	3.25	3.17	3.21
Švietimo išlaidos	12.36	12.24	12.51	12.44	12.42	11.98	12.11	12.27	12.58	12.08	12.03	12.33	12.91	12.84
Socialinės apsaugos išlaidos	43.20	44.25	44.24	44.38	43.48	43.28	42.85	42.93	43.82	43.76	42.41	43.93	43.46	43.02

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Estijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	291.5	281.4	302.7	352.2	463.3	544.4	525.7	532.3	495.7	577.3	730.7	768.9	806.2	867.5
Gynybos išlaidos	108.3	148.1	132.3	155.8	174.7	205.7	281.2	312.5	253.7	249.0	323.2	343.2	355.0	384.3
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	197.2	212.7	212.5	239.6	270.4	345.3	441.5	330.9	320.8	342.7	362.6	352.2	384.5	365.8
Ekonomikos išlaidos	293.5	326.5	373.1	456.7	582.0	705.2	809.2	872.1	675.1	752.0	835.8	880.0	938.6	965.8
Aplinkos apsaugos išlaidos	56.8	63.6	66.8	103.1	105.8	137.4	173.3	139.3	-23.4	-47.0	148.4	117.5	123.1	140.0
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	47.0	47.7	29.4	22.2	4.7	98.6	99.4	10.1	73.7	86.5	108.3	99.1	87.0	73.3
Sveikatos išlaidos	326.9	358.7	406.3	460.2	573.1	706.7	850.3	784.3	782.8	822.8	896.4	946.1	1020.5	1116.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	171.4	187.7	211.7	259.1	295.1	331.2	384.3	330.8	312.2	315.4	310.7	382.3	395.4	400.7
Švietimo išlaidos	541.1	575.3	611.8	680.8	808.9	959.9	1103.9	1020.2	974.8	1038.0	1127.8	1135.8	1124.8	1235.1
Socialinės apsaugos išlaidos	773.2	861.9	985.8	1097.3	1260.8	1503.9	1896.7	2182.1	2096.6	2101.3	2205.1	2254.0	2361.7	2619.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Estijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	10.39	9.19	9.08	9.20	10.21	9.83	8.01	8.17	8.31	9.25	10.37	10.56	10.61	10.62
Gynybos išlaidos	3.86	4.83	3.97	4.07	3.85	3.71	4.28	4.80	4.26	3.99	4.59	4.71	4.67	4.70
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	7.03	6.94	6.38	6.26	5.96	6.23	6.72	5.08	5.38	5.49	5.14	4.84	5.06	4.48
Ekonomikos išlaidos	10.46	10.66	11.20	11.93	12.82	12.73	12.33	13.39	11.32	12.06	11.86	12.09	12.36	11.82
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.02	2.08	2.00	2.69	2.33	2.48	2.64	2.14	-0.39	-0.75	2.11	1.61	1.62	1.71
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.67	1.56	0.88	0.58	0.10	1.78	1.51	0.16	1.24	1.39	1.54	1.36	1.15	0.90
Sveikatos išlaidos	11.65	11.71	12.19	12.03	12.63	12.76	12.95	12.04	13.13	13.19	12.72	13.00	13.43	13.67
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	6.11	6.13	6.35	6.77	6.50	5.98	5.85	5.08	5.24	5.06	4.41	5.25	5.20	4.91
Švietimo išlaidos	19.28	18.78	18.36	17.79	17.82	17.33	16.81	15.66	16.35	16.64	16.00	15.60	14.81	15.12
Socialinės apsaugos išlaidos	27.55	28.13	29.58	28.67	27.78	27.15	28.89	33.50	35.17	33.69	31.28	30.97	31.09	32.07

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Graikijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	18037	18019	22289	19888	24066	27076	27657	28715	27697	26669	20955	17854	17925	17365
Gynybos išlaidos	4722	6522	5705	5348	5617	6436	7241	7868	6069	4955	4610	3879	4757	4792
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2460	2668	3068	3076	3113	3478	3839	4237	4036	3587	3539	3372	3763	3694
Ekonomikos išlaidos	8703	9833	12290	8948	8159	9847	13802	12824	10066	8460	13085	29718	7350	15619
Aplinkos apsaugos išlaidos	798	790	971	1177	1681	1847	2199	2087	1748	1749	2114	3082	2628	2603
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	612	670	726	668	516	508	622	884	446	384	426	530	494	430
Sveikatos išlaidos	9755	10696	10913	12313	12846	13989	15629	16184	15507	13385	11128	9313	8364	7973
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	929	971	1144	1273	1400	1432	1682	1561	1258	1294	1276	1179	1221	1223
Švietimo išlaidos	6395	7612	7954	8389	7947	8357	9130	9810	9280	9183	8657	8257	7800	7593
Socialinės apsaugos išlaidos	22449	25574	27177	29698	32947	36558	41240	44284	42509	42710	40170	35354	35712	36055

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Graikijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	24.09	21.62	24.16	21.91	24.48	24.72	22.48	22.35	23.35	23.73	19.78	15.86	19.91	17.84
Gynybos išlaidos	6.31	7.82	6.19	5.89	5.71	5.88	5.89	6.13	5.12	4.41	4.35	3.45	5.28	4.92
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.29	3.20	3.33	3.39	3.17	3.18	3.12	3.30	3.40	3.19	3.34	3.00	4.18	3.79
Ekonomikos išlaidos	11.63	11.80	13.32	9.86	8.30	8.99	11.22	9.98	8.49	7.53	12.35	26.41	8.17	16.04
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.07	0.95	1.05	1.30	1.71	1.69	1.79	1.62	1.47	1.56	2.00	2.74	2.92	2.67
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	0.82	0.80	0.79	0.74	0.52	0.46	0.51	0.69	0.38	0.34	0.40	0.47	0.55	0.44
Sveikatos išlaidos	13.03	12.83	11.83	13.56	13.07	12.77	12.70	12.60	13.07	11.91	10.50	8.28	9.29	8.19
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.24	1.16	1.24	1.40	1.42	1.31	1.37	1.22	1.06	1.15	1.20	1.05	1.36	1.26
Švietimo išlaidos	8.54	9.13	8.62	9.24	8.09	7.63	7.42	7.64	7.82	8.17	8.17	7.34	8.67	7.80
Socialinės apsaugos išlaidos	29.99	30.68	29.46	32.71	33.52	33.38	33.52	34.47	35.84	38.01	37.91	31.42	39.67	37.04

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Ispanijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	43266	44606	44111	47268	50595	53122	56975	60696	59970	66326	68921	74082	72683	69935
Gynybos išlaidos	8125	8321	9216	9959	10240	10803	11228	10930	11267	11138	9679	9862	8969	10425
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	13568	14483	15452	16419	18046	20141	21878	22187	23385	23229	21194	21048	20832	21818
Ekonomikos išlaidos	36220	36946	45983	46268	50087	55955	60353	61586	62942	60636	82901	47510	47410	47163
Aplinkos apsaugos išlaidos	7091	7763	7769	8374	9833	10764	10884	11518	11358	10174	9302	8621	9096	9293
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	7747	8416	6811	7891	7743	9814	11807	13976	7573	6063	4824	4681	5174	5197
Sveikatos išlaidos	38335	41481	46880	52430	56677	61238	67292	72939	71080	69240	64685	63307	63492	66632
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	9800	10830	11670	12766	14851	16933	18140	17648	17861	16214	12653	11810	11958	12113
Švietimo išlaidos	30314	32306	35117	36751	39838	43336	47044	49692	48492	47137	43307	42081	42520	43979
Socialinės apsaugos išlaidos	94924	102374	110260	118344	127883	138574	153693	172693	179178	180104	182605	184448	183476	184147

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Ispanijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.95	14.50	13.24	13.26	13.11	12.63	12.40	12.29	12.16	13.53	13.78	15.85	15.61	14.86
Gynybos išlaidos	2.81	2.71	2.77	2.79	2.65	2.57	2.44	2.21	2.28	2.27	1.94	2.11	1.93	2.21
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.69	4.71	4.64	4.61	4.68	4.79	4.76	4.49	4.74	4.74	4.24	4.50	4.47	4.64
Ekonomikos išlaidos	12.52	12.01	13.80	12.98	12.98	13.30	13.14	12.47	12.76	12.37	16.58	10.16	10.18	10.02
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.45	2.52	2.33	2.35	2.55	2.56	2.37	2.33	2.30	2.08	1.86	1.84	1.95	1.97
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.68	2.74	2.04	2.21	2.01	2.33	2.57	2.83	1.54	1.24	0.96	1.00	1.11	1.10
Sveikatos išlaidos	13.25	13.49	14.07	14.71	14.69	14.56	14.65	14.77	14.41	14.12	12.94	13.54	13.64	14.16
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3.39	3.52	3.50	3.58	3.85	4.03	3.95	3.57	3.62	3.31	2.53	2.53	2.57	2.57
Švietimo išlaidos	10.48	10.51	10.54	10.31	10.33	10.30	10.24	10.06	9.83	9.61	8.66	9.00	9.13	9.34
Socialinės apsaugos išlaidos	32.80	33.29	33.08	33.20	33.15	32.94	33.46	34.97	36.34	36.74	36.52	39.46	39.41	39.12

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Suomijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	10,388	10,798	11,127	11,597	11,874	12,447	13,527	14,046	14,409	15,786	16,377	16,862	17,023	17,835
Gynybos išlaidos	1,930	2,122	2,350	2,509	2,458	2,528	2,790	2,883	2,817	2,681	2,966	2,981	2,890	2,808
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	1,852	1,969	1,986	2,105	2,121	2,208	2,415	2,534	2,730	2,649	2,734	2,754	2,658	2,618
Ekonomikos išlaidos	7,238	7,118	7,403	7,663	7,925	8,120	8,885	8,923	9,063	9,355	9,679	9,734	9,916	9,952
Aplinkos apsaugos išlaidos	442	459	452	517	543	597	594	619	520	480	496	522	521	501
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	576	505	484	447	485	606	774	889	916	1,007	868	809	813	855
Sveikatos išlaidos	9,199	9,741	10,428	11,136	11,788	12,324	13,489	14,233	14,713	15,421	16,377	16,869	17,076	15,009
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1,613	1,677	1,755	1,755	1,809	1,959	2,100	2,154	2,297	2,363	2,406	2,992	3,022	3,099
Švietimo išlaidos	9,068	9,546	9,873	10,050	10,321	10,790	11,309	11,779	12,311	12,725	12,871	13,011	13,122	13,090
Socialinės apsaugos išlaidos	29,651	30,915	32,280	33,223	34,118	35,734	37,600	41,068	42,670	44,599	47,517	50,388	52,250	53,611

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Suomijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.44	14.43	14.24	14.32	14.23	14.26	14.47	14.17	14.06	14.74	14.58	14.42	14.27	14.94
Gynybos išlaidos	2.68	2.84	3.01	3.10	2.95	2.90	2.98	2.91	2.75	2.50	2.64	2.55	2.42	2.35
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.57	2.63	2.54	2.60	2.54	2.53	2.58	2.56	2.66	2.47	2.43	2.36	2.23	2.19
Ekonomikos išlaidos	10.06	9.51	9.47	9.46	9.50	9.30	9.50	9.00	8.85	8.74	8.62	8.33	8.31	8.34
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.61	0.61	0.58	0.64	0.65	0.68	0.64	0.62	0.51	0.45	0.44	0.45	0.44	0.42
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	0.80	0.67	0.62	0.55	0.58	0.69	0.83	0.90	0.89	0.94	0.77	0.69	0.68	0.72
Sveikatos išlaidos	12.78	13.01	13.35	13.75	14.13	14.11	14.43	14.36	14.36	14.40	14.58	14.43	14.31	12.57
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.24	2.24	2.25	2.17	2.17	2.24	2.25	2.17	2.24	2.21	2.14	2.56	2.53	2.60
Švietimo išlaidos	12.60	12.75	12.64	12.41	12.37	12.36	12.10	11.88	12.02	11.89	11.46	11.13	11.00	10.97
Socialinės apsaugos išlaidos	41.21	41.30	41.31	41.02	40.89	40.93	40.22	41.43	41.65	41.66	42.32	43.10	43.80	44.91

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Prancūzijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	121679	121580	125815	131227	127521	138600	143989	138829	135566	140672	144705	144670	141444	137219
Gynybos išlaidos	32347	30254	31481	31832	33121	33653	34322	36546	37225	36727	37525	37523	35835	38319
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	24250	25427	26043	26617	27286	28333	30654	32186	33578	33698	33949	34546	35113	35606
Ekonomikos išlaidos	71431	71842	75579	81485	83122	82874	89442	95558	101514	98088	104840	104867	115147	124481
Aplinkos apsaugos išlaidos	12037	13178	14270	15326	16554	16875	17796	19207	19833	20406	21009	21651	21984	21930
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	17900	18444	19248	18839	20961	22379	24226	28402	27996	28794	27646	26931	25806	23337
Sveikatos išlaidos	115492	122715	128956	135298	139924	144563	148155	153656	158826	163467	167031	170238	175485	178239
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	18244	19862	20630	22196	24106	25281	26407	27483	28558	29099	29952	30905	30052	28999
Švietimo išlaidos	91792	93959	94561	97433	101189	102978	107335	109780	112590	112801	114641	116295	118001	119173
Socialinės apsaugos išlaidos	328601	347044	361971	376740	399052	420620	435283	458962	472338	487786	504720	517641	527775	535481

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Prancūzijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.59	14.07	14.00	14.01	13.11	13.64	13.61	12.61	12.02	12.22	12.20	12.00	11.53	11.04
Gynybos išlaidos	3.88	3.50	3.50	3.40	3.40	3.31	3.25	3.32	3.30	3.19	3.16	3.11	2.92	3.08
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.91	2.94	2.90	2.84	2.80	2.79	2.90	2.92	2.98	2.93	2.86	2.87	2.86	2.87
Ekonomikos išlaidos	8.57	8.31	8.41	8.70	8.54	8.16	8.46	8.68	9.00	8.52	8.84	8.70	9.39	10.02
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.44	1.52	1.59	1.64	1.70	1.66	1.68	1.75	1.76	1.77	1.77	1.80	1.79	1.76
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.15	2.13	2.14	2.01	2.15	2.20	2.29	2.58	2.48	2.50	2.33	2.23	2.10	1.88
Sveikatos išlaidos	13.85	14.20	14.35	14.44	14.38	14.23	14.01	13.96	14.08	14.20	14.08	14.12	14.31	14.34
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.19	2.30	2.30	2.37	2.48	2.49	2.50	2.50	2.53	2.53	2.53	2.56	2.45	2.33
Švietimo išlaidos	11.01	10.87	10.52	10.40	10.40	10.13	10.15	9.97	9.98	9.80	9.67	9.65	9.62	9.59
Socialinės apsaugos išlaidos	39.41	40.15	40.28	40.21	41.02	41.39	41.16	41.70	41.87	42.36	42.56	42.95	43.03	43.09

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kroatijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	2097.6	2375.7	2017.3	2773.4	3022.6	3337.7	3624.0	3630.9	3811.4	3985.6	3511.5	3858.0	3907.0	4000.0
Gynybos išlaidos	429.0	426.7	465.9	497.2	533.8	616.1	753.5	680.5	668.1	708.4	668.3	606.6	626.0	587.2
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	622.6	672.5	692.6	749.0	796.3	934.4	1022.0	982.5	1005.6	1054.0	984.2	949.8	890.4	969.6
Ekonomikos išlaidos	1597.5	2264.0	2348.7	2395.5	2537.6	3091.2	3328.1	3281.1	2890.1	3026.0	2515.6	2583.6	2480.7	2183.0
Aplinkos apsaugos išlaidos	85.9	92.7	104.4	110.9	127.1	154.1	170.3	172.6	162.8	157.9	162.8	184.3	159.7	198.8
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	309.7	331.3	428.7	474.4	486.9	492.2	522.6	452.7	601.2	642.6	408.7	430.6	391.7	367.3
Sveikatos išlaidos	1815.7	1975.9	2665.0	2301.7	2395.4	2668.3	3044.3	2974.9	2826.3	2879.5	3082.8	2939.8	2906.2	2898.9
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	283.0	354.1	477.2	371.4	387.1	430.1	460.1	449.0	478.0	419.7	536.4	640.1	554.3	643.4
Švietimo išlaidos	1474.1	1531.5	1678.7	1773.9	1936.0	2062.0	2259.2	2226.2	2306.0	2198.0	2143.5	2214.6	2036.0	2075.9
Socialinės apsaugos išlaidos	4926.3	4435.7	4869.8	5144.1	5969.4	5965.1	6337.8	6598.3	6612.5	6757.9	6678.8	6604.6	6825.3	6636.5

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kroatijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	15.38	16.43	12.81	16.72	16.61	16.90	16.84	16.93	17.84	18.26	16.97	18.36	18.80	19.45
Gynybos išlaidos	3.14	2.95	2.96	3.00	2.93	3.12	3.50	3.17	3.13	3.25	3.23	2.89	3.01	2.86
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.56	4.65	4.40	4.51	4.38	4.73	4.75	4.58	4.71	4.83	4.76	4.52	4.29	4.72
Ekonomikos išlaidos	11.71	15.66	14.91	14.44	13.95	15.65	15.46	15.30	13.53	13.86	12.16	12.30	11.94	10.62
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.63	0.64	0.66	0.67	0.70	0.78	0.79	0.80	0.76	0.72	0.79	0.88	0.77	0.97
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.27	2.29	2.72	2.86	2.68	2.49	2.43	2.11	2.81	2.94	1.98	2.05	1.89	1.79
Sveikatos išlaidos	13.31	13.66	16.92	13.87	13.17	13.51	14.15	13.87	13.23	13.19	14.90	13.99	13.99	14.10
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.07	2.45	3.03	2.24	2.13	2.18	2.14	2.09	2.24	1.92	2.59	3.05	2.67	3.13
Švietimo išlaidos	10.81	10.59	10.66	10.69	10.64	10.44	10.50	10.38	10.79	10.07	10.36	10.54	9.80	10.10
Socialinės apsaugos išlaidos	36.11	30.68	30.92	31.00	32.81	30.20	29.45	30.76	30.95	30.96	32.28	31.43	32.85	32.28

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vengrijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	6953.3	6776.9	8131.5	8536.1	8659.3	9692.6	10029.8	9457.1	9247.5	9044.0	9481.0	10286.7	10231.4	9755.5
Gynybos išlaidos	1016.6	973.3	1098.5	1171.7	1243.7	1292.2	1103.2	866.1	1169.8	1073.1	726.0	686.8	622.4	601.6
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	1632.4	1602.3	1657.5	1809.4	1941.3	2001.0	2136.9	1817.0	1816.9	1925.3	1916.6	2058.9	1995.8	2260.4
Ekonomikos išlaidos	5408.9	4270.1	4365.6	4865.6	5743.6	6605.0	6157.1	5390.6	5894.3	7358.6	6166.7	6972.4	7655.1	9472.3
Aplinkos apsaugos išlaidos	612.4	482.6	516.3	540.0	643.5	618.9	693.8	532.5	578.8	722.9	690.3	927.9	1229.8	1346.7
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	613.3	553.1	678.8	786.2	983.8	1000.6	1018.5	1166.6	656.1	789.5	874.2	800.5	962.5	1186.0
Sveikatos išlaidos	4041.0	4381.5	4637.9	5181.1	5208.4	5049.1	5297.6	4862.4	4962.2	5184.9	5106.1	5109.8	5095.7	5826.8
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1288.2	1299.6	1461.3	1465.6	1526.8	1529.1	1585.4	1330.6	1744.9	1779.4	1927.2	1829.7	2102.9	2357.1
Švietimo išlaidos	4036.6	4791.2	4906.5	5429.4	5418.2	5591.1	5659.9	5019.5	5439.7	5127.4	4654.7	4667.7	5335.8	5658.5
Socialinės apsaugos išlaidos	10907.4	11824.7	13172.7	15092.1	15837.5	17530.9	18763.2	17030.5	17149.6	17094.0	16568.8	16728.2	16212.8	16404.8

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vengrijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	19.04	18.34	20.02	19.02	18.34	19.04	19.12	19.92	19.00	18.05	19.71	20.55	19.89	17.78
Gynybos išlaidos	2.78	2.63	2.70	2.61	2.63	2.54	2.10	1.82	2.40	2.14	1.51	1.37	1.21	1.10
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.47	4.34	4.08	4.03	4.11	3.93	4.07	3.83	3.73	3.84	3.98	4.11	3.88	4.12
Ekonomikos išlaidos	14.81	11.55	10.75	10.84	12.17	12.97	11.74	11.36	12.11	14.69	12.82	13.93	14.88	17.26
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.68	1.31	1.27	1.20	1.36	1.22	1.32	1.12	1.19	1.44	1.43	1.85	2.39	2.45
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.68	1.50	1.67	1.75	2.08	1.97	1.94	2.46	1.35	1.58	1.82	1.60	1.87	2.16
Sveikatos išlaidos	11.07	11.86	11.42	11.55	11.03	9.92	10.10	10.24	10.20	10.35	10.61	10.21	9.91	10.62
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3.53	3.52	3.60	3.27	3.23	3.00	3.02	2.80	3.59	3.55	4.01	3.65	4.09	4.30
Švietimo išlaidos	11.06	12.96	12.08	12.10	11.48	10.98	10.79	10.57	11.18	10.23	9.67	9.32	10.37	10.31
Socialinės apsaugos išlaidos	29.88	32.00	32.42	33.63	33.55	34.43	35.78	35.87	35.24	34.12	34.44	33.41	31.52	29.90

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Airijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	5192.9	5479.0	5876.5	6318.7	6222.3	6873.6	7231.6	7832.6	8727.9	9873.5	11285.0	11509.5	11305.6	10433.1
Gynybos išlaidos	682.7	674.6	742.4	700.0	744.8	810.0	904.9	789.9	686.2	803.9	784.1	777.4	784.4	896.9
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2007.8	2096.4	2276.8	2368.6	2693.3	3041.4	3309.1	3016.5	2855.5	2761.1	2641.4	2626.4	2684.7	2778.3
Ekonomikos išlaidos	5405.3	5809.8	5682.1	5990.8	6898.9	7654.5	10388.7	11520.3	42217.9	12923.6	5388.5	5151.3	6036.2	8657.3
Aplinkos apsaugos išlaidos	1174.3	1277.7	1485.8	1641.4	1892.8	2167.4	2207.0	1918.9	1701.3	1324.8	1349.3	1100.1	1055.8	1018.0
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2043.1	1822.8	1842.5	2237.4	2736.7	3908.3	3587.7	2558.2	2205.7	1609.6	1534.6	1266.2	1611.7	1478.2
Sveikatos išlaidos	8514.5	9528.3	10533.7	11315.9	12188.2	13664.1	14480.9	14323.8	13541.4	14276.9	14486.4	14219.9	14462.9	14569.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	923.9	864.1	952.6	1043.9	1205.6	1440.7	1667.1	1639.8	1508.5	1499.0	1494.7	1470.0	1472.1	1481.0
Švietimo išlaidos	5898.4	6458.5	6941.3	7569.2	8479.5	8824.6	9428.5	8392.7	8368.0	9616.9	9329.2	8994.1	9330.0	9374.4
Socialinės apsaugos išlaidos	13083.9	14002.8	15436.8	17555.7	19547.7	22342.9	25293.5	27958.9	27271.6	24868.1	25212.7	24600.5	24256.3	24633.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Airijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	11.56	11.41	11.35	11.14	9.94	9.72	9.21	9.80	8.00	12.41	15.35	16.05	15.49	13.85
Gynybos išlaidos	1.52	1.41	1.43	1.23	1.19	1.15	1.15	0.99	0.63	1.01	1.07	1.08	1.07	1.19
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.47	4.37	4.40	4.17	4.30	4.30	4.22	3.77	2.62	3.47	3.59	3.66	3.68	3.69
Ekonomikos išlaidos	12.03	12.10	10.98	10.56	11.02	10.82	13.23	14.41	38.70	16.24	7.33	7.18	8.27	11.49
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.61	2.66	2.87	2.89	3.02	3.06	2.81	2.40	1.56	1.67	1.84	1.53	1.45	1.35
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	4.55	3.80	3.56	3.94	4.37	5.53	4.57	3.20	2.02	2.02	2.09	1.77	2.21	1.96
Sveikatos išlaidos	18.95	19.84	20.35	19.94	19.47	19.32	18.45	17.92	12.41	17.95	19.71	19.83	19.81	19.34
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.06	1.80	1.84	1.84	1.93	2.04	2.12	2.05	1.38	1.88	2.03	2.05	2.02	1.97
Švietimo išlaidos	13.13	13.45	13.41	13.34	13.54	12.48	12.01	10.50	7.67	12.09	12.69	12.54	12.78	12.45
Socialinės apsaugos išlaidos	29.12	29.16	29.82	30.94	31.22	31.59	32.22	34.97	25.00	31.26	34.30	34.30	33.23	32.71

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Italijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	128342	128008	127396	130012	130832	137991	144999	134906	133621	140176	151614	145747	144536	137769
Gynybos išlaidos	15279	17267	18491	18042	18096	18578	20582	22433	21202	21852	20520	18998	19549	19711
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	26223	27952	27834	29212	29274	29903	29676	32151	32437	32451	31471	31247	30761	30728
Ekonomikos išlaidos	60906	60662	60668	62620	78547	67263	65582	73419	66809	68376	65446	62448	66803	66695
Aplinkos apsaugos išlaidos	11214	11158	11618	11933	11273	12403	13235	13868	13796	14455	14575	15494	15326	15876
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1466	8690	10113	9810	11334	10579	11360	12533	12319	11330	12469	11260	10247	10056
Sveikatos išlaidos	84305	87138	95412	101745	107067	107932	114777	117625	119126	117046	115852	115140	116031	117012
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	11507	11964	12832	13061	12797	13572	13629	14001	12422	12159	11314	12072	11821	12170
Švietimo išlaidos	60730	64228	63604	67281	68960	72672	71274	72062	70134	66836	65363	65696	65534	65193
Socialinės apsaugos išlaidos	229677	239972	250419	258599	269352	282234	295550	311663	318628	323881	330250	337585	344557	352570

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Italijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	20.38	19.48	18.78	18.51	17.74	18.32	18.57	16.77	16.69	17.34	18.51	17.87	17.52	16.64
Gynybos išlaidos	2.43	2.63	2.73	2.57	2.45	2.47	2.64	2.79	2.65	2.70	2.51	2.33	2.37	2.38
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.16	4.25	4.10	4.16	3.97	3.97	3.80	4.00	4.05	4.01	3.84	3.83	3.73	3.71
Ekonomikos išlaidos	9.67	9.23	8.94	8.92	10.65	8.93	8.40	9.12	8.35	8.46	7.99	7.66	8.10	8.06
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.78	1.70	1.71	1.70	1.53	1.65	1.70	1.72	1.72	1.79	1.78	1.90	1.86	1.92
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	0.23	1.32	1.49	1.40	1.54	1.40	1.46	1.56	1.54	1.40	1.52	1.38	1.24	1.21
Sveikatos išlaidos	13.39	13.26	14.06	14.49	14.52	14.33	14.70	14.62	14.88	14.48	14.15	14.12	14.06	14.14
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.83	1.82	1.89	1.86	1.74	1.80	1.75	1.74	1.55	1.50	1.38	1.48	1.43	1.47
Švietimo išlaidos	9.65	9.78	9.38	9.58	9.35	9.65	9.13	8.96	8.76	8.27	7.98	8.05	7.94	7.88
Socialinės apsaugos išlaidos	36.48	36.52	36.91	36.82	36.52	37.47	37.86	38.73	39.80	40.06	40.33	41.39	41.76	42.59

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lietuvos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	676.4	722.4	912.3	1,069.1	1,023.2	1,175.3	1,295.9	1,197.3	1,286.3	1,482.9	1,491.6	1,847.6	1,715.3	1,631.3
Gynybos išlaidos	225.9	233.1	255.5	300.0	386.0	535.6	456.8	366.7	326.9	324.2	336.3	341.9	384.7	500.1
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	289.2	310.3	338.8	369.9	436.7	491.9	614.8	515.3	538.8	596.0	603.4	577.8	613.0	592.6
Ekonomikos išlaidos	643.3	642.3	770.8	803.0	995.9	1,211.1	1,512.7	1,061.4	1,257.0	2,399.0	1,089.3	1,217.1	1,173.0	1,356.0
Aplinkos apsaugos išlaidos	15.8	18.1	76.5	122.8	181.8	255.5	274.9	319.2	375.9	232.1	269.5	163.8	205.5	201.3
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	61.9	58.3	52.4	66.2	75.7	85.6	122.9	131.6	89.8	86.9	83.8	88.2	123.1	118.9
Sveikatos išlaidos	769.4	835.1	751.7	1,038.1	1,277.5	1,523.7	1,832.9	1,800.4	1,947.8	2,077.5	1,963.3	1,970.9	2,014.2	2,163.8
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	137.5	138.0	141.5	188.3	240.3	299.7	366.6	328.9	268.1	298.1	273.3	286.8	327.5	348.4
Švietimo išlaidos	917.7	948.8	1,053.0	1,136.3	1,292.2	1,543.0	2,006.6	1,949.7	1,800.0	1,900.1	1,940.7	1,964.1	1,963.3	2,021.7
Socialinės apsaugos išlaidos	1,595.6	1,690.8	1,854.8	2,063.6	2,352.5	3,117.1	3,970.3	4,420.1	3,964.8	3,886.8	3,988.2	3,970.9	4,183.8	4,155.3

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lietuvos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	12.68	12.91	14.70	14.94	12.38	11.48	10.41	9.90	10.85	11.16	12.39	14.87	13.50	12.46
Gynybos išlaidos	4.24	4.16	4.12	4.19	4.67	5.23	3.67	3.03	2.76	2.44	2.79	2.75	3.03	3.82
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.42	5.54	5.46	5.17	5.29	4.80	4.94	4.26	4.54	4.49	5.01	4.65	4.83	4.53
Ekonomikos išlaidos	12.06	11.48	12.42	11.22	12.05	11.83	12.15	8.78	10.60	18.06	9.05	9.79	9.23	10.36
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.30	0.32	1.23	1.72	2.20	2.50	2.21	2.64	3.17	1.75	2.24	1.32	1.62	1.54
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.16	1.04	0.84	0.92	0.92	0.84	0.99	1.09	0.76	0.65	0.70	0.71	0.97	0.91
Sveikatos išlaidos	14.43	14.92	12.11	14.50	15.46	14.88	14.72	14.89	16.43	15.64	16.31	15.86	15.86	16.53
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.58	2.47	2.28	2.63	2.91	2.93	2.94	2.72	2.26	2.24	2.27	2.31	2.58	2.66
Švietimo išlaidos	17.21	16.95	16.96	15.88	15.64	15.07	16.11	16.13	15.18	14.30	16.12	15.80	15.45	15.45
Socialinės apsaugos išlaidos	29.92	30.21	29.88	28.83	28.47	30.44	31.88	36.56	33.44	29.26	33.13	31.95	32.93	31.75

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Liuksemburgo valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	1,295.2	1,393.2	1,566.2	1,606.7	1,619.7	1,724.3	1,871.2	1,887.4	2,043.3	2,183.4	2,377.0	2,253.1	2,221.9	2,256.4
Gynybos išlaidos	64.6	69.4	73.1	74.2	77.3	88.9	101.4	117.5	213.1	180.2	166.6	161.6	151.0	143.0
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	251.0	278.2	301.1	319.8	327.1	331.6	358.0	379.4	419.4	438.8	452.4	479.2	488.6	511.9
Ekonomikos išlaidos	1,465.2	1,642.7	1,699.5	1,651.8	1,651.4	1,710.8	1,720.5	2,003.0	2,073.6	2,042.2	2,144.3	2,195.4	2,386.8	2,563.3
Aplinkos apsaugos išlaidos	286.2	302.5	306.5	344.5	344.0	402.6	432.6	475.4	460.7	469.9	500.0	514.4	531.3	557.2
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	258.4	216.0	214.6	222.8	261.4	226.0	258.2	315.1	322.8	339.9	333.5	244.1	279.9	265.3
Sveikatos išlaidos	1,066.4	1,185.3	1,360.9	1,523.0	1,537.2	1,595.9	1,678.6	1,875.6	1,954.0	2,009.9	2,142.0	2,341.9	2,369.7	2,341.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	294.0	344.5	365.1	491.2	385.9	462.4	450.4	502.3	492.2	479.9	523.0	599.3	602.6	607.9
Švietimo išlaidos	1,175.7	1,304.6	1,409.5	1,506.4	1,564.9	1,665.4	1,847.6	2,035.6	2,305.4	2,404.4	2,553.0	2,491.3	2,605.6	2,667.9
Socialinės apsaugos išlaidos	4,222.3	4,655.4	4,946.4	5,346.8	5,639.6	5,847.8	6,416.9	7,101.3	7,444.3	7,738.4	8,248.3	8,855.4	9,214.5	9,659.0

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Liuksemburgo valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	12.48	12.23	12.79	12.28	12.08	12.27	12.36	11.31	11.53	11.94	12.23	11.19	10.66	10.46
Gynybos išlaidos	0.62	0.61	0.60	0.57	0.58	0.63	0.67	0.70	1.20	0.99	0.86	0.80	0.72	0.66
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.42	2.44	2.46	2.44	2.44	2.36	2.37	2.27	2.37	2.40	2.33	2.38	2.34	2.37
Ekonomikos išlaidos	14.12	14.42	13.88	12.62	12.32	12.17	11.37	12.00	11.70	11.17	11.03	10.90	11.45	11.88
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.76	2.66	2.50	2.63	2.57	2.86	2.86	2.85	2.60	2.57	2.57	2.55	2.55	2.58
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.49	1.90	1.75	1.70	1.95	1.61	1.71	1.89	1.82	1.86	1.72	1.21	1.34	1.23
Sveikatos išlaidos	10.27	10.40	11.12	11.64	11.46	11.35	11.09	11.24	11.02	10.99	11.02	11.63	11.36	10.85
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.83	3.02	2.98	3.75	2.88	3.29	2.98	3.01	2.78	2.62	2.69	2.98	2.89	2.82
Švietimo išlaidos	11.33	11.45	11.51	11.51	11.67	11.85	12.21	12.19	13.00	13.15	13.13	12.37	12.50	12.37
Socialinės apsaugos išlaidos	40.68	40.87	40.40	40.86	42.06	41.60	42.40	42.54	41.99	42.32	42.43	43.98	44.19	44.77

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Latvijas valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	389.3	401.2	489.9	523.3	714.7	876.3	922.1	878.5	855.6	974.8	1,055.8	1,098.5	1,166.4	1,267.4
Gynybos išlaidos	110.6	113.4	144.4	158.3	247.5	319.5	358.1	222.7	188.1	199.8	191.1	202.6	209.8	245.1
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	230.2	234.4	270.4	303.1	444.2	560.1	529.7	386.5	343.6	371.0	396.4	439.0	475.6	490.2
Ekonomikos išlaidos	449.4	491.0	547.5	699.4	910.1	1,117.0	1,534.6	1,393.2	1,592.7	1,121.6	1,130.9	1,132.4	1,186.0	1,033.7
Aplinkos apsaugos išlaidos	32.8	34.5	57.1	96.7	117.7	199.2	202.2	34.8	53.1	137.9	160.6	151.7	160.5	168.8
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	136.4	126.2	144.9	172.4	238.6	277.0	293.0	198.9	263.3	260.1	271.4	277.1	261.3	238.4
Sveikatos išlaidos	364.4	336.9	390.9	558.1	780.3	914.2	1,055.4	860.6	744.9	831.4	858.0	836.4	898.2	926.1
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	134.3	122.4	145.9	168.9	270.8	384.4	443.1	330.0	291.5	322.1	336.5	359.4	398.7	393.3
Švietimo išlaidos	577.7	558.3	690.2	745.5	980.7	1,260.2	1,536.7	1,260.0	1,105.6	1,184.3	1,263.4	1,310.0	1,392.9	1,465.9
Socialinės apsaugos išlaidos	1,146.1	1,091.0	1,179.5	1,280.5	1,535.1	1,802.5	2,209.7	2,625.6	2,528.9	2,484.1	2,511.9	2,636.0	2,704.3	2,793.7

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Latvijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	10.90	11.43	12.06	11.12	11.45	11.37	10.15	10.73	10.74	12.36	12.91	13.01	13.17	14.05
Gynybos išlaidos	3.10	3.23	3.56	3.36	3.97	4.14	3.94	2.72	2.36	2.53	2.34	2.40	2.37	2.72
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	6.45	6.68	6.66	6.44	7.12	7.26	5.83	4.72	4.31	4.70	4.85	5.20	5.37	5.43
Ekonomikos išlaidos	12.58	13.99	13.48	14.86	14.59	14.49	16.89	17.01	19.99	14.22	13.83	13.41	13.40	11.46
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.92	0.98	1.41	2.05	1.89	2.58	2.23	0.42	0.67	1.75	1.96	1.80	1.81	1.87
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	3.82	3.60	3.57	3.66	3.82	3.59	3.23	2.43	3.30	3.30	3.32	3.28	2.95	2.64
Sveikatos išlaidos	10.20	9.60	9.63	11.86	12.51	11.86	11.62	10.51	9.35	10.54	10.49	9.91	10.14	10.26
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3.76	3.49	3.59	3.59	4.34	4.99	4.88	4.03	3.66	4.08	4.12	4.26	4.50	4.36
Švietimo išlaidos	16.18	15.91	17.00	15.84	15.72	16.34	16.92	15.38	13.88	15.02	15.45	15.52	15.73	16.25
Socialinės apsaugos išlaidos	32.09	31.09	29.05	27.21	24.60	23.38	24.32	32.06	31.74	31.50	30.72	31.22	30.54	30.96

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Maltos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	333.9	312.8	374.0	362.8	390.7	402.4	445.9	482.3	451.4	493.1	536.6	537.4	583.9	625.4
Gynybos išlaidos	33.2	38.6	44.3	43.6	37.1	35.6	38.1	53.9	50.4	56.0	50.6	49.1	62.9	77.9
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	73.2	76.1	75.5	76.1	75.9	80.3	86.0	89.5	92.3	94.5	102.0	106.6	111.1	112.7
Ekonomikos išlaidos	250.6	426.0	237.8	283.6	289.9	304.0	407.3	267.5	290.4	299.9	361.5	385.8	431.4	472.7
Aplinkos apsaugos išlaidos	42.1	64.0	65.5	73.6	82.0	93.2	94.3	96.4	128.3	87.5	100.9	104.4	126.4	187.1
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	43.3	44.4	40.9	38.9	40.4	37.2	43.4	20.7	21.6	23.6	32.0	25.8	27.8	34.3
Sveikatos išlaidos	257.2	265.7	275.1	308.6	325.6	315.7	322.7	315.0	346.8	370.4	395.0	434.7	484.1	540.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	28.5	29.2	32.7	31.7	29.2	31.6	38.2	44.9	51.5	58.3	66.2	68.1	88.3	108.5
Švietimo išlaidos	276.9	282.1	268.6	277.5	294.3	301.1	317.4	328.9	371.2	391.2	415.0	440.1	469.6	508.1
Socialinės apsaugos išlaidos	622.6	627.8	642.0	676.3	714.5	770.4	815.7	870.6	906.0	944.2	1,004.7	1,054.2	1,110.4	1,147.7

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Maltos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	17.02	14.44	18.19	16.70	17.14	16.97	17.09	18.77	16.66	17.49	17.51	16.76	16.70	16.39
Gynybos išlaidos	1.69	1.78	2.15	2.01	1.63	1.50	1.46	2.10	1.86	1.99	1.65	1.53	1.80	2.04
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.73	3.51	3.67	3.50	3.33	3.39	3.30	3.48	3.41	3.35	3.33	3.32	3.18	2.95
Ekonomikos išlaidos	12.78	19.66	11.56	13.05	12.72	12.82	15.61	10.41	10.72	10.64	11.80	12.03	12.34	12.39
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.15	2.95	3.19	3.39	3.60	3.93	3.61	3.75	4.73	3.10	3.29	3.26	3.62	4.90
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2.21	2.05	1.99	1.79	1.77	1.57	1.66	0.81	0.80	0.84	1.04	0.80	0.80	0.90
Sveikatos išlaidos	13.11	12.26	13.38	14.20	14.28	13.31	12.37	12.26	12.80	13.14	12.89	13.56	13.85	14.16
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.45	1.35	1.59	1.46	1.28	1.33	1.46	1.75	1.90	2.07	2.16	2.12	2.53	2.84
Švietimo išlaidos	14.12	13.02	13.06	12.77	12.91	12.70	12.17	12.80	13.70	13.88	13.54	13.73	13.43	13.32
Socialinės apsaugos išlaidos	31.74	28.97	31.22	31.13	31.34	32.49	31.26	33.88	33.43	33.50	32.79	32.88	31.76	30.09

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Nyderlandų valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	31,737	31,535	31,716	32,365	33,221	33,688	36,309	34,044	35,801	34,136	33,612	33,472	34,764	33,961
Gynybos išlaidos	7,195	7,306	7,317	6,761	7,437	7,929	8,032	8,481	8,079	8,167	7,512	7,541	7,325	7,719
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	8,270	8,971	9,213	9,349	10,392	11,168	11,785	12,305	12,270	12,204	12,477	12,880	12,353	12,264
Ekonomikos išlaidos	24,465	24,827	23,609	22,718	23,506	25,790	27,906	33,505	33,110	30,726	28,770	25,062	27,639	26,873
Aplinkos apsaugos išlaidos	7,180	7,814	8,055	8,183	8,936	9,576	9,928	10,546	10,286	10,295	10,073	10,076	9,770	9,675
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	3,578	3,993	2,577	2,056	2,095	2,386	2,994	4,160	3,758	3,044	3,322	3,437	3,051	2,174
Sveikatos išlaidos	25,930	27,807	28,616	29,778	39,569	41,139	43,572	47,917	49,544	50,917	53,640	53,561	54,044	54,078
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	8,239	8,111	8,504	8,812	9,289	9,283	10,608	11,132	11,101	10,808	10,382	10,024	9,644	9,502
Švietimo išlaidos	25,112	26,846	27,775	28,590	30,089	31,409	33,612	34,914	35,626	35,531	35,675	35,268	35,727	36,786
Socialinės apsaugos išlaidos	75,303	79,456	81,255	82,255	84,742	87,982	93,673	100,476	104,532	106,182	108,402	110,715	111,887	112,323

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Nyderlandų valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	14.62	13.91	13.87	14.02	13.33	12.94	13.04	11.44	11.77	11.30	11.06	11.08	11.35	11.12
Gynybos išlaidos	3.32	3.22	3.20	2.93	2.98	3.05	2.88	2.85	2.66	2.70	2.47	2.50	2.39	2.53
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3.81	3.96	4.03	4.05	4.17	4.29	4.23	4.14	4.03	4.04	4.11	4.26	4.03	4.02
Ekonomikos išlaidos	11.27	10.95	10.33	9.84	9.43	9.91	10.02	11.26	10.89	10.17	9.47	8.30	9.03	8.80
Aplinkos apsaugos išlaidos	3.31	3.45	3.52	3.54	3.58	3.68	3.57	3.55	3.38	3.41	3.31	3.34	3.19	3.17
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.65	1.76	1.13	0.89	0.84	0.92	1.08	1.40	1.24	1.01	1.09	1.14	1.00	0.71
Sveikatos išlaidos	11.95	12.27	12.52	12.90	15.87	15.80	15.65	16.11	16.29	16.86	17.65	17.73	17.65	17.71
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	3.80	3.58	3.72	3.82	3.73	3.57	3.81	3.74	3.65	3.58	3.42	3.32	3.15	3.11
Švietimo išlaidos	11.57	11.84	12.15	12.38	12.07	12.06	12.07	11.74	11.71	11.76	11.74	11.68	11.67	12.05
Socialinės apsaugos išlaidos	34.70	35.05	35.54	35.63	34.00	33.79	33.64	33.78	34.37	35.16	35.67	36.66	36.54	36.78

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lenkijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	12,684.7	11,854.7	12,855.4	14,434.9	15,557.4	17,028.6	19,455.3	17,596.8	20,379.0	21,178.0	22,285.7	22,529.6	20,675.7	21,101.5
Gynybos išlaidos	3,459.3	3,161.2	3,280.2	3,846.6	4,512.4	6,087.2	7,075.0	4,858.7	5,925.9	6,005.9	5,722.8	6,541.8	6,047.6	6,736.0
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4,166.5	4,232.4	4,187.7	5,308.7	6,094.1	7,109.4	8,608.2	7,566.8	8,729.6	8,692.7	8,769.8	8,813.6	9,187.8	9,508.9
Ekonomikos išlaidos	6,821.4	6,279.0	6,651.3	9,515.4	12,178.8	14,647.7	19,128.3	17,873.2	21,576.1	21,832.5	19,187.9	16,668.9	19,795.2	19,780.6
Aplinkos apsaugos išlaidos	1,319.0	1,182.6	1,152.9	1,598.3	1,811.1	1,897.1	2,402.3	2,231.0	2,669.8	2,620.0	2,288.3	2,461.7	2,556.4	2,619.0
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2,996.6	2,569.1	2,489.8	3,264.2	3,235.7	3,396.4	3,918.2	3,378.8	2,829.0	3,187.6	3,129.5	2,918.4	2,944.9	3,034.6
Sveikatos išlaidos	9,314.6	8,334.4	8,699.1	10,841.9	12,692.1	14,074.8	18,162.6	15,863.1	17,998.8	17,755.4	17,946.6	18,298.3	19,065.9	20,000.7
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2,341.0	1,906.1	2,048.9	2,726.4	3,330.0	3,682.3	4,819.8	4,178.9	5,064.9	4,934.2	4,692.4	4,479.8	4,996.0	4,846.7
Švietimo išlaidos	12,932.0	11,736.3	11,645.1	14,959.0	16,304.3	17,869.8	20,632.4	17,155.7	20,061.3	20,615.4	20,896.6	20,802.6	21,606.2	22,394.3
Socialinės apsaugos išlaidos	39,141.4	36,577.9	36,622.1	42,549.1	46,650.3	49,529.0	57,612.8	51,779.3	60,110.4	59,614.9	61,496.2	63,975.2	66,187.1	68,344.1

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lenkijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	13.33	13.50	14.34	13.24	12.71	12.58	12.02	12.35	12.33	12.72	13.39	13.45	11.95	11.83
Gynybos išlaidos	3.63	3.60	3.66	3.53	3.69	4.50	4.37	3.41	3.58	3.61	3.44	3.91	3.49	3.78
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.38	4.82	4.67	4.87	4.98	5.25	5.32	5.31	5.28	5.22	5.27	5.26	5.31	5.33
Ekonomikos išlaidos	7.17	7.15	7.42	8.73	9.95	10.82	11.82	12.54	13.05	13.12	11.53	9.95	11.44	11.09
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.39	1.35	1.29	1.47	1.48	1.40	1.48	1.57	1.61	1.57	1.38	1.47	1.48	1.47
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	3.15	2.92	2.78	2.99	2.64	2.51	2.42	2.37	1.71	1.92	1.88	1.74	1.70	1.70
Sveikatos išlaidos	9.79	9.49	9.71	9.94	10.37	10.40	11.22	11.13	10.89	10.67	10.78	10.93	11.02	11.21
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.46	2.17	2.29	2.50	2.72	2.72	2.98	2.93	3.06	2.96	2.82	2.67	2.89	2.72
Švietimo išlaidos	13.59	13.36	12.99	13.72	13.32	13.21	12.75	12.04	12.13	12.39	12.56	12.42	12.48	12.56
Socialinės apsaugos išlaidos	41.13	41.64	40.86	39.02	38.12	36.60	35.60	36.34	36.35	35.82	36.95	38.20	38.24	38.32

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Portugalijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	8,294.0	9,095.6	9,579.9	10,333.1	10,636.9	11,928.0	10,840.1	12,424.2	12,332.4	14,283.7	14,674.5	15,167.2	14,896.3	14,580.0
Gynybos išlaidos	1,965.8	1,962.8	2,075.2	2,158.0	2,187.5	2,098.2	2,297.0	2,677.4	3,536.1	2,252.5	1,878.2	1,873.3	1,785.5	1,901.9
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2,541.4	2,851.9	2,878.3	3,021.0	3,070.0	3,073.8	3,259.7	3,465.9	3,865.4	4,092.2	3,548.8	3,909.2	3,727.0	3,714.4
Ekonomikos išlaidos	7,152.6	7,386.6	7,924.0	8,090.4	7,226.5	7,290.6	8,289.5	8,340.9	11,480.9	7,738.9	6,351.7	6,475.2	12,567.3	9,076.4
Aplinkos apsaugos išlaidos	903.2	860.3	839.3	946.2	1,061.2	1,068.9	1,122.3	1,026.0	1,135.5	912.0	719.8	788.1	674.5	691.5
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1,917.9	1,805.9	1,618.3	1,521.8	1,680.5	1,678.8	1,814.1	1,851.4	1,275.2	1,068.2	910.6	1,069.6	931.3	889.6
Sveikatos išlaidos	9,225.7	10,172.9	11,030.8	11,596.5	11,627.2	12,300.2	12,814.8	13,796.7	13,136.0	12,015.4	10,978.8	10,883.1	10,691.6	11,067.0
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1,829.0	1,736.7	1,730.0	1,814.7	1,772.1	1,796.6	1,905.5	2,005.2	1,971.2	1,752.0	1,545.4	1,538.1	1,291.3	1,347.5
Švietimo išlaidos	10,052.5	10,042.7	10,685.5	11,191.0	11,336.4	11,192.4	11,990.8	12,803.5	13,761.1	12,776.6	10,416.1	10,638.2	10,558.4	10,738.7
Socialinės apsaugos išlaidos	18,474.3	20,327.2	21,827.3	23,381.3	24,615.3	25,632.1	26,759.0	29,724.9	30,743.2	31,220.9	30,694.7	32,690.3	32,474.6	32,818.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Portugalijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	13.30	13.73	13.65	13.95	14.14	15.28	13.37	14.10	13.23	16.21	17.96	17.84	16.63	16.79
Gynybos išlaidos	3.15	2.96	2.96	2.91	2.91	2.69	2.83	3.04	3.79	2.56	2.30	2.20	1.99	2.19
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.08	4.31	4.10	4.08	4.08	3.94	4.02	3.93	4.15	4.64	4.34	4.60	4.16	4.28
Ekonomikos išlaidos	11.47	11.15	11.29	10.93	9.61	9.34	10.22	9.47	12.31	8.78	7.77	7.61	14.03	10.45
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.45	1.30	1.20	1.28	1.41	1.37	1.38	1.16	1.22	1.04	0.88	0.93	0.75	0.80
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	3.08	2.73	2.31	2.05	2.23	2.15	2.24	2.10	1.37	1.21	1.11	1.26	1.04	1.02
Sveikatos išlaidos	14.80	15.36	15.72	15.66	15.46	15.76	15.80	15.66	14.09	13.64	13.43	12.80	11.93	12.75
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.93	2.62	2.46	2.45	2.36	2.30	2.35	2.28	2.11	1.99	1.89	1.81	1.44	1.55
Švietimo išlaidos	16.12	15.16	15.22	15.11	15.07	14.34	14.79	14.53	14.76	14.50	12.75	12.51	11.78	12.37
Socialinės apsaugos išlaidos	29.63	30.69	31.10	31.57	32.73	32.84	33.00	33.73	32.97	35.43	37.56	38.44	36.24	37.80

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Rumunijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	2,604.9	2,181.8	2,380.8	2,977.7	3,365.1	5,659.5	6,847.9	5,230.5	5,713.2	6,445.4	6,573.2	7,091.4	7,041.2	7,728.7
Gynybos išlaidos	1,080.7	1,331.7	1,341.6	2,195.0	2,255.0	2,238.3	2,075.6	1,771.8	1,830.3	1,119.7	955.6	1,131.5	1,250.0	1,537.5
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	967.6	975.3	1,126.6	1,612.1	2,348.3	3,056.3	3,141.1	2,556.1	3,011.1	2,896.6	2,884.1	3,166.6	3,163.2	3,630.1
Ekonomikos išlaidos	2,101.8	2,623.2	3,468.0	4,303.2	6,993.1	10,729.3	11,363.3	9,916.5	8,886.4	9,416.6	9,567.1	8,962.5	8,061.5	8,506.7
Aplinkos apsaugos išlaidos	115.0	104.1	77.8	255.5	357.3	535.6	702.4	689.1	963.4	1,240.8	1,103.4	1,159.4	1,193.4	1,608.6
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	940.4	1,327.0	1,525.0	1,065.3	1,422.9	1,925.5	1,833.4	1,638.7	1,624.3	1,628.2	1,497.6	1,680.0	1,755.3	2,243.6
Sveikatos išlaidos	2,002.9	1,816.2	1,547.7	2,075.0	2,635.1	4,655.5	5,351.1	5,047.6	5,201.7	5,477.8	5,122.1	5,787.7	6,012.8	6,731.0
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	306.6	376.4	363.6	619.6	990.0	1,354.6	1,541.7	1,275.6	1,313.7	1,409.9	1,576.3	1,448.4	1,641.4	1,931.6
Švietimo išlaidos	1,941.5	1,862.2	2,194.5	2,885.9	4,020.6	4,915.2	6,271.1	4,788.2	4,174.9	5,434.3	3,973.3	4,031.9	4,498.8	4,911.2
Socialinės apsaugos išlaidos	4,927.2	4,945.9	6,390.7	8,550.0	10,261.5	12,795.8	16,089.0	16,392.0	17,436.2	17,092.0	16,463.5	16,564.6	17,141.5	18,351.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Rumunijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	15.33	12.44	11.66	11.22	9.71	11.82	12.40	10.61	11.39	12.36	13.22	13.90	13.60	13.52
Gynybos išlaidos	6.36	7.59	6.57	8.27	6.51	4.68	3.76	3.59	3.65	2.15	1.92	2.22	2.42	2.69
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.70	5.56	5.52	6.07	6.78	6.39	5.69	5.18	6.00	5.55	5.80	6.21	6.11	6.35
Ekonomikos išlaidos	12.37	14.95	16.99	16.21	20.18	22.42	20.58	20.11	17.72	18.05	19.24	17.57	15.58	14.88
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.68	0.59	0.38	0.96	1.03	1.12	1.27	1.40	1.92	2.38	2.22	2.27	2.31	2.81
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	5.54	7.56	7.47	4.01	4.11	4.02	3.32	3.32	3.24	3.12	3.01	3.29	3.39	3.92
Sveikatos išlaidos	11.79	10.35	7.58	7.82	7.61	9.73	9.69	10.24	10.37	10.50	10.30	11.34	11.62	11.77
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.80	2.15	1.78	2.33	2.86	2.83	2.79	2.59	2.62	2.70	3.17	2.84	3.17	3.38
Švietimo išlaidos	11.43	10.61	10.75	10.87	11.60	10.27	11.36	9.71	8.32	10.42	7.99	7.90	8.69	8.59
Socialinės apsaugos išlaidos	29.00	28.19	31.30	32.22	29.62	26.73	29.14	33.25	34.76	32.77	33.11	32.46	33.12	32.09

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Švedijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	24,785.7	23,660.0	23,554.0	24,393.2	26,020.5	27,501.5	27,500.0	23,104.2	27,377.2	31,096.3	32,680.8	34,034.8	32,560.3	31,596.4
Gynybos išlaidos	5,518.9	5,605.8	5,433.0	5,185.7	5,505.6	5,494.8	5,202.7	4,592.0	5,598.4	5,864.2	5,942.1	6,378.0	5,574.3	5,071.8
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	3,733.1	3,929.3	3,920.6	3,973.8	4,272.3	4,530.5	4,570.1	4,252.0	5,032.8	5,448.5	5,842.8	5,986.4	5,850.0	5,831.7
Ekonomikos išlaidos	11,318.2	12,065.5	12,211.6	13,071.3	13,239.5	13,934.3	14,769.7	14,070.0	16,394.9	17,594.3	18,937.1	18,924.8	18,780.2	18,760.0
Aplinkos apsaugos išlaidos	852.1	885.8	994.4	1,185.3	1,261.5	1,241.2	1,176.2	1,085.8	1,208.4	1,319.2	1,429.8	1,445.2	1,352.5	1,303.7
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	2,317.3	2,442.8	2,424.3	2,507.1	2,367.8	2,452.8	2,535.6	2,337.1	2,559.1	2,901.2	3,027.1	3,230.3	3,352.3	3,329.9
Sveikatos išlaidos	18,350.2	19,727.8	19,955.2	20,380.5	21,439.3	22,696.6	23,215.9	21,896.2	24,990.8	27,683.2	29,317.1	30,471.7	30,323.9	31,059.3
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2,885.5	2,915.0	2,988.1	3,120.2	3,472.2	3,599.2	3,767.5	3,533.4	4,113.3	4,448.5	4,701.7	4,911.2	4,903.1	4,889.1
Švietimo išlaidos	19,394.0	20,028.5	20,538.5	20,927.9	21,951.9	22,439.2	22,689.4	21,074.0	23,991.0	26,090.6	27,647.2	28,623.1	28,493.6	29,172.9
Socialinės apsaugos išlaidos	63,064.5	68,360.7	70,321.6	70,368.0	72,505.0	73,237.2	72,090.5	68,641.5	77,761.1	82,655.2	89,486.8	94,386.8	91,831.5	93,431.5

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Švedijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	16.28	14.82	14.51	14.77	15.13	15.53	15.49	14.04	14.48	15.16	14.92	14.90	14.60	14.08
Gynybos išlaidos	3.63	3.51	3.35	3.14	3.20	3.10	2.93	2.79	2.96	2.86	2.71	2.79	2.50	2.26
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.45	2.46	2.42	2.41	2.48	2.56	2.57	2.58	2.66	2.66	2.67	2.62	2.62	2.60
Ekonomikos išlaidos	7.44	7.56	7.52	7.92	7.70	7.87	8.32	8.55	8.67	8.58	8.65	8.29	8.42	8.36
Aplinkos apsaugos išlaidos	0.56	0.55	0.61	0.72	0.73	0.70	0.66	0.66	0.64	0.64	0.65	0.63	0.61	0.58
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.52	1.53	1.49	1.52	1.38	1.38	1.43	1.42	1.35	1.41	1.38	1.41	1.50	1.48
Sveikatos išlaidos	12.06	12.36	12.29	12.34	12.46	12.81	13.08	13.30	13.22	13.50	13.39	13.34	13.60	13.84
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.90	1.83	1.84	1.89	2.02	2.03	2.12	2.15	2.18	2.17	2.15	2.15	2.20	2.18
Švietimo išlaidos	12.74	12.55	12.65	12.67	12.76	12.67	12.78	12.80	12.69	12.72	12.62	12.53	12.78	13.00
Socialinės apsaugos išlaidos	41.43	42.83	43.32	42.62	42.15	41.35	40.61	41.71	41.14	40.30	40.86	41.33	41.18	41.63

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovėnijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	1,480.5	1,510.6	1,609.6	1,707.6	1,747.1	1,916.7	1,957.0	2,051.7	2,019.9	2,124.1	2,093.5	2,388.3	2,716.7	2,516.3
Gynybos išlaidos	303.2	326.3	354.7	376.8	440.8	485.4	533.5	557.0	536.3	428.2	373.8	346.8	319.8	326.8
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	465.2	493.8	508.5	510.2	556.8	591.9	645.5	664.0	679.1	674.8	627.1	655.4	611.2	603.2
Ekonomikos išlaidos	1,165.0	1,293.6	1,254.6	1,178.8	1,325.8	1,448.6	1,801.2	1,768.8	1,857.1	2,138.7	1,639.2	5,507.3	2,326.6	2,305.8
Aplinkos apsaugos išlaidos	202.6	227.3	245.3	235.8	257.4	263.5	293.7	321.6	242.1	293.5	275.0	272.6	365.1	388.9
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	140.6	140.7	151.0	158.1	192.8	207.1	300.5	287.8	252.1	235.5	273.0	268.9	333.6	232.1
Sveikatos išlaidos	1,611.4	1,673.4	1,754.0	1,825.9	1,962.8	2,055.5	2,304.5	2,469.7	2,529.9	2,603.9	2,559.0	2,479.5	2,442.1	2,589.8
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	324.3	332.6	352.3	375.1	405.7	430.2	620.7	632.4	803.6	694.3	673.0	645.7	616.1	623.8
Švietimo išlaidos	1,599.0	1,662.2	1,771.4	1,933.4	1,999.8	2,077.7	2,297.7	2,373.7	2,360.3	2,373.8	2,323.1	2,352.3	2,250.0	2,145.4
Socialinės apsaugos išlaidos	4,189.2	4,389.9	4,569.2	4,829.1	5,066.5	5,354.0	5,894.9	6,311.6	6,577.0	6,881.7	6,662.5	6,746.6	6,686.1	6,705.6

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovėnijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	12.90	12.54	12.80	13.00	12.52	12.92	11.75	11.77	11.31	11.51	11.96	11.02	14.55	13.65
Gynybos išlaidos	2.64	2.71	2.82	2.87	3.16	3.27	3.20	3.19	3.00	2.32	2.14	1.60	1.71	1.77
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	4.05	4.10	4.05	3.89	3.99	3.99	3.88	3.81	3.80	3.66	3.58	3.03	3.27	3.27
Ekonomikos išlaidos	10.15	10.73	9.98	8.98	9.50	9.77	10.82	10.14	10.40	11.59	9.37	25.42	12.46	12.51
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.76	1.89	1.95	1.80	1.84	1.78	1.76	1.84	1.36	1.59	1.57	1.26	1.96	2.11
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.22	1.17	1.20	1.20	1.38	1.40	1.80	1.65	1.41	1.28	1.56	1.24	1.79	1.26
Sveikatos išlaidos	14.04	13.89	13.95	13.91	14.06	13.86	13.84	14.16	14.17	14.11	14.62	11.45	13.08	14.05
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.82	2.76	2.80	2.86	2.91	2.90	3.73	3.63	4.50	3.76	3.85	2.98	3.30	3.38
Švietimo išlaidos	13.93	13.79	14.09	14.72	14.33	14.01	13.80	13.61	13.22	12.87	13.28	10.86	12.05	11.64
Socialinės apsaugos išlaidos	36.49	36.43	36.35	36.78	36.30	36.10	35.41	36.19	36.83	37.30	38.07	31.14	35.82	36.37

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovakijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	2,060.5	1,802.1	1,875.4	2,047.1	2,347.9	2,515.5	2,906.9	3,784.3	3,295.8	3,474.6	3,559.5	3,990.0	4,139.7	5,094.5
Gynybos išlaidos	339.1	267.9	288.5	304.9	393.3	432.4	505.6	592.9	611.7	642.8	642.3	669.5	695.3	833.7
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	813.1	647.6	705.3	755.6	949.1	1,050.0	1,246.3	1,431.7	1,461.1	1,550.9	1,536.9	1,617.7	1,706.2	1,865.9
Ekonomikos išlaidos	1,754.9	1,505.1	1,645.9	1,890.9	2,245.6	2,432.9	3,181.4	3,676.3	3,314.2	3,315.3	3,322.1	3,472.2	3,699.3	4,986.7
Aplinkos apsaugos išlaidos	250.1	269.4	290.4	331.5	374.0	417.3	521.1	619.0	604.5	547.7	603.7	594.5	640.6	814.1
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	210.2	201.7	213.0	305.9	329.8	371.0	445.4	551.3	585.4	545.0	481.7	445.6	464.5	668.3
Sveikatos išlaidos	1,509.9	1,616.0	1,707.2	2,446.4	2,950.6	3,411.5	4,423.1	4,616.1	4,872.4	4,814.8	4,930.0	5,078.7	5,345.9	5,635.2
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	254.1	299.0	318.1	359.8	424.3	470.5	565.3	665.2	677.6	679.2	661.7	667.3	704.9	809.7
Švietimo išlaidos	879.1	1,276.2	1,266.5	1,483.8	1,761.1	1,979.8	2,326.7	2,695.0	2,816.2	2,917.2	2,946.7	2,933.7	3,127.5	3,328.8
Socialinės apsaugos išlaidos	3,803.1	4,112.3	4,812.9	5,725.1	5,872.9	7,357.0	8,258.2	9,592.3	10,241.6	10,340.3	10,854.9	11,267.4	11,386.6	11,813.6

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovakijos valstybės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	17.35	15.02	14.29	13.08	13.30	12.31	11.92	13.41	11.57	12.05	12.05	12.98	12.97	14.21
Gynybos išlaidos	2.86	2.23	2.20	1.95	2.23	2.12	2.07	2.10	2.15	2.23	2.17	2.18	2.18	2.33
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	6.85	5.40	5.37	4.83	5.38	5.14	5.11	5.07	5.13	5.38	5.20	5.26	5.35	5.20
Ekonomikos išlaidos	14.78	12.55	12.54	12.08	12.72	11.90	13.05	13.03	11.64	11.50	11.25	11.30	11.59	13.91
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.11	2.25	2.21	2.12	2.12	2.04	2.14	2.19	2.12	1.90	2.04	1.93	2.01	2.27
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.77	1.68	1.62	1.95	1.87	1.82	1.83	1.95	2.06	1.89	1.63	1.45	1.46	1.86
Sveikatos išlaidos	12.72	13.47	13.01	15.63	16.72	16.69	18.14	16.36	17.11	16.70	16.69	16.52	16.75	15.72
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.14	2.49	2.42	2.30	2.40	2.30	2.32	2.36	2.38	2.36	2.24	2.17	2.21	2.26
Švietimo išlaidos	7.40	10.64	9.65	9.48	9.98	9.69	9.54	9.55	9.89	10.12	9.98	9.54	9.80	9.29
Socialinės apsaugos išlaidos	32.03	34.28	36.67	36.58	33.28	36.00	33.87	33.99	35.96	35.87	36.75	36.66	35.68	32.95

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Jungtinės Karalystės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., mln. EUR

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	69,863.1	64,331.9	74,787.1	84,292.2	90,287.9	95,205.6	84,992.7	70,633.3	96,751.1	104,248.3	107,352.6	110,107.6	114,800.5	117,023.0
Gynybos išlaidos	40,848.9	40,890.8	45,268.6	46,124.6	49,066.3	49,041.4	46,930.7	43,621.3	47,441.2	47,080.2	49,768.8	46,308.6	48,825.2	54,914.3
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	39,998.1	39,324.3	45,433.7	47,503.7	49,125.0	52,170.0	47,155.5	44,556.3	46,349.0	44,259.6	47,902.9	44,435.2	46,130.9	51,549.9
Ekonomikos išlaidos	40,335.2	47,718.9	52,522.6	57,859.0	61,341.0	65,707.1	97,964.3	69,382.9	61,023.0	56,666.8	73,222.6	63,936.8	68,647.3	78,820.4
Aplinkos apsaugos išlaidos	12,609.1	12,690.9	13,423.5	12,445.2	18,326.9	20,429.9	16,975.2	16,945.0	17,920.6	16,729.3	17,219.8	15,916.2	18,357.1	20,285.5
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	13,221.4	16,848.5	17,617.1	19,900.6	21,351.6	22,592.6	19,361.3	20,831.9	18,715.6	14,753.2	14,181.1	9,602.5	10,249.1	12,464.2
Sveikatos išlaidos	105,465.7	104,806.4	119,120.0	127,601.6	138,977.3	146,019.5	136,295.0	132,566.7	141,135.9	140,328.2	153,494.4	152,932.0	170,810.8	196,619.1
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	16,872.6	16,884.6	16,964.3	18,385.5	19,051.5	19,884.9	18,508.6	17,087.6	17,843.7	17,047.3	17,862.3	14,983.6	15,025.1	16,770.9
Švietimo išlaidos	104,050.4	97,184.9	104,819.8	112,932.1	123,719.1	128,992.9	117,693.5	110,330.7	119,605.1	112,755.2	118,361.8	110,101.7	121,154.4	131,979.5
Socialinės apsaugos išlaidos	264,201.8	261,555.8	285,268.0	296,885.1	306,603.8	322,782.5	296,154.6	290,167.7	313,820.8	317,462.1	357,862.5	346,957.4	373,530.0	423,863.4

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Jungtinės Karalystės išlaidų struktūra, remiantis COFOG klasifikacija, 2002-2015 m., proc.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	9.88	9.16	9.65	10.23	10.29	10.32	9.64	8.65	10.99	11.96	11.21	12.03	11.63	10.60
Gynybos išlaidos	5.77	5.82	5.84	5.60	5.59	5.31	5.32	5.34	5.39	5.40	5.20	5.06	4.94	4.97
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.65	5.60	5.86	5.77	5.60	5.65	5.35	5.46	5.26	5.08	5.00	4.85	4.67	4.67
Ekonomikos išlaidos	5.70	6.80	6.78	7.02	6.99	7.12	11.11	8.50	6.93	6.50	7.65	6.99	6.95	7.14
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.78	1.81	1.73	1.51	2.09	2.21	1.92	2.08	2.04	1.92	1.80	1.74	1.86	1.84
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.87	2.40	2.27	2.42	2.43	2.45	2.20	2.55	2.13	1.69	1.48	1.05	1.04	1.13
Sveikatos išlaidos	14.91	14.92	15.37	15.49	15.83	15.82	15.45	16.24	16.03	16.11	16.04	16.71	17.30	17.81
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	2.38	2.40	2.19	2.23	2.17	2.15	2.10	2.09	2.03	1.96	1.87	1.64	1.52	1.52
Švietimo išlaidos	14.71	13.84	13.52	13.71	14.09	13.98	13.34	13.52	13.58	12.94	12.37	12.03	12.27	11.95
Socialinės apsaugos išlaidos	37.34	37.25	36.80	36.03	34.93	34.98	33.58	35.55	35.64	36.43	37.39	37.91	37.82	38.38

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Austrijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0.43	-4.45	-7.21	-3.37	-5.68	0.82	14.42
Gynybos išlaidos	-27.33	-16.56	-23.88	-10.24	17.18	-6.80	1.31
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-2.86	-4.35	-3.92	0.52	1.09	-0.47	2.59
Ekonomikos išlaidos	12.33	15.81	2.62	-13.29	5.27	-13.06	14.18
Aplinkos apsaugos išlaidos	8.45	5.05	0.33	-5.25	0.33	7.85	1.02
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	3.54	-7.07	-15.25	-10.27	-3.72	-1.34	0.82
Sveikatos išlaidos	-3.87	-0.46	3.20	4.30	0.77	2.81	14.48
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-4.55	-4.32	-8.77	-5.42	-6.91	-4.89	2.56
Švietimo išlaidos	-2.93	-2.42	-0.19	2.66	2.13	2.65	9.43
Socialinės apsaugos išlaidos	-0.12	-1.16	2.94	4.83	-0.36	3.15	39.19

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Belgijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-3.12	-11.37	-16.52	-6.78	-4.33	-3.54	16.76
Gynybos išlaidos	-12.49	-15.05	-21.84	-9.33	0.42	-1.66	1.85
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-1.67	0.77	-1.90	-3.10	1.51	-0.39	3.46
Ekonomikos išlaidos	2.51	10.41	14.09	3.89	4.59	1.81	12.33
Aplinkos apsaugos išlaidos	6.68	9.09	21.44	13.20	11.55	9.85	1.71
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-5.64	-9.73	-10.46	-0.94	-10.91	18.78	0.77
Sveikatos išlaidos	0.21	5.47	5.63	0.17	2.77	0.75	14.28
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-0.68	-3.28	-7.04	-4.54	-2.69	-2.00	2.45
Švietimo išlaidos	-1.59	-2.50	-0.18	2.78	-0.81	1.18	11.13
Socialinės apsaugos išlaidos	1.92	2.49	3.72	1.41	-0.28	-0.25	35.26

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Bulgarijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	34.39	20.63	-29.56	-48.54	-30.87	-42.13	18.05
Gynybos išlaidos	-7.25	-38.43	-30.97	14.13	-10.22	51.17	3.07
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	0.76	1.18	-4.00	-5.97	-3.83	-3.81	7.20
Ekonomikos išlaidos	-36.82	-19.79	9.59	42.74	22.06	30.25	10.61
Aplinkos apsaugos išlaidos	53.11	17.51	-11.79	-29.09	-43.03	-34.13	2.80
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-16.28	53.43	63.38	7.57	13.32	-20.38	3.31
Sveikatos išlaidos	-15.41	-21.02	-3.98	25.17	11.04	21.28	10.08
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-22.20	-14.28	25.34	53.92	18.20	14.60	1.72
Švietimo išlaidos	-2.67	-0.58	-5.17	-5.39	11.76	-4.56	10.36
Socialinės apsaugos išlaidos	14.02	9.42	14.79	5.73	7.04	8.55	32.81

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kipro išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	0.24	1.63	-3.92	-6.36	-3.29	-10.57	25.82
Gynybos išlaidos	-0.85	-11.71	-12.87	-1.53	-5.00	24.89	4.04
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-1.52	-1.67	-6.95	-6.27	0.50	5.05	4.94
Ekonomikos išlaidos	-7.04	-20.13	-1.20	27.64	0.20	4.76	8.28
Aplinkos apsaugos išlaidos	-1.54	1.81	10.94	10.45	-0.97	3.49	0.70
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	9.03	20.70	-7.11	-26.88	4.18	-12.80	6.98
Sveikatos išlaidos	0.29	-3.11	-6.30	-3.85	0.66	1.04	7.07
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-6.27	4.43	-12.04	-18.40	-0.52	-4.36	2.91
Švietimo išlaidos	-2.84	2.66	-2.72	-6.12	5.05	3.01	15.60
Socialinės apsaugos išlaidos	3.22	3.41	15.73	13.90	-0.02	6.48	23.67

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Čekijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0.27	1.84	5.71	4.43	0.31	-2.75	10.79
Gynybos išlaidos	-9.13	-28.78	-38.25	-15.51	-7.06	-1.78	2.33
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-3.01	-2.96	-10.47	-9.02	-1.68	-0.86	4.58
Ekonomikos išlaidos	0.29	-5.02	-15.07	-12.34	4.71	-7.21	16.74
Aplinkos apsaugos išlaidos	-30.78	-33.21	5.77	68.10	-5.04	48.04	1.56
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	1.99	-12.34	-25.64	-17.70	-6.16	-3.14	2.32
Sveikatos išlaidos	2.60	6.96	11.60	5.06	0.45	2.84	16.93
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	7.45	13.33	16.35	3.10	-1.37	-0.63	3.08
Švietimo išlaidos	-0.76	1.32	2.96	1.89	-0.54	2.01	11.57
Socialinės apsaugos išlaidos	1.52	4.37	5.98	1.80	-0.71	0.71	30.10

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vokietijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-6.42	-1.25	1.85	3.66	4.10	0.24	13.84
Gynybos išlaidos	3.77	7.21	6.73	-0.52	4.81	-3.37	2.38
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-0.36	-0.41	1.36	2.07	-0.99	-1.95	3.42
Ekonomikos išlaidos	2.66	3.86	-1.56	-6.09	8.63	20.26	8.49
Aplinkos apsaugos išlaidos	29.08	24.49	12.52	-11.22	-0.63	-16.18	1.51
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-18.57	-33.58	-49.44	-27.85	-9.85	-13.69	1.38
Sveikatos išlaidos	1.11	4.53	8.33	4.24	0.13	-1.37	14.95
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-2.08	-0.74	12.28	15.30	-1.79	-1.77	1.75
Švietimo išlaidos	0.77	1.96	6.24	4.90	-1.39	1.81	9.05
Socialinės apsaugos išlaidos	1.01	-1.59	-3.23	-1.94	-2.24	-2.55	43.23

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Danijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0.48	0.87	1.86	1.13	3.30	0.67	13.94
Gynybos išlaidos	-12.54	-12.94	-17.88	-6.62	-2.27	-2.35	2.44
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-1.13	4.78	0.92	-4.30	4.28	-3.47	1.90
Ekonomikos išlaidos	6.44	-5.98	-0.02	7.40	-6.45	1.38	5.86
Aplinkos apsaugos išlaidos	-13.73	-30.29	-31.30	-1.69	-13.66	-6.89	0.78
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	19.39	20.99	-28.66	-47.87	14.42	-49.39	0.89
Sveikatos išlaidos	0.30	9.59	6.81	-2.96	1.19	-3.85	15.69
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-6.51	3.16	0.30	-3.23	2.49	-4.84	3.30
Švietimo išlaidos	1.29	-0.23	1.14	1.59	1.09	2.58	12.27
Socialinės apsaugos išlaidos	0.21	-1.68	-0.77	1.09	-1.00	2.07	42.93

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Estijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	2.05	-13.21	3.04	21.84	-18.54	1.76	8.17
Gynybos išlaidos	12.00	17.49	10.99	-6.45	15.32	-11.29	4.80
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-24.47	-21.90	-22.07	-0.26	7.86	5.93	5.08
Ekonomikos išlaidos	8.62	14.10	3.37	-10.98	-3.21	-15.41	13.39
Aplinkos apsaugos išlaidos	-18.99	-7.89	-50.48	-53.95	6.39	-118.36	2.14
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-89.76	-86.59	-4.61	713.06	-14.96	697.34	0.16
Sveikatos išlaidos	-7.04	-1.90	6.12	9.55	1.50	9.06	12.04
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-13.25	-18.65	-19.57	-1.33	-2.12	3.12	5.08
Švietimo išlaidos	-6.86	-13.12	-12.67	0.60	-2.99	4.41	15.66
Socialinės apsaugos išlaidos	15.95	18.56	15.17	-3.34	6.39	4.99	33.50

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Graikijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0.55	-4.27	-12.63	-10.18	-9.07	4.45	22.35
Gynybos išlaidos	4.08	-1.85	-22.96	-25.09	0.15	-16.47	6.13
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.72	1.88	6.80	5.63	-1.74	3.16	3.30
Ekonomikos išlaidos	-11.00	-6.96	18.44	31.85	24.77	-15.00	9.98
Aplinkos apsaugos išlaidos	-9.09	19.13	56.93	37.02	5.98	-9.30	1.62
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	36.13	3.85	-29.52	-37.49	8.99	-45.36	0.69
Sveikatos išlaidos	-0.81	-1.79	-17.77	-18.98	-0.55	3.76	12.60
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-11.10	-7.00	-9.35	-2.94	4.56	-12.73	1.22
Švietimo išlaidos	2.92	-8.89	-5.23	4.68	-2.75	2.44	7.64
Socialinės apsaugos išlaidos	2.86	8.09	13.93	6.30	0.42	3.95	34.47

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Ispanijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-0.93	-8.57	4.23	16.34	-1.76	-1.04	12.29
Gynybos išlaidos	-9.47	-17.33	-20.19	-4.04	-4.80	3.24	2.21
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-5.69	-4.32	-3.18	1.39	-0.51	5.56	4.49
Ekonomikos išlaidos	-5.10	-3.79	-6.82	-3.67	-1.21	2.36	12.47
Aplinkos apsaugos išlaidos	-1.58	-4.71	-16.28	-14.17	-7.39	-1.24	2.33
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	10.08	19.47	-41.00	-59.05	10.19	-45.73	2.83
Sveikatos išlaidos	0.80	4.00	-1.84	-6.55	0.65	-2.40	14.77
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-9.52	-3.10	-19.81	-20.12	-1.88	1.36	3.57
Švietimo išlaidos	-1.77	-3.11	-9.70	-7.93	-0.57	-2.26	10.06
Socialinės apsaugos išlaidos	4.50	5.54	13.20	8.47	1.59	3.91	34.97

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Suomijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-2.08	-1.18	0.82	2.36	1.50	-0.74	14.17
Gynybos išlaidos	-2.55	-0.44	-11.34	-12.78	3.08	-5.45	2.91
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-1.05	-0.58	-6.07	-6.44	2.16	4.25	2.56
Ekonomikos išlaidos	-5.29	-5.68	-9.92	-5.24	2.20	-1.72	9.00
Aplinkos apsaugos išlaidos	-1.73	-0.97	-24.67	-27.92	-7.07	-18.71	0.62
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	8.32	32.17	17.78	-12.70	19.29	-0.30	0.90
Sveikatos išlaidos	-0.49	5.17	3.62	-1.72	2.23	0.02	14.36
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-3.27	-2.20	5.79	9.53	0.12	3.19	2.17
Švietimo išlaidos	-1.78	-4.64	-7.89	-3.98	-2.11	1.13	11.88
Socialinės apsaugos išlaidos	3.00	1.09	4.18	3.56	-1.72	0.54	41.43

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Prancūzijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-7.35	-9.00	-13.82	-6.17	-0.18	-4.72	12.61
Gynybos išlaidos	2.32	-4.12	-8.87	-5.78	-2.01	-0.62	3.32
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	0.90	1.94	1.01	-1.07	3.95	1.79	2.92
Ekonomikos išlaidos	2.66	2.76	6.76	4.54	3.70	3.65	8.68
Aplinkos apsaugos išlaidos	3.71	8.71	10.35	1.76	1.32	0.75	1.75
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	12.66	19.78	6.82	-12.62	4.01	-3.83	2.58
Sveikatos išlaidos	-0.34	-1.74	-0.37	1.63	-1.53	0.85	13.96
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	0.01	5.21	4.91	-0.34	0.36	1.39	2.50
Švietimo išlaidos	-1.72	-4.99	-7.09	-2.58	0.15	0.07	9.97
Socialinės apsaugos išlaidos	1.32	2.92	4.91	2.26	-0.57	0.41	41.70

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Kroatijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	0.53	6.10	13.37	7.99	-0.36	5.40	16.93
Gynybos išlaidos	-9.38	2.79	-0.35	-3.56	12.24	-1.42	3.17
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-3.54	0.25	1.28	1.20	0.38	2.77	4.58
Ekonomikos išlaidos	-1.08	5.21	-11.87	-18.94	-1.19	-11.56	15.30
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.70	15.61	16.77	1.17	1.42	-5.30	0.80
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-13.08	-16.72	-12.26	6.24	-2.56	33.34	2.11
Sveikatos išlaidos	-1.95	-1.52	-1.34	0.21	4.70	-4.61	13.87
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-2.08	-9.74	8.96	24.17	-1.83	6.89	2.09
Švietimo išlaidos	-1.12	-2.25	-3.08	-0.99	0.55	4.00	10.38
Socialinės apsaugos išlaidos	4.47	-2.64	0.15	3.34	-2.49	0.62	30.76

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Vengrijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	4.17	4.91	1.48	-3.81	0.45	-4.60	19.92
Gynybos išlaidos	-13.27	-29.09	-35.83	-11.09	-17.12	31.77	1.82
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-6.06	-7.73	-5.29	3.08	3.67	-2.44	3.83
Ekonomikos išlaidos	-3.28	-6.31	14.39	25.77	-9.51	6.68	11.36
Aplinkos apsaugos išlaidos	-15.21	-16.10	27.01	59.96	8.82	6.04	1.12
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	26.54	36.62	1.90	-29.65	-1.19	-45.13	2.46
Sveikatos išlaidos	1.40	-6.81	-6.24	0.71	1.85	-0.44	10.24
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-7.28	-15.32	12.15	37.84	0.65	27.94	2.80
Švietimo išlaidos	-2.03	-9.13	-12.01	-3.70	-1.73	5.73	10.57
Socialinės apsaugos išlaidos	0.27	8.39	1.21	-7.72	3.90	-1.76	35.87

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Airijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	6.34	-7.73	22.36	38.06	-5.21	-18.33	9.80
Gynybos išlaidos	-14.29	-23.83	-22.43	2.15	0.66	-36.33	0.99
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-10.50	-12.62	-19.00	-8.51	-1.97	-30.62	3.77
Ekonomikos išlaidos	8.88	24.92	28.35	3.20	22.28	168.60	14.41
Aplinkos apsaugos išlaidos	-14.63	-15.73	-40.85	-34.78	-8.25	-35.02	2.40
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-29.99	-26.11	-49.63	-37.13	-17.29	-36.81	3.20
Sveikatos išlaidos	-2.88	-8.00	-6.86	1.45	-4.51	-30.71	17.92
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-3.42	5.39	-1.75	-7.91	4.26	-32.58	2.05
Švietimo išlaidos	-12.60	-19.57	-11.65	11.49	-3.73	-26.92	10.50
Socialinės apsaugos išlaidos	8.53	14.35	5.46	-9.07	2.00	-28.51	34.97

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Italijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-9.74	-10.95	-7.93	3.95	1.37	-0.44	16.77
Gynybos išlaidos	5.74	8.99	-1.02	-10.71	6.88	-5.00	2.79
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.11	-1.59	-4.39	-3.31	-4.26	1.41	4.00
Ekonomikos išlaidos	8.61	-1.35	-10.84	-11.22	-5.94	-8.53	9.12
Aplinkos apsaugos išlaidos	1.66	2.57	7.89	6.04	2.94	0.00	1.72
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	7.04	23.34	11.52	-11.19	3.59	-1.20	1.56
Sveikatos išlaidos	-0.57	3.62	1.70	-2.15	2.59	1.80	14.62
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-0.33	-3.96	-16.74	-15.52	-3.12	-10.82	1.74
Švietimo išlaidos	-1.91	-5.74	-13.03	-9.03	-5.38	-2.17	8.96
Socialinės apsaugos išlaidos	2.31	4.85	10.08	5.82	1.02	2.77	38.73

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lietuvos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-4.83	-22.54	-4.87	26.62	-9.36	9.56	9.90
Gynybos išlaidos	-17.31	-29.88	-31.89	-3.33	-29.89	-9.08	3.03
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-13.66	-18.53	-11.78	9.67	2.75	6.63	4.26
Ekonomikos išlaidos	-27.72	-26.14	-8.81	27.38	2.68	20.78	8.78
Aplinkos apsaugos išlaidos	19.61	76.49	36.28	-26.58	-11.55	20.10	2.64
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	10.30	13.54	-13.82	-28.11	18.03	-30.41	1.09
Sveikatos išlaidos	1.18	3.18	10.38	8.14	-1.11	10.33	14.89
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-7.58	1.65	-9.02	-12.25	0.56	-16.87	2.72
Švietimo išlaidos	0.09	-0.83	-4.73	-4.59	6.91	-5.85	16.13
Socialinės apsaugos išlaidos	14.68	22.07	9.24	-12.26	4.71	-8.52	36.56

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Liuksemburgo išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-8.54	-8.49	-8.31	0.23	0.78	1.93	11.31
Gynybos išlaidos	5.07	15.27	38.91	23.93	5.92	70.76	0.70
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-3.91	-6.01	-2.76	4.04	0.26	4.08	2.27
Ekonomikos išlaidos	5.56	-7.59	-11.85	-5.38	-6.61	-2.53	12.00
Aplinkos apsaugos išlaidos	-0.36	5.83	-2.99	-9.73	-0.21	-8.76	2.85
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	10.65	0.83	-15.55	-18.95	6.10	-3.54	1.89
Sveikatos išlaidos	1.31	1.70	1.00	-0.80	-2.32	-1.91	11.24
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.12	-3.09	-8.98	-7.09	-9.54	-7.74	3.01
Švietimo išlaidos	-0.10	4.70	8.81	4.58	3.03	6.63	12.19
Socialinės apsaugos išlaidos	0.34	3.09	4.62	1.73	1.90	-1.30	42.54

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Latvijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	5.67	-4.34	10.81	18.48	-10.69	0.13	10.73
Gynybos išlaidos	-31.02	-24.77	-31.08	-9.78	-4.87	-13.17	2.72
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-19.07	-28.87	-25.52	5.50	-19.73	-8.61	4.72
Ekonomikos išlaidos	0.69	18.02	2.41	-15.43	16.60	17.53	17.01
Aplinkos apsaugos išlaidos	-80.91	-75.34	-14.71	286.77	-13.85	56.87	0.42
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-24.71	-32.78	-16.07	29.02	-10.22	36.09	2.43
Sveikatos išlaidos	-9.56	-4.82	-7.84	-3.71	-2.02	-11.02	10.51
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-17.40	-1.50	1.30	3.33	-2.17	-9.19	4.03
Švietimo išlaidos	-9.06	-5.46	-5.86	-0.50	3.50	-9.79	15.38
Socialinės apsaugos išlaidos	31.79	17.03	14.08	-2.93	4.05	-0.98	32.06

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Maltos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	9.82	11.77	2.34	-9.85	0.72	-11.25	18.77
Gynybos išlaidos	43.63	20.11	6.09	-13.62	-2.72	-11.33	2.10
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	5.66	-0.20	-5.74	-6.47	-2.65	-2.21	3.48
Ekonomikos išlaidos	-33.32	-25.80	-18.20	11.94	21.78	2.94	10.41
Aplinkos apsaugos išlaidos	3.79	15.10	16.85	1.78	-8.03	26.21	3.75
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-51.57	-56.76	-54.12	7.13	6.05	-1.05	0.81
Sveikatos išlaidos	-0.89	-7.65	-0.29	9.31	-7.09	4.40	12.26
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	19.34	23.20	54.83	29.95	9.88	8.77	1.75
Švietimo išlaidos	5.21	-1.27	4.03	6.25	-4.18	7.02	12.80
Socialinės apsaugos išlaidos	8.36	8.71	4.66	-4.34	-3.76	-1.32	33.88

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Nyderlandų išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-12.25	-16.32	-17.34	-1.41	0.79	2.87	11.44
Gynybos išlaidos	-1.18	-7.53	-16.13	-10.85	-5.28	-6.82	2.85
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-2.28	1.46	0.33	-1.30	-1.32	-2.46	4.14
Ekonomikos išlaidos	12.37	9.88	-5.34	-16.16	1.18	-3.33	11.26
Aplinkos apsaugos išlaidos	-0.58	0.66	-5.30	-6.91	-3.05	-4.59	3.55
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	30.04	18.50	-8.22	-26.31	17.34	-11.63	1.40
Sveikatos išlaidos	2.93	16.29	23.77	7.50	-0.96	1.14	16.11
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-1.78	0.70	-7.86	-9.92	6.86	-2.45	3.74
Švietimo išlaidos	-2.78	-2.37	-2.15	0.27	0.07	-0.18	11.74
Socialinės apsaugos išlaidos	0.39	-2.45	2.73	6.18	-0.44	1.77	33.78

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Lenkijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	2.72	-5.75	-4.04	2.12	-4.45	-0.20	12.35
Gynybos išlaidos	-22.01	-11.52	-6.53	6.59	-2.80	5.10	3.41
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-0.17	8.41	7.86	-0.60	1.26	-0.58	5.31
Ekonomikos išlaidos	6.12	39.25	31.18	-6.76	9.21	4.03	12.54
Aplinkos apsaugos išlaidos	5.47	11.27	7.05	-4.42	5.90	3.12	1.57
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-2.07	-14.52	-32.94	-25.13	-3.52	-27.85	2.37
Sveikatos išlaidos	-0.81	9.89	8.04	-1.96	7.92	-2.23	11.13
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-1.53	15.10	12.46	-2.68	9.46	4.44	2.93
Švietimo išlaidos	-5.57	-9.31	-6.85	3.17	-3.44	0.77	12.04
Socialinės apsaugos išlaidos	2.07	-6.81	-4.67	2.68	-2.72	0.04	36.34

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Portugalijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	5.48	1.31	15.73	16.61	-12.52	-6.19	14.10
Gynybos išlaidos	7.27	4.18	-11.48	-17.54	5.38	24.82	3.04
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-2.15	-3.73	5.25	10.88	2.08	5.40	3.93
Ekonomikos išlaidos	-7.40	-10.47	-4.83	7.34	9.45	30.09	9.47
Aplinkos apsaugos išlaidos	-15.87	-13.15	-27.82	-19.70	1.07	4.59	1.16
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-6.08	-12.37	-45.68	-44.34	4.02	-34.91	2.10
Sveikatos išlaidos	-0.92	0.97	-13.13	-16.29	0.29	-10.02	15.66
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-3.16	-8.86	-25.21	-20.93	2.09	-7.09	2.28
Švietimo išlaidos	-1.73	-3.88	-11.92	-9.76	3.13	1.58	14.53
Socialinės apsaugos išlaidos	2.23	6.59	13.83	7.93	0.49	-2.25	33.73

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Rumunijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-14.46	-12.21	4.74	22.53	4.89	7.38	10.61
Gynybos išlaidos	-4.40	-42.49	-57.40	-30.25	-19.61	1.55	3.59
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-8.87	-12.97	-1.18	15.81	-10.91	15.81	5.18
Ekonomikos išlaidos	-2.27	13.81	-0.45	-14.62	-8.19	-11.90	20.11
Aplinkos apsaugos išlaidos	9.87	62.07	153.59	65.88	13.68	37.44	1.40
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	0.09	-35.43	-35.33	0.19	-17.46	-2.56	3.32
Sveikatos išlaidos	5.64	10.99	17.94	7.30	-0.36	1.31	10.24
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-7.34	9.46	23.71	15.19	-1.34	1.24	2.59
Švietimo išlaidos	-14.49	-11.60	-19.85	-10.90	10.60	-14.28	9.71
Socialinės apsaugos išlaidos	14.10	12.86	12.30	-0.58	9.00	4.57	33.25

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Švedijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	-9.38	-7.76	-4.08	4.65	-0.23	3.17	14.04
Gynybos išlaidos	-4.80	-14.56	-17.42	-3.91	-5.52	6.15	2.79
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	0.35	4.22	6.12	2.12	0.65	3.06	2.58
Ekonomikos išlaidos	2.75	10.17	9.57	-0.64	5.76	1.46	8.55
Aplinkos apsaugos išlaidos	-0.43	1.68	-2.79	-5.13	-5.45	-3.10	0.66
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-0.59	-3.06	-2.75	0.37	3.15	-4.66	1.42
Sveikatos išlaidos	1.73	6.55	7.76	1.33	2.06	-0.62	13.30
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.16	10.30	11.31	1.07	4.45	1.36	2.15
Švietimo išlaidos	0.18	0.91	0.36	-0.63	0.89	-0.88	12.80
Socialinės apsaugos išlaidos	2.70	-0.80	-2.09	-1.52	-1.78	-1.36	41.71

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovėnijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrujų valstybės paslaugų išlaidos	0.09	-6.87	-3.01	4.85	-9.05	-3.86	11.77
Gynybos išlaidos	-0.32	8.14	-23.87	-34.53	-2.10	-5.98	3.19
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-1.79	-4.60	-12.58	-9.76	-2.86	-0.13	3.81
Ekonomikos išlaidos	-6.24	1.54	31.42	34.33	10.76	2.53	10.14
Aplinkos apsaugos išlaidos	4.54	0.99	-8.59	-11.06	-0.71	-26.49	1.84
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	-8.56	23.16	8.59	-13.80	29.25	-14.46	1.65
Sveikatos išlaidos	2.32	1.63	-1.95	-4.11	-0.13	0.03	14.16
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-2.73	22.16	22.23	0.07	28.52	24.09	3.63
Švietimo išlaidos	-1.37	-3.44	-11.31	-9.51	-1.49	-2.90	13.61
Socialinės apsaugos išlaidos	2.22	-0.20	-0.84	-0.75	-1.92	1.76	36.19

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Slovakijos išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	12.45	-3.52	-8.26	-5.73	-3.13	-13.69	13.41
Gynybos išlaidos	1.29	-6.06	-2.03	5.00	-1.98	2.24	2.10
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	-0.77	-6.74	-3.87	3.59	-0.50	1.13	5.07
Ekonomikos išlaidos	-0.18	1.73	-6.04	-8.92	9.62	-10.66	13.03
Aplinkos apsaugos išlaidos	2.61	2.48	-3.40	-6.69	4.68	-3.22	2.19
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	6.92	9.04	-1.92	-11.72	0.64	5.23	1.95
Sveikatos išlaidos	-9.85	7.62	8.90	1.39	8.69	4.60	16.36
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	1.65	0.72	-2.50	-3.73	0.72	0.95	2.36
Švietimo išlaidos	0.05	0.69	2.68	2.31	-1.48	3.56	9.55
Socialinės apsaugos išlaidos	0.33	-1.98	2.12	4.88	-5.90	5.81	33.99

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Jungtinės Karalystės išlaidų struktūros pokyčių analizė finansinio nuosmukio metu, proc.

Išlaidų rūšys	2009/2008 m.	2009/(2002-2008 m. vid.)	(2009-2015 m. vid.)/(2002-2008 m.vid.)	(2010-2015 m. vid.)/2009	2008/2007 m.	2010/2009 m.	2009 m.
Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos	-10.18	-12.39	11.45	31.75	-6.60	26.95	8.65
Gynybos išlaidos	0.45	-4.70	-7.51	-3.44	0.12	0.79	5.34
Viešosios tvarkos ir saugumo išlaidos	2.12	-3.19	-11.33	-9.82	-5.43	-3.59	5.46
Ekonomikos išlaidos	-23.46	15.54	-1.65	-17.35	55.99	-18.49	8.50
Aplinkos apsaugos išlaidos	7.88	11.31	1.59	-10.19	-13.07	-1.99	2.08
Būsto ir komunalinių patogumų išlaidos	16.28	11.45	-30.96	-44.40	-10.34	-16.74	2.55
Sveikatos išlaidos	5.12	5.48	7.82	2.58	-2.34	-1.33	16.24
Poilsio, kultūros ir religijos išlaidos	-0.22	-6.25	-19.27	-16.21	-2.62	-3.22	2.09
Švietimo išlaidos	1.31	-2.63	-8.78	-7.37	-4.54	0.47	13.52
Socialinės apsaugos išlaidos	5.89	-0.81	3.28	4.80	-4.01	0.23	35.55

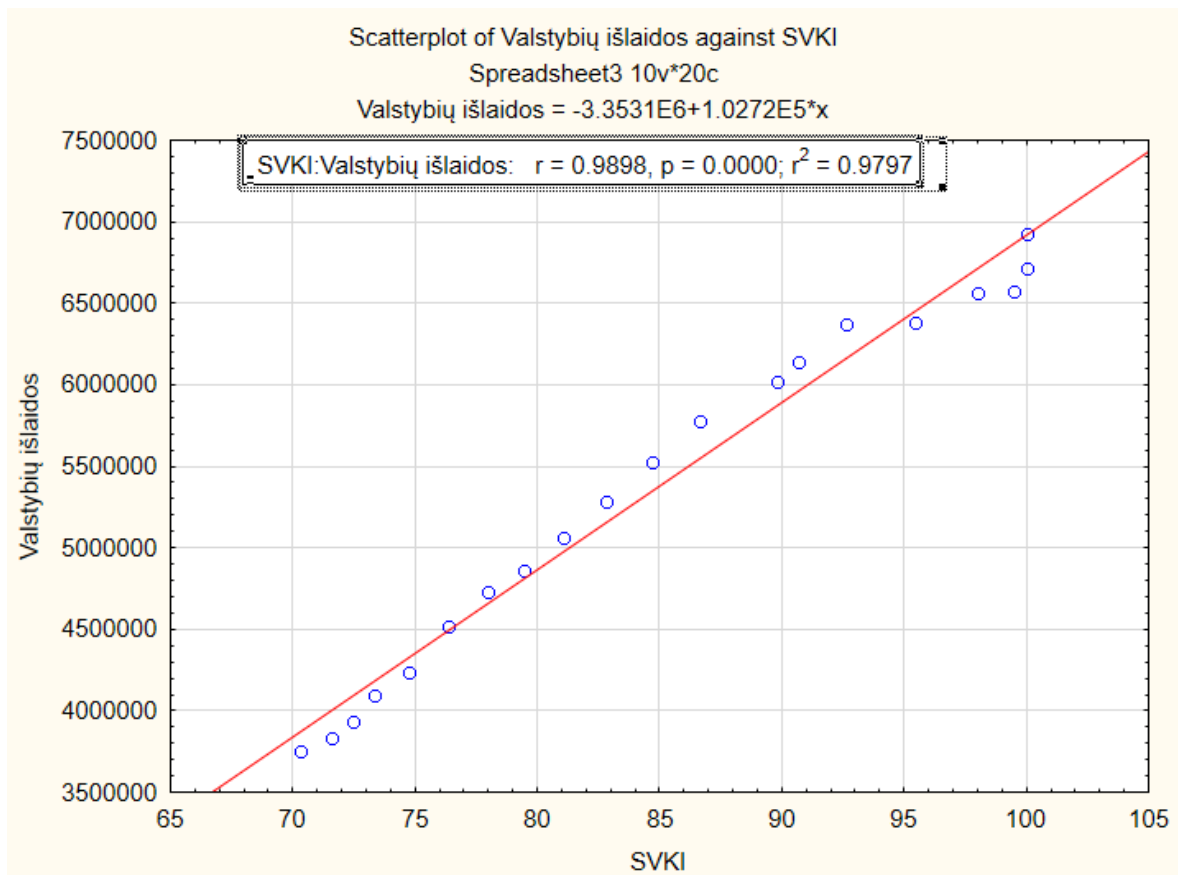
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

54 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR SVKI INDEKSO DUOMENYS 1996-2015 M.

Metai	SVKI, 2015=100	Valstybės išlaidos, mln. EUR
1996	70.34	3,755,097.9
1997	71.56	3,836,605.8
1998	72.48	3,938,100.2
1999	73.34	4,094,283.5
2000	74.73	4,240,549.3
2001	76.37	4,515,747.4
2002	77.96	4,726,575.2
2003	79.49	4,864,553.8
2004	81.09	5,061,923.6
2005	82.85	5,281,137.5
2006	84.67	5,526,647.9
2007	86.65	5,777,092.1
2008	89.82	6,016,239.5
2009	90.71	6,137,233.0
2010	92.60	6,372,474.2
2011	95.47	6,385,982.0
2012	97.99	6,562,840.9
2013	99.47	6,574,964.5
2014	100.01	6,719,137.7
2015	100.00	6,930,964.8

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

55 PRIEDAS. KORELIACIJA TARP ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR SVKI 1996-2015 M.

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Airijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```

Multiple Regression Results
Dependent: Var8           Multiple R = .86735163      F = 54.66821
                        R²= .75229885      df = 1,18
No. of cases: 20         adjusted R²= .73853767      p = .000001
                        Standard error of estimate:11825.307033
Intercept: -109082.5183 Std.Error: 22737.11  t( 18) = -4.798  p = .0001

```

SVKI b*=-.867

Austrijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```

Multiple Regression Results
Dependent: NewVar10      Multiple R = .99083182      F = 968.1769
                        R²= .98174770      df = 1,18
No. of cases: 20         adjusted R²= .98073368      p = .000000
                        Standard error of estimate:3570.8768242
Intercept: -77389.39212 Std.Error: 6865.903  t( 18) = -11.27  p = .0000

```

SVKI b*=-.991

Belgijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```

Multiple Regression Results
Dependent: Valstybės išla Multiple R = .99623007      F = 2373.822
                        R²= .99247436      df = 1,18
No. of cases: 20         adjusted R²= .99205626      p = 0.000000
                        Standard error of estimate:3437.8515887
Intercept: -155675.0937 Std.Error: 6610.128  t( 18) = -23.55  p = .0000

```

SVKI b*=-.996

Bulgarijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```

Multiple Regression Results
Dependent: Var3           Multiple R = .98075133      F = 454.1085
                        R²= .96187317      df = 1,18
No. of cases: 20         adjusted R²= .95975501      p = .000000
                        Standard error of estimate:984.86743964
Intercept: -29893.82128 Std.Error: 1893.654  t( 18) = -15.79  p = .0000

```

SVKI b*=-.981

Čekijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```

Multiple Regression Results
Dependent: Var4           Multiple R = .97162193      F = 303.7111
                        R²= .94404918      df = 1,18
No. of cases: 20         adjusted R²= .94094080      p = .000000
                        Standard error of estimate:4511.8395404
Intercept: -101763.0456 Std.Error: 8675.139  t( 18) = -11.73  p = .0000

```

SVKI b*=-.972

Maltos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```
Multiple Regression Results
Dependent: NewVar8           Multiple R = .97648379      F = 369.2683
                               R²= .95352059      df = 1,18
No. of cases: 20             adjusted R²= .95093840     p = .000000
                               Standard error of estimate:156.47420591
Intercept: -3408.582823 Std.Error: 300.8607 t( 18) = -11.33 p = .0000
```

SVKI b*=.976

Nyderlandų valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```
Multiple Regression Results
Dependent: NewVar9           Multiple R = .97527727      F = 350.5937
                               R²= .95116575      df = 1,18
No. of cases: 20             adjusted R²= .94845273     p = .000000
                               Standard error of estimate:12107.643868
Intercept: -188663.7032 Std.Error: 23279.97 t( 18) = -8.104 p = .0000
```

SVKI b*=.975

Portugalijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```
Multiple Regression Results
Dependent: NewVar12          Multiple R = .93228869      F = 119.5749
                               R²= .86916220      df = 1,18
No. of cases: 20             adjusted R²= .86189344     p = .000000
                               Standard error of estimate:6155.4597609
Intercept: -57627.96974 Std.Error: 11835.41 t( 18) = -4.869 p = .0001
```

SVKI b*=.932

Prancūzijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```
Multiple Regression Results
Dependent: NewVar            Multiple R = .99553997      F = 2004.436
                               R²= .99109984      df = 1,18
No. of cases: 20             adjusted R²= .99060539     p = 0.000000
                               Standard error of estimate:18823.840524
Intercept: -649588.0323 Std.Error: 36193.54 t( 18) = -17.95 p = .0000
```

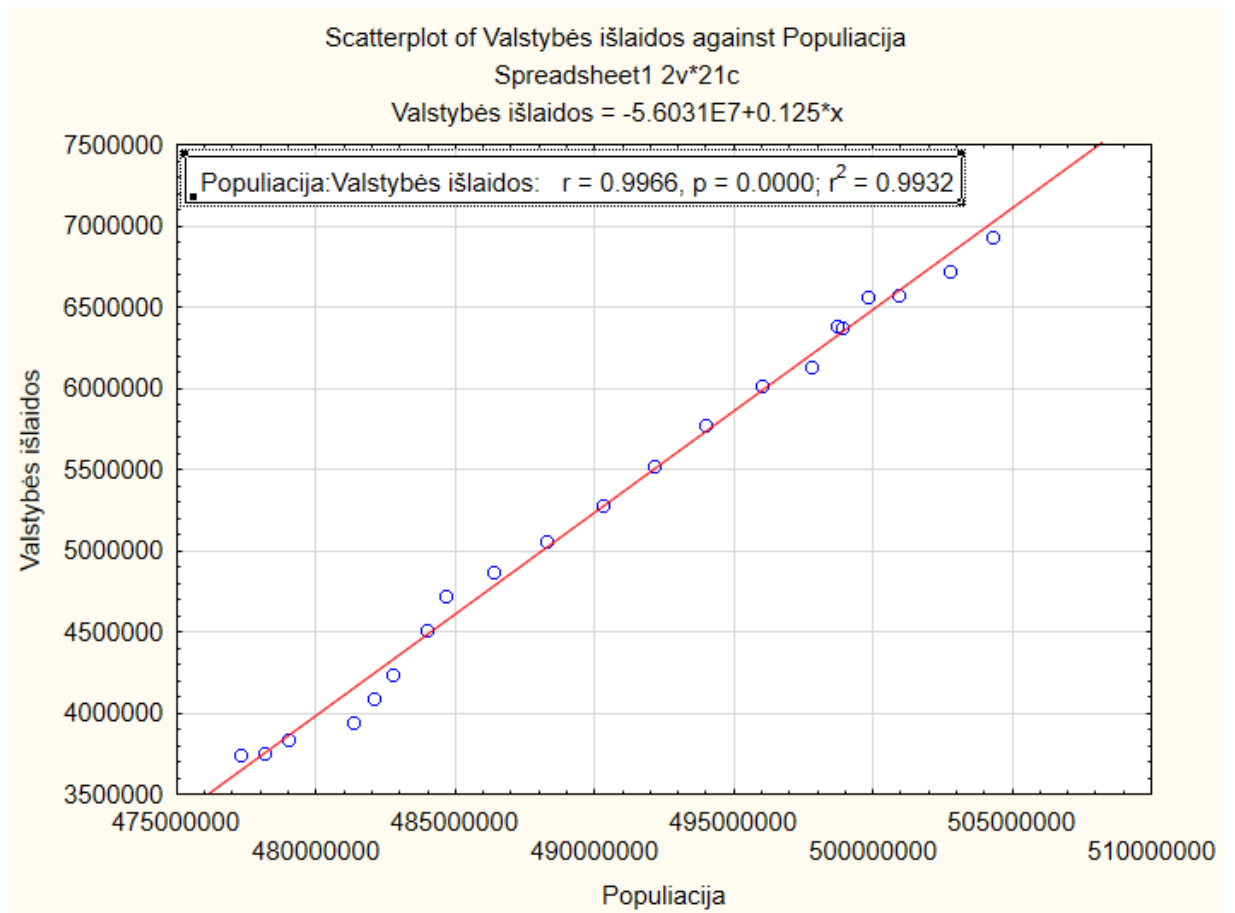
SVKI b*=.996

Rumunijos valstybės išlaidų ir SVKI rodiklių koreliacijos rezultatai

```
Multiple Regression Results
Dependent: NewVar13          Multiple R = .94857036      F = 161.6151
                               R²= .89978573      df = 1,18
No. of cases: 20             adjusted R²= .89421827     p = .000000
                               Standard error of estimate:5909.2197547
Intercept: -110481.7503 Std.Error: 11361.95 t( 18) = -9.724 p = .0000
```

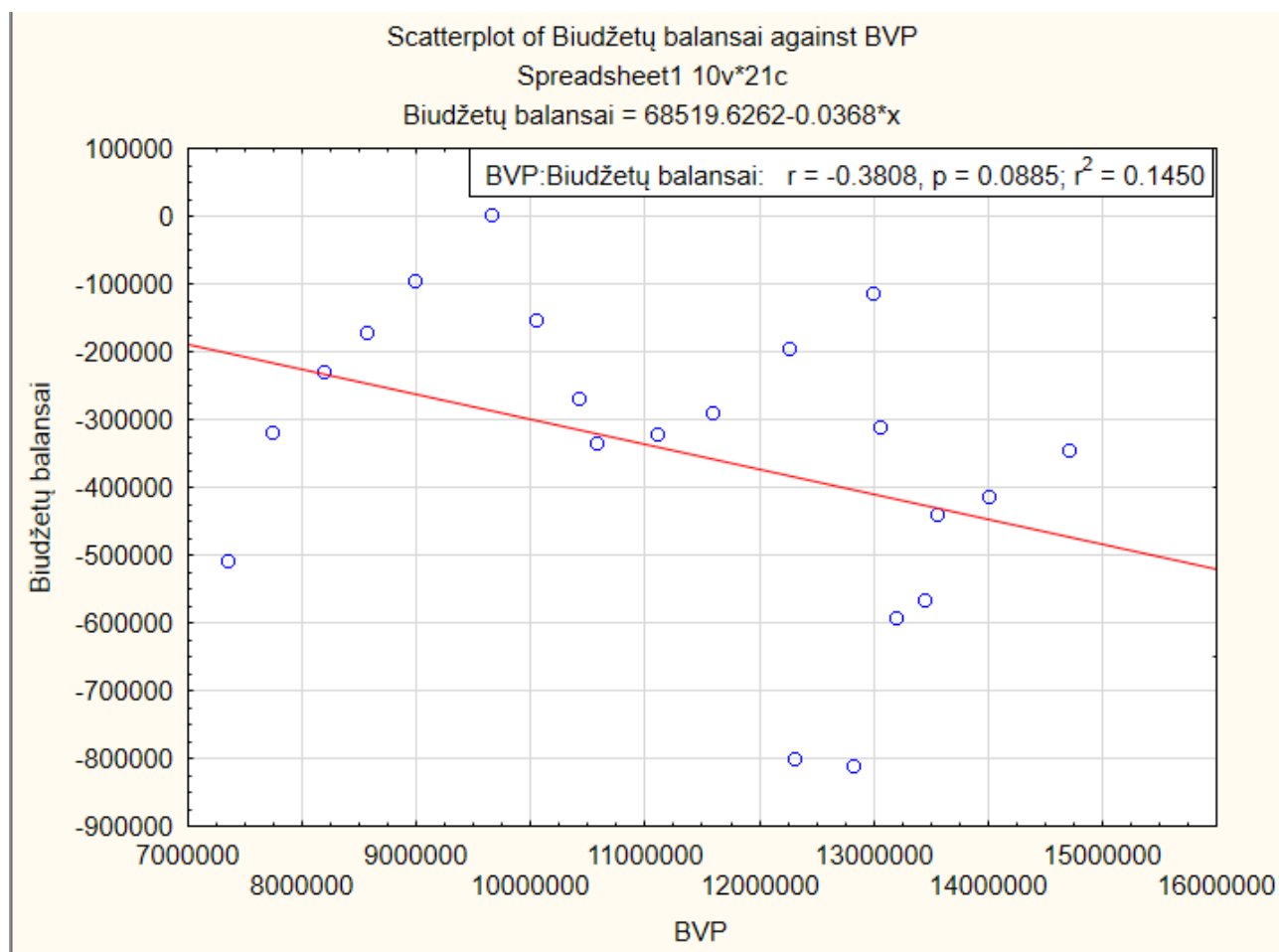
SVKI b*=.949

57 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR GYVENTOJŲ SKAIČIAUS KORELIACIJA

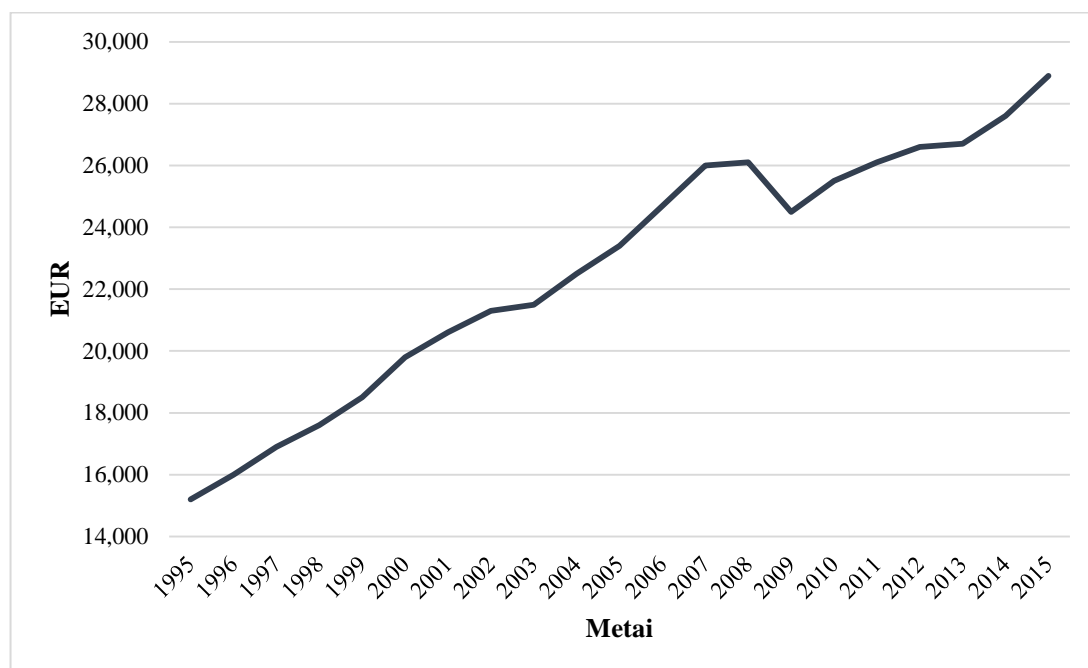
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

58 PRIEDAS. ES BIUDŽETŲ BALANSŲ IR BVP TIESINĖS REGRESIJOS REZULTATAI

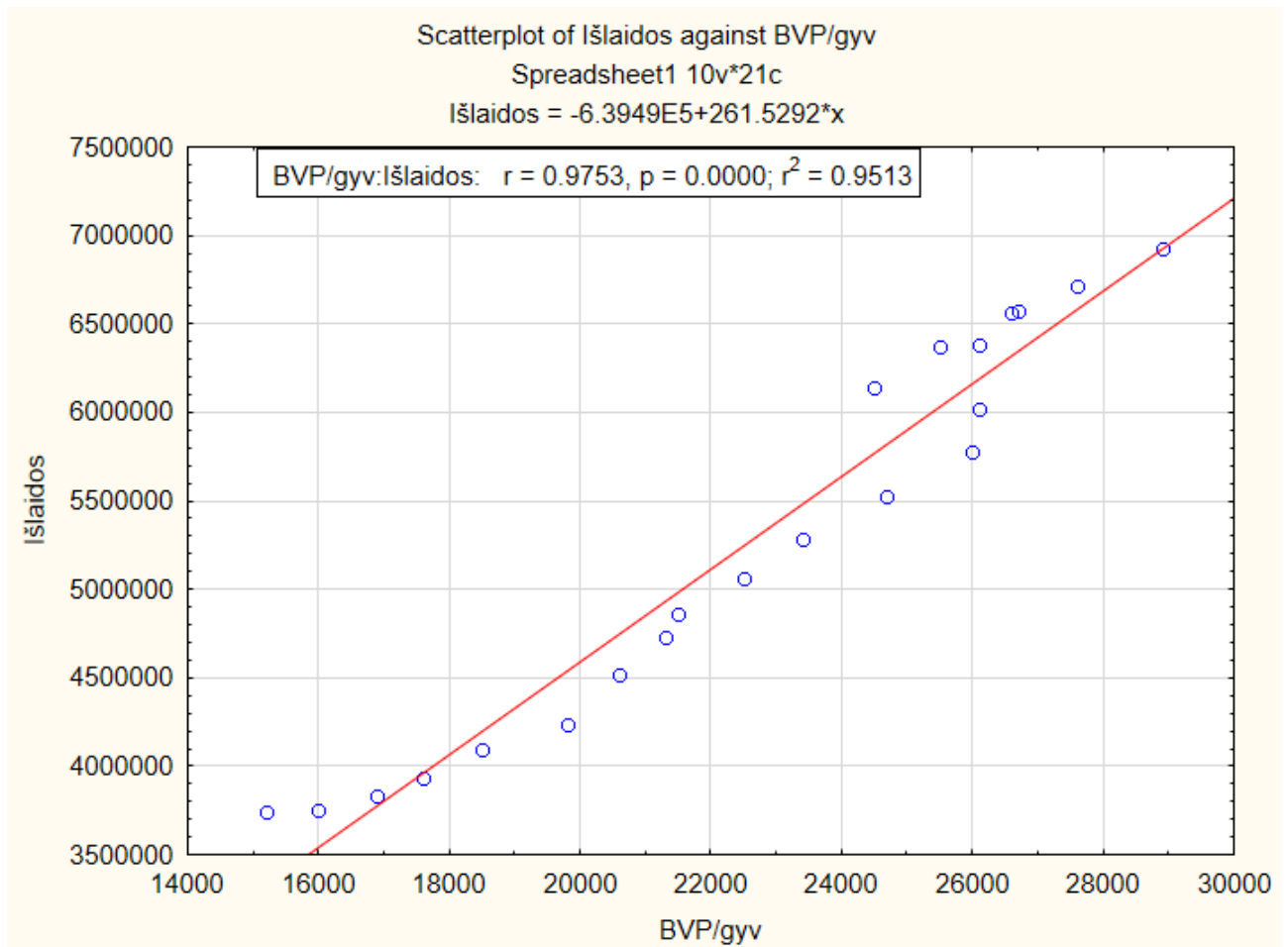
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

59 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ BVP VIENAM GYVENTOJUI APIMTYS 1995-2015 M.

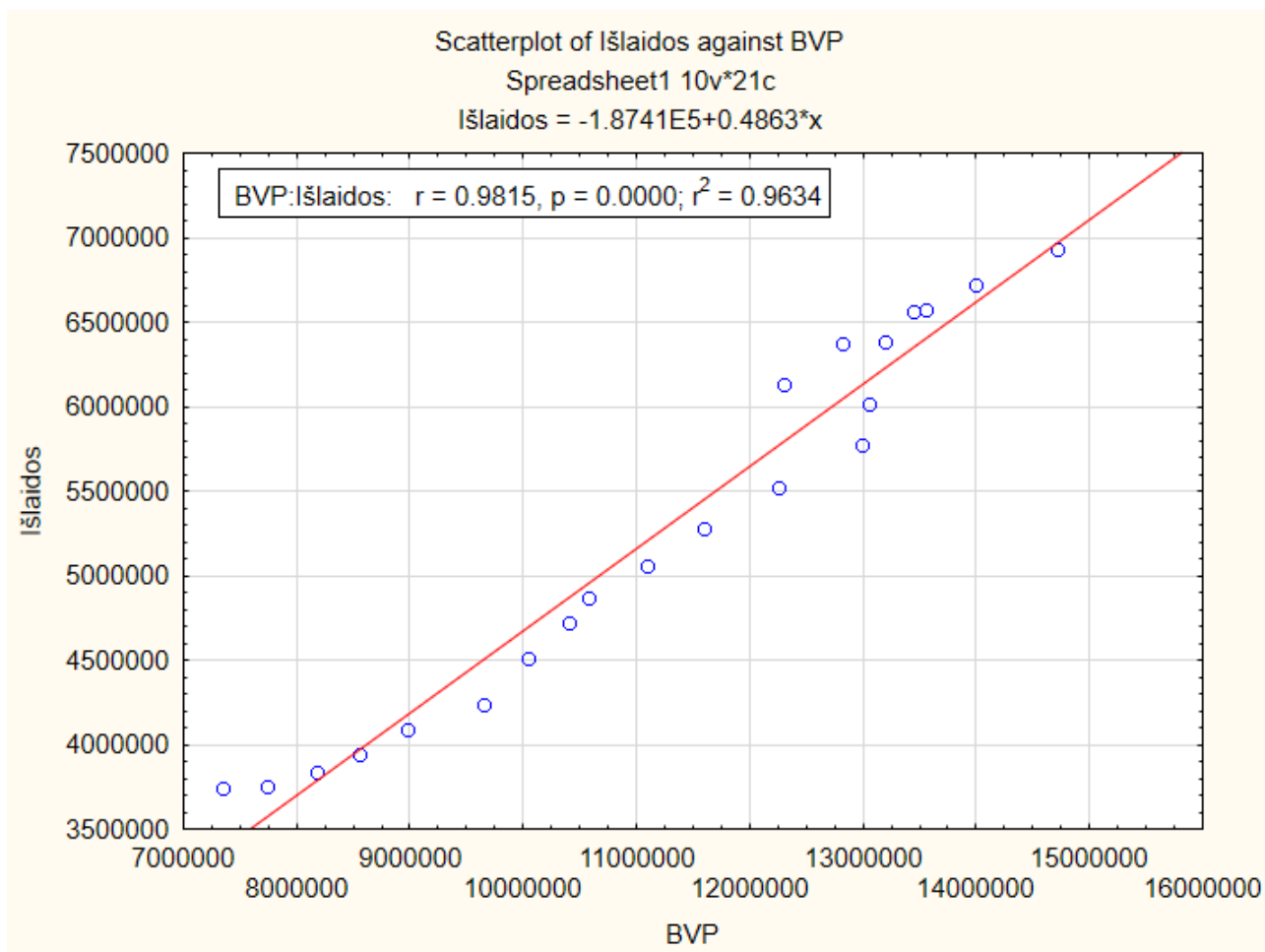
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

**60 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR BVP VIENAM GYVENTOJUI REGRESIJOS
REZULTATAI**

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

61 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR BVP REGRESIJOS REZULTATAI

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

62 PRIEDAS. NEDARBO LYGIO RODIKLIO DUOMENYS ES 1995-2015 M., PROC.

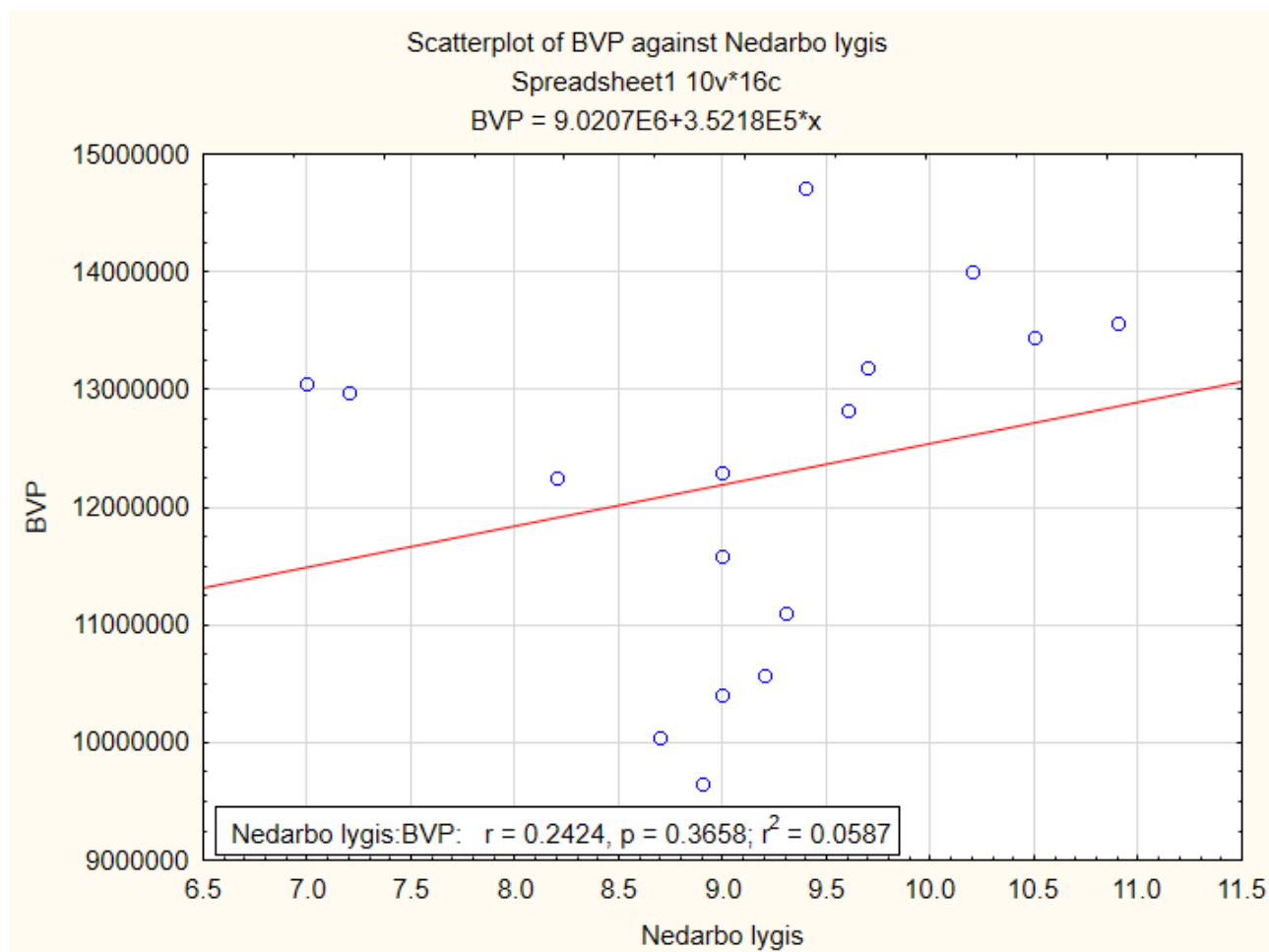
GEO/TIME	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
European Union	:	:	:	:	:	8.9	8.7	9.0	9.2	9.3	9.0	8.2	7.2	7.0	9.0	9.6	9.7	10.5	10.9	10.2	9.4
Belgium	9.7	9.5	9.2	9.3	8.5	6.9	6.6	7.5	8.2	8.4	8.5	8.3	7.5	7.0	7.9	8.3	7.2	7.6	8.4	8.5	8.5
Bulgaria	:	:	:	:	:	16.4	19.5	18.2	13.7	12.1	10.1	9.0	6.9	5.6	6.8	10.3	11.3	12.3	13.0	11.4	9.2
Czech Republic	4.0	3.9	4.8	6.5	8.7	8.8	8.1	7.3	7.8	8.3	7.9	7.1	5.3	4.4	6.7	7.3	6.7	7.0	7.0	6.1	5.1
Denmark	6.7	6.3	5.2	4.9	5.2	4.3	4.5	4.6	5.4	5.5	4.8	3.9	3.8	3.4	6.0	7.5	7.6	7.5	7.0	6.6	6.2
Germany	8.2	8.9	9.6	9.4	8.6	7.9	7.8	8.6	9.7	10.4	11.2	10.1	8.5	7.4	7.6	7.0	5.8	5.4	5.2	5.0	4.6
Estonia	:	:	:	:	:	14.6	13.0	11.2	10.3	10.1	8.0	5.9	4.6	5.5	13.5	16.7	12.3	10.0	8.6	7.4	6.2
Ireland	12.3	11.7	9.9	7.5	5.7	4.3	3.9	4.5	4.6	4.5	4.4	4.5	4.7	6.4	12.0	13.9	14.7	14.7	13.1	11.3	9.4
Greece	:	:	:	11.1	12.0	11.2	10.7	10.3	9.7	10.6	10.0	9.0	8.4	7.8	9.6	12.7	17.9	24.5	27.5	26.5	24.9
Spain	20.7	19.9	18.4	16.4	13.6	11.9	10.6	11.5	11.5	11.0	9.2	8.5	8.2	11.3	17.9	19.9	21.4	24.8	26.1	24.5	22.1
France	10.2	10.5	10.7	10.3	10.0	8.6	7.8	7.9	8.5	8.9	8.9	8.8	8.0	7.4	9.1	9.3	9.2	9.8	10.3	10.3	10.4
Croatia	:	:	:	:	:	15.6	16.0	15.3	14.1	13.8	13.0	11.6	9.9	8.6	9.3	11.8	13.7	15.8	17.4	17.2	16.1
Italy	11.2	11.2	11.2	11.3	10.9	10.0	9.0	8.5	8.4	8.0	7.7	6.8	6.1	6.7	7.7	8.4	8.4	10.7	12.1	12.7	11.9
Cyprus	:	:	:	:	:	4.8	3.9	3.5	4.1	4.6	5.3	4.6	3.9	3.7	5.4	6.3	7.9	11.9	15.9	16.1	15.0
Latvia	:	:	:	:	14.1	14.3	13.5	12.5	11.6	11.7	10.0	7.0	6.1	7.7	17.5	19.5	16.2	15.0	11.9	10.8	9.9
Lithuania	:	:	:	13.2	14.6	16.4	17.4	13.8	12.4	10.9	8.3	5.8	4.3	5.8	13.8	17.8	15.4	13.4	11.8	10.7	9.1
Luxembourg	2.9	2.9	2.7	2.7	2.4	2.2	1.9	2.6	3.8	5.0	4.6	4.6	4.2	4.9	5.1	4.6	4.8	5.1	5.9	6.0	6.5
Hungary	:	9.9	9.1	8.7	6.9	6.3	5.6	5.6	5.8	6.1	7.2	7.5	7.4	7.8	10.0	11.2	11.0	11.0	10.2	7.7	6.8
Malta	:	:	:	:	:	6.7	7.6	7.4	7.7	7.2	6.9	6.8	6.5	6.0	6.9	6.9	6.4	6.3	6.4	5.8	5.4
Netherlands	8.3	7.7	6.5	5.1	4.2	3.7	3.1	3.7	4.8	5.7	5.9	5.0	4.2	3.7	4.4	5.0	5.0	5.8	7.3	7.4	6.9
Austria	4.2	4.7	4.7	4.7	4.2	3.9	4.0	4.4	4.8	5.5	5.6	5.3	4.9	4.1	5.3	4.8	4.6	4.9	5.4	5.6	5.7
Poland	:	:	10.9	10.2	13.4	16.1	18.3	20.0	19.8	19.1	17.9	13.9	9.6	7.1	8.1	9.7	9.7	10.1	10.3	9.0	7.5
Portugal	7.9	8.0	7.5	6.1	5.5	5.1	5.1	6.2	7.4	7.8	8.8	8.9	9.1	8.8	10.7	12.0	12.9	15.8	16.4	14.1	12.6
Romania	:	:	6.1	6.3	7.1	7.6	7.4	8.3	7.7	8.0	7.1	7.2	6.4	5.6	6.5	7.0	7.2	6.8	7.1	6.8	6.8
Slovenia	:	6.9	6.9	7.4	7.3	6.7	6.2	6.3	6.7	6.3	6.5	6.0	4.9	4.4	5.9	7.3	8.2	8.9	10.1	9.7	9.0
Slovakia	:	:	:	12.7	16.5	18.9	19.5	18.8	17.7	18.4	16.4	13.5	11.2	9.6	12.1	14.5	13.7	14.0	14.2	13.2	11.5
Finland	15.4	14.6	12.7	11.4	10.2	9.8	9.1	9.1	9.0	8.8	8.4	7.7	6.9	6.4	8.2	8.4	7.8	7.7	8.2	8.7	9.4
Sweden	8.8	9.6	9.9	8.2	6.7	5.6	5.8	6.0	6.6	7.4	7.7	7.1	6.1	6.2	8.3	8.6	7.8	8.0	8.0	7.9	7.4
United Kingdom	8.5	7.9	6.8	6.1	5.9	5.4	5.0	5.1	5.0	4.7	4.8	5.4	5.3	5.6	7.6	7.8	8.1	7.9	7.6	6.1	5.3

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

63 PRIEDAS. NEDARBO LYGIO ES METINIAI POKYČIAI

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Absolutus pokytis, proc. punktais	-	-0.2	0.3	0.2	0.1	-0.3	-0.8	-1	-0.2	2	0.6	0.1	0.8	0.4	-0.7	-0.8
Santykinis pokytis, proc.	-	-2.25	3.45	2.22	1.09	-3.23	-8.89	-12.20	-2.78	28.57	6.67	1.04	8.25	3.81	-6.42	-7.84

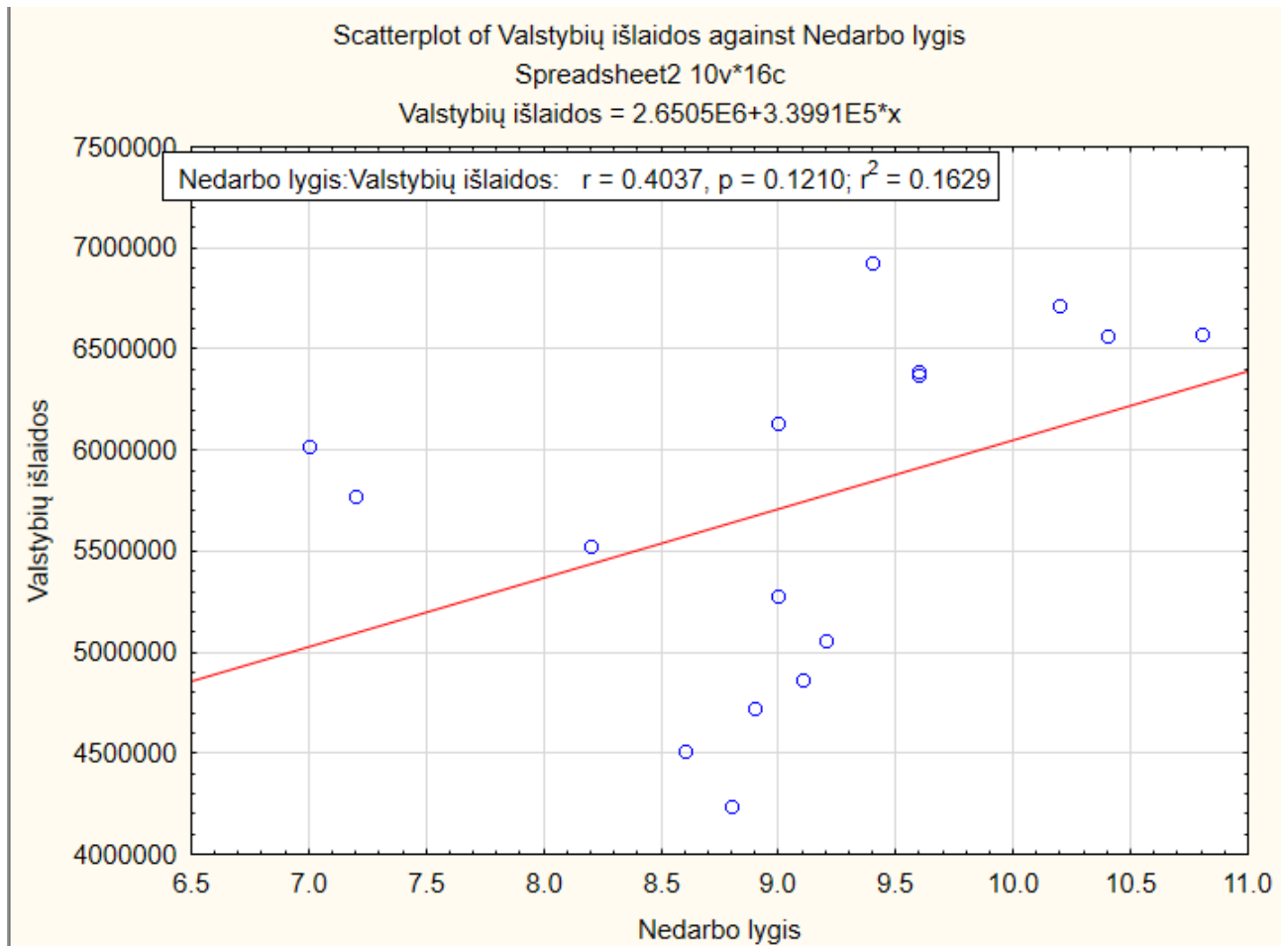
Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

65 PRIEDAS. ES VALSTYBIŲ IŠLAIDŲ IR NEDARBO LYGIO TIESINĖS REGRESIJOS

RYŠYS, 2000-2015 M.

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Duomenų normalumo tikrinimas

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Valstybiu_islaidos	.148	16	.200 [*]	.939	16	.339
Biudzetu_balansai	.175	16	.200 [*]	.943	16	.387
→ Nedarbo_lygis	.169	16	.200 [*]	.947	16	.445
Populiacija	.150	16	.200 [*]	.935	16	.295
SVKI	.117	16	.200 [*]	.926	16	.214
BVP	.151	16	.200 [*]	.954	16	.552

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Koreliacinė analizė tarp ES valstybių išlaidų ir analizuotų aplinkos rodiklių

Correlations

		Valstybiu_islaidos	Biudzetu_balansai	Nedarbo_lygis	Populiacija	SVKI	BVP
Valstybiu_islaidos	Pearson Correlation	1	-.634 ^{**}	.374	.996 ^{**}	.987 ^{**}	.975 ^{**}
	Sig. (2-tailed)		.008	.153	.000	.000	.000
	N	16	16	16	16	16	16

Regresijos modelio tinkamumo vertinimas

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	1.000 ^a	1.000	1.000	16554.27688	1.959

a. Predictors: (Constant), Biudzetu_balansai, BVP, SVKI, Populiacija

b. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

ANOVA analizė su keturiais nepriklausomais kintamaisiais

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1.106E+13	4	2.764E+12	10086.182	.000 ^b
	Residual	3014484912	11	274044082.9		
	Total	1.106E+13	15			

a. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

b. Predictors: (Constant), Biudzetu_balansai, BVP, SVKI, Populiacija

Modelio rodiklių tinkamumo vertinimas

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-11423382.2	2763808.560		-4.133	.002		
	BVP	.277	.019	.488	14.705	.000	.023	44.370
	SVKI	24075.074	2894.656	.249	8.317	.000	.028	36.041
	Populiacija	.023	.006	.188	3.645	.004	.009	107.447
	Biudzetu_balansai	-.538	.037	-.145	-14.729	.000	.257	3.890

a. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Modelio ir parametru tinkamumo vertinimas

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.997 ^a	.994	.993	72149.93764	.912

a. Predictors: (Constant), Populiacija, BVP, SVKI

b. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1.100E+13	3	3.666E+12	704.162	.000 ^b
	Residual	6.247E+10	12	5205613501		
	Total	1.106E+13	15			

a. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

b. Predictors: (Constant), Populiacija, BVP, SVKI

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-40141411.7	8537457.070		-4.702	.001		
	BVP	.065	.053	.115	1.229	.243	.054	18.502
	SVKI	16500.898	12415.357	.170	1.329	.209	.029	34.903
	Populiacija	.088	.020	.717	4.440	.001	.018	55.403

a. Dependent Variable: Valstybiu_islaidos

Tiesinio regresijos modelio paklaidų normalumo tikrinimas

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Unstandardized Residual	.136	16	.200 [*]	.948	16	.459

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.

Compound

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.347	.120	.057	.151

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	.043	1	.043	1.912	.188
Residual	.318	14	.023		
Total	.362	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Cubic

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.618	.382	.287	725014.376

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	4.226E+12	2	2.113E+12	4.020	.044
Residual	6.833E+12	13	5.256E+11		
Total	1.106E+13	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Exponential

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.347	.120	.057	.151

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	.043	1	.043	1.912	.188
Residual	.318	14	.023		
Total	.362	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Growth

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.347	.120	.057	.151

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	.043	1	.043	1.912	.188
Residual	.318	14	.023		
Total	.362	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Inverse

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.291	.085	.019	850389.445

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	9.350E+11	1	9.350E+11	1.293	.275
Residual	1.012E+13	14	7.232E+11		
Total	1.106E+13	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Linear

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.374	.140	.079	824246.757

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	1.548E+12	1	1.548E+12	2.278	.153
Residual	9.511E+12	14	6.794E+11		
Total	1.106E+13	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Logarithmic**Model Summary**

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.333	.111	.048	837928.202

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	1.230E+12	1	1.230E+12	1.751	.207
Residual	9.830E+12	14	7.021E+11		
Total	1.106E+13	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Power**Model Summary**

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.306	.093	.029	.153

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	.034	1	.034	1.442	.250
Residual	.328	14	.023		
Total	.362	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Quadratic**Model Summary**

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.627	.393	.300	718545.368

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	4.347E+12	2	2.174E+12	4.210	.039
Residual	6.712E+12	13	5.163E+11		
Total	1.106E+13	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

S**Model Summary**

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.263	.069	.003	.155

The independent variable is Nedarbo_lygis.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	.025	1	.025	1.038	.326
Residual	.337	14	.024		
Total	.362	15			

The independent variable is Nedarbo_lygis.

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat.